

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Ταχ.Δ/νση : ΝΕΟ Πατρών-Αθηνών 32
τ.κ. 264 41 ΠΑΤΡΑ
Πληροφορίες : Καρακωνσταντή Μαρία-Ηλίζα
Τηλέφωνο : 2613 613 536
Email : grammateia.ps.pde@gov.gr

Αριθ. Αποφ. 71/2025

**Απόσπασμα ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ 21
21η ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ (ΜΙΚΤΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Στην Πάτρα σήμερα στις 24/11/2025 ημέρα Δευτέρα και ώρα 15:00 συνήλθε σε τακτική συνεδρίαση το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας, στην αίθουσα του Περιφερειακού Συμβουλίου (Ν.Ε.Ο. Πατρών Αθηνών 32 & Αμερικής), με ταυτόχρονη δυνατότητα τηλεδιάσκεψης (e:Presence.gov.gr), ύστερα από την υπ' αριθ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΓΠΠΣ/390884/580/18-11-2025 γραπτή πρόσκληση του Προέδρου του, η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλους τους κ.κ. Περιφερειακούς Συμβούλους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 167, 168 και 169 του Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/τ.Α'/07.06.2010), όπως ισχύουν.

Στη Συνεδρίαση συμμετείχαν επί του συνόλου σαράντα πέντε (45) μελών, τα παρακάτω μέλη:

1. ΠΑΪΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ - Πρόεδρος
2. ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ – Αντιπρόεδρος (τηλεδιάσκεψη)
3. ΜΑΣΟΥΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ – Γραμματέας (τηλεδιάσκεψη)
4. ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ (ΦΑΝΗΣ)
5. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΤΑΚΗΣ)
6. ΑΥΓΕΡΗΣ ΣΑΒΒΑΣ (τηλεδιάσκεψη)
7. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ (ΤΣΑΦΛΙΑΣ) (τηλεδιάσκεψη)
8. ΒΕΛΙΣΣΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
9. ΒΟΥΛΓΑΡΗ ΑΜΑΛΙΑ (τηλεδιάσκεψη)
10. ΓΚΑΒΕΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
11. ΔΑΟΥΤΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ΚΩΣΤΑΣ) (τηλεδιάσκεψη)
12. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
13. ΖΑΪΜΗΣ ΦΩΚΙΩΝ

14. ΚΑΡΝΑΒΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (τηλεδιάσκεψη)
15. ΚΑΡΠΕΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
16. ΚΑΤΣΑΚΙΩΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (ΝΙΚΟΣ)
17. ΚΟΛΟΣΑΚΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
18. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
19. ΚΟΡΟΒΕΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
20. ΚΟΤΡΩΝΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
21. ΚΩΣΤΑΚΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
22. ΚΩΣΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
23. ΜΑΣΤΟΡΑΚΟΥ ANNA
24. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
25. ΜΠΛΕΤΣΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ (ΛΙΝΟΣ)
26. ΜΠΟΝΑΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ)
27. ΜΠΟΥΝΙΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
28. ΜΠΟΥΣΗ ΜΑΡΙΑ (τηλεδιάσκεψη)
29. ΜΠΡΑΜΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (τηλεδιάσκεψη)
30. ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
31. ΝΤΑΤΣΙΚΑ ΓΕΩΡΓΙΑ
32. ΠΑΝΑΓΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
33. ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
34. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΤΑΚΗΣ)
35. ΠΑΡΙΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
36. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
37. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
38. ΣΤΑΥΡΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
39. ΤΣΑΓΡΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
40. ΦΕΣΣΙΑΝ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (ΜΑΚΗΣ)
41. ΦΙΛΙΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
42. ΦΟΥΝΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (τηλεδιάσκεψη)

Στη συνεδρίαση δεν συμμετείχαν αν και προσεκλήθησαν νομίμως τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου:

1. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
2. ΔΗΜΗΤΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ
3. ΜΕΛΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Στη συνεδρίαση συμμετείχαν ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας κ. Φαρμάκης Νεκτάριος, ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κ. Σύρμος Γεώργιος και ο Δ/ντής Γραφείου Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας κ. Μάκκας Ιωάννης.

Τη συνεδρίαση παρακολούθησε ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κ. Τελώνης Γεώργιος.

Χρέη γραμματέα άσκησαν οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας Καρακωνσταντή Μαρία-Ηλίζα και Τσούμα Βασιλική σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΔΔ/243772/5158/21-07-2025 (ΑΔΑ: 6ΦΚΗ7Λ6-ΗΤΖ) απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας.

Αφού διαπιστώθηκε η νόμιμη απαρτία, ο Πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος έθεσε προς συζήτηση το **1^ο θέμα ημερήσιας διάταξης με τίτλο: «Έγκριση Στρατηγικού Σχεδιασμού 2025-2028» - Α' Φάση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. (Σχ. η 2054/2025 (ΑΔΑ: 6ΜΒ27Λ6-ΘΗΠ) απόφαση της Περιφερειακής Επιτροπής της Π.Δ.Ε»** και έδωσε το λόγο στον εισηγητή του, Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας κ. Φαρμάκη Νεκτάριο, ο οποίος αναφέρθηκε στη σχετική απόφαση της Περιφερειακής Επιτροπής της Π.Δ.Ε. η οποία διαβιβάστηκε στο Σώμα με το υπ' αριθ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΓΠΠΕ/334109/2523/16-10-2025 έγγραφο.

Ακολούθως ο Πρόεδρος ενημέρωσε το σώμα σχετικά με το αριθμ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΔΑΠ/398720/3846/24-11-2025 Έγγραφο της Δ/σης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της ΠΔΕ – Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής, Προγραμματισμού, Καινοτομίας & Αξιολόγησης Έργων ΕΠΑ – Μονάδα Α', περί επουσιωδών διορθώσεων στο κείμενο του Στρατηγικού Σχεδιασμού 2025-2028» - Α' Φάση σε 12 σημεία.

Ακολουθεί ο Στρατηγικός Σχεδιασμός 2025-2028 - Α' Φάση, με ενσωματωμένες τις ανωτέρω διορθώσεις.

«Στρατηγικός Σχεδιασμός Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την
περίοδο 2025-2028»

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	Επιτελική σύνοψη	10
2	Μεθοδολογική προσέγγιση Εκπόνησης Στρατηγικού Σχεδιασμού	13
2.1	Σκοπός	13
2.2	Μεθοδολογικά εργαλεία	13
2.3	Διάρθρωση	16
3	Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης	17
3.1	Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε αριθμούς	17
3.2	Σημαντικά επιτεύγματα της ΠΔΕ ανά τομέα κατά την προηγούμενη περίοδο	22
3.3	Απορρόφηση πόρων κατά την προηγούμενη περίοδο	35
3.4	Διαθέσιμα περιφερειακά και εθνικά χρηματοδοτικά εργαλεία	35
3.4.1	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021-2027»	35
3.4.2	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ 2021-2025	38
3.4.3	Αναπτυξιακός Νόμος 4887/2022	39
3.4.4	Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027	40
3.4.5	Λοιποί ευρωπαϊκοί πόροι	41
3.5	Παρουσίαση οργανωτικής δομής και εμπλεκόμενων Φορέων	43
3.5.1	Παρουσίαση οργανωτικής δομής ΠΔΕ	43
3.5.2	Εμπλεκόμενοι φορείς – Οικοσύστημα	53
3.6	Ανάλυση PESTEL	56
3.6.1	Πολιτικοί παράγοντες (Political)	56
3.6.2	Οικονομικοί παράγοντες (Economic)	57
3.6.3	Κοινωνικοί παράγοντες (Social)	57
3.6.4	Τεχνολογικοί παράγοντες (Technological)	58
3.6.5	Νομικοί παράγοντες (Legal)	58
3.6.6	Περιβαλλοντικοί παράγοντες (Environment)	59
3.7	Ανάλυση SWOT	59
3.7.1	Δυνατά σημεία (Strengths)	60
3.7.2	Αδύναμα σημεία (Weaknesses)	61
3.7.3	Ευκαιρίες (Opportunities)	62
3.7.4	Απειλές (Threats)	63
3.8	Μήτρα SWOT / SWOT Matrix	65
3.8.1	Στρατηγικές SO (Strengths – Opportunities)	66
3.8.2	Στρατηγικές WO (Weaknesses – Opportunities)	66
3.8.3	Στρατηγικές ST (Strengths – Threats)	67
3.8.4	Στρατηγικές WT (Weaknesses – Threats)	67

4	Στρατηγικό Σχέδιο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	69
4.1	Όραμα, Αποστολή & βασικές αρχές.....	69
4.2	Στρατηγικές φιλοδοξίες και περιοχές εστίασης	71
4.3	Άξονες Προτεραιότητας Στρατηγικού Σχεδίου	72
4.3.1	Άξονας Ι – Δυναμική Επιχειρηματικότητα & Επενδύσεις.....	75
4.3.2	Άξονας ΙΙ – Αγροδιατροφή & Μετασχηματισμός Πρωτογενούς Τομέα.....	104
4.3.3	Άξονας ΙΙΙ – Πολιτισμός & Τουρισμός ως Μοχλοί Περιφερειακής Ανάπτυξης	117
4.3.4	Άξονας ΙV – Κλιματική Ανθεκτικότητα & Πράσινη Μετάβαση	131
4.3.5	Άξονας V – Καινοτομία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Εξωστρέφεια & Διακυβέρνηση 147	
4.3.6	Άξονας VI – Κοινωνική Συνοχή, Ευημερία & Ποιότητα ζωής	166
4.3.7	Άξονας VII – Ισόρροπη Ανάπτυξη μέσα από Σύγχρονες Υποδομές	180
5	Μηχανισμός Παρακολούθησης & Ανατροφοδότησης Στρατηγικού Σχεδίου	191
5.1	Ανάπτυξη Μηχανισμού Παρακολούθησης	192
5.2	Εγκαθίδρυση Μηχανισμού Παρακολούθησης.....	193
5.2.1	Σχεδίαση Μηχανισμού Παρακολούθησης	193
5.2.2	Λειτουργία Μηχανισμού Παρακολούθησης	196
6	Παραρτήματα.....	200
6.1	Πίνακες Στοχοθεσίας ΠΔΕ ανά Άξονα Στρατηγικής	200
6.1.1	Άξονας Ι – Δυναμική Επιχειρηματικότητα & Επενδύσεις.....	201
6.1.2	Άξονας ΙΙ – Αγροδιατροφή & Μετασχηματισμός Πρωτογενούς Τομέα.....	202
6.1.3	Άξονας ΙΙΙ – Πολιτισμός & Τουρισμός ως Μοχλοί Περιφερειακής Ανάπτυξης	203
6.1.4	Άξονας ΙV – Κλιματική Ανθεκτικότητα & Πράσινη Μετάβαση	204
6.1.5	Άξονας V – Καινοτομία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Εξωστρέφεια & Διακυβέρνηση 205	
6.1.6	Άξονας VI – Κοινωνική Συνοχή, Ευημερία & Ποιότητα ζωής	206
6.1.7	Άξονας VII – Ισόρροπη Ανάπτυξη μέσα από Σύγχρονες Υποδομές	207

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας νέων ηλικίας 15-24 ετών σε εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο (2019-2024)	18
Πίνακας 2: Εξέλιξη προϋπολογισμού εσόδων 2019-2024 (σε εκατ. ευρώ)	22
Πίνακας 3: Αύξηση επιχορηγήσεων (σε εκατ. ευρώ)	23
Πίνακας 4: Εξέλιξη πληρωμών ΠΤΑ 2020-2024 (εκατ. ευρώ)	24
Πίνακας 5: Στόχοι πολιτικής / προτεραιότητες ΠΕΠ ΔΕ 2021-2027	36
Πίνακας 6: Αναπτυξιακοί & Ειδικοί στόχοι του ΠΠΑ ΠΔΕ 2021-2025	38
Πίνακας 7: Εξέλιξη αριθμού επιχειρήσεων ΠΔΕ (2012-2022)	76
Πίνακας 8: Διάρθρωση Επιχειρήσεων ΠΔΕ ανά μέγεθος (2022)	77
Πίνακας 9: Κλαδική κατανομή Επιχειρήσεων ΠΔΕ (2022)	78
Πίνακας 10: Κατανομή Επιχειρήσεων ανά Περιφερειακή Ενότητα (2022)	79
Πίνακας 11: Εξέλιξη απασχόλησης στις Επιχειρήσεις ΠΔΕ (2012-2022)	80
Πίνακας 12: Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών Επιχειρήσεων ΠΔΕ (2012-2022)	81
Πίνακας 13: Απασχόληση σε Τομείς Υψηλής Τεχνολογίας και Έντασης Γνώσης - Ποσοστό επί του συνόλου της απασχόλησης ανά Περιφέρεια (2020-2024)	84
Πίνακας 14: Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση – εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα	104
Πίνακας 15: Λίστα Προϊόντων ΠΟΠ, ΠΓΕ	105
Πίνακας 16: Ενδεικτική Λίστα Παραδοσιακών Προϊόντων ανά Π.Ε.	105
Πίνακας 17: Λίστα Προϊόντων με Υψηλό Μερίδιο Εθνικής Παραγωγής, ΠΔΕ	106
Πίνακας 18: Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα	119
Πίνακας 19: Regional Innovation Scoreboard 2025	147

ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Κατάταξη Ελληνικών Περιφερειών με βάση το ΑΕΠ (απόλυτες τιμές σε εκατ. € και ποσοστό συμμετοχής στο εθνικό ΑΕΠ) (2023).....	18
Διάγραμμα 2: Εξέλιξη δείκτη καινοτομίας σε επίπεδο ΕΕ, Ελλάδας και Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2018-2025).....	21
Διάγραμμα 3: Επισκέπτες Μουσείου & Αρχαιολογικού Χώρου, αντίστοιχα, στην Αρχαία Ολυμπία	120
Διάγραμμα 4: Ποσοστό νέων ηλικίας 15-24 που δε συμμετέχει στην αγορά εργασίας ή στην εκπαίδευση (NEETs) ανά Περιφέρεια (2023).....	167
Διάγραμμα 5: Χάσμα απασχόλησης φύλων (20-64) ανά Περιφέρεια (2023)	168
Διάγραμμα 6: Ποσοστό Πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανά Περιφέρεια (2024)	169
Διάγραμμα 7: Ποσοστό Πληθυσμού σε κατάσταση σοβαρής υλικής στέρησης ανά Περιφέρεια (2023).....	170

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Χωροθέτηση της ΠΔΕ στη χώρα	17
Εικόνα 2: Σημαντικά χαρακτηριστικά ανά τομέα	20
Εικόνα 3: Βασικές οργανικές δομικές ενότητες ΠΔΕ	43
Εικόνα 4: Γενικές Διευθύνσεις ΠΔΕ.....	46
Εικόνα 5: Αυτοτελείς Υπηρεσίες ΠΔΕ.....	49
Εικόνα 6: Ανάλυση PESTEL - Παράγοντες.....	56
Εικόνα 7: Παρουσίαση SWOT.....	60
Εικόνα 8: Ανάλυση TOWS.....	65
Εικόνα 9: Άξονες Προτεραιότητας	72
Εικόνα 10: Ελληνικές εξαγωγές ανά Περιφέρεια (σε αξία – εκατ. ευρώ).....	82
Εικόνα 11: Κυριότεροι κλάδοι εξαγωγών (2023).....	82
Εικόνα 12: Γεωγραφική κατανομή Νεοφυών Επιχειρήσεων	85
Εικόνα 13: Ρυθμός Μεταβολής Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου (2020-2021).....	87
Εικόνα 14: Μεριδίο στις εθνικές ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (2021)	88
Εικόνα 15: Γεωγραφική διασπορά των άμεσων ξένων επενδύσεων ανά Περιφέρεια (2023)	89
Εικόνα 16: Προκλήσεις Γεωργικού κλάδου	108
Εικόνα 17: Τουρισμός στην ΠΔΕ – Βασικά Μεγέθη	122
Εικόνα 18: Μέση θερμοκρασία, °C	132
Εικόνα 19: Μέση βροχόπτωση, χλστ/έτος.....	132
Εικόνα 20: Ποσοστό έκτασης που καλύπτεται από δέντρα, %.....	133
Εικόνα 21: Ποσοστό μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ανά περιφέρεια 2010-2022 , %	134
Εικόνα 22: Κατανομή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ανά τομέα , 2022.....	135
Εικόνα 23: Εγκατεστημένη ισχύς φωτοβολταϊκών σταθμών ανά Περιφέρεια, 2022	136
Εικόνα 24: Εγκατεστημένη ισχύς αιολικών σταθμών ανά Περιφέρεια	136
Εικόνα 25: Κατά κεφαλήν κατανάλωση πετρελαιοειδών ανά Περιφέρεια, 2023	137
Εικόνα 26: Συνολική κατανάλωση πετρελαιοειδών ανά Περιφέρεια, 2023	137
Εικόνα 27: Εκτίμηση εξέλιξης διανεμόμενων ποσοτήτων αερίου στην Δυτική Ελλάδα, GWh/έτος	138
Εικόνα 28: Μαρίνες, Λιμάνια & Αεροδρόμια ΠΔΕ	182
Εικόνα 29: Στάδια εγκαθίδρυσης Μηχανισμού Παρακολούθησης.....	193
Εικόνα 30: Ενέργειες Υλοποίησης - PMO Set-Up	194
Εικόνα 31: Επιχειρησιακό Μοντέλο Λειτουργίας PMO.....	195
Εικόνα 32: Κύριες επιχειρησιακές λειτουργίες PMO Run	196

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

2FA	Two-Factor Authentication – Έλεγχος Ταυτότητας Δύο Παραγόντων.
3D	Three Dimensional - Τρισδιάστατο
AI	Artificial Intelligence - Τεχνητή Νοημοσύνη
BIC	Business Incubation Centre - Θερμοκοιτίδα Επιχειρήσεων
CO ₂	Διοξείδιο του άνθρακα
DMO	Destination Management Organizations / Οργανισμοί Διαχείρισης Προορισμού
DSO	Digital Stelsel Omgevingswet - Ψηφιακό Σύστημα του Νόμου για το Χωρικό Περιβάλλον.
DSS	Συστήματα Υποστήριξης Αποφάσεων
E&A	Έρευνα και Ανάπτυξη
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development – Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
EIC	European Innovation Council - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας
EPSR	European Pillar of Social Rights - Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων
ESF+	European Social Fund Plus - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ESG	Environmental, Social, Governance – Περιβάλλον, Κοινωνία, Εταιρική Διακυβέρνηση
Eurostat	Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
EYE	European Youth Event - Ευρωπαϊκή Εκδήλωση Νεολαίας
GIS	Geographic Information System - Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών
I3	Interregional Innovation Investments - Διαπεριφερειακές Επενδύσεις Καινοτομίας
IoT	Internet of Things - Διαδίκτυο των Πραγμάτων
IURC	International Urban and Regional Cooperation - Διεθνής Αστική και Περιφερειακή Συνεργασία
KPIs	Key Performance Indicators - Βασικοί Δείκτες Απόδοσης
MaaS	Mobility-as-a-Service - Κινητικότητα ως Υπηρεσία
MICE	Meetings – Incentives – Conferences/Congresses – Exhibitions/Events - Συνεδριακός τουρισμός
NEETs	Not in Education, Employment or Training - Νέοι εκτός Εκπαίδευσης, Απασχόλησης ή Κατάρτισης
NFTs	Non-Fungible Tokens - Μη Ανταλλάξιμα Διακριτικά
NRDP	National Rural Development Programme - Εθνικό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
NTBFs	New Technology Based Firms - Επιχειρήσεις Βασισμένες σε Νέες Τεχνολογίες
PESTEL	Political, Economic, Social, Technological, Environmental, Legal (πλαίσιο στρατηγικής ανάλυσης του εξωτερικού περιβάλλοντος)
PM Tool	Project Management Tool - Εργαλείο Διαχείρισης Έργων
PMO	Project Management Office - Γραφείο Διαχείρισης Έργων
PoC	Proof of Concept-Απόδειξη Ιδέας / Απόδειξη Εφικτότητας
R & D	Research and Development - Έρευνα και Ανάπτυξη
RIS	Regional Innovation Strategy - Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας
RIS3	Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation - Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης
RIV	Regional Innovation Valley - Περιφερειακή Κοιλιά Καινοτομίας
RPA	Robotic Process Automation – Ρομποτική Αυτοματοποίηση Διαδικασιών.
S3CoP	Smart Specialisation Community of Practice - Ευρωπαϊκή Κοινότητα Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (συνδυαστικό εργαλείο ανάλυσης εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος)
TEN-T	Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών
ΤΔΠ	Τεχνικό Δελτίο Πράξης
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VPN	Virtual Private Network - Εικονικό Ιδιωτικό Δίκτυο
VR/AR	Virtual Reality / Augmented Reality - εικονική/επαυξημένη πραγματικότητα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑμεΑ	Άτομα με Αναπηρία
ΑΞΕ	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
ΑΠΑ	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΑΣΟ	Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός
ΒΑΑ	Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη
ΒΙ.ΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
ΒΙΟΠΑ	Βιομηχανικό Πάρκο Πατρών
ΓΓΑ	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
ΓΟΕΒ	Γενικός Οργανισμός Εγγείων Βελτιώσεων
ΔΕΔ	Διευρωπαϊκά Δίκτυα Ενέργειας
ΔΕΘ	Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης
ΔΕΠ	Μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού
ΔΕΥΑ	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης.
ΔΗΠΕΘΕ	Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας
ΔΙΑΠ	Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
ΕΚΑΒ	Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΝΠΕ	Ένωση Περιφερειών Ελλάδος
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠΑ	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΕΠΑΝΕΚ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία
ΕΠΠ	Επιστημονικό Πάρκο Πατρών
ΕΣΔ	Ετήσιο Σχέδιο Δράσης
ΕΣΕΚ	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΒΑ	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Ι.Χ.	αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης
ΙΕΕΣ-ΣΕΒΕ	Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών – Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος
ΙΕΧΜΗ	Ινστιτούτο Επιστημών Χημικής Μηχανικής
ΙΝΣΕΤΕ	Ινστιτούτο του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων
ΙΟΒΕ	Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών.
ΙΤΕ	Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας
Κ.ΑΛ.Ο.	στήριξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική

ΚΑΠ	Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι
ΚΔΑΠ	Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης και Μελέτης
ΚΔΑΥ	Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών
ΚΕΔΗΠ	Κέντρο Ελληνικής Δημιουργίας και Παραγωγής
ΚΕΠΕ	Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
ΚΕΠΕ	Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
ΚΤΕΟ	Κέντρο Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων
ΜΕΑ	Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων
ΜμΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΟ	Μέσος Όρος
ΜΠΕ	Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΧΕ/ΒΑΑ	Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση – Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.
Π.ΑΜ. - Π.Σ.Ε.Α	Αυτοτελές Τμήμα Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών
π.δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Ε.	Περιφερειακή Ενότητα
Π.Ε.ΚΕ.Π.	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Κέντρα Πολιτικής Προστασίας
Π	
ΠΑΘΕ	Αυτοκινητόδρομος Πάτρα – Αθήνα – Θεσσαλονίκη – Εύζωνοι
ΠΓΕ	Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη
ΠΔΑΜ	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης
ΠΔΒ	Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΔΕ	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΟΠ	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης
ΠΠΑ	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΠΣΕΚ	Περιφερειακό Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας
ΠΤΑ	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης
ΣΒΑΚ	Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας
ΣΔΙΤ	Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα
ΣΕΑΔΕ	Συμμαχία για την Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη στη Δυτική Ελλάδα
ΣΗΔΕ	Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Εγγράφων
ΣΜΑ	Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων
ΣΜΠΕ	Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΤΕΒΑ	Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας Απόρων
ΤΕΕ/ΤΔΕ	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος/Τμήμα Δυτικής Ελλάδας
ΤΟΕΒ	Τοπικός Οργανισμός Εγγείων Βελτιώσεων
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων

1 Επιτελική σύνοψη

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εισέρχεται στην προγραμματική περίοδο **2025–2028** με στόχο να διαμορφώσει ένα **σύγχρονο αναπτυξιακό πρότυπο**, κανό να αξιοποιήσει τις δυνατότητες της και να ενισχύσει τη συνολική της πορεία. Η περιοχή αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, όπως το γεγονός ότι το Περιφερειακό ΑΕΠ παραμένει χαμηλότερο του εθνικού μέσου όρου, η ανεργία διατηρείται σε υψηλά επίπεδα, ιδίως στους νέους, ενώ οι κίνδυνοι φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού αγγίζουν ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού. Παράλληλα, η δημογραφική γήρανση και οι μεταναστευτικές ροές επιβαρύνουν το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, καθιστώντας αναγκαία την υιοθέτηση στοχευμένων πολιτικών που θα στηρίζουν την κοινωνική συνοχή.

Ωστόσο, η Περιφέρεια **επιλέγει μια δυναμική προσέγγιση** αξιοποιώντας τα **μοναδικά συγκριτικά πλεονεκτήματά της**, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν τη βάση ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος. Ο **αγροδιατροφικός τομέας**, με τα προϊόντα υψηλής ποιότητας και την ισχυρή σύνδεσή του με τη γαστρονομία και τον τουρισμό, συνιστά στρατηγικό πεδίο. Ο **τουρισμός**, που βασίζεται σε μια πλούσια φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, προσφέρει δυνατότητες διαφοροποίησης με έμφαση στον θεματικό, πολιτιστικό και βιώσιμο τουρισμό. Η **μεταποίηση** μπορεί να ενισχυθεί μέσα από τη σύνδεσή της με την αγροδιατροφή και την καινοτομία, ενώ η **γνώση και η έρευνα** αποτελούν μοχλό για τον περιφερειακό μετασχηματισμό. Τα **θετικά αποτελέσματα** και η τεχνογνωσία που αποκτήθηκαν κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο αποτελούν πολύτιμο κεφάλαιο, το οποίο ενισχύει τη στρατηγική συνέχεια και επιταχύνει τη μετάβαση στη νέα αναπτυξιακή περίοδο. Όλα αυτά μπορούν να επιτευχθούν και να αναδειχθούν μέσα από το **Olympian Land**, το οποίο λειτουργεί ως ενοποιητικό στρατηγικό πλαίσιο για την **ανάδειξη της ταυτότητας** και την προώθηση ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού οράματος.

Το **όραμα** της Δυτικής Ελλάδας για την επόμενη περίοδο είναι να καταστεί **μία σύγχρονη ευρωπαϊκή Περιφέρεια με ισχυρή πολιτιστική και ιστορική ταυτότητα, που προάγει τη διαρκή πρόοδο μέσα από αποτελεσματική διοίκηση και επιχειρησιακή λειτουργία, διαρκή μέριμνα για την ευημερία των πολιτών, κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή, ολοκλήρωση των υποδομών, ισχυρή εξωστρέφεια και διεθνείς συνεργασίες**. Η αποστολή της Περιφέρειας είναι να σχεδιάζει και να υλοποιεί πολιτικές που βελτιώνουν ουσιαστικά την καθημερινότητα, μειώνουν τις ανισότητες, ενδυναμώνουν τις τοπικές κοινωνίες και παράλληλα ενισχύουν τη θέση της στο εθνικό και ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Η στρατηγική κατεύθυνση οικοδομείται πάνω σε αξίες όπως η **διαφάνεια, η αξιοπιστία, η κοινωνική δικαιοσύνη και η ανθεκτικότητα**, ενώ επιδιώκει να ενσωματώσει την **καινοτομία, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη συμμετοχή των πολιτών**. Σε αυτό το πλαίσιο, η Περιφέρεια, αξιοποιώντας όλα τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία, προχωρά σε έναν συνεκτικό σχεδιασμό, οργανωμένο γύρω από **επτά άξονες προτεραιότητας** που αποτελούν το βασικό εργαλείο υλοποίησης του οράματος.

Ο **πρώτος άξονας** αφορά στη **δυναμική επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις**, εστιάζοντας στη δημιουργία ενός ανταγωνιστικού και ανθεκτικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος. Προτεραιότητα δίνεται στην **ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας**, την **προώθηση της καινοτομίας** και την **υποστήριξη νεοφυών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων**, ώστε να αποκτήσουν τα εργαλεία και τις δεξιότητες που αποτελούν εχέγγυο στο πλαίσιο ενός δυναμικού περιβάλλοντος. Παράλληλα, δρομολογούνται δράσεις που διευκολύνουν την πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους, ενισχύουν τη συνεργασία με ερευνητικά κέντρα και προάγουν την **εξωστρέφεια**, με στόχο τη διεύρυνση των αγορών και την ενδυνάμωση της διεθνούς παρουσίας της

Περιφέρειας. Μέσα από αυτές τις παρεμβάσεις, η Δυτική Ελλάδα επιδιώκει να καθιερωθεί ως **ελκυστικός προορισμός επενδύσεων** και **Περιφέρεια επιχειρηματικής καινοτομίας**.

Ο **δεύτερος άξονας** επικεντρώνεται στην **αγροδιατροφή και τον μετασχηματισμό του πρωτογενούς τομέα**, ο οποίος αποτελεί ιστορικά έναν από τους βασικότερους πυλώνες της παραγωγικής ταυτότητας της Δυτικής Ελλάδας. Η στρατηγική προτεραιότητα αφορά την παραγωγή **ποιοτικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας**, την υιοθέτηση **σύγχρονων καλλιεργητικών πρακτικών** και τη **χρήση ψηφιακών τεχνολογιών** για την αύξηση της παραγωγικότητας και της βιωσιμότητας. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ανάπτυξη ισχυρών αγροδιατροφικών αλυσίδων και στη **διεθνή προώθηση των τοπικών προϊόντων**, με στόχο να καταστούν αναγνωρίσιμα brands στις διεθνείς αγορές. Ο τομέας αυτός αναμένεται να λειτουργήσει ως **γέφυρα ανάμεσα στην παράδοση και την καινοτομία**, συμβάλλοντας στη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Περιφέρειας.

Ο **τρίτος άξονας** δίνει έμφαση στον **πολιτισμό και τον τουρισμό** ως διδυμους μοχλούς ανάπτυξης και εξωστρέφειας. Η στρατηγική αυτή προτεραιότητα επιδιώκει την **ανάδειξη και αξιοποίηση του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος** της Περιφέρειας και τη διασύνδεσή του με θεματικές μορφές τουρισμού, όπως ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός, ο αθλητικός και ο οικοτουρισμός. Παράλληλα, στοχεύει στη δημιουργία ολοκληρωμένων εμπειριών για τους επισκέπτες, οι οποίες θα ενισχύουν την ταυτότητα και τη διεθνή αναγνωρισιμότητα της Δυτικής Ελλάδας. Ο άξονας αυτός δεν περιορίζεται στην τουριστική αξιοποίηση, αλλά εντάσσει τον πολιτισμό ως **οριζόντια συνιστώσα ανάπτυξης**, ικανή να εμπλουτίσει την τοπική οικονομία, να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας και να ενισχύσει τη συνοχή και την ελκυστικότητα της Περιφέρειας. Όλα τα παραπάνω θα ενισχυθούν ουσιαστικά μέσω του εμβληματικού brand name “Olympian

Land”, το οποίο, σε συνδυασμό με το πλούσιο ιστορικό και πολιτιστικό απόθεμα της ΠΔΕ, μπορεί να λειτουργήσει ως τόπος με διεθνές συμβολικό και τουριστικό αποτύπωμα, γύρω από τον οποίο συγκροτείται ένα συνεκτικό αφήγημα εξωστρέφειας και Περιφερειακής υπεραξίας.

Ο **τέταρτος άξονας** αφορά στην **κλιματική ανθεκτικότητα και την πράσινη μετάβαση**, αποτελώντας έναν από τους πλέον κρίσιμους στρατηγικούς πυλώνες της Περιφέρειας για την επόμενη περίοδο. Η προτεραιότητα αυτή δεν περιορίζεται μόνο στη **μείωση των εκπομπών ρύπων** και τη **διεύρυνση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**, αλλά επεκτείνεται στη **βιώσιμη διαχείριση αποβλήτων**, την **προώθηση της κυκλικής οικονομίας** και την ανάπτυξη **ανθεκτικών υποδομών** που μπορούν να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες πιέσεις της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην υλοποίηση **ολοκληρωμένων σχεδίων πολιτικής προστασίας**, με στόχο την πρόληψη και την αποτελεσματική διαχείριση φυσικών καταστροφών, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος, των κοινοτήτων και της οικονομικής δραστηριότητας. Μέσα από αυτή τη στρατηγική κατεύθυνση, η Περιφέρεια επιδιώκει να ενισχύσει τον ρόλο της ως **προτύπου περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και ενεργειακής μετάβασης**, ευθυγραμμισμένη με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες για την πράσινη ανάπτυξη.

Ο **πέμπτος άξονας** εστιάζει στην **καινοτομία, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη διακυβέρνηση**, αναγνωρίζοντας ότι οι τομείς αυτοί αποτελούν καταλύτες για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας. Η στρατηγική προτεραιότητα περιλαμβάνει την ανάπτυξη **σύγχρονων ψηφιακών υποδομών**, την προώθηση της **ηλεκτρονικής διακυβέρνησης** και την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Παράλληλα, επιδιώκεται η **ενσωμάτωση της καινοτομίας** σε όλο το εύρος των πολιτικών, η στήριξη των νεοφυών

επιχειρήσεων και η καλλιέργεια συνεργειών μεταξύ ακαδημαϊκών, ερευνητικών και επιχειρηματικών φορέων. Η συμμετοχή της Περιφέρειας σε **ευρωπαϊκά δίκτυα συνεργασίας** και πρωτοβουλίες ενισχύει την εξωστρέφεια, διευρύνει τις δυνατότητες πρόσβασης σε τεχνογνωσία και πόρους, και επιτρέπει τη σύγκλιση με τις πιο προηγμένες Περιφέρειες της Ευρώπης. Ο άξονας αυτός αποσκοπεί να καταστήσει τη Δυτική Ελλάδα **πρότυπο Περιφέρειας που αξιοποιεί την ψηφιακή καινοτομία** ως μοχλό ανάπτυξης, αποτελεσματικής διακυβέρνησης και ενδυνάμωσης της συμμετοχής των πολιτών. Ο **έκτος άξονας** εστιάζει στην **κοινωνική συνοχή, την ευημερία και την ποιότητα ζωής**, αναγνωρίζοντας ότι η βιώσιμη ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς και ίσες ευκαιρίες για όλους. Περιλαμβάνει πολιτικές για την **καταπολέμηση των ανισοτήτων**, την **προώθηση της ισότητας των φύλων**, καθώς και την **κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων** όπως οι άνεργοι νέοι, τα άτομα με αναπηρία και οι πληθυσμοί σε κίνδυνο αποκλεισμού. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στη **βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης και πρόνοιας**, μέσα από στοχευμένες επενδύσεις σε υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό. Στρατηγικός στόχος είναι να διαμορφωθεί ένα κοινωνικό περιβάλλον που προάγει την **ασφάλεια, την ισότητα και την αλληλεγγύη**, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς και την ενεργό συμμετοχή τους στο αναπτυξιακό γίγνεσθαι. Τέλος, ο **έβδομος άξονας** αφορά στην **ισόρροπη ανάπτυξη μέσω σύγχρονων υποδομών**, θέτοντας ως κεντρικό ζητούμενο τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ κέντρου και Περιφέρειας και την ενίσχυση της **χωρικής συνοχής**. Η στρατηγική προτεραιότητα περιλαμβάνει την **αναβάθμιση και ολοκλήρωση κρίσιμων έργων μεταφορών**, τη βελτίωση της συνδεσιμότητας με τα μεγάλα αστικά κέντρα και τις διεθνείς αγορές, καθώς και την

ανάπτυξη σύγχρονων ενεργειακών και ψηφιακών δικτύων. Παράλληλα, ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη **συντήρηση και αξιοποίηση του υφιστάμενου αποθέματος υποδομών**, ώστε να διασφαλίζεται η βιώσιμη χρήση τους και η μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας τους. Στόχος είναι η δημιουργία ενός **ολοκληρωμένου και ανθεκτικού συστήματος υποδομών**, που θα βελτιώσει την **προσβασιμότητα**, θα ενισχύσει την **ανταγωνιστικότητα** και θα υποστηρίξει τη μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας. Η υλοποίηση ενός τόσο εκτεταμένου στρατηγικού σχεδιασμού απαιτεί έναν **αποτελεσματικό μηχανισμό παρακολούθησης και διακυβέρνησης**. Σε αυτή την κατεύθυνση, προβλέπεται η λειτουργία ενός **Project Management Office (PMO)** το οποίο θα συμβάλλει στην ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας, τον αποτελεσματικό συντονισμό των δράσεων, καθώς και στην οργανωτική ετοιμότητα των Υπηρεσιών της Περιφέρειας. Ο μηχανισμός αυτός εξασφαλίζει **διαφάνεια, ευελιξία, στρατηγική καθοδήγηση και έγκαιρη λήψη αποφάσεων**, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα του συνολικού σχεδίου.

Με τον τρόπο αυτό, το Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο 2025–2028 δεν αποτελεί απλώς μια καταγραφή έργων και δράσεων. Αντίθετα, συνιστά ένα **ολοκληρωμένο εργαλείο περιφερειακού μετασχηματισμού**, το οποίο επιχειρεί να μετατρέψει τις προκλήσεις σε ευκαιρίες, να αξιοποιήσει πλήρως τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια **ανθεκτική, καινοτόμο, εξωστρεφή και κοινωνικά δίκαιη Περιφέρεια**. Πρόκειται για ένα σχέδιο που θέτει στο επίκεντρο τον πολίτη και το περιβάλλον, ενώ παράλληλα ενισχύει την ανταγωνιστική θέση της Δυτικής Ελλάδας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

2 Μεθοδολογική προσέγγιση Εκπόνησης Στρατηγικού Σχεδιασμού

2.1 Σκοπός

Σκοπός του παρόντος Επιχειρησιακού Σχεδίου είναι η αποτύπωση του νέου **αναπτυξιακού οράματος** της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και η κατάρτιση του **στρατηγικού πλαισίου** που απαιτείται για την υλοποίησή του. Ειδικότερα, το Σχέδιο εξειδικεύει το όραμα αυτό σε **στρατηγικούς άξονες**, επιμέρους **προτεραιότητες** και **δείκτες παρακολούθησης**, οι οποίοι ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες, προκλήσεις και αναπτυξιακές δυνατότητες της Περιφέρειας, λαμβάνοντας υπόψη την **υφιστάμενη κατάσταση** και τις ευρύτερες **περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς εξελίξεις**.

Για τη θεμελίωση του στρατηγικού σχεδιασμού προηγήθηκε ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας, η οποία καλύπτει, μεταξύ άλλων, το **επιχειρηματικό οικοσύστημα**, τον **πολιτιστικό πλούτο και τουρισμό**, την **κλιματική ανθεκτικότητα**, τον **ψηφιακό μετασχηματισμό και την καινοτομία** και την **κοινωνική συνοχή**. Η ανάλυση αυτή έχει λάβει υπόψη και ενσωματώνει κρίσιμες παραμέτρους και πρόσφατες εξελίξεις που επηρεάζουν τους παραπάνω τομείς, όπως η ένταση της **κλιματικής κρίσης** (π.χ. συχνότερα και εντονότερα ακραία καιρικά φαινόμενα), η **ενεργειακή αβεβαιότητα** και οι **γεωπολιτικές προκλήσεις και ευκαιρίες**.

Το επιχειρησιακό σχέδιο αποσκοπεί να λειτουργήσει ως εργαλείο υποστήριξης στη διαδικασία **λήψης αποφάσεων**, τόσο για τα διοικητικά όργανα όσο και για τους παραγωγικούς και κοινωνικούς φορείς της Περιφέρειας (π.χ. Δήμοι, σωματεία, κλπ.), καθώς και ως βάση για την **κατάρτιση πολιτικών στρατηγικής** και την εξειδίκευση των διαθέσιμων **χρηματοδοτικών πόρων** της Προγραμματικής Περιόδου 2021–2027 σε περιφερειακό επίπεδο.

2.2 Μεθοδολογικά εργαλεία

Τα μεθοδολογικά εργαλεία που αξιοποιήθηκαν για την εκπόνηση του παρόντος Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου συνιστούν ένα σύνολο **διεθνώς αναγνωρισμένων** πρακτικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, τις οποίες ο Σύμβουλος έχει εφαρμόσει επιτυχώς σε αντίστοιχα έργα. Τα εν λόγω εργαλεία διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- i. εργαλεία για τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων και δεδομένων, και
- ii. εργαλεία για την ανάλυση, επεξεργασία και εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων.

Ειδικότερα:

Μεθοδολογικά εργαλεία συλλογής απαιτούμενων στοιχείων και δεδομένων

Η εκπόνηση του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας προϋποθέτει τη συλλογή **στοχευμένων στοιχείων και πληροφοριών** από **αξιόπιστες, επίσημες και διεθνώς αναγνωρισμένες πηγές**. Η επιλογή και αξιοποίηση των δεδομένων αυτών αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή **ακρίβεια** και **τεκμηρίωση**, συμβάλλοντας καθοριστικά στην **εγκυρότητα** του στρατηγικού σχεδιασμού και στην **αξιοπιστία** των προτεινόμενων παρεμβάσεων.

Ο Σύμβουλος αξιοποίησε τα εν λόγω στοιχεία για την υποστήριξη κρίσιμων σταδίων του σχεδιασμού, και ειδικότερα για:

- τη τεκμηριωμένη αποτύπωση της **υφιστάμενης κατάστασης** της Περιφέρειας, συμπεριλαμβανομένων των δυνατών και αδύνατων σημείων, των ευκαιριών και των προκλήσεων και σχετικών ποσοτικών ή ποιοτικών δεικτών τεκμηρίωσης,

- τη διαμόρφωση της βασικής **στρατηγικής στόχευσης** για την περίοδο 2025–2028 και της αντίστοιχης στοχοθεσίας,
- την καταγραφή ενδεικτικών **εμβληματικών έργων** που έχουν ολοκληρωθεί, βρίσκονται σε εξέλιξη ή προγραμματίζονται για το άμεσο μέλλον,
- την αποτύπωση των **διαθέσιμων πόρων** και των **κύριων πηγών χρηματοδότησης** για την υλοποίηση των στρατηγικών επιλογών.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα μεθοδολογικά εργαλεία συλλογής απαιτούμενων στοιχείων και δεδομένων:

- **Ανάλυση υφιστάμενου υλικού**

Σημαντικό εργαλείο στο πλαίσιο συλλογής ποιοτικών δεδομένων αποτέλεσε η συστηματική μελέτη και αξιολόγηση προηγούμενων στρατηγικών και επιχειρησιακών κειμένων που αφορούν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Η ανασκόπηση περιέλαβε, μεταξύ άλλων, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2020-2023, το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ), το Σχέδιο Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, καθώς και το Στρατηγικό Σχέδιο Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS). Η ανάλυση αυτών των εγγράφων συνέβαλε ουσιαστικά στην κατανόηση της **εξελικτικής πορείας της στρατηγικής της Περιφέρειας**, της **υφιστάμενης στοχοθεσίας**, των **κενών** που έχουν εντοπιστεί σε προηγούμενους κύκλους σχεδιασμού, καθώς και των **εργαλείων και παρεμβάσεων** που έχουν κριθεί αποτελεσματικές ή μη. Η αξιοποίηση του υλικού ενίσχυσε τη συνέχεια του **σχεδιασμού** και διαμόρφωσε μια στιβαρή βάση για τον προσδιορισμό **τεκμηριωμένων στρατηγικών επιλογών** για την περίοδο 2025–2028.

- **Δευτερογενής συλλογή στοιχείων (έρευνα γραφείου)**

Στο πλαίσιο αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας και του σχεδιασμού των στρατηγικών αξόνων του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου, πραγματοποιήθηκε εκτενής έρευνα της **εγχώριας και διεθνούς βιβλιογραφίας**, καθώς και των διαθέσιμων πηγών και βάσεων δεδομένων. Η συλλογή και επεξεργασία των δευτερογενών δεδομένων βασίστηκε σε συστηματική καταγραφή και αξιολόγηση των πλέον αξιόπιστων πηγών (ενδεικτικά, ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, ΟΟΣΑ, INSETE, κλπ.). Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε ήταν **top-down**: η ανάλυση εκκίνησε από **εθνικό επίπεδο**, με συγκριτική αναφορά σε ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα, και βαθμιαία εξειδικεύτηκε σε **επίπεδο Περιφέρειας** ή/και Περιφερειακής Ενότητας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποτύπωση της σχετικής θέσης και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο ευρύτερο αναπτυξιακό περιβάλλον των Περιφερειών της χώρας.

- **Κύκλος συναντήσεων με θεσμικούς φορείς της Περιφέρειας**

Στο πλαίσιο της ποιοτικής διερεύνησης κρίσιμων θεμάτων και της εμβάθυνσης στην υφιστάμενη επιχειρησιακή και στρατηγική κατεύθυνση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, πραγματοποιήθηκε ένας δομημένος **κύκλος συναντήσεων** με εκπροσώπους θεσμικών φορέων και υπηρεσιών. Στις συναντήσεις συμμετείχαν:

- η πολιτική ηγεσία της Περιφέρειας και καθ' ύλην αρμόδιοι εκπρόσωποι των Περιφερειακών Ενοτήτων και Διευθύνσεων ανά τομέα πολιτικής (π.χ. επιχειρηματικότητα, αγροτική ανάπτυξη, κοινωνική πολιτική κ.ά.),
- εκπρόσωποι της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας, και
- το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης.

Στόχος των συναντήσεων ήταν η αξιοποίηση της θεσμικής γνώσης και εμπειρίας των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό την καταγραφή προκλήσεων και αναπτυξιακών δυνατοτήτων, καθώς και την ιεράρχηση τομεακών προτεραιοτήτων στρατηγικής

σημασίας. Η διαδικασία συνέβαλε στην επιβεβαίωση και, όπου κρίθηκε αναγκαίο, στην αναθεώρηση κρίσιμων παραδοχών του σχεδιασμού, διασφαλίζοντας ότι το Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο εδράζεται σε πραγματικά δεδομένα και ανταποκρίνεται στις ανάγκες της Περιφέρειας. Με τον τρόπο αυτό ενισχύθηκε η εγκυρότητα του Σχεδίου και διαμορφώθηκε ένα κοινό πλαίσιο αντίληψης ως προς τη στρατηγική κατεύθυνση της περιόδου 2025–2028.

- **Πρωτογενής συλλογή στοιχείων μέσω ερωτηματολογίων**

Για την πληρέστερη αποτύπωση των αναγκών, προτεραιοτήτων και προοπτικών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε στοχευμένη έρευνα μέσω διανομής **δομημένων ερωτηματολογίων**. Συγκεκριμένα, αναπτύχθηκαν και διαμοιράστηκαν τέσσερις (4) διακριτές κατηγορίες ερωτηματολογίων, προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες των εξής ομάδων-στόχων:

- i. Υπηρεσίες της Περιφέρειας,
- ii. Δήμοι της Περιφέρειας,
- iii. Φορείς και οργανισμοί που δραστηριοποιούνται εντός της Περιφέρειας, και
- iv. Φορείς εκτός Περιφέρειας με εν δυνάμει επιρροή ή συνεργασία στην υλοποίηση της στρατηγικής.

Η συλλογή των απαντήσεων πραγματοποιήθηκε μέσω **ψηφιακού περιβάλλοντος**, εξασφαλίζοντας εύκολη πρόσβαση, ταχύτητα και ασφάλεια στη διαδικασία διαχείρισης των δεδομένων. Συγκεντρώθηκαν συνολικά **48** απαντήσεις, οι οποίες αποτέλεσαν πολύτιμο υλικό για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την ετοιμότητα των φορέων, τις αντιλαμβανόμενες ανάγκες ανά τομέα, καθώς και τις προσδοκίες από την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου κατά την περίοδο 2025–2028.

Μεθοδολογικά εργαλεία επεξεργασία στοιχείων και εκπόνησης συμπερασμάτων

Η αποτύπωση της στρατηγικής κατεύθυνσης της Περιφέρειας και η διαμόρφωση του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού της σχεδίου προϋποθέτουν την επεξεργασία και ερμηνεία ενός μεγάλου όγκου δεδομένων, τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών. Προς αυτή την κατεύθυνση, αξιοποιήθηκαν διεθνώς αναγνωρισμένα **αναλυτικά εργαλεία** που υποστηρίζουν τη συστηματική **εξαγωγή συμπερασμάτων** και τη διατύπωση ρεαλιστικών **στρατηγικών επιλογών**. Στο παρόν Σχέδιο εφαρμόστηκαν τα εξής μεθοδολογικά εργαλεία:

- **PESTEL (Political, Economic, Social, Technological, Environmental, Legal)**

Αποτελεί εργαλείο **μακρο-περιβαλλοντικής ανάλυσης** που εξετάζει τους εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν το πεδίο δράσης ενός οργανισμού ή μιας γεωγραφικής ενότητας. Σκοπός της είναι να αναγνωριστούν **κρίσιμες εξωγενείς τάσεις** και μεταβλητές που μπορούν να διαμορφώσουν την περιφερειακή στρατηγική. Προσφέρει ολιστική εικόνα του εξωτερικού περιβάλλοντος, ενισχύει τον προσανατολισμό προς ευκαιρίες/απειλές, διευκολύνει τη χάραξη πολιτικών προσαρμοσμένων σε πραγματικά δεδομένα. Ειδικότερα για το πλαίσιο της ΠΔΕ, διευκολύνει τη σύνδεση των στρατηγικών προτεραιοτήτων της Περιφέρειας με τις εθνικές και ευρωπαϊκές εξελίξεις, π.χ. Πράσινη Μετάβαση, Ψηφιακή Στρατηγική, δημογραφικές αλλαγές κ.λπ.

- **SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)**

Είναι εργαλείο στρατηγικής αποτύπωσης που συνδυάζει **εσωτερικούς παράγοντες** (δυνατά και αδύνατα σημεία) με **εξωτερικούς** (ευκαιρίες και απειλές). Αποσκοπεί στον εντοπισμό των βασικών στρατηγικών μοχλών για δράση ή προσαρμογή. Συμπυκνώνει τη στρατηγική ανάλυση σε εύχρηστη μορφή, διευκολύνει την επικοινωνία με φορείς,

αναδεικνύει τα πεδία στα οποία η Περιφέρεια υπερέχει ή υστερεί. Τέλος, επιτρέπει στοχευμένη ανάλυση με βάση τον πραγματικό **βαθμό ωριμότητας** της Περιφέρειας σε κρίσιμους τομείς (π.χ. καινοτομία, αγροδιατροφή, τουρισμός).

- **SWOT/SWOT Matrix**

Πρόκειται για εργαλείο στρατηγικής αντιστοίχισης που μετατρέπει την περιγραφική SWOT σε **πρακτικές στρατηγικές επιλογές**, συνδυάζοντας τα επιμέρους στοιχεία δύο-δύο (π.χ. Strengths + Opportunities → SO στρατηγικές). Μετατρέπει την ανάλυση σε εφαρμόσιμο στρατηγικό σχεδιασμό, ενισχύει την τεκμηρίωση προτεινόμενων παρεμβάσεων, δημιουργεί συνεκτικές και ευθυγραμμισμένες πολιτικές.

Τέλος, υποστηρίζει τον σχεδιασμό **πολυτομεακών παρεμβάσεων** με βάση ρεαλιστικά πλεονεκτήματα και περιορισμούς, ευνοώντας την ευθυγράμμιση έργων και πολιτικών με τις πραγματικές ανάγκες και προοπτικές της Περιφέρειας.

2.3 Διάρθρωση

Το παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο έχει σχεδιαστεί με τρόπο ώστε να αποτυπώνει με πληρότητα τόσο τη στρατηγική κατεύθυνση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας όσο και τον επιχειρησιακό της σχεδιασμό για την περίοδο 2025–2028. Πιο συγκεκριμένα, το Σχέδιο περιλαμβάνει τα εξής βασικά κεφάλαια:

- **Κεφάλαιο 1: Επιτελική Σύνοψη**

Περιλαμβάνει συνοπτική παρουσίαση των βασικών συμπερασμάτων και στρατηγικών προτάσεων του Σχεδίου.

- **Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογική Προσέγγιση**

Αποτυπώνει με σαφήνεια τον σκοπό του Σχεδίου και τεκμηριώνει τη μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε για τη συγκέντρωση στοιχείων, την επεξεργασία τους και την κατάρτιση στρατηγικών προτάσεων.

- **Κεφάλαιο 3: Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης**

Παρουσιάζει ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία που αποτυπώνουν την τρέχουσα εικόνα της Περιφέρειας σε οικονομικό, κοινωνικό, παραγωγικό και θεσμικό επίπεδο, καθώς και σχετικές αναλύσεις (PESTEL, SWOT, SWOT matrix).

- **Κεφάλαιο 4: Στρατηγικό Σχέδιο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας**

Αποτυπώνει το αναπτυξιακό όραμα, τις στρατηγικές επιλογές και τις βασικές προτεραιότητες της Περιφέρειας, οι οποίες εξειδικεύονται σε άξονες στρατηγικής και τομείς παρέμβασης.

- **Κεφάλαιο 5: Μηχανισμός Παρακολούθησης και Ανατροφοδότησης**

Περιγράφει τη λειτουργία του μηχανισμού παρακολούθησης της εφαρμογής του Στρατηγικού Σχεδίου, με έμφαση σε διαδικασίες, δείκτες και εργαλεία αξιολόγησης.

- **Κεφάλαιο 6: Παραρτήματα**

Συγκεντρώνει συμπληρωματικό υλικό, αναλυτικούς πίνακες και υποστηρικτικά δεδομένα που τεκμηριώνουν τις προηγούμενες ενότητες.

3 Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης

3.1 Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε αριθμούς

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταλαμβάνει στρατηγική γεωγραφική θέση στο δυτικό τμήμα της χώρας, έχοντας άμεση επαφή με το Ιόνιο Πέλαγος και τις θαλάσσιες πύλες της χώρας προς την Κεντρική και Δυτική Ευρώπη. Περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, με έδρα την Πάτρα – τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας – και άλλες σημαντικές αστικές συγκεντρώσεις όπως το Αγρίνιο, ο Πύργος και το Μεσολόγγι. Η συνολική έκταση της Περιφέρειας ανέρχεται σε 11.336 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ποσοστό περίπου 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας, ενώ κυριαρχούν τα ορεινά (45,3%) και ημιορεινά (25,6%) τοπία, με την πεδινή ζώνη να καλύπτει λιγότερο από το ένα τρίτο της επιφάνειάς της (29,1%). Έχει εκτεταμένες παράλιες και στις τρεις Περιφερειακές ενότητες, που βρέχονται από τη θάλασσα του Ιονίου Πελάγους και των κόλπων Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού¹.

Εικόνα 1: Χωροθέτηση της ΠΔΕ στη χώρα

Η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικές υποδομές μεταφορών, όπως εκτεταμένο οδικό δίκτυο, τουριστικά και εμπορικά λιμάνια, σιδηροδρομική σύνδεση και αεροδρόμια, οι οποίες, με τη συνεχή αναβάθμισή τους, ενισχύουν τον ρόλο της ως κομβικό σημείο διαμετακόμισης και σύνδεσης, ενώ το λιμάνι της Πάτρας αποτελεί βασική πύλη της Περιφέρειας, αλλά και της χώρας, προς την Ευρώπη.

Ο πληθυσμός της Δυτικής Ελλάδας ανέρχεται σε 648.220² κατοίκους, γεγονός που την κατατάσσει στην 4^η θέση πανελλαδικά ως προς την πληθυσμιακή συγκέντρωση, με τους περισσότερους κατοίκους να εμπίπτουν στην ηλικιακή ομάδα 50-59 ετών (14,35%). Ωστόσο, η Περιφέρεια εμφανίζει έντονα σημάδια αποπληθυσμού, καθώς σε σχέση με το 2011 παρατηρείται μείωση της τάξης του 4,6%, που αντιστοιχεί σε απώλεια άνω των 31.000 κατοίκων, όπως άλλωστε παρατηρείται και στο σύνολο της χώρας (~3,1% σε εθνικό επίπεδο) λόγω διαρθρωτικών προβλημάτων που συνδέονται κυρίως με τη γήρανση του πληθυσμού, τη φυγή των νέων προς τα μεγάλα αστικά κέντρα ή το εξωτερικό κτλ.

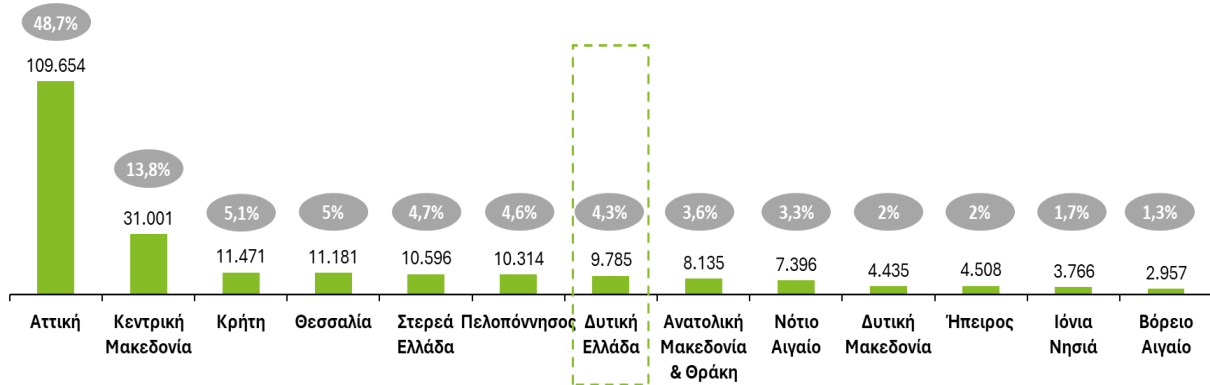
Η μακροοικονομική εικόνα της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα ενδεικτική των αναπτυξιακών προκλήσεων που αντιμετωπίζει, καθώς χαρακτηρίζεται ως «λιγότερο ανεπτυγμένη Περιφέρεια» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 από την ΕΕ. Συγκεκριμένα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει την 7^η θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας, με συνολικό ΑΕΠ 9.785 εκατ. ευρώ (2023), το οποίο αντιστοιχεί στο 4,3% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας. Περίπου το 50% του ΑΕΠ της ΠΔΕ προέρχεται από την Περιφερειακή Ενότητα της Αχαΐας, το 30% από την Αιτωλοακαρνανίας και το υπόλοιπο 20% από την Ηλεία. Αν εξαιρεθούν η Αττική και η Κεντρική Μακεδονία, η ΠΔΕ βρίσκεται κοντά στον εθνικό ΜΟ παρά τα περιθώρια βελτίωσης που υπάρχουν. Παρότι η Δυτική Ελλάδα ξεπερνά σε απόλυτους αριθμούς Περιφέρειες όπως η Ήπειρος, η Δυτική Μακεδονία, τα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο, παραμένει κάτω από τον μέσο όρο σε σχέση με μεγαλύτερες Περιφέρειες όπως η Κεντρική Μακεδονία και η Κρήτη

¹ ΕΝ.ΠΕ, <https://enpe.gr/perifereies/perifereia-dytikis-elladas/>, Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ 2021-2025

² ΕΛΣΤΑΤ (2023), Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού – Κατοικιών 2021

υποδηλώνοντας την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση δράσεων (πχ. αναπτυξιακών υποδομών, προσέλκυση επενδύσεων, ενδυνάμωση επιχειρηματικότητας, αύξηση καινοτομικής δυναμικής κτλ.), προκειμένου να ενισχυθεί η συνεισφορά της Περιφέρειας στον εθνικό πλούτο.

Διάγραμμα 1: Κατάταξη Ελληνικών Περιφερειών με βάση το ΑΕΠ (απόλυτες τιμές σε εκατ. € και ποσοστό συμμετοχής στο εθνικό ΑΕΠ) (2023)

Πηγή: Eurostat GDP per region (2023), Ανάλυση Deloitte

Παρά τις προκλήσεις, η αγορά εργασίας παρουσιάζει σημαντικά σημάδια ανάκαμψης. Συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας³ στην Περιφέρεια καταγράφει εντυπωσιακή μείωση την τελευταία 10ετία, κατά ~18,6 ποσοστιαίες μονάδες (καθώς το 2014 ανερχόταν σε 28,7%), ενώ το 2024 διαμορφώθηκε στο ίδιο επίπεδο με τον εθνικό μέσο όρο (10,1%) με το χάσμα απασχόλησης ανάμεσα στα δύο φύλα (άνδρες – γυναίκες) να είναι σημαντικά υψηλό (24,2%) αναδεικνύοντας την απασχόληση περισσότερων ανδρών στην αγορά εργασίας⁴.

Σημαντική είναι επίσης και η μείωση του ποσοστού ανεργίας νέων ηλικίας 15-24 ετών, για την περίοδο 2019-2024 στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, παρότι εμφανίζει σταθερά υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων καθ' όλη τη χρονική περίοδο. Συγκεκριμένα, το 2019 το ποσοστό ανεργίας των νέων στην Περιφέρεια ήταν 46,8%, το τρίτο υψηλότερο στην Ελλάδα για το εν λόγω έτος. Το ποσοστό παρέμεινε υψηλό το 2020 (47,6%) και το 2021 (45,7%), αναδεικνύοντας ότι η Περιφέρεια επηρεάστηκε έντονα από τις επιπτώσεις της πανδημίας στην αγορά εργασίας, όπως άλλωστε αντίστοιχη εικόνα παρουσίασαν και οι υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας. Ωστόσο, από το 2022 και μετά, καταγράφεται συνεχής αποκλιμάκωση, με το ποσοστό να μειώνεται κατά 20,3 ποσοστιαίες μονάδες για την περίοδο 2019 – 2024. Αν και η αποκλιμάκωση αυτή είναι αξιοσημείωτη και θετική, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παραμένει πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (22,5% για το 2024) ενώ είναι ανάμεσα στις 4 περιφέρειες με το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας με αποτέλεσμα να διαφαίνεται ότι η νεανική ανεργία εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική διαρθρωτική πρόκληση για την περιοχή η οποία χρήζει αντιμετώπιση.

Πίνακας 1: Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας νέων ηλικίας 15-24 ετών σε εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο (2019-2024)

Περιφέρεια	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ελλάδα	35,2	35	35,5	31,4	26,7	22,5
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	39,7	44,1	48,9	34,9	31,8	25,5
Αττική	32,1	21,3	24,6	21,9	21,2	18,9
Βόρειο Αιγαίο	41,5	41,4	40,1	43,5	28,1	26,9
Δυτική Ελλάδα	46,8	47,6	45,7	41,2	31,2	26,5
Δυτική Μακεδονία	53,5	47	49,9	40,6	45	24,7
Ήπειρος	39,1	38	36	43,5	42,9	28,8

³ Eurostat (2024), Unemployment rates by NUTS 2 region

⁴ IOBE (2024), Έκθεση κοινωνικών και οικονομικών τάσεων στις ελληνικές Περιφέρειες

Περιφέρεια	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Θεσσαλία	42,1	42,8	39,8	51,4	30,8	22,7
Ιόνια Νησιά	-	41,1	39,5	-	30,9	-
Κεντρική Μακεδονία	29,2	38,2	37,2	30,9	30,5	27,3
Κρήτη	30,5	38,2	32,7	24,8	21,7	15,8
Νότιο Αιγαίο	30,4	35,8	33	-	-	23,6
Πελοπόννησος	34,5	41,2	47,2	25,7	31,1	19,6
Στερεά Ελλάδα	47,9	63,6	45,7	46,8	32,7	20,6

Πηγή: Eurostat Unemployment rates and NUTS 2 region, Ανάλυση Deloitte

Ως προς την οικονομική φυσιογνωμία της Περιφέρειας, αυτή διαμορφώνεται μέσα από μια έντονη παρουσία του τριτογενούς τομέα, ενώ ο πρωτογενής και ο δευτερογενής εξακολουθούν να έχουν σημαντικό — αλλά όχι ισοβαρές — ρόλο, ιδίως σε τομείς όπως η αγροδιατροφή και η μεταποίηση. Η υφιστάμενη κατανομή υποδηλώνει ότι, παρά τη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης, η περιφερειακή οικονομία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις υπηρεσίες.

Ο **πρωτογενής τομέας** διατηρεί σημαντική παρουσία, με εξειδίκευση στην αγροτική παραγωγή και ιδιαίτερα στον τομέα του ελαιόλαδου, των εσπεριδοειδών και της κτηνοτροφίας, αν και παρουσιάζει περιορισμούς λόγω μικρής κλίμακας παραγωγής και χαμηλής προστιθέμενης αξίας. Ενδεικτικά, το 11% του ΑΠΑ⁵ της Δυτικής Ελλάδας προέρχεται από τον πρωτογενή τομέα, ενώ απασχολεί περίπου το 20% του τοπικού εργατικού δυναμικού. Η Περιφέρεια κατατάσσεται στην 4^η θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας ως προς τη συμμετοχή στη συνολική έκταση γεωργικής γης και στην 6^η θέση ως προς την καλλιεργούμενη έκταση. Ιδιαίτερη σημασία για την προώθηση της ανάπτυξης του τομέα έχει η περαιτέρω σύνδεση του αγροδιατροφικού τομέα με την Έρευνα και Τεχνολογία, κυρίως μέσω του Πανεπιστημίου Πατρών και άλλων ερευνητικών φορέων της περιοχής, γεγονός που ενισχύει τις δυνατότητες καινοτομίας και τεχνολογικής ενσωμάτωσης στον πρωτογενή τομέα. Οι συνέργειες αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν δράσεις όπως η ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων πιστοποίησης και ιχνηλασιμότητας, η εισαγωγή τεχνολογιών γεωργίας ακριβείας και η αξιοποίηση βιομάζας, ενισχύοντας την ποιότητα, την εξωστρέφεια και τη βιωσιμότητα της τοπικής παραγωγής. (παραδείγματα σχετικών δράσεων που ήδη πραγματοποιούνται / έχουν πραγματοποιηθεί στην ΠΔΕ: SmartOliveGrove, AgroTrace κτλ.)

Ο **δευτερογενής τομέας** είναι σχετικά περιορισμένος σε μέγεθος, με κυρίαρχη δραστηριότητα τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων και τον κατασκευαστικό κλάδο, χωρίς ισχυρή τεχνολογική ένταση ή εξαγωγικό προσανατολισμό. Συγκεκριμένα, ο δευτερογενής τομέας συμβάλλει με ποσοστό 18% στην προστιθέμενη αξία της Περιφέρειας, ενώ η συμμετοχή της στο σύνολο της απασχόλησης φθάνει περίπου το 12%. Παρά τη σχετική σημασία της μεταποιητικής δραστηριότητας, η περιοχή χαρακτηρίζεται από μικρό βαθμό αγροδιατροφικής μεταποίησης και περιορισμένη παρουσία μεγάλων μονάδων υψηλής τεχνολογίας. Ωστόσο, σημειώνονται προσπάθειες ενίσχυσης της παραγωγικής ανασυγκρότησης μέσω στοχευμένων επενδύσεων και προγραμμάτων μεταφοράς τεχνογνωσίας.

Αντίθετα, ο **τριτογενής τομέας** κυριαρχεί τόσο στον κύκλο εργασιών όσο και στην απασχόληση, με επίκεντρο την Πάτρα και σημαντικές δραστηριότητες στους τομείς της εκπαίδευσης, των υπηρεσιών υγείας και του εμπορίου, ενώ υπάρχει σημαντικό περιθώριο ανάπτυξης και εκμετάλλευσης δυνατοτήτων στους τομείς του τουρισμού και των logistics. Συγκεκριμένα, ο τριτογενής τομέας συμβάλλει με ποσοστό 71% στην προστιθέμενη αξία της Περιφέρειας. Η Περιφέρεια διαθέτει αξιόλογους τουριστικούς και πολιτιστικούς πόρους, οι οποίοι, σε

⁵ ΕΛΣΤΑΤ, Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο (Α10)* και Περιφέρεια (NUTS II)

συνδυασμό με την ύπαρξη λιμένων, αεροδρομίων και την ενισχυόμενη τουριστική υποδομή, διαμορφώνουν ένα σημαντικό αναπτυξιακό δυναμικό.

Εικόνα 2: Σημαντικά χαρακτηριστικά ανά τομέα

Πρωτογενής
τομέας⁽¹⁾

Δευτερογενής
τομέας⁽²⁾

Τριτογενής
τομέας⁽³⁾

✓ **Ισχυρή παρουσία πρωτογενούς τομέα**, με ιδιαίτερη έμφαση στη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή

Απασχολείται ~52% των επιχειρήσεων περιοχής, σε αντίθεση με ~36% υπόλοιπης Ελλάδας, με το **μερίδιο απασχόλησης** να ανέρχεται στο ~16%

ΑΠΑ Γεωργίας-Δασοκομίας-Αλιείας = ~11%

Κατατάσσεται στην 4^η θέση αναφορικά με **πλήθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων** και 6^η θέση αναφορικά με **συνολική έκταση εκμεταλλεύσεων**

✓ Πολλά από προϊόντα έχουν χαρακτηριστεί ως προϊόντα με **προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ)** και ως **προϊόντα με προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)**

✓ **Κυρίαρχη δραστηριότητα είναι η μεταποίηση**, ενώ δεύτερη σε σημασία οι κατασκευές

Μικρό μέγεθος επιχειρήσεων (μέση απασχόληση και κύκλος εργασιών) με **μερίδιο απασχόλησης** να ανέρχεται σε ~12%

ΑΠΑ Βιομηχανίας = ~18%

Σημαντικό μέρος της δραστηριότητας αφορά στην **αγροδιατροφική μεταποίηση** (ελαιόλαδο, κρασί, τυροκομικά, μεταποίηση φρούτων και λαχανικών)

✓ **Δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων** (π.χ. στήριξη clusters, ψηφιοποίηση παραγωγής, ενίσχυση ενεργειακής αποδοτικότητας μονάδων κτλ.)

✓ **Διαθέτει σημαντικούς τουριστικούς πόρους** τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο (αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί κτλ.)

~613χιλ. επισκέπτες (1,6% του συνόλου) - €260,9εκ. έσοδα

273 ξενοδοχειακές μονάδες & 25χιλ. απασχολούμενοι⁽⁴⁾

ΑΠΑ Εμπορίου-Τουρισμού-Εστίασης = ~71%

✓ **Προορισμός με σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες** δίνοντας ευκαιρία ανάπτυξης κλάδου τουρισμού με **προοπτική ετήσιας διάρκειας**

⁽¹⁾ Κωδικός ΕΛΣΤΑΤ: Α, ⁽²⁾ Κωδικός ΕΛΣΤΑΤ: Β-Ε & ΣΤ, ⁽³⁾ Κωδικός ΕΛΣΤΑΤ: Ζ-Σ, ⁽⁴⁾ INΣΤΕ

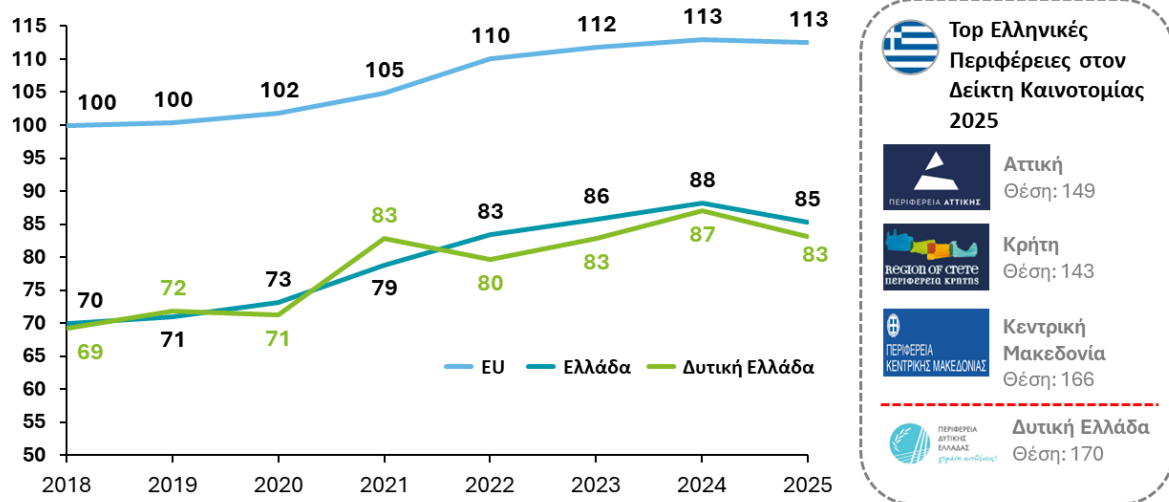
Συμπληρωματικά προς την ανάλυση της παραγωγικής δομής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ιδιαίτερη σημασία έχει η διερεύνηση της καινοτομικής της επίδοσης, καθώς αυτή συνιστά κρίσιμο παράγοντα για τη βιώσιμη αναπτυξιακή της προοπτική και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στους επιμέρους τομείς.

Παρά τη σημαντική ακαδημαϊκή και ερευνητική παρουσία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, κυρίως μέσω του Πανεπιστημίου Πατρών και των ερευνητικών ινστιτούτων που εδρεύουν στην Πάτρα (όπως το ΙΤΕ/ΙΕΧΜΗ), η αξιοποίηση της έρευνας και ανάπτυξης (R&D) ενέχει περιθώρια βελτίωσης σε όρους εφαρμογής και διασύνδεσης με την παραγωγική βάση της Περιφέρειας. Σύμφωνα με το Regional Innovation Scoreboard (RIS)⁶ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2025, συγκριτικά με την επίδοση του 2018, η Δυτική Ελλάδα κατατάσσεται στην κατηγορία των «μέτριων καινοτόμων Περιφερειών» (Moderate Innovators), με καινοτομική επίδοση η οποία αγγίζει τις 83 μονάδες σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (112,6) και κατατάσσει την Περιφέρεια στην 170^η θέση μεταξύ των 239 ευρωπαϊκών Περιφερειών, με τις Περιφέρειες Αττικής, Κρήτης και Κεντρικής Μακεδονίας να λαμβάνουν τις 3 πρώτες θέσεις σε εθνικό επίπεδο. Την περίοδο 2018-2025, η Περιφέρεια εμφανίζει γενικά ανοδική τάση βελτιώνοντας σημαντικά την επίδοσή της.

Η εν λόγω ανοδική τάση ενισχύεται, μεταξύ άλλων, από την υλοποίηση υφιστάμενων πρωτοβουλιών, όπως η ανάπτυξη τεχνολογικών πάρκων, η ενίσχυση των startups μέσω δράσεων ΕΣΠΑ και Elevate Greece (σημ. η ΠΔΕ λαμβάνει την 4^η θέση ως προς το σύνολο των startups που δραστηριοποιούνται σε εθνικό επίπεδο), η ένταξη σε δαπάνες Έρευνας & Ανάπτυξης (σημ. η ΠΔΕ λαμβάνει την 3^η θέση σε εθνικό επίπεδο) και η σταδιακή συγκρότηση θεματικών οικοσυστημάτων καινοτομίας, που δημιουργούν ένα πλαίσιο για τη μελλοντική αξιοποίηση της έρευνας ως μοχλό αναπτυξιακής μετάβασης για την Περιφέρεια. Τα ανωτέρω δύναται μελλοντικά να ενισχύσουν τη θέση της ΠΔΕ τόσο στο εθνικό όσο και στο ευρωπαϊκό οικοσύστημα καινοτομίας μειώνοντας την υφιστάμενη απόκλιση που υπάρχει από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, δεδομένου ότι ο δείκτης για την ΕΕ φτάνει τις 108 μονάδες, καθώς και από τον εθνικό μέσο όρο.

⁶ European Innovation Scoreboard – RIS 2025

Διάγραμμα 2: Εξέλιξη δείκτη καινοτομίας σε επίπεδο ΕΕ, Ελλάδας και Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2018-2025)

Πηγή: Regional Innovation Scoreboard 2025 (συγκριτικά με τα στοιχεία του 2018)

Με βάση τα ανωτέρω, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι με σημαντικές ευκαιρίες και προοπτικές για βιώσιμη ανάπτυξη και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της. Διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα, όπως τη γεωγραφική της θέση, τον αγροτοδιατροφικό της χαρακτήρα, τα εκπαιδευτικά της ιδρύματα, τις δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη κτλ. Ωστόσο, καλείται να αντιμετωπίσει προκλήσεις όπως η γήρανση του πληθυσμού, η περιορισμένη παραγωγικότητα και η χαμηλή διασύνδεση με τις αγορές.

Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις ώστε να στηριχθεί στη δυναμική επιχειρηματικότητα και στην προσέλκυση επενδύσεων, στην αναβάθμιση και στον μετασχηματισμό του αγροδιατροφικού και του πρωτογενούς τομέα, καθώς και στην αξιοποίηση του πολιτισμού και του τουρισμού ως βασικών μοχλών περιφερειακής ανάπτυξης. Παράλληλα, απαιτείται ενίσχυση της κλιματικής ανθεκτικότητας και προώθηση της πράσινης μετάβασης, επένδυση στην καινοτομία, στον ψηφιακό μετασχηματισμό και στην εξωστρέφεια, καθώς και ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής, της ευημερίας και της ποιότητας ζωής. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ισόρροπη ανάπτυξη μέσα από σύγχρονες και αποδοτικές υποδομές. Όλα τα παραπάνω συνθέτουν μια συντονισμένη και ολιστική αναπτυξιακή προσέγγιση που θα αξιοποιήσει στο έπακρο τις δυνατότητες της Περιφέρειας και θα διασφαλίσει τη βιώσιμη πρόοδο για το σύνολο των πολιτών της.

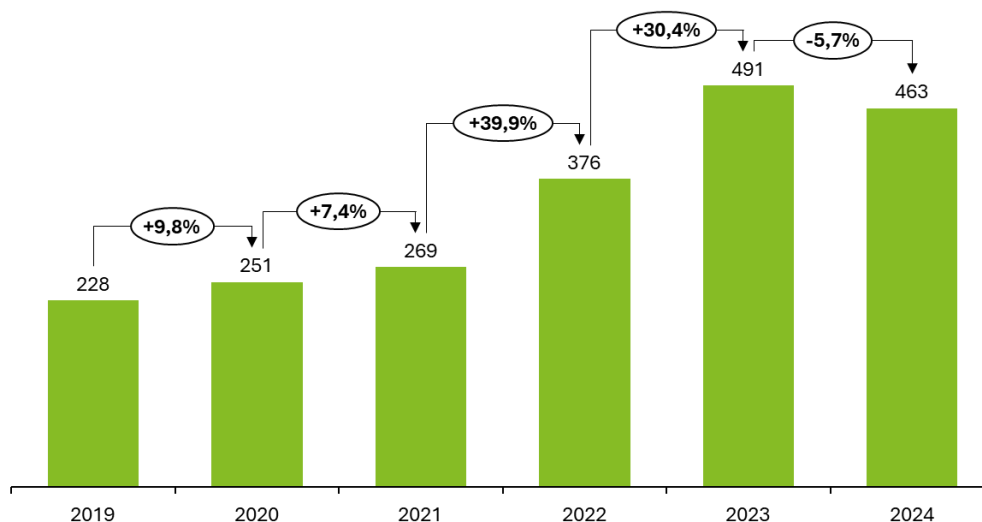
3.2 Σημαντικά επιτεύγματα της ΠΔΕ ανά τομέα κατά την προηγούμενη περίοδο

Η περίοδος 2020-2024 αποτελεί μία από τις πιο καθοριστικές και παραγωγικές περιόδους στη σύγχρονη ιστορία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Παρά τις πρωτοφανείς προκλήσεις που δημιούργησε η πανδημία COVID-19 και την οικονομική αβεβαιότητα που ακολούθησε, η Περιφέρεια όχι μόνο κατάφερε να διατηρήσει την αναπτυξιακή της δυναμική, αλλά και να την ενισχύσει σημαντικά μέσω **στρατηγικών επενδύσεων** και **καινοτόμων πρωτοβουλιών**.

Οικονομική διαχείριση και προϋπολογισμός

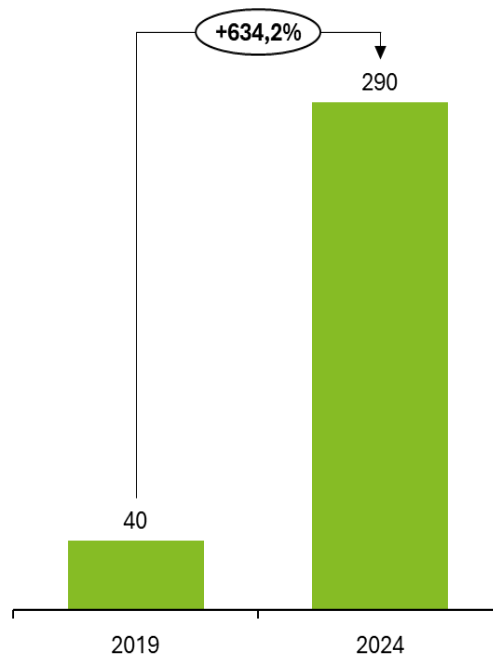
Η οικονομική διαχείριση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κατά την περίοδο 2020-2024 παρουσιάζει μια εντυπωσιακή πορεία ανάκαμψης και ανάπτυξης. Ο προϋπολογισμός εσόδων παρουσίασε την εξής πορεία: το 2019 ανερχόταν σε 228,1 εκατομμύρια ευρώ, το 2020 διαμορφώθηκε σε 250,47 εκατομμύρια ευρώ σημειώνοντας αύξηση 10%, το 2021 έφτασε στα 269,0 εκατομμύρια ευρώ με αύξηση 7,4%, το 2022 εκτοξεύθηκε στα 376,4 εκατομμύρια ευρώ με εντυπωσιακό άλμα 40%, το 2023 έφτασε στο ρεκόρ των 491,0 εκατομμυρίων ευρώ με αύξηση 30,45%, ενώ το 2024 διαμορφώθηκε σε 463,2 εκατομμύρια ευρώ. Η συνολική αύξηση από το 2019 έως το 2024 ανήλθε σε **103%**, αποτελώντας μια πρωτοφανή επίδοση που αντικατοπτρίζει τη στρατηγική αναδιοργάνωση και τη βελτιωμένη διαχείριση πόρων.

Πίνακας 2: Εξέλιξη προϋπολογισμού εσόδων 2019-2024 (σε εκατ. ευρώ)

Η επιτυχημένη διεκδίκηση ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων αποτυπώνεται στην αξιοσημείωτη αύξηση των επιχορηγήσεων. Το 2019 οι επιχορηγήσεις ανέρχονταν σε 39,5 εκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2024 έφτασαν στα 290,1 εκατομμύρια ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 650%, δηλαδή περίπου 7,5 φορές περισσότερες από το σημείο εκκίνησης.

Πίνακας 3: Αύξηση επιχορηγήσεων (σε εκατ. ευρώ)

Εξυγίανση των Οικονομικών της ΠΔΕ και βελτίωση της ταμειακής ρευστότητας

Παράλληλα με την αύξηση των εσόδων, η Περιφέρεια πέτυχε εντυπωσιακή εξυγίανση των οικονομικών της μέσω της δραστηκής μείωσης των ληξιπρόθεσμων οφειλών. Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές - δηλαδή τα χρήματα που η Περιφέρεια χρωστούσε σε προμηθευτές, εργολάβους και άλλους συνεργάτες για παρασχεθείσες υπηρεσίες και προϊόντα - μειώθηκαν δραματικά από 2,41 εκατομμύρια ευρώ το 2019 σε μόλις 250.629 ευρώ το 2024, καταγράφοντας **μείωση άνω του 90%**.

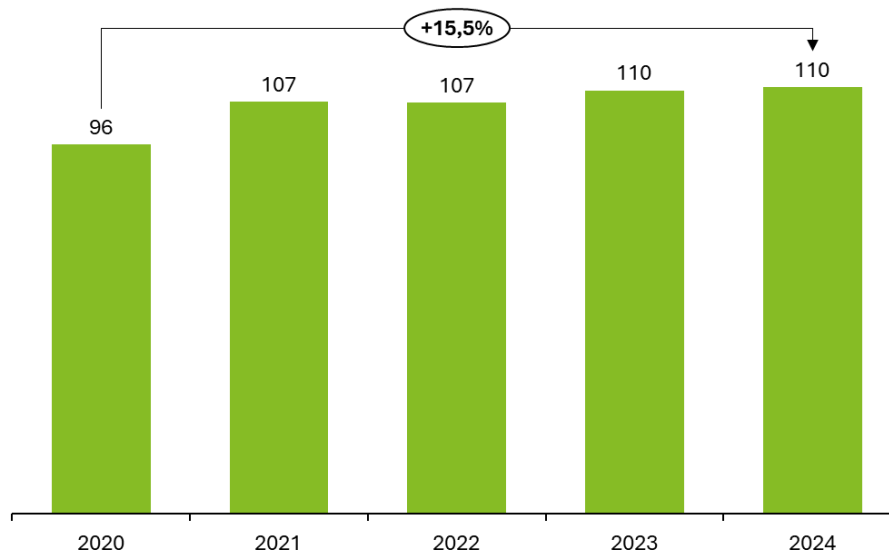
Αυτή η εξέλιξη αποτελεί κρίσιμο δείκτη **βελτίωσης της διοικητικής αποτελεσματικότητας** και της **ταμειακής διαχείρισης**. Η μείωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών σημαίνει ότι η Περιφέρεια πλέον εκπληρώνει έγκαιρα τις υποχρεώσεις της προς τους συνεργάτες της, ενισχύοντας την αξιοπιστία της ως θεσμού και τη σχέση εμπιστοσύνης με την τοπική επιχειρηματική κοινότητα. Επιπλέον, δημιουργεί μια σταθερή οικονομική βάση που επιτρέπει τον στρατηγικό σχεδιασμό και την ανάληψη νέων αναπτυξιακών πρωτοβουλιών χωρίς το βάρος των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του παρελθόντος.

Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης

Το Ταμείο ως βασικός μοχλός ανάπτυξης

Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης κατέγραψε εντυπωσιακή πρόοδο κατά την εξεταζόμενη περίοδο, αποτελώντας τον βασικό μοχλό υλοποίησης της αναπτυξιακής πολιτικής. Οι πληρωμές έργων παρουσίασαν σταθερή ανοδική πορεία, ξεκινώντας από **95,6 εκατομμύρια ευρώ** το 2020 και φτάνοντας στα **110,43 εκατομμύρια ευρώ** το 2024. Το 2022 κατεγράφη ιστορικό ρεκόρ με 106,53 εκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2023 οι πληρωμές έφτασαν τα 109,7 εκατομμύρια ευρώ, σημειώνοντας αύξηση **27,9% σε σχέση με το 2021**.

Πίνακας 4: Εξέλιξη πληρωμών ΠΤΑ 2020-2024 (εκατ. ευρώ)

Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων: Θεμελιώδης Χρηματοδοτικός Μηχανισμός

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) αποτελεί έναν από τους κυριότερους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς για την υλοποίηση αναπτυξιακών έργων στην Περιφέρεια. Οι κατανομές του προγράμματος παρουσίασαν επίσης εντυπωσιακή αύξηση, ανερχόμενες σε 95,47 εκατομμύρια ευρώ το 2022 με αύξηση 19,1% σε σχέση με το 2021, ενώ το 2024 κατέγραψαν ιστορικό ρεκόρ με **132,2 εκατομμύρια ευρώ**, αυξημένες κατά 14,30% σε σχέση με το 2023. Αυτό το ποσό αποτελεί το **υψηλότερο της τελευταίας 20ετίας** και αντικατοπτρίζει τη σημαντική βελτίωση της **ικανότητας απορρόφησης και υλοποίησης έργων**.

Στο πλαίσιο της **πρώτης προγραμματικής περιόδου του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Δυτικής Ελλάδας 2021-2025**, το ΠΔΕ συνδέθηκε άμεσα με τους αναπτυξιακούς στόχους που είχε θέσει το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ν. 4635/2019). Σύμφωνα με τα στοιχεία παρακολούθησης που είχαν αντληθεί κατά τη σύνταξη του ΠΠΑ τον Δεκέμβριο του 2021, υλοποιούνταν και βρίσκονταν σε εξέλιξη έργα συνολικού ύψους **502,3 εκατ. ευρώ**, ποσό που αφορούσε ενταγμένα έργα συμβασιοποιημένα και μη, χωρίς να περιλαμβάνονται διοικητικά κόστη και τεχνική υποστήριξη. Η κατανομή των έργων είχε ως εξής: η **ανάπτυξη υποδομών** συγκέντρωνε το μεγαλύτερο μέρος (292,4 εκατ. ευρώ – 58,2%), ακολουθούμενη από την **πράσινη ανάπτυξη** (143,9 εκατ. ευρώ – 28,6%), την **εξωστρέφεια** (47,3 εκατ. ευρώ – 9,4%), την **κοινωνική ανάπτυξη** (18,3 εκατ. ευρώ – 3,7%), ενώ ένα μικρότερο ποσοστό αφορούσε την **έξυπνη ανάπτυξη** (0,37 εκατ. ευρώ – 0,07%). Η διάρθρωση αυτή ανέδειξε τον θεμελιώδη ρόλο του ΠΔΕ στην υλοποίηση των στόχων του ΠΠΑ και κατέδειξε την ικανότητα της Περιφέρειας να αξιοποιεί στρατηγικά τους διαθέσιμους πόρους, επιτυγχάνοντας ουσιαστικά αποτελέσματα για την αναπτυξιακή της πορεία.

Άμεση επίδραση στην τοπική οικονομία

Η καθημερινή διοχέτευση πόρων στην τοπική οικονομία αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς δείκτες επίδρασης στην πραγματική οικονομία. Από περίπου 300.000 ευρώ ημερησίως το 2020, η διοχέτευση έφτασε τις **611.000 ευρώ καθημερινά** το 2023 και τις **755.000 ευρώ** ημερησίως το **2024**. Αυτή η εντυπωσιακή αύξηση καταδεικνύει την άμεση και μετρήσιμη επίδραση της περιφερειακής πολιτικής στην τοπική οικονομία και στη βελτίωση των συνθηκών ζωής των πολιτών.

Ευρωπαϊκά προγράμματα και ΕΣΠΑ

ΕΣΠΑ 2014-2020: Πρότυπη διαχείριση και υπερκάλυψη στόχων

Το Επιχειρησιακό Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υποστήριξη της περιφερειακής ανάπτυξης. Η Περιφέρεια ολοκλήρωσε με απόλυτη επιτυχία το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2014-2020, πετυχαίνοντας όχι μόνο την πλήρη απορρόφηση των διαθέσιμων πόρων αλλά και την υπερκάλυψη των αρχικών στόχων.

Ξεκινώντας με αρχικό προϋπολογισμό 449,3 εκατομμυρίων ευρώ, η Περιφέρεια κατάφερε να εντάξει **6.933 έργα και δράσεις** με προϋπολογισμό **634,7 εκατομμυρίων ευρώ**, που αντιστοιχούν σε **141% του εγκεκριμένου προϋπολογισμού**. Οι νομικές δεσμεύσεις ανήλθαν σε 580,4 εκατομμύρια ευρώ, φτάνοντας το 129% του στόχου, ενώ οι συνολικές δαπάνες έφτασαν τα 509,1 εκατομμύρια ευρώ, **υπερκαλύπτοντας τον αρχικό προϋπολογισμό κατά 113%**.

ΕΣΠΑ 2021-2027: Δυναμική εκκίνηση με αυξημένους πόρους

Για τη νέα προγραμματική περίοδο εγκρίθηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 2022 το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα **Δυτική Ελλάδα 2021-2027** με συνολική χρηματοδότηση **628,4 εκατομμυρίων ευρώ**, παρουσιάζοντας **αύξηση 30%** σε σχέση με το προηγούμενο πρόγραμμα. Από αυτό το ποσό, 534,1 εκατομμύρια ευρώ προέρχονται από κοινοτικούς πόρους και 94,2 εκατομμύρια ευρώ από εθνική συμμετοχή.

Το 2024 εκδόθηκαν 23 προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 177,4 εκατομμυρίων ευρώ δημόσιας δαπάνης, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για επιχειρήσεις, δήμους και φορείς της περιφέρειας. Εντάχθηκαν 114 νέα έργα συνολικού προϋπολογισμού 310 εκατομμυρίων ευρώ, που αντιστοιχεί στο 50% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.

Τεχνικά έργα και Υποδομές

Εκθετική αύξηση συμβασιοποιήσεων και βελτίωση διαδικασιών

Ο τομέας των τεχνικών έργων και υποδομών παρουσίασε εντυπωσιακή βελτίωση κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Το 2022 υπογράφηκαν 85 νέες συμβάσεις συνολικού προϋπολογισμού 160 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας ρεκόρ έτους, ενώ το 2023 υπογράφηκαν 58 προϋπολογισμού 122,6 εκατ. ευρώ. Στη συνολική τετραετία 2019-2023 υπογράφηκαν **326 συμβάσεις** προϋπολογισμού **602,5 εκατ. ευρώ**, που αντιστοιχεί στο **66% του συνολικού προϋπολογισμού** των ενταγμένων έργων.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η **σημαντική βελτίωση των χρόνων υλοποίησης έργων**, ειδικά στον τομέα της αποκατάστασης ζημιών από φυσικές καταστροφές. Ο χρόνος που παρεμβάλλεται μεταξύ έγκρισης και ένταξης έργων αποκατάστασης από θεομηνίες μειώθηκε από σχεδόν 24 μήνες σε 6-8 μήνες, επιτυγχάνοντας μείωση 67%. Αυτή η βελτίωση σημαίνει ότι οι πολίτες περιμένουν πολύ λιγότερο για την αποκατάσταση ζημιών σε δημόσιες υποδομές, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη τους στους θεσμούς και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής τους.

Εμβληματικά έργα

Το **Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων** αποτελεί το επιστέγασμα της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας με συνολική επένδυση 67,75 εκατ. ευρώ σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση αξίας 20,25 εκατ. ευρώ ολοκληρώθηκε το 2024 με νέους αναβατήρες και σύγχρονο εξοπλισμό, ενώ η δεύτερη φάση προϋπολογισμού 47,5 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης περιλαμβάνει επιπλέον υποδομές που θα μετατρέψουν το κέντρο σε **πολυτουριστικό πάρκο τεσσάρων εποχών**.

Παράλληλα, η Περιφέρεια προωθεί μια σειρά εμβληματικών έργων που θα συμβάλουν στη βελτίωση της εικόνας της Δυτικής Ελλάδας. Η **αποκατάσταση της Γέφυρας του Μόρνου**, που

αποτελεί το πρώτο διαπεριφερειακό έργο το οποίο εντάχθηκε στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) και υλοποιείται μέσω συνεργασίας των Περιφερειών Δυτικής Ελλάδας και Στερεάς Ελλάδας, το **δίκτυο φυσικού αερίου στο Αγρίνιο, την Πάτρα και τον Πύργο**, η **προστασία της παράκτιας ζώνης Ρίου-Αγίου Βασιλείου**, και η **μετατροπή του εργοστασίου ΑΖΟ στον Πύργο σε Πολυχώρο Πολιτισμού και Εκπαίδευσης**, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της στρατηγικής οράματος που υιοθετεί η Περιφέρεια για τη δημιουργία έργων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Κοινωνική Πολιτική και Αλληλεγγύη

ΤΕΒΑ: Ο Ακρογωνιαίος λίθος της Κοινωνικής Πολιτικής

Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής πολιτικής της Περιφέρειας, λειτουργώντας ως το σημαντικότερο κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας για τους πιο ευάλωτους συμπολίτες. Στην περίοδο 2017-2024, η Περιφέρεια εξυπηρέτησε **108.773 ωφελούμενους** σε 57.532 αιτήσεις, διανέμοντας συνολικά 6.794 τόνους και 67 κιλά τροφίμων και 1.496.200 ειδών βασικής υλικής συνδρομής.

Για τη νέα προγραμματική περίοδο εξασφαλίστηκαν **54,5 εκατ. ευρώ** για την Προτεραιότητα 6 "**Επισιτιστική Βοήθεια και Υλική Υστέρηση**", επιτυγχάνοντας υπερδιπλασιασμό των διαθέσιμων πόρων σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Αυτή η σημαντική αύξηση επιτρέπει την επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ωφελούμενων. Περισσότεροι από 15.000 πολίτες επωφεληθήκαν από τα συνοδευτικά μέτρα της προηγούμενης περιόδου, με προγράμματα ειδικής φροντίδας για παιδιά, γυναίκες, τρίτη ηλικία, ανέργους, άτομα με αναπηρία και κατοίκους απομακρυσμένων περιοχών.

Καινοτόμες Κοινωνικές Υπηρεσίες

Η υπηρεσία "**Ασφαλής Γήρανση Ηλικιωμένων**" αποτελεί μια καινοτόμο πρωτοβουλία που παρέχει 24ωρη τηλεφωνική υποστήριξη και ειδικές συσκευές παρακολούθησης για ανίχνευση πτώσης και κουμπί πανικού. Το 2024 εξυπηρέτησε πάνω από 6.300 κλήσεις, ενώ για τη νέα περίοδο 2025 εξασφαλίστηκε η συνέχιση του έργου με **τριπλασιασμό των ωφελουμένων** σε 3.000 άτομα και διεύρυνση προς άτομα με αναπηρία ανεξαρτήτως ηλικίας.

Επιπλέον, **συστήματα SEATRAC⁷** τοποθετήθηκαν σε έξι παραλίες Αιτωλοακαρνανίας και Αχαΐας, επιτρέποντας σε άτομα με κινητικές δυσκολίες αυτόνομη και ασφαλή πρόσβαση στη θάλασσα. Αυτή η πρωτοβουλία συμπληρώνει την προηγούμενη εγκατάσταση 7 συστημάτων το 2023, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο δίκτυο προσβασιμότητας στις ακτές της περιφέρειας. Χρηματοδοτήθηκαν με 6,51 εκατ. ευρώ οι **δομές ΚΔΑΠ** για άτομα με αναπηρία για την περίοδο 2024-2025, όπου φιλοξενούνται 1.374 παιδιά και νέοι έως 22 ετών.

⁷ Σύστημα για την αυτόνομη πρόσβαση ατόμων με αναπηρία και ατόμων με κινητικές δυσκολίες στη θάλασσα

Επιχειρηματικότητα και Οικονομική Ανάπτυξη

Ολοκληρωμένη στήριξη του Επιχειρηματικού οικοσυστήματος

Ο τομέας της επιχειρηματικότητας παρουσίασε εξαιρετικές επιδόσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο, με τη στρατηγική της Περιφέρειας να εστιάζει στη δημιουργία μόνιμων μηχανισμών ενίσχυσης και την παροχή εφοδίων στις επιχειρήσεις ώστε να γίνουν **βιώσιμες** και **ανταγωνιστικές**. Στην περίοδο 2019-2022 διατέθηκαν 190 εκατ. ευρώ σε προγράμματα και δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, τα οποία αφορούσαν περίπου 7.000 επιχειρήσεις σε όλες τις περιφερειακές ενότητες.

Επιπρόσθετα, σημαντική πρωτοβουλία της Περιφέρειας αποτελεί η υλοποίηση της δράσης **DigiWest – Κόμβου Ψηφιακού Μετασχηματισμού των Επιχειρήσεων**, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα 2021-2027». Η δράση αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση του επιχειρηματικού οικοσυστήματος μέσα από την αξιοποίηση τεχνολογίας, καινοτομίας και εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης. Στο πλαίσιο αυτό, 500 επιχειρήσεις της Περιφέρειας ενισχύουν τις ψηφιακές τους δυνατότητες μέσω συμβουλευτικής και εκπαίδευσης σε ΤΠΕ, με παροχή υπηρεσιών που αντιστοιχούν σε έμμεση ενίσχυση ύψους 5.760€ ανά επιχείρηση.

Μηχανισμός στήριξης της Επιχειρηματικότητας: Καινοτόμο εργαλείο υποστήριξης

Μέσω του Νόμου 4399/2016 για τις επενδύσεις **εντάχθηκαν 163 επενδυτικά σχέδια** με επιχορηγήσεις 51,6 εκατομμυρίων ευρώ και φορολογικές απαλλαγές 8,7 εκατομμυρίων ευρώ, παρέχοντας συνολική στήριξη 60,3 εκατομμυρίων ευρώ. Ο Μηχανισμός Στήριξης της Επιχειρηματικότητας με προϋπολογισμό 6,12 εκατομμυρίων ευρώ αποτέλεσε καινοτόμο εργαλείο υποστήριξης των επιχειρήσεων της περιφέρειας. Μέχρι το τέλος του 2024, 437 επιχειρήσεις είχαν ωφεληθεί από τις υπηρεσίες του μηχανισμού, υπερκαλύπτοντας τον αρχικό στόχο των 400 επιχειρήσεων.

Καινοτόμοι μηχανισμοί στήριξης

Ο Μηχανισμός στήριξης της επιχειρηματικότητας με προϋπολογισμό 6,12 εκατ. ευρώ αποτέλεσε καινοτόμο εργαλείο υποστήριξης των επιχειρήσεων της Περιφέρειας. Μέχρι το τέλος του 2024, **437 επιχειρήσεις** είχαν ωφεληθεί από τις υπηρεσίες του μηχανισμού, **υπερκαλύπτοντας τον αρχικό στόχο** των 400 επιχειρήσεων. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν διάγνωση αναγκών της επιχείρησης και συμβουλευτική υποστήριξη που καλύπτει επιχειρηματικό σχεδιασμό, κατάρτιση επενδυτικών σχεδίων, ανάλυση αγοράς, κοστολόγηση και εύρεση χρηματοδότησης.

Το πρόγραμμα «**Εξωστρέφεια και Διεθνοποίηση ΜμΕ**» της Δυτικής Ελλάδας στήριξε επενδυτικά σχέδια με δημόσια δαπάνη που ξεπερνά το 1.800.000 ευρώ, με αρκετά από αυτά να έχουν ήδη ολοκληρωθεί και εκταμιευθεί. Σημαντική υπήρξε η δράση «**Επιχειρηματική Εκκίνηση**», μέσω της οποίας ενισχύθηκαν **217 επενδυτικά σχέδια** νέων και υπό σύσταση επιχειρήσεων με δημόσια δαπάνη που αγγίζει τα 21.400.000 ευρώ, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και ενισχύοντας το επιχειρηματικό οικοσύστημα της Περιφέρειας.

Συμπληρωματικά, η Δυτική Ελλάδα έχει αναπτύξει και διαθέτει τον **Περιφερειακό Μηχανισμό Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας**, ο οποίος αποτελεί **μοναδικό παράδειγμα** σε περιφερειακό επίπεδο. Ο μηχανισμός αυτός λειτουργεί ως αξιόπιστο εργαλείο τεκμηρίωσης για τον σχεδιασμό πολιτικών απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, συνδυάζοντας ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα για τις ανάγκες των επιχειρήσεων και τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού. Μέσα από τη συστηματική συλλογή, ανάλυση και αξιοποίηση δεδομένων, παρέχει πολύτιμες κατευθύνσεις στη χάραξη στρατηγικών παρεμβάσεων, ενισχύοντας την προσαρμοστικότητα της Περιφέρειας στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας και καθιστώντας την πρωτοπόρο στη χρήση τεκμηριωμένων πολιτικών ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού

Πρωτογενής τομέας και Αγροδιατροφή

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης

Ο πρωτογενής τομέας παρουσίασε σημαντική πρόοδο με γρήγορη αποπληρωμή Σχεδίων Βελτίωσης και **σημαντική απορρόφηση κονδυλίων** του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Στο Υπομέτρο 4.1 των Σχεδίων Βελτίωσης, οι δράσεις 4.1.1 και 4.1.3 διέθεσαν πάνω από 47 εκατ. ευρώ δημόσια δαπάνη, ενώ η δράση 4.1.5 ενέταξε πάνω από 420 δικαιούχους με συνολική επιχορήγηση άνω των 28 εκατ. ευρώ. Στη δράση 4.1.2 για εξοικονόμηση ύδατος έχουν εγκριθεί 33 επενδύσεις συνολικού ύψους 3,3 εκατ. ευρώ που βρίσκονται σε πορεία υλοποίησης.

Το Υπομέτρο 6.1 για τους Νέους Γεωργούς παρουσίασε ισχυρή απορρόφηση με 1.843 δικαιούχους στη φάση 2021 που έχουν ήδη λάβει την πρώτη δόση των 48 εκατ. ευρώ και προχωρούν στην καταβολή της δεύτερης, ενώ η αντίστοιχη πρόσκληση του 2016 με 1.726 δικαιούχους οδεύει προς ολοκλήρωση. Στο Υπομέτρο 6.3 εντάχθηκαν 365 μικρές εκμεταλλεύσεις με συνολική ενίσχυση 3,7 εκατ. ευρώ.

Κτηνιατρικές Υπηρεσίες: Η μεγαλύτερη επιχείρηση της χώρας

Η αντιμετώπιση των επιζωοτιών το 2024 απαιτήσε τη **μεγαλύτερη κτηνιατρική επιχείρηση** που έχει υλοποιηθεί στη χώρα, συγκρίσιμη μόνο με εκείνη της Θεσσαλίας. Για δέκα ημέρες κινητοποιήθηκαν συνολικά 160 άτομα, συμπεριλαμβανομένων 22 κτηνιάτρων και 6 γεωτεχνικών της Περιφέρειας, 39 κτηνιάτρων και 14 γεωτεχνικών από εθνικούς οργανισμούς, καθώς και ιδιωτών κτηνιάτρων. Η επιχείρηση ενημέρωσε προφορικά και γραπτά περισσότερους από 2.400 κτηνοτρόφους και φορείς, ενώ δημιουργήθηκε ενημερωτικό σποτ με οδηγίες βιοασφάλειας. Οι κτηνιατρικές υπηρεσίες συνεχίζουν να διεκπεραιώνουν σε ταχύ ρυθμό τα αιτήματα των κτηνοτρόφων, με πάνω από 50.000 διοικητικές πράξεις σε ετήσια βάση.

Αγροδιατροφική Σύμπραξη: Διεθνής προβολή «Ολυμπιακής Γης»

Η **Αγροδιατροφική Σύμπραξη Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας** συνέχισε το 2024 να στηρίζει δυναμικά τον πρωτογενή τομέα, προωθώντας τα τοπικά προϊόντα της «Ολυμπιακής Γης». Μέσα από την επιδότηση και τη στήριξη της Περιφέρειας, επιχειρήσεις του αγροδιατροφικού κλάδου συμμετείχαν σε 9 μεγάλες εμπορικές εκθέσεις και σε περισσότερες από 6 δράσεις προώθησης, περιλαμβάνοντας τις Fruit Logistica, Biofach, Prowein, Mostar Fair, Sial, Food Expo, ΕΞΠΟΤΡΟΦ, Freskon και τη ΔΕΘ. Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε σε καινοτόμα έργα του Μέτρου 16, όπως το ΟΛΕΑΣ που αξιοποιεί δορυφορικά δεδομένα για ποιότητα ελιάς και ελαιόλαδου, το ΜΟΝΟΠΑΤΙ για καινοτόμο ψεκασμό ακριβείας, και το Αρχαία Ωλένια για βελτιστοποίηση άρδευσης και λίπανσης με μεθόδους γεωργίας ακριβείας.

Περιβάλλον και Ενέργεια

Ενεργειακές Κοινότητες: Η μεγαλύτερη συμμαχία της Ευρώπης

Στον τομέα της ενέργειας και του περιβάλλοντος, η Περιφέρεια πέτυχε ένα πρωτοποριακό επίτευγμα δημιουργώντας τη **μεγαλύτερη ενεργειακή συμμαχία της Ευρώπης**. Η πρωτοβουλία αυτή συμπεριλαμβάνει τη συμμετοχή δήμων, Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ) - που είναι οι φορείς διαχείρισης αρδευτικών έργων - και άλλων οργανισμών σε ένα ενιαίο ενεργειακό δίκτυο. Μέσω αυτής της συνεργασίας εξασφαλίστηκαν 150 μεγαβάτ ηλεκτρικής ισχύος με σύστημα ενεργειακού συμψηφισμού, δηλαδή τη δυνατότητα παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας σε τοπικό επίπεδο με οικονομικά οφέλη για όλους τους συμμετέχοντες.

Αυτή η καινοτόμος προσέγγιση, που αποτελεί μοναδικό παράδειγμα στην Ελλάδα, θα ωφεληθεί εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες μέσω του σχεδίου "ενεργειακής δημοκρατίας", προσφέροντας πρόσβαση σε φθηνότερη και καθαρή ενέργεια. Η Περιφέρεια συμμετέχει, επίσης, στο **κυβερνητικό πρόγραμμα "ΑΠΟΛΛΩΝ"** του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που στοχεύει στη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία οριστικοποίησης των συμμετεχόντων και της κατανομής των ενεργειακών παροχών.

Περιβαλλοντικές δράσεις και Διεθνής αναγνώριση

Ιδιαίτερη αναγνώριση έλαβε η συμμετοχή στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα **Pathways2Resilience**, όπου η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι η μοναδική ελληνική ανάμεσα σε 39 ευρωπαϊκές Περιφέρειες που συμμετέχουν σε αυτό το πρόγραμμα για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας.

Υλοποιήθηκε, επίσης, πρόγραμμα ανακύκλωσης φαρμακευτικών αποβλήτων σε συνεργασία με συλλόγους φαρμακοποιών, ενώ το **ECOFORUM 2024** περιέλαβε δράσεις στη Στροφιλιά και το Έλος Αγυιάς με παρουσίαση λεωφορείου υδρογόνου στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος JIVE. Επιπλέον, η Περιφέρεια συμμετείχε στο LIFE-IP AdaptInGR σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και την Ακαδημία Αθηνών, στο 13^ο Φόρουμ Ενέργειας του ΤΕΕ/ΤΔΕ για τα δίκτυα και την τοπική αυτοδιοίκηση, καθώς και σε εκπροσώπηση στη Βουλή για επικαιροποίηση μελετών περιοχών Natura. Τέλος, διοργάνωσε ημερίδα με Ecocity και ΤΕΕ/ΤΔΕ για «Πράσινα Κατασκευαστικά Υλικά» και υπέγραψε Μνημόνιο Συνεργασίας με Ecocity για πράσινες δράσεις στις 8 Οκτωβρίου 2024.

Παιδεία και μεταφορά μαθητών

Ασφαλής και αποτελεσματική μεταφορά

Η εκπαίδευση παρέμεινε βασική προτεραιότητα της Περιφέρειας με την οργάνωση ασφαλούς μεταφοράς μαθητών συνολικού κόστους **άνω των 27 εκατομμυρίων ευρώ**. Αυτή η υπηρεσία αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα για την εξασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων των παιδιών στην εκπαίδευση, ανεξαρτήτως της γεωγραφικής τους θέσης ή των οικονομικών δυνατοτήτων των οικογενειών τους.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας διατέθηκαν πάνω από 13 εκατομμύρια ευρώ μέσα από διαγωνιστικές διαδικασίες που κάλυψαν τόσο τα τυπικά όσο και τα ειδικά σχολεία, ενώ επιδοτήθηκαν περίπου 1.680 μαθητές για τη χρήση αστικών και υπεραστικών μέσων συγκοινωνίας.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας συγκεντρώθηκαν και οργανώθηκαν πάνω από 6.000 αιτήματα, οδηγώντας σε διεθνή διαγωνισμό ύψους 8,7 εκατομμυρίων ευρώ.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας υποβλήθηκαν σχεδόν 5.650 αιτήσεις, με 3.808 μαθητές να μεταφέρονται με μισθωμένα μέσα, 1.743 με μαθητικά δελτία και 86 να λαμβάνουν γονικό επίδομα.

Το συνολικό κόστος μεταφοράς ξεπέρασε τα 5 εκατ. ευρώ μόνο για το 2024, αποδεικνύοντας τη **σημαντική επένδυση της Περιφέρειας** στην εκπαίδευση και την ισότιμη πρόσβαση όλων των παιδιών στη μόρφωση.

Υπηρεσίες Μεταφορών και Επικοινωνιών

Η Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών ανταποκρίθηκε σε **αυξημένες ανάγκες** πολιτών παρά τους περιορισμούς σε προσωπικό και υποδομές. Τα συνολικά έσοδα ξεπέρασαν τα 4,5 εκατ. ευρώ. Στην Αχαΐα καταγράφηκαν έσοδα 2.437.167 ευρώ με αύξηση 3% σε σχέση με το 2023, ενώ πραγματοποιήθηκαν εξετάσεις οδηγών αξίας 2.500 ευρώ με αύξηση επιτυχόντων. Στην Αιτωλοακαρνανία εξυπηρετήθηκαν 12.000 πολίτες με αύξηση σε σχέση με το 2023, ενώ στην Ηλεία χρησιμοποιήθηκε υποχρεωτικά η πλατφόρμα ραντεβού για 5.000 συναλλαγές, βελτιώνοντας σημαντικά την ποιότητα εξυπηρέτησης των πολιτών.

Πολιτισμός και Τουρισμός

Πολιτιστική Αναγέννηση και καλλιτεχνική δημιουργία

Ο πολιτισμός τέθηκε σε κεντρική προτεραιότητα με **91 πολιτιστικές δράσεις** προϋπολογισμού **459.416 ευρώ** και **107 πολιτιστικές εκδηλώσεις κόστους 507.708 ευρώ**, σημειώνοντας σημαντική αύξηση σε σύγκριση με τις 68 εκδηλώσεις του 2022. Υπογράφηκαν προγραμματικές συμβάσεις με το Δήμο Πατρέων και το Κέντρο Ελληνικής Δημιουργίας και Παραγωγής (ΚΕΔΗΠ) για το Πατρινό Καρναβάλι ύψους 50.000 ευρώ και με το Υπουργείο Πολιτισμού και το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας (ΔΗΠΕΘΕ) συνολικά 465.000 ευρώ, με συμμετοχή της περιφέρειας στα 75.000 ευρώ.

Η συμμετοχή στο έργο «**Κόμβος εκπαίδευσης για τον πολιτισμό και τη δημιουργική βιομηχανία**» με προϋπολογισμό 4.178.882 ευρώ και η δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας καταγραφής πολιτιστικών φορέων ενίσχυσαν την πολιτιστική υποδομή της Περιφέρειας.

Τουριστική ανάπτυξη και Διεθνής προβολή

Στον τουρισμό, η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής πλατφόρμας συνεδριακού τουρισμού "**Meet in Olympian Land**" στοχεύει στην ανάδειξη της Δυτικής Ελλάδας ως κορυφαίου συνεδριακού προορισμού, αξιοποιώντας τη μοναδική ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής. Η υλοποίηση του εγκεκριμένου Ετήσιου Σχεδίου Δράσεων Τουριστικής Προβολής προϋπολογισμού 304.214 ευρώ ενίσχυσε τη διεθνή προβολή και αναγνωρισιμότητα της περιφέρειας.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η ηγετική συμμετοχή στο έργο HERIT ADAPT του προγράμματος Interreg Euro-MED 2021-2027, όπου η περιφέρεια είναι επικεφαλής εταίρος και συντονίζει έργο συνολικού προϋπολογισμού 2.998.740 ευρώ. Το έργο στοχεύει στον βιώσιμο τουρισμό, την ανθεκτικότητα απέναντι στην κλιματική αλλαγή και την ενεργή συμμετοχή πολιτών.

Αθλητισμός ως πολιτιστικό φαινόμενο

Πάνω από 100 αθλητικές εκδηλώσεις σε Αχαΐα, Ηλεία και Αιτωλοακαρνανία, περιλαμβάνοντας πανελλήνια και ευρωπαϊκά πρωταθλήματα, ενίσχυσαν τη σύνδεση αθλητισμού-τουρισμού. Ενδεικτικά, ο 406ος Ποδηλατικός Γύρος «Θυσίας» στις 23-25 Μαρτίου από Πάτρα-Καλάβρυτα-Δυτική Αχαΐα, το L'Étape Greece by Tour de France στις 6 Απριλίου στην Αρχαία Ολυμπία, το Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Υδατοσφαίρισης Μίνι Κορασίδων στις 25-28 Ιουλίου στην Πάτρα, και η Ολυμπιακή Εβδομάδα με την αφή της Ολυμπιακής Φλόγας στις 12-16 Απριλίου στην Ηλεία αναβίωσαν το πνεύμα του «Ευ Αγωνίζεσθαι» στη γενέτειρα των Ολυμπιακών Αγώνων.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Ολοκληρωμένη ψηφιακή αναβάθμιση

Η **ψηφιακή αναβάθμιση** της Περιφέρειας περιέλαβε την εγκατάσταση ασύρματων δικτύων σε 10 κτήρια στην Πάτρα, τον Πύργο, το Μεσολόγγι και το Αγρίνιο, τη δημιουργία 4 αιθουσών τηλεδιάσκεψης και την αξιοποίηση πάνω από 800 αδειών Office365 αξίας άνω των 400.000 ευρώ. Η ένταξη 10 κτηρίων στο Δίκτυο Συζεύξεως Δημόσιας Διοίκησης (ΣΥΖΕΥΞΙΣ II) με προετοιμασία για τα υπόλοιπα εντός 2025 ενισχύει την τεχνολογική υποδομή.

Η ένταξη του έργου «**Ολοκληρωμένο Σύστημα Ευφυούς Διαχείρισης Μεταφορικού Έργου**» προϋπολογισμού 2.000.000 ευρώ στο ΕΣΠΑ Δυτική Ελλάδα 2021-2027 αποτελεί πρωτοποριακή πρωτοβουλία για τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών μεταφορών μέσω της τεχνητής νοημοσύνης και των έξυπνων συστημάτων.

Βελτίωση της εξυπηρέτησης πολιτών

Η βελτίωση της εξυπηρέτησης πολιτών μέσω ψηφιακών καναλιών αντικατοπτρίζεται στην αύξηση των αιτημάτων από **161 το 2023 σε 333 το 2024**, σημειώνοντας **αύξηση 107%**, ενώ 184 αιτήματα προωθήθηκαν προς τις 6 Γενικές Διευθύνσεις της περιφέρειας.

Ιδιαίτερα καινοτόμα στοιχεία περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενιαίας διαδικτυακής πλατφόρμας κράτησης ραντεβού για όλες τις Διευθύνσεις Μεταφορών της Περιφέρειας, καθιστώντας την Περιφέρεια **την τέταρτη στη χώρα** που εντάσσεται στις **ψηφιακές διαδικασίες της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης gov.gr**.

Πολιτική προστασία και Διαχείριση κρίσεων

Συντονισμένη αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών

Η Πολιτική Προστασία της Περιφέρειας διατήρησε **υψηλό επίπεδο ετοιμότητας** και **συστηματική παρέμβαση** απέναντι σε φυσικές καταστροφές και ακραία καιρικά φαινόμενα. Οι συνολικές δαπάνες για δράσεις πολιτικής προστασίας το 2024 **ξεπέρασαν τα 2 εκατομμύρια** ευρώ, καταναμεμημένες στις 3 περιφερειακές ενότητες.

Πιο συγκεκριμένα, στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας πραγματοποιήθηκαν 39 μισθώσεις μηχανημάτων για πυρκαγιές αξίας 111.153 ευρώ, ενώ για πλημμυρικά φαινόμενα και καθαρισμούς ποταμών δαπανήθηκαν 352.132 ευρώ. Στην Αχαΐα υλοποιήθηκαν 51 μισθώσεις με συνολικό κόστος 758.035 ευρώ, ενώ στην Ηλεία δαπανήθηκαν 1.066.402 ευρώ για 89 μισθώσεις.

Αντιπλημμυρική θωράκιση: Πάνω από 80 εκατομμύρια ευρώ σε προστασία

Η κλιματική κρίση και η αυξανόμενη συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων επέβαλε δραστικά μέτρα για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών. Η Περιφέρεια διέθεσε πάνω από 80 εκατομμύρια ευρώ από το 2018 για **καθαρισμούς ρεμάτων και έργα αντιπλημμυρικής προστασίας**, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας από πλημμύρες.

Μετά από διεκδίκηση 2 ετών, εξασφάλισε την εκπόνηση 3 master plans (γενικών σχεδίων) αντιπλημμυρικής προστασίας για τα υδατικά διαμερίσματα που την επηρεάζουν, στο πλαίσιο του προγράμματος ΑΙΓΙΣ του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Διοικητικός Εκσυγχρονισμός και Διαφάνεια

Συλλογικά Όργανα: Διαφάνεια και Δημοκρατική λειτουργία

Κατά τη διάρκεια του 2024, το Περιφερειακό Συμβούλιο πραγματοποίησε 27 συνεδριάσεις (15 τακτικές, 3 έκτακτες και 9 ειδικές, εκ των οποίων 6 συνεδριάσεις λογοδοσίας), λαμβάνοντας 110 αποφάσεις με υψηλά ποσοστά ομοφωνίας που έφτασαν το 74,5%. Αυτό το **υψηλό ποσοστό ομοφωνίας αντανάκλα το συναινετικό κλίμα και τη συνεργατική προσέγγιση** που χαρακτηρίζει τη λειτουργία του συμβουλίου.

Η **Περιφερειακή Επιτροπή**, ένα νέο συντονιστικό και εκτελεστικό όργανο που θεσμοθετήθηκε για να αντικαταστήσει την οικονομική και εκτελεστική επιτροπή, συνεδρίασε 57 φορές εντός του 2024, εκ των οποίων το 82,6% ήταν τακτικές συνεδριάσεις. Έλαβε συνολικά 2.135 αποφάσεις, εκ των οποίων το 95% ήταν εντός της ημερήσιας διάταξης και το 84% ελήφθησαν ομόφωνα, γεγονός που υποδηλώνει την αποτελεσματική προετοιμασία των θεμάτων και την ευρεία συναίνεση μεταξύ των μελών.

Εξειδικευμένες Επιτροπές και Διαβούλευση

Η **Επιτροπή Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων**, που αποτελεί βασικό συμβουλευτικό όργανο για περιβαλλοντικά θέματα, πραγματοποίησε 5 συνεδριάσεις και έλαβε 37 αποφάσεις. Το 80,5% των αποφάσεων ελήφθη ομόφωνα, ενώ το 84% των γνωμοδοτήσεων για Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) και Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) ήταν θετικές, αντανάκλωντας την ισορροπημένη προσέγγιση μεταξύ αναπτυξιακών αναγκών και περιβαλλοντικής προστασίας.

Η **Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας Φύλων** ενίσχυσε σημαντικά τον ρόλο της στην ευαισθητοποίηση και ενδυνάμωση γυναικών και παιδιών, διοργανώνοντας πλήθος εκδηλώσεων και δράσεων σε στενή συνεργασία με δήμους, συλλόγους, κοινωνικούς φορείς και εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι δράσεις της επιτροπής επικεντρώθηκαν στην καταπολέμηση της έμφυλης βίας, την προώθηση της ισότητας των φύλων στην εργασία και την κοινωνία, και την ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας.

Διαγωνιστικές διαδικασίες και Οικονομική διαφάνεια

Το 2024 διενεργήθηκαν 353 διαγωνιστικές διαδικασίες συνολικής εκτιμώμενης αξίας 129,2 εκατομμυρίων ευρώ. Η Αχαΐα συγκέντρωσε 232 διαγωνισμούς αξίας 113,3 εκατομμυρίων ευρώ (88% της συνολικής αξίας), η Αιτωλοακαρνανία 54 διαγωνισμούς αξίας 7,4 εκατομμυρίων ευρώ, ενώ η Ηλεία 67 διαγωνισμούς αξίας 8,5 εκατομμυρίων ευρώ.

Διεθνείς συνεργασίες και Ευρωπαϊκά Δίκτυα: Εξωστρέφεια και Καινοτομία

Europe Direct: Γεφυρώνοντας την Ευρώπη με τη Δυτική Ελλάδα

Το Europe Direct Δυτικής Ελλάδας αποτελεί έναν από τους **επίσημους κόμβους ευρωπαϊκής πληροφόρησης** που λειτουργούν σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, με στόχο να φέρνει την Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες. Το κέντρο υλοποίησε το 2024 μια σειρά σημαντικών δράσεων που ενισχύουν τη σχέση της τοπικής κοινωνίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και προωθούν την ευρωπαϊκή συνείδηση.

Ανάμεσα στις κορυφαίες δράσεις περιλαμβάνεται η **Προσομοίωση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου** που πραγματοποιήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2024, μια εκπαιδευτική πρωτοβουλία όπου μαθητές από 8 σχολεία της περιφέρειας συμμετείχαν σε προσομοίωση των διαδικασιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αναλαμβάνοντας ρόλους ευρωβουλευτών και συζητώντας επίκαιρα ευρωπαϊκά θέματα.

Το **FilmLux 2024**, που διεξήχθη από 28 έως 31 Μαρτίου, αποτελεί ένα κινηματογραφικό φεστιβάλ αφιερωμένο στον ευρωπαϊκό κινηματογράφο, το οποίο προβάλλει επιλεγμένες ταινίες από όλη

την Ευρώπη με στόχο την προώθηση της πολιτιστικής διαφοροποίησης και της ενότητας μέσω της τέχνης του κινηματογράφου.

Η δράση "**Bring the EU to Your School!**" που υλοποιήθηκε στις 11-12 Απριλίου 2024 αποτελεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή πολιτότητα, όπου στελέχη του Europe Direct επισκέπτονται σχολεία για να ενημερώσουν τους μαθητές για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ως ευρωπαίων πολιτών.

Επιπλέον, διοργανώθηκαν εκδηλώσεις για την **Ημέρα της Ευρώπης** στην Πάτρα (15 Μαΐου) και στον Πάλαιρο (19 Μαΐου), η συμμετοχή στο **Youth2EU** στην Τοσκάνη με νέους από όλη την Ευρώπη, και οι **Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς** τον Οκτώβριο, δράσεις που ενισχύουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα και τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Στρατηγικές Διεθνείς Συνεργασίες

Η διεθνής διάσταση ενισχύθηκε με τη συνεργασία με την πόλη **Hangzhou της Κίνας**, μία από τις 100 κορυφαίες χρηματοοικονομικές περιοχές παγκοσμίως και έδρα τεχνολογικών κολοσσών όπως Alibaba, AntGroup και NetEase. Το Μνημόνιο Συνεργασίας που υπογράφηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2024 στο πλαίσιο του δικτύου IURC (International Urban and Regional Cooperation) της Ευρωπαϊκής Ένωσης εστιάζει σε ψηφιακό εμπόριο, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και πολιτισμό.

Παράλληλα, όσον αφορά στα ευρωπαϊκά προγράμματα το 2024, η Ομάδα Διοίκησης Έργου εξέτασε 68 αιτήματα, διπλάσια σε σχέση με το 2023. Τα αιτήματα αφορούσαν 9 επιμέρους ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά σχήματα, με πρωταγωνιστικό ρόλο να κατέχει το νέο πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας Ελλάδα-Ιταλία 2021-2027 που συγκέντρωσε 31 αιτήματα (46% του συνόλου).

Ιδιαίτερη σημασία έχει η στενή διασύνδεση των υποβολών με το στρατηγικό πλαίσιο της ΠΔΕ. Σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία, κάθε αίτημα πρέπει να συνοδεύεται από την **ειδική φόρμα υποβολής πρότασης (Application Form)**, διαθέσιμη στην επίσημη πλατφόρμα ευρωπαϊκών προγραμμάτων της Περιφέρειας pde.gov.gr. Αυτή η προσέγγιση εξασφαλίζει ότι οι προτάσεις ευθυγραμμίζονται με τις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες, όπως η έξυπνη εξειδίκευση (RIS3), η πράσινη ανάπτυξη και ο ψηφιακός μετασχηματισμός, καθιστώντας κάθε πρωτοβουλία συνεπή με τον συνολικό αναπτυξιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας.

Καινοτομικό Οικοσύστημα και Εξωστρέφεια

Η αναγνώριση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ως «**Regional Innovation Valley**» (RIV) τον Ιούνιο του 2024 επιβεβαιώνει την αποφασιστική της στροφή προς την καινοτομία, την ερευνητική συνεργασία και την περιφερειακή συνοχή. Η διάκριση αυτή ενισχύει τη θέση της στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και αναδεικνύει τη δυνατότητά της να λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ ισχυρών και διαμορφούμενων οικοσυστημάτων καινοτομίας, αξιοποιώντας τη στρατηγική έξυπνη εξειδίκευση και αναβαθμίζοντας την αναπτυξιακή της δυναμική. Παράλληλα, ανοίγει τον δρόμο για ενίσχυση της εξωστρέφειας και ευρύτερη συνεργασία με άλλες RIV Περιφέρειες της Ευρώπης, προσφέροντας πρόσβαση σε νέες συνέργειες, ευρωπαϊκούς πόρους και εμβληματικά έργα καινοτομίας που θα ενισχύσουν περαιτέρω την ανταγωνιστικότητα και την αναπτυξιακή δυναμική της Περιφέρειας.

Συμπεράσματα και μετρήσιμα αποτελέσματα

Η πενταετής περίοδος 2020-2024 αποτελεί ιστορικό σταθμό στην πορεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με μετρήσιμα αποτελέσματα που επιβεβαιώνουν την αποτελεσματικότητα της υιοθετηθείσας στρατηγικής και την επιτυχημένη υλοποίηση των αναπτυξιακών πολιτικών.

Οι οικονομικοί δείκτες παρουσιάζουν εντυπωσιακή βελτίωση σε όλους τους τομείς: **αύξηση του προϋπολογισμού εσόδων κατά 103%** από το 2019 έως το 2024 (από 228,1 εκατομμύρια ευρώ σε 463,2 εκατομμύρια ευρώ), **εκρηκτική αύξηση των επιχορηγήσεων κατά 650%** (από 39,5

εκατομμύρια ευρώ σε 290,1 εκατομμύρια ευρώ), και **δραστική μείωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών κατά 90%** (από 2,41 εκατομμύρια ευρώ σε 250.629 ευρώ).

Η **καθημερινή διοχέτευση 755.000 ευρώ** στην **τοπική οικονομία** το 2024 αποτελεί απτή απόδειξη της άμεσης και μετρήσιμης επίδρασης των περιφερειακών πολιτικών στη βελτίωση των συνθηκών ζωής των πολιτών και την ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας.

Οι **κοινωνικοί δείκτες** είναι εξίσου εντυπωσιακοί και αποδεικνύουν τη δέσμευση της Περιφέρειας στην κοινωνική συνοχή: 108.773 ωφελούμενοι από προγράμματα κοινωνικής πολιτικής μέσω του ΤΕΒΑ και άλλων προγραμμάτων, πάνω από 15.000 μαθητές που μεταφέρονται ασφαλώς καθημερινά στα σχολεία τους διασφαλίζοντας την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, και πάνω από 6.300 κλήσεις υποστήριξης ηλικιωμένων μόνο το 2024 μέσω του προγράμματος «Ασφαλής Γήρανση».

Οι **αναπτυξιακοί δείκτες** καταγράφουν εξαιρετικές επιδόσεις: 6.933 έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 με υπερκάλυψη στόχων κατά 113% του αρχικού προϋπολογισμού, 114 νέα έργα ΕΣΠΑ 2021-2027 που αντιστοιχούν στο 50% του συνολικού προγράμματος μόλις στα πρώτα έτη υλοποίησης, και 326 συμβάσεις έργων προϋπολογισμού 602,5 εκατομμυρίων ευρώ στην τετραετία 2019-2023.

Η Περιφέρεια κατάφερε να αναπτύξει και να εφαρμόσει ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό μοντέλο που συνδυάζει αρμονικά την οικονομική ανάπτυξη με την κοινωνική συνοχή και την περιβαλλοντική προστασία, καθιστώντας την πρότυπο για άλλες Περιφέρειες της Ευρώπης. Το συνολικό χαρτοφυλάκιο έργων που διαχειρίζεται, η συστηματική διοχέτευση σημαντικών κεφαλαίων στην τοπική οικονομία και η εξυπηρέτηση περισσότερων από 100.000 ωφελουμένων από κοινωνικά προγράμματα αποδεικνύουν στην πράξη ότι ο στρατηγικός σχεδιασμός, η αποτελεσματική διαχείριση και η κοινωνική ευαισθησία μπορούν να συνθέσουν ένα βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης.

Αυτό το μοντέλο όχι μόνο βελτιώνει ουσιαστικά την ποιότητα ζωής των πολιτών, αλλά θέτει, επίσης, τις θεμελιώδεις βάσεις για έναν καλύτερο, περισσότερο βιώσιμο και κοινωνικά δίκαιο αύριο, αποδεικνύοντας ότι η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να αποτελέσει πραγματικό μοχλό μετασχηματισμού και προόδου.

Με τα θεμελιώδη επιτεύγματα της πενταετίας 2020-2024 ως σταθερή βάση, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εισέρχεται σε μια νέα φάση ανάπτυξης που χαρακτηρίζεται από την καινοτομία, την αειφορία και την κοινωνική δικαιοσύνη. Η επιτυχημένη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων, η δημιουργία πρωτοποριακών προγραμμάτων και η ενίσχυση της διεθνούς εξωστρέφειας προσφέρουν ισχυρές προοπτικές για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων και την περαιτέρω ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας στο ευρωπαϊκό και διεθνές γίγνεσθαι.

3.3 Απορρόφηση πόρων κατά την προηγούμενη περίοδο

Κατά την προγραμματική περίοδο ΕΣΠΑ 2014–2020, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσίασε σημαντική πρόοδο στην υλοποίηση και απορρόφηση των διαθέσιμων πόρων. Συνολικά, οι εντάξεις έργων ανήλθαν σε 859,6 εκατ. ευρώ, ενώ οι συμβάσεις που υπεγράφησαν ανήλθαν σε 630,45 εκατ. ευρώ. Οι πληρωμές προς τους δικαιούχους έφτασαν τα 345,14 εκατ. ευρώ, γεγονός που αποτυπώνει την πορεία υλοποίησης των έργων και δράσεων.

Σε επίπεδο **Περιφερειακών Ενοτήτων**⁸:

- **Αιτωλοακαρνανία:** Εντάξεις ύψους **245,67 εκατ. ευρώ**, με συμβάσεις **177,35 εκατ. ευρώ** και πληρωμές **91,48 εκατ. ευρώ**.
- **Αχαΐα:** Εντάξεις ύψους **319,70 εκατ. ευρώ**, με συμβάσεις **204,95 εκατ. ευρώ** και πληρωμές **102,96 εκατ. ευρώ**.
- **Ηλεία:** Εντάξεις ύψους **152,80 εκατ. ευρώ**, με συμβάσεις **113,58 εκατ. ευρώ** και πληρωμές **58,32 εκατ. ευρώ**.

Η κατανομή αυτή καταδεικνύει ότι η Αχαΐα συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό εντάξεων και πληρωμών, γεγονός που συνδέεται τόσο με το πληθυσμιακό μέγεθος και την οικονομική της δραστηριότητα, όσο και με τη συγκέντρωση μεγάλων έργων υποδομής και καινοτομίας. Η Αιτωλοακαρνανία ακολουθεί, με σημαντική παρουσία έργων στους τομείς αγροτικής ανάπτυξης, περιβάλλοντος και υποδομών, ενώ η Ηλεία εμφανίζει μικρότερη αλλά σταθερή απορρόφηση, με έμφαση σε έργα τουρισμού, πολιτισμού και αντιπλημμυρικής προστασίας.

Συνολικά, η πορεία απορρόφησης πόρων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην περίοδο 2014–2020 αποτυπώνει μια θετική δυναμική στην υλοποίηση έργων, αλλά και την ανάγκη επιτάχυνσης των ρυθμών πληρωμών ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης αξιοποίηση των διαθέσιμων κονδυλίων. Τα αποτελέσματα αυτά συνιστούν σημαντική βάση εμπειρίας και τεχνικής ετοιμότητας για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021–2027.

3.4 Διαθέσιμα περιφερειακά και εθνικά χρηματοδοτικά εργαλεία

Η αποτελεσματική υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας προϋποθέτει την αξιοποίηση ενός ευρέος φάσματος χρηματοδοτικών εργαλείων, τα οποία προσφέρονται σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, παρακάτω παρουσιάζονται τα πιο βασικά χρηματοδοτικά προγράμματα και πόροι που είναι διαθέσιμοι για την υποστήριξη έργων και πρωτοβουλιών σε κρίσιμους τομείς της περιφερειακής ανάπτυξης. Μέσω της στοχευμένης διαχείρισης και συντονισμένης αξιοποίησης αυτών των εργαλείων, η Περιφέρεια στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής συνοχής, καθώς και στην προώθηση της καινοτομίας, της βιωσιμότητας και της κοινωνικής ένταξης.

3.4.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021–2027»

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021–2027» αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς πυλώνες χρηματοδότησης για την ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα αποτελεί Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) ενταγμένο στο ΕΣΠΑ 2021–2027, με συνολικό προϋπολογισμό **628,5 εκατ. €**, εκ των οποίων **534,2 εκατ. €** προέρχονται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΤΠΑ+, ΕΚΤ+) και **94,3 εκατ. €** από εθνική συμμετοχή.

⁸ ΠΔΕ, [Το ΕΣΠΑ 2014–2020](#)

Όραμα του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Μετασχηματισμός σε μια δίκαιη, έξυπνη και αποτελεσματική ευρωπαϊκή Περιφέρεια, που θα αποτελεί υπερτοπικό κόμβο τεχνολογίας καινοτομίας, έρευνας και δημιουργικότητας, υπόδειγμα κοινωνικής συνοχής, τόπο ανάδειξης ολυμπισμού, εθελοντισμού και πολιτισμού.

Το Πρόγραμμα επικεντρώνεται στον μετασχηματισμό της Περιφέρειάς σε έναν **δίκαιο, έξυπνο και αποτελεσματικό ευρωπαϊκό κόμβο**, που θα πρωτοπορεί στους τομείς της καινοτομίας, της κοινοτικής συνοχής, της πολιτιστικής ταυτότητας και του εθελοντισμού και έχει τους εξής στρατηγικούς στόχους για την αντιμετώπιση των αναπτυξιακών προσκλήσεων και προτεραιοτήτων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας:

1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στην παραγωγή, ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας με όρους καινοτομίας, εξωστρέφειας και ψηφιακής ενίσχυσης
2. Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αντιμετώπιση και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ενίσχυση της ενεργειακής αυτάρκειας και της κυκλικής οικονομίας
3. Ενίσχυση της κινητικότητας στην Περιφέρεια
4. Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην Περιφέρεια
5. Ενίσχυση της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης μέσα από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις

Για την επίτευξη των παραπάνω στρατηγικών στόχων το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αναλύεται σε **8 Προτεραιότητες**, που καλύπτουν **5 Στόχους Πολιτικής** ως ακολούθως:

Πίνακας 5: Στόχοι πολιτικής / προτεραιότητες ΠΕΠ ΔΕ 2021-2027

Στόχοι πολιτικής / προτεραιότητες	Π/Υ
Στόχος Πολιτικής 1 - Μια Ευρώπη πιο ανταγωνιστική και πιο έξυπνη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ	~ €70,8 εκατ.
Προτεραιότητα 1 - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στην παραγωγή, ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας με όρους καινοτομίας, εξωστρέφειας και ψηφιακής ενίσχυσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	
Στόχος Πολιτικής 2 - Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και καθ' οδόν προς μια οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας	~ €126,8 εκατ.
Προτεραιότητα 2 - Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αντιμετώπιση και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ενίσχυση της ενεργειακής αυτάρκειας και της κυκλικής οικονομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.	
Στόχος Πολιτικής 3 - Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας	~ €56,1 εκατ.
Προτεραιότητα 3 - Ενίσχυση της κινητικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	
Στόχος Πολιτικής 4 - Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων	~ €92,1 εκατ.

Στόχοι πολιτικής / προτεραιότητες
Π/Υ

Προτεραιότητα 4Α - Ενίσχυση υποδομών στο πλαίσιο της κοινωνικής συνοχής στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Στόχος Πολιτικής 4 - Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

~ €159,4

Προτεραιότητα 4Β - Ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και του ανθρώπινου δυναμικού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

εκατ.

Στόχος Πολιτικής 5 - Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και τοπικών πρωτοβουλιών

~ €112,5
εκατ.

Προτεραιότητα 5 - Ενίσχυση της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης μέσα από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ
~ €7,29
εκατ.
Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+
~ €3,37
εκατ.

Πηγή: ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Σημειώνεται ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, βρίσκεται στη **2^η θέση** μεταξύ των 13 Περιφερειακών Προγραμμάτων **ως προς τις προσκλήσεις** και τις εντάξεις έργων, στην **4^η θέση ως προς τις συμβάσεις** και στην **5^η θέση ως προς τις πληρωμές** του⁹.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα καταχωρημένα στοιχεία στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (έως 17/06/2025):

- Οι εξειδικεύσεις ανέρχονται στα 548.878.006,84 ευρώ, δηλαδή στο 87,34% του συνολικού προϋπολογισμού, έναντι 59,1% τον Ιούνιο του 2024.
- Οι προσκλήσεις ανέρχονται 501.907.098,11 ευρώ, δηλαδή στο 79,86% του συνολικού προϋπολογισμού έναντι 52,9% τον Ιούνιο του 2024.
- Οι εντάξεις ανέρχονται στα 464.697.298,88 ευρώ, δηλαδή στο 73,94% του συνολικού προϋπολογισμού έναντι 33,9 τον Ιούνιο του 2024.
- Οι νομικές δεσμεύσεις (συμβάσεις) ανέρχονται στα 281.653.401,04 ευρώ, δηλαδή στο 44,82% του συνολικού προϋπολογισμού έναντι 13,3% τον Ιούνιο του 2024.
- Οι δαπάνες ανέρχονται στα 119.146.820,29 ευρώ, δηλαδή στο 18,96% του συνολικού προϋπολογισμού έναντι 3% τον Ιούνιο του 2024.

Η εξέλιξη των δεικτών απορρόφησης και υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτυπώνει τη δυναμική και τη δέσμευση της Περιφέρειας στην επίτευξη των αναπτυξιακών της στόχων. Η σημαντική αύξηση στις εξειδικεύσεις, προσκλήσεις, εντάξεις και νομικές δεσμεύσεις μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα καταδεικνύει την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών σχεδιασμού και υλοποίησης έργων, αλλά και τη συνεχή βελτίωση της διοικητικής ικανότητας. Παράλληλα, η αύξηση των δαπανών αναδεικνύει την πραγματική απορρόφηση πόρων, ενισχύοντας την αναπτυξιακή δυναμική της Περιφέρειας. Με δεδομένη αυτή την πορεία, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί κρίσιμο εργαλείο για την προώθηση βιώσιμων, καινοτόμων και κοινωνικά δίκαιων παρεμβάσεων που θα διαμορφώσουν το μέλλον της Δυτικής Ελλάδας.

⁹ Δελτίο τύπου ΠΔΕ

3.4.2 Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ 2021-2025

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025 αποτελεί το στρατηγικό πλαίσιο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών και δράσεων που στοχεύουν στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αναβάθμιση της περιοχής. Με έμφαση στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας, το Πρόγραμμα προωθεί την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα, την κοινωνική συνοχή και τη βιώσιμη ανάπτυξη, στοχεύοντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας. Μέσα από ένα συνεκτικό πλαίσιο παρεμβάσεων, το ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας επιδιώκει να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της εποχής και να στηρίξει τη δυναμική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Το Πρόγραμμα εδράζεται στην αρχή της συμπληρωματικότητας και των συνεργειών με τα λοιπά χρηματοδοτικά εργαλεία, διασφαλίζοντας την ολοκληρωμένη και αποδοτική αξιοποίηση των πόρων. Κεντρικό αναπτυξιακό βάρος κατευθύνεται στους Άξονες Στρατηγικής 2 και 4, δεδομένου ότι οι υποδομές αποτελούν θεμελιώδη αρμοδιότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με ευρύ πεδίο εφαρμογής και αυξημένες ανάγκες συντήρησης. Παράλληλα, οι υπόλοιποι Άξονες Στρατηγικής ενισχύονται σταδιακά, διαμορφώνοντας ένα ισορροπημένο και συνεκτικό πλαίσιο ανάπτυξης που ενδυναμώνει συνολικά την Περιφέρεια

Όραμα του ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας 2021-2025

«Όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, για την περίοδο 2021-2025, αποτελεί η ανασύνταξη της τοπικής οικονομίας και η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ισόρροπης ανάπτυξης και μείωσης των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων»

Για την επίτευξη των παραπάνω η στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025 περιλαμβάνει τους ακόλουθους επιμέρους ειδικούς στόχους ανά αναπτυξιακό στόχο:

Πίνακας 6: Αναπτυξιακοί & Ειδικοί στόχοι του ΠΠΑ ΠΔΕ 2021-2025

Αναπτυξιακοί στόχοι / Ειδικοί στόχοι	Π/Υ
ΑΣ1 - Έξυπνη Ανάπτυξη – αφορά στην ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ έρευνας και καινοτομίας με την επιχειρηματική δραστηριότητα, στην προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, καθώς και στην υποστήριξη νεοφυών και καινοτόμων επιχειρήσεων, με στόχο την αύξηση της ελκυστικότητας για επενδύσεις και την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προέκυψαν, μεταξύ άλλων, από την πανδημία COVID-19. Στο πλαίσιο αυτό, περιλαμβάνει τους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:	€4 εκατ.
ΕΣ 1.1 - Έρευνα και ανάπτυξη / ΕΣ 1.2 - Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα / ΕΣ 1.3 - Ψηφιακός Μετασχηματισμός	
ΑΣ2 – Πράσινη Ανάπτυξη – επικεντρώνεται στην αναβάθμιση και στον εκσυγχρονισμό των υποδομών, όπως τα αρδευτικά και αντιπλημμυρικά δίκτυα, τη βελτίωση της διαχείρισης αποβλήτων, καθώς και στην αξιοποίηση των σημαντικών δυνατοτήτων ανάπτυξης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), με σκοπό την προώθηση βιώσιμων ενεργειακών λύσεων και την ενίσχυση της περιβαλλοντικής ποιότητας στην Περιφέρεια. Στο πλαίσιο αυτό, περιλαμβάνει τους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:	€71 εκατ.

Αναπτυξιακοί στόχοι / Ειδικοί στόχοι
Π/Υ

ΕΣ 2.1 - Κυκλική οικονομία / ΕΣ 2.2 - Προστασία του περιβάλλοντος / ΕΣ 2.3 - Κλιματική αλλαγή

ΑΣ3 - Κοινωνική Ανάπτυξη - στοχεύει στην αντιμετώπιση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων σε βασικές κοινωνικές δομές και υπηρεσίες, την υποστήριξη ευάλωτων ομάδων και οικογενειών που αντιμετωπίζουν φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, καθώς και στην ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Παράλληλα, δίνει έμφαση στην ανάπτυξη καινοτόμων πολιτικών και στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής, λαμβάνοντας υπόψη τις προκλήσεις που προκάλεσαν οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19.

**€27,2
εκατ.**

ΕΣ 3.1 - Υγεία / ΕΣ 3.2 - Απασχόληση / ΕΣ 3.3 - Παιδεία / ΕΣ 3.4 - Αθλητισμός / ΕΣ 3.5 - Κοινωνική Συνοχή

ΑΣ4 - Ανάπτυξη υποδομών - εστιάζει στην κάλυψη σημαντικών ελλείψεων και προκλήσεων που αφορούν στην απουσία ολοκληρωμένων δικτύων μεταφορών και συγκοινωνιών, την αναβάθμιση του προβληματικού επαρχιακού οδικού δικτύου, την ενίσχυση των ευρυζωνικών δικτύων και την κάλυψη των κενών στον τομέα των logistics. Επιπλέον, στοχεύει στην ολοκλήρωση κρίσιμων έργων υποδομής όπως η Ολυμπία Οδός, το σιδηροδρομικό δίκτυο, καθώς και την προώθηση ψηφιακών υπηρεσιών διασύνδεσης και της πολυτροπικής κινητικότητας στην Περιφέρεια.

**€122,3
εκατ.**

ΕΣ 4.1 - Δίκτυα / ΕΣ 4.2 - Μεταφορές / ΕΣ 4.3 - Εφοδιαστική αλυσίδα

ΑΣ5 - Εξωστρέφεια - αποσκοπεί στην αντιμετώπιση προκλήσεων όπως η έλλειψη καινοτομικής κουλτούρας στις επιχειρήσεις, οι ανεπαρκείς υποδομές μεταποίησης, η περιορισμένη διάχυση των πολιτιστικών υποδομών πέραν της Αρχαίας Ολυμπίας, η εποχικότητα του τουρισμού και η χαμηλή προστιθέμενη αξία στον πρωτογενή τομέα. Παράλληλα, αξιοποιεί σημαντικές ευκαιρίες, όπως οι επενδύσεις στις Βιομηχανικές Περιοχές Πάτρας, Αγρινίου και Ηλείας, η προβολή και αξιοποίηση της Αρχαίας Ολυμπίας ως ισχυρό παγκόσμιο brand μέσω τεκμηριωμένου placemarketing, καθώς και η ολοκληρωμένη υποστήριξη του τουριστικού κλάδου με αυστηρή τήρηση υγειονομικών πρωτοκόλλων για την προστασία από τον κορωνοϊό.

**€39
εκατ.**

ΕΣ 5.1 - Πολιτισμός / ΕΣ 5.2 - Τουρισμός / ΕΣ 5.3 - Αγροδιατροφικός τομέας / ΕΣ 5.4 - Μεταποίηση

ΑΣ6 - Υποστήριξη Προγράμματος - αφορά στην υλοποίηση ενεργειών κυρίως αναφορικά με τον προγραμματισμό, το σχεδιασμό, την προετοιμασία, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, τη δημοσιότητα, την εφαρμογή και τον έλεγχο των προγραμμάτων, καθώς και τις δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Υπηρεσίας Συντονισμού, των Υπηρεσιών Διαχείρισης και των δικαιούχων για την υλοποίηση των προγραμμάτων.

**€7,5
εκατ.**

Πηγή: ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας 2021-2025

3.4.3 Αναπτυξιακός Νόμος 4887/2022

Ο **Αναπτυξιακός Νόμος 4887/2022** αποτελεί ένα σύγχρονο και ευέλικτο χρηματοδοτικό εργαλείο που στοχεύει στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων σε διάφορους τομείς της οικονομίας, όπως η μεταποίηση, η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, ο τουρισμός, η αγροδιατροφή και η εξωστρέφεια. Με ποσοστά ενίσχυσης που κυμαίνονται από 15% έως 70%, ανάλογα με το

μέγεθος της επιχείρησης και την περιοχή υλοποίησης, ο νόμος παρέχει σημαντικά κίνητρα για την υλοποίηση επενδύσεων που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Συγκεκριμένα μέσα από τον Αναπτυξιακό, παρέχονται 13 θεματικά καθεστώτα χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, δίνοντας κίνητρα για την υλοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε πληθώρα τομέων της οικονομίας και τα οποία αφορούν στα κάτωθι:

1. Ψηφιακός και τεχνολογικός μετασχηματισμός επιχειρήσεων
2. Πράσινη μετάβαση – Περιβαλλοντική αναβάθμιση επιχειρήσεων
3. Νέο Επιχειρείν, με κύριο σκοπό την υποστήριξη νέων επιχειρηματιών, προκειμένου να προχωρήσουν σε σχεδιασμό και υλοποίηση επενδυτικών πρωτοβουλιών σε πολλούς τομείς της οικονομίας
4. Καθεστώς Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης
5. Έρευνα και εφαρμοσμένη καινοτομία
6. Αγροδιατροφή - πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση γεωργικών προϊόντων – αλιεία - Υδατοκαλλιέργεια
7. Μεταποίηση - Εφοδιαστική αλυσίδα
8. Επιχειρηματική εξωστρέφεια
9. Ενίσχυση τουριστικών επενδύσεων
10. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
11. Μεγάλες επενδύσεις, προκειμένου να υπάρξει ειδική αντιμετώπιση σε επενδυτικά σχέδια που επηρεάζουν σημαντικά τις τοπικές οικονομίες, αλλά και γενικότερα την άνοδο των οικονομικών κλαδικών δεικτών
12. Ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας
13. Επιχειρηματικότητα 360°

Κάθε καθεστώς έχει ετήσιο προϋπολογισμό ύψους 150.000.000 ευρώ, ο οποίος κατανέμεται ανά περιφέρεια και ανά είδος κινήτρου (κεφαλαιακά κίνητρα και φορολογική απαλλαγή).

Ως προς την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στον Ν 4887/2022 έχουν ενταχθεί επενδυτικά σχέδια ύψους ~€3,8 εκατ. στα καθεστώτα: «Αγροδιατροφή – Πρωτογενής Παραγωγή και Μεταποίηση Γεωργικών Προϊόντων - Αλιεία - Υδατοκαλλιέργεια», «Ενίσχυση Τουριστικών Επενδύσεων» και «Μεταποίηση – Εφοδιαστική Αλυσίδα».

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αξιοποιώντας τον Αναπτυξιακό Νόμο, μπορεί να ενισχύσει στρατηγικούς τομείς όπως η ενίσχυση της εξωστρέφειας, η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, η ανάπτυξη υποδομών και η στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Ειδικότερα, επενδυτικά σχέδια που αφορούν στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, την ενίσχυση της μεταποίησης, την ανάπτυξη υποδομών logistics και την προώθηση της καινοτομίας μπορούν να υπαχθούν στα καθεστώτα του νόμου, προσφέροντας σημαντική χρηματοδοτική στήριξη.

Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική αξιοποίηση του Αναπτυξιακού Νόμου από την ΠΔΕ ενισχύει την Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα, προάγει την καινοτομία και την πράσινη ανάπτυξη, ενώ συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης. Η συνεργασία με φορείς υποστήριξης και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την επιτυχή εφαρμογή του νόμου στην περιοχή.

3.4.4 Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027

Η **Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) 2023-2027** αποτελεί ένα από τα βασικότερα χρηματοδοτικά και στρατηγικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υποστήριξη της γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης. Στοχεύει στην ενίσχυση της βιωσιμότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας στον αγροτικό τομέα, ενώ παράλληλα προωθεί τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Ο συνολικός προϋπολογισμός της ΚΑΠ ανέρχεται σε ~€13,5 εκατ. (σε πανελλαδικό επίπεδο) ενώ οι στόχοι της επιδιώκονται μέσα από τους κάτωθι 10 Ειδικούς Στόχους που έχουν θεσπιστεί:

1. Διασφάλιση ενός βιώσιμου Γεωργικού Εισοδήματος
2. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας
3. Βελτίωση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα αξίας
4. Συμβολή στον μετριασμό και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
5. Ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων όπως το νερό, ο αέρας και το έδαφος
6. Προστασία της βιοποικιλότητας
7. Δημογραφική ανανέωση
8. Προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των γυναικών στη γεωργία, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές
9. Παραγωγή υγιεινών και υψηλής διατροφικής αξίας προϊόντων
10. Αναβάθμιση δεξιοτήτων, AKIS και Ψηφιοποίηση του Αγροτικού Τομέα

Η εφαρμογή της ΚΑΠ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρέχει σημαντικές ευκαιρίες χρηματοδότησης, μέσα από άξονες που περιλαμβάνουν την άμεση οικονομική στήριξη των παραγωγών, την υλοποίηση προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, την προώθηση της βιολογικής γεωργίας, την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων αγροτικών εκμεταλλεύσεων, καθώς και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, η ΚΑΠ υποστηρίζει δράσεις που συμβάλλουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στην προσαρμογή του γεωργικού τομέα στις προκλήσεις της κλιματικής κρίσης.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αξιοποιώντας τους πόρους και τις δράσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, μπορεί να ενισχύσει τοπικά παραγωγικά μοντέλα, να προωθήσει καινοτόμες και περιβαλλοντικά φιλικές πρακτικές και να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Η αποτελεσματική διαχείριση και η συνεργασία με τους παραγωγούς, τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και τους τοπικούς φορείς είναι κρίσιμες για την επιτυχή εφαρμογή της πολιτικής και τη μεγιστοποίηση των οφελών για την Περιφέρεια.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΚΑΠ συμβάλλει καθοριστικά στην επίτευξη των στόχων της ΠΔΕ, υποστηρίζοντας μια αγροτική ανάπτυξη που είναι βιώσιμη, καινοτόμα και προσαρμοσμένη στις σύγχρονες προκλήσεις.

3.4.5 Λοιποί ευρωπαϊκοί πόροι

Τα **προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ – Interreg)** αποτελούν ένα σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση των χωρικών συνεργασιών εντός του ευρωπαϊκού πλαισίου, καθώς και με τρίτες χώρες, και αποτελούν μία από τις βασικές επιλογές της προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πραγματοποιείται μέσω προγραμμάτων που αφορούν διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία. Αυτά τα προγράμματα χωρίζονται σε διμερή και πολυμερή. Τα διμερή διασυνοριακά προγράμματα έχουν ως στόχο να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις που αφορούν τις διασυνοριακές περιοχές, να αξιοποιήσουν τις αναπτυξιακές ευκαιρίες και να ενισχύσουν τη συνεργασία, προωθώντας έτσι την ομαλή εξέλιξη της Ένωσης.

Ιδιαίτερα για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το πρόγραμμα **Interreg Ελλάδα-Ιταλία 2014-2020** απέφερε σημαντικά αποτελέσματα, με στρατηγικά έργα που ενίσχυσαν κρίσιμους τομείς όπως η καινοτομία και επιχειρηματικότητα, η πολιτιστική κληρονομιά, ο τουρισμός, οι μεταφορές και η διασυνδεσιμότητα, αλλά και οι πράσινες υποδομές, όπως για παράδειγμα το σημαντικό έργο **«Creative@Hubs» Ολιστική δικτύωση δημιουργικών ΜμΕ μέσω συνεργατικών χώρων δημιουργικών επιχειρήσεων - Holistic networking of creative industries via hubs**, στο πλαίσιο του οποίου η Περιφέρεια συμμετείχε ως εταίρος στην ανάπτυξη τριών «Κόμβων

Δημιουργικής Βιομηχανίας» (Creative Hubs), ένα σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τη σύνδεση πολιτισμού, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.

Η επιτυχής ολοκλήρωση αυτών των έργων αποτελεί πολύτιμη παρακαταθήκη, καθώς αξιοποιούνται τα διδάγματα και οι συνεργασίες για τη νέα περίοδο. Στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου **2021-2027**, η ΠΔΕ συμμετέχει ήδη στο σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων στρατηγικών έργων στο Interreg Ελλάδα-Ιταλία, με έμφαση στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, τη βιώσιμη κινητικότητα, την ανθεκτικότητα των οικονομιών και την περαιτέρω ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας.

Εκτός από τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα που προαναφέρθηκαν, υπάρχουν και επιπλέον χρηματοδοτικά εργαλεία διαθέσιμα κυρίως για τις επιχειρήσεις, αλλά και για τους φορείς. Η χρηματοδότηση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως επιχορήγηση, επιστρεπτέα ενίσχυση, κεφάλαιο συνεπένδυσης, επιδότηση επιτοκίου, εγγυοδοσία, φορολογικά κίνητρα ή άλλες απαλλαγές. Τα εργαλεία αυτά προέρχονται από ποικίλες πηγές χρηματοδότησης, περιλαμβάνοντας αμιγώς ευρωπαϊκά προγράμματα που διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και προγράμματα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους.

Όσον αφορά στα προγράμματα που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η παρεχόμενη χρηματοοικονομική στήριξη μπορεί να έχει διάφορες μορφές, όπως αναφέρθηκαν νωρίτερα. Πρόκειται ουσιαστικά για διαφορετικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία συνήθως υπόκεινται σε κεντρική διαχείριση, με τις δράσεις τους να υλοποιούνται μέσω προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων που απευθύνονται απευθείας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εκτελεστικούς φορείς της. Ενδεικτικά τέτοια ταμεία, δύναται να είναι τα ακόλουθα:

- **Horizon 2020** – αποτελεί το πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ για έρευνα και καινοτομία με 3 βασικές προτεραιότητες (πυλώνες), τη βιομηχανική υπεροχή, την επιστημονική αριστεία και τις κοινωνικές προκλήσεις
- **Creative Europe** – αποσκοπεί στη στήριξη πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων
- **Erasmus+** – στηρίζει πρωτοβουλίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, τη νεολαία και τον αθλητισμό, με στόχο την ενίσχυση των δεξιοτήτων, της κινητικότητας και της συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων. Προσφέρει ευκαιρίες για ανταλλαγές φοιτητών, εκπαιδευτικών και νέων, καθώς και για την υλοποίηση καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

3.5 Παρουσίαση οργανωτικής δομής και εμπλεκόμενων Φορέων

3.5.1 Παρουσίαση οργανωτικής δομής ΠΔΕ

Η οργανωτική δομή της ΠΔΕ δείχνει μία σαφή ιεραρχία με διακριτούς ρόλους και θεματική εξειδίκευση. Επιτρέπει τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων, τη στοχευμένη χάραξη πολιτικής και την αποτελεσματικότερη διοίκηση, ενώ με τις αυτοτελείς υπηρεσίες διασφαλίζει οριζόντιες λειτουργίες ελέγχου και υποστήριξης.

Συγκεκριμένα, η οργανωτική δομή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαρθρώνεται σε **τέσσερις βασικές δομικές ενότητες**¹⁰ ως εξής:

Εικόνα 3: Βασικές οργανικές δομικές ενότητες ΠΔΕ

Γραφείο
Περιφερειάρχη

Γραφεία
Αντιπεριφερειάρχων

Γενικές
Διευθύνσεις

Αυτοτελείς
Υπηρεσίες

Πηγή: Ιστότοπος ΠΔΕ

3.5.1.1 Γραφείο Περιφερειάρχη

Αποτελεί το ανώτατο διοικητικό όργανο και πυρήνα λήψης αποφάσεων. Συντονίζει την πολιτική ηγεσία της Περιφέρειας, διαμορφώνει στρατηγικές και χαράσσει τις κύριες κατευθύνσεις ανάπτυξης.

Ο **Περιφερειάρχης** έχει τις κατωτέρω αρμοδιότητες:

- α) Εκδίδει όλες τις πράξεις μη κανονιστικού χαρακτήρα,
 - β) Εκτελεί τις αποφάσεις του Περιφερειακού συμβουλίου, της εκτελεστικής επιτροπής και της οικονομικής επιτροπής,
 - γ) Συγκαλεί και προεδρεύει της εκτελεστικής επιτροπής και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεων της,
 - δ) Εκπροσωπεί την Περιφέρεια δικαστικώς και εξωδίκως,
 - ε) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών της Περιφέρειας,
 - στ) Διατάσσει την είσπραξη των εσόδων της Περιφέρειας και αποφασίζει για τη διάθεση των πιστώσεων του προϋπολογισμού,
 - ι) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει η Περιφέρεια,
 - ια) Συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων της Περιφέρειας, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους,
 - ιβ) Συγκροτεί όπου απαιτείται συλλογικά όργανα,
 - ιγ) Μπορεί να μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων του σε μέλη του Περιφερειακού συμβουλίου, καθώς και να παρέχει εξουσιοδότηση υπογραφής με εντολή του σε προϊσταμένους υπηρεσιών της Περιφέρειας, με εξαίρεση χρηματικά εντάλματα πληρωμών,
- Επίσης, κατ' εξαίρεση, μπορεί να αποφασίσει για θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της Οικονομικής Επιτροπής όταν δημιουργείται άμεσος κίνδυνος βλάβης των συμφερόντων της Περιφέρειας από την αναβολή λήψης απόφασης. Στην περίπτωση αυτή, ο Περιφερειάρχης οφείλει να υποβάλει προς έγκριση τη σχετική απόφαση του κατά την επόμενη συνεδρίαση της οικονομικής επιτροπής.
- Επιπλέον, προσέρχεται μια φορά κατ' έτος στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής σύμφωνα με τον Κανονισμό αυτής, όπου παρουσιάζει τον ετήσιο απολογισμό πεπραγμένων του Περιφερειάρχη και της εκτελεστικής επιτροπής.

¹⁰ <https://www.pde.gov.gr/perifereia/organotiki-domi.html>

Τέλος, ο Περιφερειάρχης παρουσιάζει τον προϋπολογισμό της Περιφέρειας στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής σύμφωνα με τα οριζόμενα σε σχετικές διατάξεις του Κανονισμού της.

3.5.1.2 Αναπληρωτής Περιφερειάρχης

Προς υποστήριξη του έργου του Περιφερειάρχη και για την αποτελεσματικότερη άσκηση του αναπτυξιακού και διοικητικού ρόλου της Περιφέρειας, προβλέπεται η θέση του Αναπληρωτή Περιφερειάρχη. Μέσω αυτής διασφαλίζεται η συνέχεια στη λειτουργία της διοίκησης και η κάλυψη κρίσιμων τομέων πολιτικής και έργων στρατηγικής σημασίας, ενισχύοντας την ικανότητα του ανώτατου οργάνου διοίκησης να ανταποκρίνεται στις αυξανόμενες ανάγκες και προκλήσεις.

Ο **Αναπληρωτής Περιφερειάρχης** ασκεί αρμοδιότητες που του μεταβιβάζονται με απόφαση του Περιφερειάρχη και λειτουργεί υποστηρικτικά ως προς τον συντονισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών της Περιφέρειας και οι οποίες είναι οι κάτωθι:

- α) Αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Διοίκησης, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 9 του π.δ. 132/2010, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει
- β) Υπογραφή των διακηρύξεων και των συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργου οποιουδήποτε ποσού που αφορά το Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Επισιτιστική και Βασική Υλική Συνδρομή για το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (TEBA-FEAD)» καθώς και τον συντονισμό των αρμοδίων επιτροπών που θα συσταθούν ανά περιφερειακή ενότητα για την υλοποίηση του προγράμματος αυτού
- γ) Υποστήριξη των ενεργειών και των δράσεων του Περιφερειάρχη που αποβλέπουν στη διασφάλιση της ενότητας της Περιφερειακής Αρχής και της συνοχής του έργου της
- δ) Συνδρομή στον Περιφερειάρχη για πάσης φύσεως θεσμικά ζητήματα που άπτονται της τοπικής αυτοδιοίκησης β βαθμού και των σχέσεων μεταξύ αυτής, της εκτελεστικής εξουσίας και των ΟΤΑ α βαθμού
- ε) Συμμετοχή στο σχεδιασμό της στρατηγικής του έργου της Περιφερειακής Αρχής και το συντονισμό της προβολής του σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Περιφερειάρχη
- στ) Συντονισμό της επικοινωνίας μεταξύ των υπηρεσιακών μονάδων της Περιφέρειας και της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της ΠΔΕ
- ι) Συγκρότηση επιτροπών, ομάδων διοίκησης έργου από Αντιπεριφερειάρχες και υπηρεσιακά στελέχη για την υλοποίηση των συντονιστικών αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται με την παρούσα.
- ια) Τοποθετήσεις υπαλλήλων σε οργανικές μονάδες Περιφερειακών Ενοτήτων και έδρας μετά από διορισμό, πρόσληψη, απόσπαση και μετάταξη.
- ιβ) Μετακινήσεις των υπαλλήλων των Περιφερειακών Ενοτήτων και έδρας σε θέση άλλης Γενικής Διεύθυνσης
- ιγ) Τοποθετήσεις και μετακινήσεις προϊσταμένων οργανικών μονάδων επιπέδου τμήματος και διεύθυνσης των υπηρεσιών των Περιφερειακών Ενοτήτων και έδρας
- ιδ) Σύσταση-συγκρότηση και ορισμό μελών επιτροπών που άπτονται όλων των παραπάνω αρμοδιοτήτων, των οποίων η συγκρότηση δεν έχει ανατεθεί εκ του νόμου σε άλλο όργανο
- ιε) Έκδοση απόφασης κατανομής ωρών υπερωριακής απασχόλησης υπαλλήλων των υπηρεσιών της έδρας και των περιφερειακών ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας, συμπεριλαμβανομένων και των υπαλλήλων του γραφείου Περιφερειάρχη, του Αναπληρωτή Περιφερειάρχη και των γραφείων των Αντιπεριφερειάρχων
- ιστ) Έγκριση κίνησης οχημάτων εκτός των ορίων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας των αιρετών οργάνων του φορέα σε κατεπείγουσες περιπτώσεις
- ιζ) Έκδοση ανακοινώσεων, αποφάσεων πρόσληψης και υπογραφή, καταγγελία ή καθ' οιονδήποτε τρόπο λύση συμβάσεων εποχικού προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου

Χρόνου και μίσθωσης έργου των περιφερειακών ενοτήτων και της έδρας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με εξαίρεση την εισήγηση στο αρμόδιο συλλογικό όργανο, την έκδοση ανακοινώσεων, αποφάσεων πρόσληψης και υπογραφή, καταγγελία ή καθ' οιονδήποτε τρόπο λύση συμβάσεων προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου και μίσθωσης έργου καθώς και σε κάθε τροποποίηση που αφορά αρχική σύμβαση στα πλαίσια των διακρατικών και διαπεριφερειακών προγραμμάτων που υλοποιεί η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, οι οποίες ασκούνται από τον Αντιπεριφερειάρχη Επιχειρηματικότητας, Έρευνας και Καινοτομία

ιη) Μέριμνα για την στέγαση, εγκατάσταση και μετεγκατάσταση των υπηρεσιών της έδρας και της Π.Ε. Αχαΐας

ιθ) Αρμοδιότητες του Αυτοτελούς Γραφείου Διευκόλυνσης Οπτικοακουστικών Παραγωγών (Film office)

κ) Υπογραφή αποφάσεων απευθείας ανάθεσης έργων, μελετών, προμηθειών, υπηρεσιών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με απευθείας ανάθεση κατά τις διατάξεις του άρθρου 118 του Ν. 4412/2016 όπως ισχύει για ποσά έως 30.000 € πλέον Φ.Π.Α (με εξαίρεση την υπογραφή εισηγήσεων, αποφάσεων, προσκλήσεων, διακηρύξεων, συμβάσεων που αφορούν το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο ανεξαρτήτως ύψους δαπάνης για την υλοποίηση των δράσεων των ενταγμένων Πράξεων που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο της πρώτης παραγράφου) και αναφορικά με διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης έργου και υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 107 έως 110 του Ν. 4412/2016 όπως ισχύει και αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες έως του ποσού των 60.000 ευρώ πλέον ΦΠΑ καθώς και την υπογραφή των τευχών των προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος που απαιτούνται για την απευθείας ανάθεση καθώς και την υπογραφή συμβάσεων και τροποποιήσεων αυτών μέχρι του ανωτέρω ποσού. Από ποσό άνω των 30.000 και 60.000 αντίστοιχα και έως 200.000,00 €, πλέον ΦΠΑ, μετά από σχετική εξουσιοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου, της Περιφερειακής Επιτροπής ή κάθε άλλης αρμόδιας Επιτροπής, όπου αυτό απαιτείται

κα) Υπογραφή για σύναψη, τροποποίηση ή λύση προγραμματικών συμβάσεων που άπτονται όλων των παραπάνω αρμοδιοτήτων μέχρι του ποσού 200.000,00 € πλέον Φ.Π.Α και σε κάθε τροποποίηση που αφορά αρχική σύμβαση μέχρι του ποσού αυτού, μετά από σχετική εξουσιοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου, της Περιφερειακής Επιτροπής ή κάθε άλλης αρμόδιας Επιτροπής, όπου αυτό απαιτείται

3.5.1.3 Γραφεία Αντιπεριφερειάρχων

Στελεχώνουν τη διοικητική υποστήριξη των Αντιπεριφερειάρχων, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την εποπτεία συγκεκριμένων θεματικών ή χωρικών αρμοδιοτήτων. Αποτελούν ενδιάμεσο διοικητικό επίπεδο με επιτελικό και συντονιστικό ρόλο.

Η ΠΔΕ αποτελείται από **3 χωρικούς** (έναν ανά Περιφερειακή ενότητα) και **11 θεματικούς Αντιπεριφερειάρχες** οι οποίοι εξειδικεύονται στα κάτωθι γνωστικά αντικείμενα:

1. Αγροτική ανάπτυξη
2. Αθλητισμός
3. Βιώσιμη ανάπτυξη και περιβάλλον
4. Δημόσια υγεία
5. Εξυπηρέτηση του πολίτη και ψηφιακή διακυβέρνηση
6. Επιχειρηματικότητα, έρευνα και καινοτομία
7. Κοινωνικής Πολιτικής και Οικογένειας
8. Οικονομικής Πολιτικής και Δημοσιονομικού Ελέγχου
9. Πολιτισμού
10. Τουριστικής ανάπτυξης
11. Υποδομών και έργων

3.5.1.4 Γενικές Διευθύνσεις

Συνιστούν τον κύριο επιχειρησιακό κορμό της διοίκησης. Κάθε Γενική Διεύθυνση επιβλέπει συγκεκριμένες λειτουργίες και υπηρεσίες της Περιφέρειας, όπως πχ. Οικονομικές Υπηρεσίες, Αναπτυξιακά Προγράμματα, Τεχνικά Έργα, Κοινωνικές Πολιτικές κ.ά. Εφαρμόζουν τις αποφάσεις της πολιτικής ηγεσίας και φροντίζουν για την υλοποίηση των έργων και δράσεων.

Συνολικά, η ΠΔΕ απαρτίζεται από **6 Γενικές Διευθύνσεις** οι οποίες αποτυπώνονται συνοπτικά στην ακόλουθη εικόνα ενώ περαιτέρω ανάλυση σχετικά με το αντικείμενό τους παρουσιάζεται στις παρακάτω ενότητες.

Εικόνα 4: Γενικές Διευθύνσεις ΠΔΕ

Πηγή: Ιστότοπος ΠΔΕ

Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών

Αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

- **Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Επιχειρηματικότητας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Περιβάλλοντος Κλιματικής Ανθεκτικότητας και Χωρικού Σχεδιασμού**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Τεχνικών Έργων**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας
- **Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αχαΐας

- **Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Ηλείας

Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας

Αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σε αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους και την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

- **Διεύθυνση Ψηφιακής Διακυβέρνησης**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αχαΐας
- **Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας
- **Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Ηλείας
- **Διεύθυνση Διοίκησης**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Οικονομικού - Δημοσιονομικού Ελέγχου**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Διοικητικού-Οικονομικού Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας
- **Διεύθυνση Διοικητικού-Οικονομικού Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Ηλείας

Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής

Αρμόδια για το στρατηγικό σχεδιασμό της πολιτικής σε Περιφερειακό επίπεδο και την παροχή κατευθυντήριων οδηγιών στις Περιφερειακές Ενότητες, το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία κατά κύριο λόγο, για αλληλοενημέρωση σε υπηρεσιακά θέματα, επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν, απάντηση σε ερωτήματα που δημιουργούνται από την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με την αγροτική οικονομία, κτηνοτροφία, αλιεία, πολιτική γη, έγγειες βελτιώσεις κλπ. Η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

- **Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Κτηνιατρικής**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας
- **Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας
- **Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αχαΐας
- **Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Ηλείας

- **Διεύθυνση Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας
- **Διεύθυνση Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας

Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης

Αρμόδια για το στρατηγικό σχεδιασμό και τη χάραξη πολιτικής της Περιφέρειας για μια βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης των παραγωγικών δομών της οικονομίας. Είναι υπεύθυνη για την παροχή κατευθυντήριων οδηγιών στις Περιφερειακές Ενότητες, το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες με αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια:

- **Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Πολιτισμού, Τουρισμού και Απασχόλησης**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας
- **Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αχαΐας
- **Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Ηλείας
- **Διεύθυνση Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών

Αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους και την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Η Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες με αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια:

- **Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας
- **Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αχαΐας
- **Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Ηλείας

Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας

Αρμόδια για το στρατηγικό σχεδιασμό της πολιτικής σε Περιφερειακό επίπεδο και την παροχή κατευθυντήριων οδηγιών στις Περιφερειακές Ενότητες, το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της

εύρυθμης λειτουργίας τους, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Η Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες με αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια:

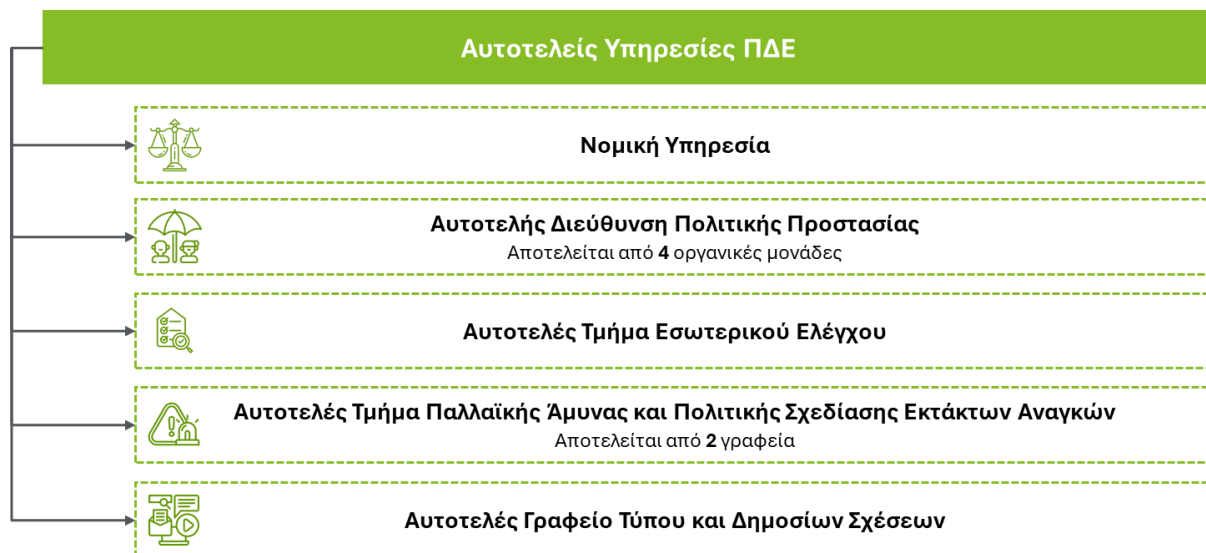
- **Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- **Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας
- **Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αχαΐας
- **Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Ηλείας
- **Διεύθυνση Κοινωνικής Συνοχής**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

3.5.1.5 Αυτοτελείς Υπηρεσίες

Λειτουργούν ανεξάρτητα από τις Γενικές Διευθύνσεις και καλύπτουν εξειδικευμένες ή κρίσιμες λειτουργίες, όπως νομική υποστήριξη, εσωτερικός έλεγχος, στρατηγικός σχεδιασμός κ.λπ. Παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες ή διαχειρίζονται ευαίσθητες διοικητικές διαδικασίες.

Συνολικά, η ΠΔΕ απαρτίζεται από **5 Αυτοτελείς Υπηρεσίες** οι οποίες αποτυπώνονται συνοπτικά στην ακόλουθη εικόνα ενώ περαιτέρω ανάλυση σχετικά με το αντικείμενό τους παρουσιάζεται στις παρακάτω ενότητες.

Εικόνα 5: Αυτοτελείς Υπηρεσίες ΠΔΕ

Πηγή: Ιστότοπος ΠΔΕ

Νομική Υπηρεσία

Η Νομική Υπηρεσία είναι αρμόδια ιδίως για τη νομική υποστήριξη της Περιφέρειας στις κάθε μορφής υποθέσεις της, δικαστικές ή εξώδικες και για τη νομική καθοδήγηση των οργάνων και

των υπηρεσιών αυτής με γραπτές γνωμοδοτήσεις και συμβουλές. Ειδικότερα, στη Νομική Υπηρεσία υπάγονται οι εξής αρμοδιότητες:

- Η παράσταση ενώπιον των δικαστηρίων για τη νομική υποστήριξη της Περιφέρειας.
- Η διατύπωση προτάσεων επί νομικών θεμάτων σχετικά με τη λειτουργία της Περιφέρειας.
- Η γνωμοδότηση επί θεμάτων που παραπέμπονται σε αυτή από τον Περιφερειάρχη, τους Αντιπεριφερειάρχες ή τους Γενικούς Διευθυντές, στο πλαίσιο των αποφασιστικών αρμοδιοτήτων τους.

Γραφείο της Νομικής Υπηρεσίας συστήνεται στις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, προκειμένου να εκπροσωπούνται οι αντίστοιχες Περιφερειακές Ενότητες ενώπιον των δικαστικών και των διοικητικών αρχών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 255, παρ. 4 του ν. 3852/2010, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις της προηγούμενης παραγράφου.

Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας

Στην Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας υπάγονται οι αρμοδιότητες που ασκεί η Περιφέρεια στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας και ιδίως για:

- το συντονισμό και την επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, εντός των ορίων της εδαφικής της Περιφέρειας,
- την ευθύνη για την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που τα οικεία προγράμματα, μέτρα και δράσεις εφαρμόζονται σε επίπεδο Περιφέρειας,
- τη διατύπωση εισηγήσεων για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της Περιφέρειας, προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο της εισήγησης για τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας από τη Διυπουργική Επιτροπή,
- την υποβολή εισήγησης στο Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση απόφασης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών,
- την έκδοση αποφάσεων κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, προκειμένου για τοπικές καταστροφές μικρής έντασης,
- το σχεδιασμό και την οργάνωση θεμάτων πρόληψης, ενημέρωσης και αντιμετώπισης των καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και τη διάθεση και το συντονισμό της δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων προς την κατεύθυνση αυτή,
- το συντονισμό όλων των υπηρεσιών της Περιφέρειας, καθώς και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού και των μέσων για την εξασφάλιση της ετοιμότητας και αποτελεσματικότητας αντιμετώπισης των καταστροφών και την αποκατάσταση των ζημιών,
- την έκδοση απόφασης για την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών, καθώς και κινητών και ακινήτων, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 41 του ν. 3536/2007 (Α' 42) και το αρθρ. 1 του ν. 4325/15 (Α' 42),
- τη συμμετοχή στην εκπόνηση προγραμμάτων αντιπυρικής προστασίας δασικών εκτάσεων, στο σχεδιασμό και στη μελέτη μεθόδων και μέσων για την πρόληψη και καταστολή τους,
- τη συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών,
- τη συμμετοχή στο συντονισμό και στην αξιοποίηση των εναέριων και επίγειων μέσων, στο πλαίσιο συνεργασίας με τους αρμόδιους φορείς, για τη δασοπυρόσβεση.

Η Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας έχει αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Τη Διεύθυνση απαρτίζουν οι εξής οργανικές μονάδες:

1. **Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας**, με έδρα το Μεσολόγγι και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας
2. **Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Π.Ε. Αχαΐας**, με έδρα την Πάτρα και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Αχαΐας.
3. **Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Π.Ε. Ηλείας**, με έδρα τον Πύργο και χωρική αρμοδιότητα στην Π.Ε. Ηλείας.
4. **Γραφείο Γραμματειακής Υποστήριξης**

Οι Αρμοδιότητες των **Τμημάτων Πολιτικής Προστασίας** όλων των **Περιφερειακών Ενοτήτων** αφορούν ιδίως:

- i. το συντονισμό και την επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, εντός των ορίων της Π.Ε. ενημερώνοντας σχετικά την Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας,
- ii. τη διατύπωση εισηγήσεων προς τη Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της Π.Ε., προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο της εισήγησης για τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας από τη Διυπουργική Επιτροπή,
- iii. την ευθύνη για την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που τα οικεία προγράμματα, μέτρα και δράσεις εφαρμόζονται σε επίπεδο Π.Ε. και την ενημέρωση της Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας σχετικά,
- iv. την υποβολή εισήγησης στην Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση απόφασης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών και τοπικών καταστροφών μικρής έντασης,
- v. τη διάθεση και το συντονισμό δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των φυσικών και άλλων καταστροφών στην Περιφερειακή ενότητά τους, σύμφωνα με τις οδηγίες και τις κατευθύνσεις του αρμόδιου οργάνου,
- vi. τη συμμετοχή στην εκπόνηση προγραμμάτων αντιπυρικής προστασίας δασικών εκτάσεων, στο σχεδιασμό και στη μελέτη μεθόδων και μέσων για την πρόληψη και καταστολή τους στα όρια της Π.Ε.,
- vii. τη συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών,
- viii. τη συμμετοχή στο συντονισμό και στην αξιοποίηση των εναέριων και επίγειων μέσων, στο πλαίσιο συνεργασίας με τους αρμόδιους φορείς, για τη δασοπυρόσβεση,
- ix. Δράσεις ενημέρωσης κοινού για θέματα πολιτικής προστασίας σε επίπεδο Π.Ε.

Το **Γραφείο Γραμματειακής Υποστήριξης** είναι αρμόδιο ιδίως για:

- i. την οργάνωση, ταξινόμηση και τήρηση του πρωτοκόλλου της Διεύθυνσης,
- ii. τη διεκπεραίωση και διακίνηση της αλληλογραφίας της Διεύθυνσης,
- iii. την επικύρωση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία αντιγράφων και φωτοαντιγράφων, οποιωνδήποτε εγγράφων ή δικαιολογητικών, τα οποία τηρούνται στο αρχείο της Διεύθυνσης.

Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου

Το Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι ελεγκτικός μηχανισμός της διοικητικής δράσης όλης της Περιφέρειας, ώστε να αποκαθίστανται διοικητικές και οργανωτικές δυσλειτουργίες. Οι αρμοδιότητες του Αυτοτελούς Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου αφορούν ιδίως:

- i. την κατάρτιση προγράμματος τακτικών ελέγχων σε ετήσια ή εξαμηνιαία βάση, που ολοκληρώνεται τον Δεκέμβριο κάθε έτους, μέσα στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι έλεγχοι παρακολούθησης ή επανέλεγκτοι,
- ii. τη διαδικασία έγκρισης του προγράμματος από τον Περιφερειάρχη,
- iii. την κατάρτιση σχεδίου ελέγχου (χρονοδιάγραμμα, μεθοδολογία κτλ.),
- iv. την εκτέλεση του ελέγχου (τακτικό, ειδικό ή έκτακτο κατ' εντολή, παρακολούθησης),
- v. τη σύνταξη και αξιολόγηση της προσωρινής έκθεσης και την διαβίβασή της στους υπεύθυνους της λειτουργίας της ελεγχόμενης διαδικασίας κτλ. για την αποδοχή των προτάσεων και συστάσεων,
- vi. την οριστικοποίηση της έκθεσης,
- vii. την υποβολή της έκθεσης στον Περιφερειάρχη ή στην αρμόδια αρχή που διέταξε τον έλεγχο,
- viii. την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ενεργειών που πραγματοποιήθηκαν για τη μείωση κινδύνων και την εξέταση της αναγκαιότητας διενέργειας επανελέγχου,
- ix. τη σύνταξη του ετήσιου απολογισμού,
- x. την εισήγηση για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου,
- xi. την παροχή οποιαδήποτε, σχετικής με τους ελέγχους, πληροφορίας ζητηθεί εγγράφως από Εποπτικές ή γενικά Ελεγκτικές Αρχές.

Αυτοτελές Τμήμα Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών

Το Αυτοτελές Τμήμα Π.ΑΜ. - Π.Σ.Ε.Α., έχει αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ενώ η διαμόρφωση, η λειτουργία και οι αρμοδιότητές του, διέπονται από τις κείμενες κάθε φορά ειδικές διατάξεις. Ειδικότερα στις αρμοδιότητες του Τμήματος υπάγονται ιδίως:

- i. η σχεδίαση και ο προγραμματισμός που αναφέρεται στην οργάνωση προπαρασκευή και κινητοποίηση των Πολιτικών Δυνάμεων, προς επιβίωση στον πόλεμο ή την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών στην ειρήνη και συμβολή αυτών στην Εθνική Άμυνα, η οποία εξασφαλίζεται δια της Πολιτικής Κινητοποίησης και της Πολιτικής Άμυνας,
- ii. η εισήγηση για τις ενδεχόμενες μεθόδους χειρισμού θεμάτων και μέτρων της πολιτικής σχεδίασης έκτακτης ανάγκης,
- iii. ο συντονισμός και η κατεύθυνση των ενεργειών όλων γενικώς των υπηρεσιών της Περιφέρειας για την επίτευξη των επιταγών της σχεδίασης έκτακτης ανάγκης,
- iv. η συγκρότηση μικτών επιτροπών και ομάδων εργασίας με συμμετοχή αξιωματικών των σωμάτων ασφαλείας για τη μελέτη και τον προγραμματισμό διαφόρων θεμάτων, που έχουν σχέση με την πολιτική σχεδίαση έκτακτης ανάγκης, σε περίπτωση κήρυξης πολιτικής κινητοποίησης,
- v. η έκδοση ατομικών προσκλήσεων σε περίπτωση πολιτικής επιστράτευσης.

Στο Αυτοτελές Τμήμα Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών (Π.ΑΜ. Π.Σ.Ε.Α.) υπάγονται τα Γραφεία:

1. **Γραφείο ΠΑΜ – ΠΣΕΑ Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας** με έδρα το Μεσολόγγι
2. **Γραφείο ΠΑΜ – ΠΣΕΑ Π.Ε. Ηλείας** με έδρα τον Πύργο

Στα Γραφεία αυτά ασκούνται σε τοπικό επίπεδο οι αρμοδιότητες του Αυτοτελούς Τμήματος ΠΑΜ – ΠΣΕΑ.

Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων

Το Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων είναι αρμόδιο ιδίως για την πληροφόρηση των μέσων ενημέρωσης που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια, αλλά και των μέσων ενημέρωσης εθνικής εμβέλειας. Ειδικότερα, στις αρμοδιότητες του γραφείου υπάγονται:

- i. η δημοσιογραφική κάλυψη γεγονότων γενικού ενδιαφέροντος για ενημέρωση της κοινής γνώμης,
- ii. η ενημέρωση της Κεντρικής Διοίκησης για ειδήσεις και δημοσιεύματα ιδιαίτερης σημασίας,
- iii. η μέριμνα για την επαφή του Περιφερειάρχη και των Υπηρεσιών που υπάγονται σ' αυτόν με τα μέσα ενημέρωσης,
- iv. η παροχή διευκολύνσεων και πληροφοριών σε δημοσιογράφους,
- v. η τέλεση εκδηλώσεων που αφορούν σε εθνικές εορτές πανελληνίας και τοπικής σημασίας και η κατάρτιση σχετικού προγράμματος.

3.5.2 Εμπλεκόμενοι φορείς – Οικοσύστημα

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργεί μέσα σε ένα πολυσύνθετο **οικοσύστημα συνεργασιών**, όπου ποικίλοι φορείς – δημόσιοι, ιδιωτικοί, ακαδημαϊκοί και κοινωνικοί – συνδιαμορφώνουν την πορεία της περιφερειακής ανάπτυξης καθώς επηρεάζουν ή επηρεάζονται από τις πολιτικές, τις δράσεις και τα έργα της Περιφέρειας.

Οι συνεργασίες αυτές δεν περιορίζονται σε χρηματοδοτήσεις ή τυπικές συνέργειες αντίθετα, διαμορφώνουν δίκτυα αμοιβαίας υποστήριξης και ανταλλαγής τεχνογνωσίας, ενισχύοντας την ικανότητα της ΠΔΕ να ανταποκριθεί σε σύγχρονες προκλήσεις όπως η πράσινη μετάβαση, η τεχνολογική αναβάθμιση, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η κοινωνική συνοχή.

Ορισμένοι από τους πιο βασικούς τύπους φορέων με τους οποίους αλληλοεπιδρά σε τακτική βάση η ΠΔΕ είναι οι ακόλουθοι:

Φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Οι φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ΠΔΕ αποτελούν πυλώνες γνώσης, έρευνας και καινοτομίας, οι οποίοι τροφοδοτούν την τοπική οικονομία με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και καινοτόμες λύσεις. Η συμβολή τους είναι διττή: αφενός ενισχύουν το επιστημονικό και τεχνολογικό υπόβαθρο της Περιφέρειας, και αφετέρου αποτελούν ελκυστικούς πόλους για φοιτητές, ερευνητές και επενδυτές.

Το **Πανεπιστήμιο Πατρών**, ένα από τα μεγαλύτερα της χώρας, λειτουργεί ως κόμβος ακαδημαϊκής και επιστημονικής αριστείας, με ισχυρά τμήματα σε τομείς όπως οι φυσικές επιστήμες, η μηχανική, η βιοτεχνολογία και οι γεωπονικές επιστήμες. Μέσα από ερευνητικά έργα και συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα, τροφοδοτεί την τοπική και περιφερειακή οικονομία με καινοτόμες ιδέες και εξειδικευμένο προσωπικό.

Επιπλέον, το **Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)**, με έδρα την Πάτρα, ενισχύει τον ρόλο της Περιφέρειας ως κέντρο διά βίου μάθησης και διάχυσης γνώσης. Μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, προσφέρει ευκαιρίες κατάρτισης σε άτομα που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν παραδοσιακά πανεπιστημιακά προγράμματα, συμβάλλοντας έτσι στην αναβάθμιση δεξιοτήτων σε όλη την περιφέρεια και στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας.

Τέλος το **Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**, αν και έχει έδρα στην Τρίπολη, δραστηριοποιείται με ουσιαστική παρουσία στην Πάτρα μέσω της Πολυτεχνικής Σχολής, τα τμήματα εξειδικεύονται σε κρίσιμους τομείς της σύγχρονης τεχνολογίας και υποδομών, ενισχύοντας το τεχνολογικό αποτύπωμα της Περιφέρειας. Μέσω ερευνητικών συνεργασιών, πρακτικής κατάρτισης και

εφαρμοσμένης έρευνας, συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού και στη στοχευμένη ανάπτυξη υποδομών.

Ερευνητικά κέντρα & ινστιτούτα

Τα ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα της ΠΔΕ ενισχύουν την παραγωγή και διάχυση νέας γνώσης, λειτουργώντας ως καταλύτες τεχνολογικής προόδου και εφαρμοσμένης καινοτομίας. Μέσω συνεργασιών με επιχειρήσεις και δημόσιους φορείς, υποστηρίζουν την ανάπτυξη νέων προϊόντων, υπηρεσιών και μεθόδων που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας.

Το **Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος»** είναι αναγνωρισμένο για την ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων και εκπαιδευτικών συστημάτων, συμβάλλοντας τόσο στον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης όσο και στην προώθηση της ψηφιακής διακυβέρνησης.

Παράλληλα, τα **Ερευνητικά Κέντρα και τα Εργαστήρια του Πανεπιστημίου Πατρών** δραστηριοποιούνται σε ένα ευρύ φάσμα θεματικών, από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και προηγμένα υλικά έως βιοϊατρικές εφαρμογές και αγροδιατροφικές τεχνολογίες. Οι συνέργειες με τον ιδιωτικό τομέα και η συμμετοχή σε διεθνή ερευνητικά προγράμματα ενισχύουν τη δυνατότητα της Περιφέρειας να αναπτύξει καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες με εξαγωγικό προσανατολισμό.

Σημαντική συμβολή προσφέρει και το **Επιστημονικό Πάρκο Πατρών**, που λειτουργεί ως θερμοκοιτίδα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, φιλοξενώντας ερευνητικές ομάδες, νεοφυείς επιχειρήσεις (start-ups) και τεχνολογικά clusters. Μέσα από δράσεις μεταφοράς τεχνογνωσίας, υποστήριξης καινοτόμων ιδεών και ανάπτυξης συνεργασιών με την ακαδημαϊκή και επιχειρηματική κοινότητα, ενισχύει το οικοσύστημα καινοτομίας της Δυτικής Ελλάδας και προάγει τη διασύνδεση έρευνας-αγοράς.

Επιχειρηματικοί φορείς & σύνδεσμοι

Οι επιχειρηματικοί και επαγγελματικοί φορείς αποτελούν σημαντικό κρίκο στη διασύνδεση της Περιφέρειας με τον παραγωγικό ιστό και την αγορά. Εκπροσωπούν τα συμφέροντα των επιχειρήσεων, ενισχύουν τη δικτύωση και προωθούν πρωτοβουλίες που συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη και την εξωστρέφεια.

Ο **Σύνδεσμος Βιομηχανιών Πελοποννήσου & Δυτικής Ελλάδας** είναι ένας από τους κύριους εκφραστές της βιομηχανικής και μεταποιητικής βάσης της περιοχής, ενώ δραστηριοποιείται και στην ενίσχυση της καινοτομίας και της βιώσιμης παραγωγής.

Επιπλέον, τα **επιμελητήρια Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας** αποτελούν θεσμικούς συνομιλητές της Περιφέρειας σε ζητήματα επιχειρηματικής ανάπτυξης, παρέχοντας υπηρεσίες υποστήριξης, κατάρτισης και προώθησης εξαγωγών στα μέλη τους. Η συνεργασία τους με την Περιφέρεια είναι κρίσιμη για την εφαρμογή πολιτικών που ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς.

Δημόσιοι αναπτυξιακοί φορείς

Οι δημόσιοι αναπτυξιακοί φορείς της ΠΔΕ αποτελούν τον μηχανισμό υλοποίησης της αναπτυξιακής στρατηγικής σε περιφερειακό επίπεδο. Μέσα από τη διαχείριση ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων, καθώς και την παροχή τεχνικής και διοικητικής υποστήριξης, συμβάλλουν στην προώθηση έργων που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την κοινωνική συνοχή.

Η **Διαχειριστική Αρχή του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) Δυτικής Ελλάδας** είναι υπεύθυνη για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση και την παρακολούθηση έργων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Δημόσιο. Μέσα από την

κατανομή πόρων, συμβάλλει στην υλοποίηση δράσεων που αφορούν την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, τις υποδομές και την κοινωνική συνοχή.

Το **Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης** λειτουργεί ως χρηματοδοτικός και τεχνικός βραχίονας της Περιφέρειας, διαχειριζόμενο κεφάλαια για έργα υποδομής, ενέργειας, τουρισμού και πολιτισμού. Η συνεργασία των δύο αυτών φορέων διασφαλίζει ότι οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται στην ΠΔΕ είναι στρατηγικά στοχευμένες και αποτελεσματικά υλοποιημένες.

Αυτοδιοικητικοί φορείς

Οι αυτοδιοικητικοί φορείς αποτελούν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ της Περιφέρειας και των τοπικών κοινωνιών. Η συμβολή τους στην εφαρμογή της περιφερειακής στρατηγικής είναι καθοριστική, καθώς διαθέτουν άμεση γνώση των αναγκών των πολιτών και τη δυνατότητα να υλοποιούν έργα με άμεσο κοινωνικό αντίκτυπο.

Οι **Δήμοι της ΠΔΕ**, όπως της Πάτρας, του Αργινίου και του Πύργου, αποτελούν τους βασικούς εταίρους της Περιφέρειας στην εφαρμογή πολιτικών σε τοπικό επίπεδο. Μέσω της συνεργασίας τους με την Περιφέρεια, υλοποιούνται έργα που αφορούν τοπικές υποδομές, κοινωνικές υπηρεσίες, πολιτιστικές δράσεις και παρεμβάσεις για την τοπική οικονομία.

Η αλληλεπίδραση **Περιφέρειας και Δήμων** είναι καθοριστική για την επιτυχή υλοποίηση έργων που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε περιοχής, καθώς οι Δήμοι διαθέτουν την απαραίτητη εγγύτητα με τους πολίτες και γνώση των τοπικών προτεραιοτήτων.

Μία ολοκληρωμένη προσέγγιση στην ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας προϋποθέτει την ενεργή εμπλοκή και συνέργεια όλων των παραπάνω φορέων. Το οικοσύστημα της ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία ρόλων, πόρων και δυνατοτήτων, γεγονός που δημιουργεί ισχυρή βάση για συνεργατικές δράσεις με πολλαπλασιαστικά οφέλη. Η αξιοποίηση της τεχνογνωσίας των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων, η δυναμική των επιχειρηματικών ενώσεων, η στρατηγική στόχευση των αναπτυξιακών φορέων και η εγγύτητα των αυτοδιοικητικών αρχών προς τις τοπικές κοινωνίες συνθέτουν ένα πλέγμα συνεργασιών ικανό να υποστηρίξει βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη. Η συστηματική ενίσχυση αυτών των διασυνδέσεων μπορεί να αποτελέσει τον καταλύτη για την επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων της Περιφέρειας.

3.6 Ανάλυση PESTEL

Η ανάλυση PESTEL (Political, Economic, Social, Technological, Environmental, Legal) αποτελεί ένα στρατηγικό εργαλείο που χρησιμοποιείται για την αποτύπωση και κατανόηση του εξωτερικού περιβάλλοντος μιας περιοχής ή οργανισμού. Μέσα από την εξέταση έξι βασικών διαστάσεων –πολιτικής, οικονομίας, κοινωνίας, τεχνολογίας, περιβάλλοντος και νομικού πλαισίου– η PESTEL ανάλυση επιτρέπει την αναγνώριση ευκαιριών και απειλών που προκύπτουν από το μακρο-περιβάλλον.

Εικόνα 6: Ανάλυση PESTEL - Παράγοντες

Στην περίπτωση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, η προσέγγιση αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη καθώς συμβάλλει στην κατανόηση των τάσεων, προκλήσεων και μεταβολών που επηρεάζουν τη βιώσιμη ανάπτυξή της, επιτρέποντας την ορθολογική χάραξη πολιτικών και την αξιοποίηση διαθέσιμων πόρων και δυνατοτήτων.

3.6.1 Πολιτικοί παράγοντες (Political)

Η διάσταση «πολιτικοί παράγοντες» αναφέρεται στο βαθμό επιρροής των πολιτικών αποφάσεων και θεσμικών πλαισίων στο περιβάλλον λειτουργίας της Περιφέρειας. Περιλαμβάνει τις δημόσιες πολιτικές, την πολιτική σταθερότητα, την κρατική παρέμβαση, και τη σχέση με υπερεθνικά όργανα (πχ. ΕΕ). Οι κυριότεροι παράγοντες του πολιτικού περιβάλλοντος που δύναται να επηρεάζουν την ΠΔΕ είναι οι κάτωθι:

- Η σταθερότητα της Ελλάδας ως μέλος της ΕΕ προσφέρει ένα ασφαλές και προβλέψιμο θεσμικό πλαίσιο για επενδύσεις
- Η σταθερότητα του πολιτικού συστήματος με διεξαγωγή τακτικών εκλογικών διαδικασιών ανά 4 έτη σε κεντρικό επίπεδο και ανά 5 έτη σε αυτοδιοικητικό
- Η ανάκαμψη από την κρίση έχει οδηγήσει και στη δημιουργία σταθερού οικονομικού περιβάλλοντος, με παράλληλη αναβάθμιση της εθνικής οικονομίας στα επενδυτικά επίπεδα
- Η εφαρμογή εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων (πχ. ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης) ενισχύει την Περιφερειακή ανάπτυξη
- Οι πολιτικές αποκέντρωσης προσφέρουν νέες αρμοδιότητες και εργαλεία στους ΟΤΑ και στις Περιφέρειες

- Ο κίνδυνος καθυστερήσεων ή ανατροπών σε κυβερνητικές προτεραιότητες ενδέχεται να επηρεάσει την ταχύτητα υλοποίησης έργων

Η ΠΔΕ έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τη θεσμική σταθερότητα και τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση της αναπτυξιακής της δυναμικής, ενσωματώνοντας παράλληλα τις απαιτούμενες προσαρμογές στις διαρκώς μεταβαλλόμενες θεσμικές συνθήκες. Οι συγκεκριμένοι πολιτικοί παράγοντες, σε συνολικό επίπεδο, τείνουν να διαμορφώνουν τόσο ευκαιρίες (π.χ. ενίσχυση χρηματοδοτήσεων, διεύρυνση αρμοδιοτήτων) όσο και πιθανές απειλές (π.χ. καθυστερήσεις σε κυβερνητικές προτεραιότητες), επηρεάζοντας άμεσα το ευρύτερο περιβάλλον δραστηριοποίησης της Περιφέρειας. Η ενίσχυση της διοικητικής αυτονομίας και η ευελιξία στη στρατηγική διακυβέρνηση αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για τη διασφάλιση συνέχειας και αποτελεσματικότητας, ιδίως απέναντι σε ενδεχόμενες πολιτικές ή λειτουργικές αστάθειες.

3.6.2 Οικονομικοί παράγοντες (Economic)

Η διάσταση «οικονομικοί παράγοντες» αφορά στις οικονομικές συνθήκες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα, τις επενδύσεις και τη γενικότερη αναπτυξιακή δυναμική της Περιφέρειας. Περιλαμβάνουν το ΑΕΠ, την απασχόληση, την αγοραστική δύναμη και τις επενδυτικές ευκαιρίες που προσφέρονται. Οι κυριότεροι παράγοντες του οικονομικού περιβάλλοντος που δύναται να επηρεάζουν την ΠΔΕ είναι οι κάτωθι:

- Η Περιφέρεια παρουσιάζει χαμηλότερο ΑΕΠ από τον εθνικό μέσο όρο, παραμένοντας επιλέξιμη για υψηλά ποσοστά ενίσχυσης
- Η ανεργία παραμένει υψηλή, ιδιαίτερα στις νεότερες ηλικιακές ομάδες, γεγονός που επηρεάζει την κοινωνική συνοχή
- Υπάρχουν αναπτυξιακές δυνατότητες σε τομείς όπως η αγροδιατροφή, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ο τουρισμός και η εφοδιαστική αλυσίδα (logistics)
- Η πληθωριστική πίεση και το αυξημένο ενεργειακό κόστος επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά
- Η έλλειψη διαφοροποίησης της οικονομίας δημιουργεί ευπάθεια σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς

Η ΠΔΕ, αξιοποιώντας τις στρατηγικές ενίσχυσης της τοπικής παραγωγής και καινοτομίας, μπορεί να μετατρέψει τις υφιστάμενες οικονομικές προκλήσεις σε ευκαιρίες για διαφοροποίηση της οικονομίας και αύξηση της ανθεκτικότητας της σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς. Οι συγκεκριμένοι οικονομικοί παράγοντες δημιουργούν τόσο ευκαιρίες (π.χ. ανάπτυξη σε νέους τομείς, ενίσχυση απασχόλησης) όσο και απειλές (π.χ. υψηλή ανεργία, πληθωριστικές πιέσεις) που επηρεάζουν συνολικά το πλαίσιο λειτουργίας της Περιφέρειας. Παράλληλα, η προσαρμοστικότητα της οικονομικής στρατηγικής και η στοχευμένη στήριξη ευάλωτων ομάδων αναδεικνύονται ως κρίσιμοι παράγοντες για την προώθηση βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

3.6.3 Κοινωνικοί παράγοντες (Social)

Η διάσταση «κοινωνικοί παράγοντες» εξετάζει τις κοινωνικές συνθήκες, τάσεις και αξίες που επηρεάζουν την καθημερινότητα, την απασχόληση και την ποιότητα ζωής του πληθυσμού. Περιλαμβάνει τη δημογραφία, την εκπαίδευση, την υγεία, τη μετανάστευση και τις κοινωνικές ανισότητες. Οι κυριότεροι παράγοντες του κοινωνικού περιβάλλοντος που δύναται να επηρεάζουν την ΠΔΕ είναι οι κάτωθι:

- Υφίσταται έντονο πρόβλημα πληθυσμιακής γήρανσης και εγκατάλειψης αγροτικών περιοχών, σε εθνικό επίπεδο

- Το φαινόμενο του brain drain, σε συνδυασμό με την αστικοποίηση, έχει αποδυναμώσει το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Περιφέρεια και οδηγεί σε ερημοποίηση των ορεινών, κυρίως, περιοχών
- Η σύνδεση της εκπαίδευσης με την τοπική οικονομία είναι συχνά περιορισμένη με αρκετά εκπαιδευτικά & ερευνητικά ιδρύματα να αποτελούν, ως επί τω πλείστον, ανεκμετάλλευτο πόρο για τη δυναμική της Περιφέρειας
- Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής αποτελεί κρίσιμο ζητούμενο, ιδίως σε περιόδους κρίσεων
- Οι πολιτικές ενσωμάτωσης ευάλωτων ομάδων (πχ. Ρομά, άνεργοι, ΑμεΑ κτλ.) παραμένουν περιορισμένες

Η ΠΔΕ εκμεταλλευόμενη τις δυνατότητες της κοινωνικής πολιτικής και του ανθρώπινου δυναμικού της, μπορεί να ενισχύσει τη συνοχή των τοπικών κοινωνιών μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις εκπαίδευσης, ένταξης και ενεργοποίησης των νέων και παραγωγικών ομάδων. Οι κοινωνικοί παράγοντες της περιοχής αναδεικνύουν τόσο ευκαιρίες (π.χ. αξιοποίηση εκπαιδευτικών και ερευνητικών πόρων, ανάπτυξη κοινωνικών πρωτοβουλιών) όσο και απειλές (π.χ. πληθυσμιακή γήρανση, brain drain, κοινωνικές ανισότητες) που επηρεάζουν άμεσα το ευρύτερο αναπτυξιακό πλαίσιο. Η ανάσχεση της πληθυσμιακής απομείωσης και η προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες και ευκαιρίες διαμορφώνουν τις βάσεις για μια βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς αναπτυξιακή προοπτική.

3.6.4 Τεχνολογικοί παράγοντες (Technological)

Η διάσταση «τεχνολογικοί παράγοντες» αναφέρεται στο επίπεδο τεχνολογικής ανάπτυξης και στη δυνατότητα αξιοποίησης της καινοτομίας και της ψηφιακής μετάβασης προς όφελος της οικονομίας και της διοίκησης. Οι κυριότεροι παράγοντες του τεχνολογικού περιβάλλοντος που δύναται να επηρεάζουν την ΠΔΕ είναι οι κάτωθι:

- Η Περιφέρεια καταγράφει χαμηλότερη ψηφιακή ωριμότητα σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο ενώ οι αγροτικές και ορεινές περιοχές υπολείπονται σε υποδομές ψηφιακής συνδεσιμότητας
- Υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες αξιοποίησης ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων
- Η υιοθέτηση έξυπνων λύσεων (smart farming, έξυπνες πόλεις, e-government) μπορεί να αποτελέσει μοχλό μετασχηματισμού
- Βρίσκονται σε εξέλιξη σημαντικές προσπάθειες περαιτέρω ενίσχυσης των οικοσυστημάτων καινοτομίας στην Περιφέρεια

Η ΠΔΕ αξιοποιώντας τις δυνατότητες του ψηφιακού και τεχνολογικού οικοσυστήματος, δύναται να δημιουργήσει συνθήκες για εκσυγχρονισμό τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, ενισχύοντας τη λειτουργική αποδοτικότητα, την ποιότητα των υπηρεσιών και την ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων. Οι τεχνολογικοί παράγοντες δημιουργούν τόσο ευκαιρίες (π.χ. αξιοποίηση ερευνητικών φορέων, υιοθέτηση έξυπνων λύσεων) όσο και προκλήσεις (π.χ. χαμηλή ψηφιακή ωριμότητα, ανισότητες στην υποδομή) που διαμορφώνουν το περιβάλλον λειτουργίας της Περιφέρειας. Παράλληλα, η ενεργή διασύνδεση μεταξύ ερευνητικών φορέων, παραγωγικών μονάδων και διοίκησης μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για την υιοθέτηση καινοτομιών με ουσιαστικό αποτύπωμα στην Περιφερειακή ανάπτυξη.

3.6.5 Νομικοί παράγοντες (Legal)

Η διάσταση «νομικοί παράγοντες» αφορά το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που επηρεάζει τη λειτουργία των φορέων και των επιχειρήσεων, περιλαμβάνοντας εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς και ζητήματα δικαιοσύνης και διαφάνειας. Οι κυριότεροι παράγοντες του νομικού περιβάλλοντος που δύναται να επηρεάζουν την ΠΔΕ είναι οι κάτωθι:

- Οι διαδικασίες δημόσιων προμηθειών και αδειοδοτήσεων συχνά χαρακτηρίζονται από γραφειοκρατία και καθυστερήσεις
- Η εναρμόνιση με το ενωσιακό δίκαιο για περιβάλλον, ενέργεια και προγραμματικές συμβάσεις δημιουργεί νομικές προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες
- Υπάρχει ανάγκη για ενίσχυση της νομικής υποστήριξης των ΟΤΑ για την υλοποίηση σύνθετων έργων
- Οι πολιτικές διαφάνειας και χρηστής διοίκησης πρέπει να ενσωματωθούν πλήρως σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης

Η ΠΔΕ βασιζόμενη στις θεσμικές δυνατότητες που διαθέτει, μπορεί να ενισχύσει τη διοικητική της αποτελεσματικότητα μέσα από την απλοποίηση διαδικασιών και τη βελτίωση της λειτουργικής της συνέπειας. Οι νομικοί παράγοντες διαμορφώνουν τόσο ευκαιρίες (π.χ. εναρμόνιση με ενωσιακό δίκαιο, ενίσχυση διαφάνειας) όσο και απειλές (π.χ. γραφειοκρατικές καθυστερήσεις, ανάγκη για ενισχυμένη νομική υποστήριξη) που επηρεάζουν το θεσμικό περιβάλλον λειτουργίας της Περιφέρειας. η στρατηγική αξιοποίηση του νομικού πλαισίου και η ενδυνάμωση της διακυβέρνησης αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για τη διασφάλιση σταθερότητας, αποτελεσματικότητας και διαφάνειας στην υλοποίηση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων.

3.6.6 Περιβαλλοντικοί παράγοντες (Environment)

Η διάσταση «περιβαλλοντικοί παράγοντες» αναφέρεται στις περιβαλλοντικές συνθήκες, τους φυσικούς πόρους και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Περιλαμβάνει και τις πολιτικές περιβαλλοντικής προστασίας και βιωσιμότητας. Οι κυριότεροι παράγοντες του περιβάλλοντος που δύναται να επηρεάζουν την ΠΔΕ είναι οι κάτωθι:

- Η Περιφέρεια διαθέτει πλούσιο φυσικό κεφάλαιο (λίμνες, ποτάμια, ακτές, ορεινοί όγκοι) με δυνατότητες για βιώσιμη αξιοποίηση
- Αντιμετωπίζονται αυξημένοι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι από πυρκαγιές, πλημμύρες και ξηρασία, εντεινόμενοι λόγω της κλιματικής αλλαγής
- Υπάρχουν ευκαιρίες για ανάπτυξη ΑΠΕ (κυρίως αιολικής και ηλιακής ενέργειας), με απαραίτητη την περιβαλλοντική ισορροπία
- Η περιβαλλοντική εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των πολιτών είναι σε πρώιμο στάδιο
- Απαιτείται συστηματική προώθηση πολιτικών κυκλικής οικονομίας και βιώσιμων μεταφορών

Η ΠΔΕ, αναγνωρίζοντας τη σημασία του φυσικού της κεφαλαίου ως στρατηγικού πλεονεκτήματος, μπορεί να ενσωματώσει την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την κλιματική ανθεκτικότητα σε κάθε πτυχή του αναπτυξιακού της σχεδιασμού. Η προστασία και ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων συμβάλλει καθοριστικά στη στήριξη κρίσιμων τομέων όπως ο αγροδιατροφικός, ο τουριστικός και ο ενεργειακός. Οι περιβαλλοντικοί παράγοντες διαμορφώνουν τόσο ευκαιρίες (π.χ. ανάπτυξη ΑΠΕ, προώθηση κυκλικής οικονομίας) όσο και απειλές (π.χ. αυξημένοι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, χαμηλή περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση) που επηρεάζουν το πλαίσιο δράσης της Περιφέρειας. Η συστηματική προώθηση βιώσιμων πολιτικών και η ενίσχυση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης αναδεικνύονται ως κρίσιμα στοιχεία για τη διαμόρφωση μιας ανθεκτικής, παραγωγικής και ποιοτικής περιφερειακής ανάπτυξης.

3.7 Ανάλυση SWOT

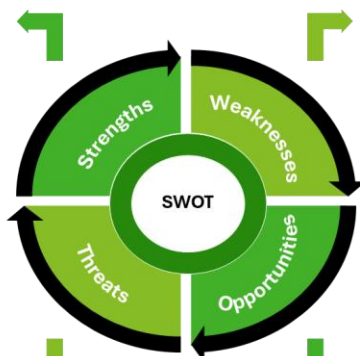
Η ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) αποτελεί ένα στρατηγικό εργαλείο αξιολόγησης που αποσκοπεί στην αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης μιας περιοχής, οργανισμού ή σχεδίου, μέσα από την καταγραφή των εσωτερικών της

χαρακτηριστικών (δυνατά και αδύναμα σημεία) και των εξωτερικών παραμέτρων που την επηρεάζουν (ευκαιρίες και απειλές). Στην περίπτωση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, η SWOT ανάλυση συμβάλλει καθοριστικά στην αναγνώριση κρίσιμων ζητημάτων, προκλήσεων και δυνατοτήτων, προσφέροντας τη βάση για τον στρατηγικό σχεδιασμό, την ιεράρχηση προτεραιοτήτων και την αποτελεσματική αξιοποίηση πόρων και πολιτικών για τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη της περιοχής.

Εικόνα 7: Παρουσίαση SWOT

Δυνατά σημεία (Strengths):

πόροι και δεξιότητες που μπορούν να αξιοποιηθούν για την επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος

Αδυναμίες (Weaknesses):

χαρακτηριστικά και προβλήματα που ενδέχεται να φέρουν τον οργανισμό σε δυσχερή θέση έναντι του ανταγωνισμού ή ενόψει εξελίξεων στο εξωτερικό περιβάλλον

Απειλές (Threats):

χαρακτηριστικά, εξελίξεις και συνθήκες του εξωτερικού περιβάλλοντος που δυνητικά μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα στον οργανισμό

Ευκαιρίες (Opportunities):

χαρακτηριστικά, εξελίξεις και συνθήκες του εξωτερικού περιβάλλοντος που δύναται να αξιοποιήσει ο οργανισμός για την επίτευξη των στόχων του

Βάσει της ανάλυσης του εξωτερικού περιβάλλοντος και της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, καθώς και λαμβάνοντας υπόψη στρατηγικά κείμενα όπως και τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων, αναγνωρίστηκαν ορισμένα δυνατά (strengths) και αδύναμα σημεία (weaknesses), καθώς και ευκαιρίες και απειλές προερχόμενες από το εξωτερικό περιβάλλον.

Τα δυνατά και αδύναμα σημεία καθώς και οι ευκαιρίες και απειλές έχουν ληφθεί υπόψη για την καλύτερη κατανόηση του προφίλ μιας περιοχής και την αναγνώριση της στρατηγικής που θα πρέπει να ακολουθηθεί σε αντίστοιχους άξονες στρατηγικής, όπως αυτοί παρουσιάζονται παρακάτω.

3.7.1 Δυνατά σημεία (Strengths)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει ένα σύνολο εγγενών και αποκτημένων πλεονεκτημάτων που αποτελούν τη βάση για τη μελλοντική της ανάπτυξη. Τα δυνατά της σημεία εντοπίζονται σε κρίσιμους τομείς όπως η γεωγραφική της θέση, η ύπαρξη ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων, η πλούσια πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, καθώς και η παρουσία εξειδικευμένων παραγωγικών κλάδων με αναπτυξιακή δυναμική. Η αξιοποίηση αυτών των χαρακτηριστικών μπορεί να ενισχύσει τη θέση της Περιφέρειας στον εθνικό και ευρωπαϊκό αναπτυξιακό χάρτη, υπό την προϋπόθεση ότι θα ενσωματωθούν σε ένα συνεκτικό και μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα **δυνατά σημεία (Strengths)**, έτσι όπως αυτά εντοπίστηκαν, για τη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας:

- Ισχυρή γεωγραφική θέση με ρόλο διαμετακομιστικού κόμβου και πρόσβαση στην Ε.Ε. μέσω λιμένων και οδικών αξόνων
- Πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον με σημαντικά μνημεία και τουριστικό ενδιαφέρον
- Ιστορικός και πολιτιστικός πόλος έλξης ιδιαίτερα λόγω της Αρχαίας Ολυμπίας, με το αναπτυσσόμενο brand «Olympian Land» που ενισχύει την προβολή και τον τουρισμό της περιοχής

- Ανθεκτικότητα στην κοινωνική και οικονομική συνοχή λόγω ποικιλομορφίας στην οικονομική δραστηριότητα
- Υπάρχουσες και αναπτυσσόμενες υποδομές σε μεταφορές, υγεία και εκπαίδευση
- Ενεργή συμμετοχή της Περιφέρειας στην ανώτατη εκπαίδευση και την έρευνα μέσω πανεπιστημιακών και ερευνητικών φορέων
- Ύπαρξη ενός από τα μεγαλύτερα πανεπιστήμια (Πανεπιστήμιο Πατρών) καθώς και του αναπτυσσόμενου οικοσυστήματος καινοτομίας που το περιβάλλει, λειτουργώντας ως κέντρο έρευνας, γνώσης και επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια
- Ισχυρό ανθρώπινο δυναμικό με επιστημονική κατάρτιση και τεχνικές δεξιότητες
- Αναπτυγμένο οικοσύστημα καινοτομίας με παρουσία νεοφυών επιχειρήσεων και τεχνολογικών συνεργειών
- Ενισχυμένη ερευνητική δραστηριότητα σε τομείς υψηλής εξειδίκευσης, όπως μικροηλεκτρονική, βιοτεχνολογία και αγροτεχνολογία
- Δυναμική επιχειρηματικότητα με συνεργαζόμενες μικρομεσαίες επιχειρήσεις και εξαγορές καινοτόμων εταιρειών
- Ισχυρή βάση στον πρωτογενή τομέα με εξειδίκευση σε καλλιέργειες, κτηνοτροφία και υδατοκαλλιέργειες
- Σημαντικό ενεργειακό απόθεμα σε ανανεώσιμες πηγές και προοπτική αξιοποίησής του για βιώσιμη ανάπτυξη
- Παρουσία και ανάπτυξη βιομηχανικών και μεταποιητικών υποδομών με εξαγωγικό προσανατολισμό
- Εξειδίκευση και δυνατότητες ανάπτυξης σε τομείς όπως οι ΤΠΕ, ο τουρισμός, οι κατασκευές και οι μεταφορές
- Δυναμική προοπτική πράσινης μετάβασης και κυκλικής οικονομίας με βάση τις υπάρχουσες υποδομές και γνώσεις
- Στρατηγική θέση για ανάπτυξη θεματικού τουρισμού (θρησκευτικού, φυσιολατρικού, πολιτιστικού)
- Προοπτική ενίσχυσης συνεργασιών με ευρωπαϊκά δίκτυα καινοτομίας και έρευνας
- Δυνατότητα αξιοποίησης Περιφερειακών clusters για διατομεακές καινοτομίες (πχ. αγροτεχνολογία–ενέργεια–τουρισμός)

3.7.2 Αδύναμα σημεία (Weaknesses)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, παρά τα σημαντικά πλεονεκτήματα που παρουσιάζει σε κρίσιμους τομείς της Περιφερειακής ανάπτυξης, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει μια σειρά από παθογένειες και διαρθρωτικές αδυναμίες. Τα προβλήματα αυτά σχετίζονται τόσο με τη λειτουργία του παραγωγικού της συστήματος όσο και με ζητήματα κοινωνικής συνοχής, ανθρώπινου δυναμικού και υποδομών, περιορίζοντας τη δυναμική της και επηρεάζοντας την προοπτική βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα **αδύναμα σημεία (Weaknesses)**, έτσι όπως αυτά εντοπίστηκαν, για τη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας:

- Σχετικά χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και ενδείξεις κοινωνικής ευαλωτότητας
- Γήρανση πληθυσμού, δημογραφική κάμψη και εντεινόμενα φαινόμενα αποπληθυσμού
- Διαρροή αποφοίτων και αδυναμία συγκράτησης ανθρώπινου δυναμικού με υψηλά προσόντα
- Υποτονική βιομηχανική δραστηριότητα και απουσία δυναμικών τομέων υψηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης
- Περιορισμένη συμμετοχή σε αλυσίδες αξίας και εξαγωγικές δραστηριότητες
- Μικρό μέγεθος και χαμηλή ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων
- Ανεπαρκής αξιοποίηση των ερευνητικών και ακαδημαϊκών πόρων της περιοχής

- Χαμηλό ποσοστό εφαρμογής καινοτομίας στην παραγωγή και στις υπηρεσίες
- Ελλείψεις και ασυνέχειες σε υποδομές μεταφορών, μεταποίησης και logistics
- Περιορισμένος ψηφιακός μετασχηματισμός στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα
- Χαμηλή χρήση ΤΠΕ από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας
- Ελλιπής αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και απουσία ενεργειακών δικτύων
- Έλλειψη στρατηγικής σύνδεσης έρευνας με την αγορά και τις ανάγκες της τοπικής οικονομίας
- Ανάγκη περαιτέρω προβολής και διαφοροποίησης της πολιτιστικής ταυτότητας πέραν της Αρχαίας Ολυμπίας
- Περιθώριο ενίσχυσης πολιτικών που αφορούν τη νεανική επιχειρηματικότητα και την κοινωνική ένταξη Έλλειψη συνεκτικού χωρικού σχεδιασμού για την υπαίθρια και αστική ανάπτυξη
- Προκλήσεις στη διαχείριση υδάτινων πόρων, αποβλήτων και περιβαλλοντικών υποδομών
- Χαμηλή παραγωγικότητα στον πρωτογενή τομέα και περιορισμένες υποδομές μεταποίησης τοπικών προϊόντων
- Αποσπασματική αξιοποίηση των τουριστικών πόρων και κυριαρχία εποχικότητας στον τουρισμό
- Έλλειμμα συνεργειών μεταξύ φορέων εκπαίδευσης, έρευνας, επιχειρηματικότητας και δημόσιας διοίκησης

3.7.3 Ευκαιρίες (Opportunities)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει μπροστά της ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών που μπορούν να λειτουργήσουν ως καταλύτες για την παραγωγική της ανασυγκρότηση, την κοινωνική συνοχή και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η αξιοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων, ο ψηφιακός και πράσινος μετασχηματισμός, καθώς και η ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της αποτελούν κρίσιμους μοχλούς για την αναβάθμιση της θέσης της στον εθνικό και διεθνή χάρτη.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι **ευκαιρίες (Opportunities)**, έτσι όπως αυτές εντοπίστηκαν, για τη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας:

- Αξιοποίηση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης) για την αναβάθμιση υποδομών και υπηρεσιών
- Προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού με έμφαση στον αγροτουρισμό, τον πολιτιστικό και τον φυσιολατρικό τουρισμό
- Ενίσχυση του αγροδιατροφικού τομέα μέσω ψηφιακών εργαλείων, πιστοποίησης και ανάδειξης τοπικών προϊόντων
- Μετάβαση σε ένα πιο βιώσιμο και πράσινο παραγωγικό μοντέλο μέσω ενεργειακής αναβάθμισης υποδομών και κυκλικής οικονομίας
- Επέκταση και ενίσχυση των σιδηροδρομικών συνδέσεων, με έμφαση στη σύνδεση Αθήνας – Πάτρας και την Περιφερειακή διασύνδεση
- Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω της δημιουργίας επιχειρηματικών πάρκων και καινοτόμων μηχανισμών στήριξης
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας και του εκσυγχρονισμού του δευτερογενούς τομέα
- Ψηφιακός μετασχηματισμός της Περιφερειακής οικονομίας, με εστίαση και στους τρεις παραγωγικούς τομείς
- Αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για ενίσχυση της απασχόλησης
- Προσέλκυση «ψηφιακών νομάδων» μέσω εργαλείων απλοποίησης και ψηφιακών υπηρεσιών

- Ανάπτυξη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και αξιοποίηση της βιομάζας από αγροκτηνοτροφικά απόβλητα
- Ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας σε τομείς όπως η μικροηλεκτρονική και οι ΤΠΕ
- Ανάδειξη της Αρχαίας Ολυμπίας ως brand με διεθνή εμβέλεια και επένδυση στο πολιτιστικό προϊόν
- Δημιουργία επώνυμου προϊόντος πολιτιστικού τουρισμού και δικτύου πολιτιστικών πόρων
- Ανάπτυξη πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών με εστίαση στην τοπική ταυτότητα
- Στήριξη της καινοτομίας μέσω της λειτουργίας τεχνολογικών πάρκων και της αξιοποίησης του ΠΣΕΚ και του ΣΕΑΔΕ
- Ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα σε ΑΕΙ, ερευνητικά ιδρύματα και επιχειρήσεις
- Ενίσχυση του τουριστικού τομέα μέσω της ολοκληρωμένης αξιοποίησης των ΟΧΕ/ΒΑΑ
- Ανάδειξη της Περιφέρειας ως συγκοινωνιακού κόμβου με γεωστρατηγικό ρόλο στα διεθνή ενεργειακά δίκτυα
- Ενίσχυση των υποδομών logistics και των επενδύσεων στην εφοδιαστική αλυσίδα
- Δυνατότητες σύνδεσης του αγροδιατροφικού τομέα με την έρευνα και την πράσινη ανάπτυξη
- Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας με έμφαση στην ένταξη και την απασχόληση
- Σχετική ετοιμότητα της Περιφέρειας στην υιοθέτηση καινοτόμων πολιτικών ενίσχυσης της εργασίας
- Εδραίωση διεθνών αθλητικών διοργανώσεων ως μέσο εξωστρέφειας και προβολής της περιοχής
- Δυνατότητα ανάπτυξης κλάδων που συνδυάζουν τεχνολογία και πολιτισμό, όπως το ψηφιακό gaming με βάση την τοπική ιστορία
- Εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου της περιοχής για την ανάπτυξη οικοτουριστικών δικτύων σε διασύνδεση με τοπικές κοινότητες
- Ανάπτυξη στρατηγικών ψηφιακής ενσωμάτωσης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων για ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής

3.7.4 Απειλές (Threats)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, παρά τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που διαθέτει, βρίσκεται αντιμέτωπη με ένα σύνολο εξωτερικών κινδύνων και προκλήσεων που ενδέχεται να ανακόψουν ή να επιβραδύνουν την αναπτυξιακή της πορεία. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, οι δημογραφικές πιέσεις, οι ασύμμετρες κρίσεις, αλλά και ο έντονος ανταγωνισμός καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για στρατηγικό σχεδιασμό και έγκαιρη προσαρμογή.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι **απειλές (Threats)**, έτσι όπως αυτές εντοπίστηκαν, για τη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας:

- Η εντεινόμενη κλιματική αλλαγή και η συχνή εμφάνιση φυσικών καταστροφών όπως πυρκαγιές, πλημμύρες και κύματα καύσωνα
- Η συνεχής μετανάστευση νέων και εξειδικευμένων εργαζομένων προς άλλες περιοχές ή το εξωτερικό
- Η επιδείνωση του δημογραφικού προβλήματος μέσω της μείωσης και γήρανσης του πληθυσμού
- Οι χαμηλοί ρυθμοί απορρόφησης ευρωπαϊκών πόρων λόγω διοικητικών δυσλειτουργιών και οργανωτικής αδυναμίας

- Ο έντονος ανταγωνισμός από άλλες Περιφέρειες της χώρας και της ΕΕ για την προσέλκυση επενδύσεων
- Παρατεταμένοι χρόνοι υλοποίησης σε έργα υποδομής στρατηγικής σημασίας, όπως η Ολυμπία Οδός και ο σιδηρόδρομος προς Πάτρα
- Η αύξηση της ανεργίας και η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος νοικοκυριών και οικογενειών
- Η παγίωση κοινωνικού αποκλεισμού και η ενίσχυση της φτώχειας σε ευάλωτες ομάδες
- Ο κίνδυνος περαιτέρω απώλειας εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και brain drain
- Η ασθενής και αργή ενσωμάτωση καινοτομίας στο παραγωγικό σύστημα και τις δημόσιες πολιτικές
- Οι σύγχρονες ασύμμετρες απειλές (πχ. υγειονομικές κρίσεις, ενεργειακές διαταραχές, ασθένειες στη γεωργία)
- Η ύπαρξη σημαντικών εμποδίων στην επιχειρηματικότητα, τόσο διοικητικών όσο και θεσμικών
- Οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις που επηρεάζουν αρνητικά την εξαγωγική δραστηριότητα σε αγροδιατροφικά προϊόντα
- Ο αυξανόμενος διεθνής ανταγωνισμός στους κλάδους εξειδίκευσης της Περιφέρειας, όπως οι τεχνολογίες αιχμής και η ενέργεια
- Η εντεινόμενη ψηφιακή ανισότητα που ενδέχεται να διευρύνει τα κοινωνικά χάσματα, ιδιαίτερα σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές
- Η ενδεχόμενη εξάρτηση από λίγες αγορές ή κλάδους (πχ. τουρισμός, ενέργεια), καθιστώντας την Περιφέρεια ευάλωτη σε εξωτερικά σοκ

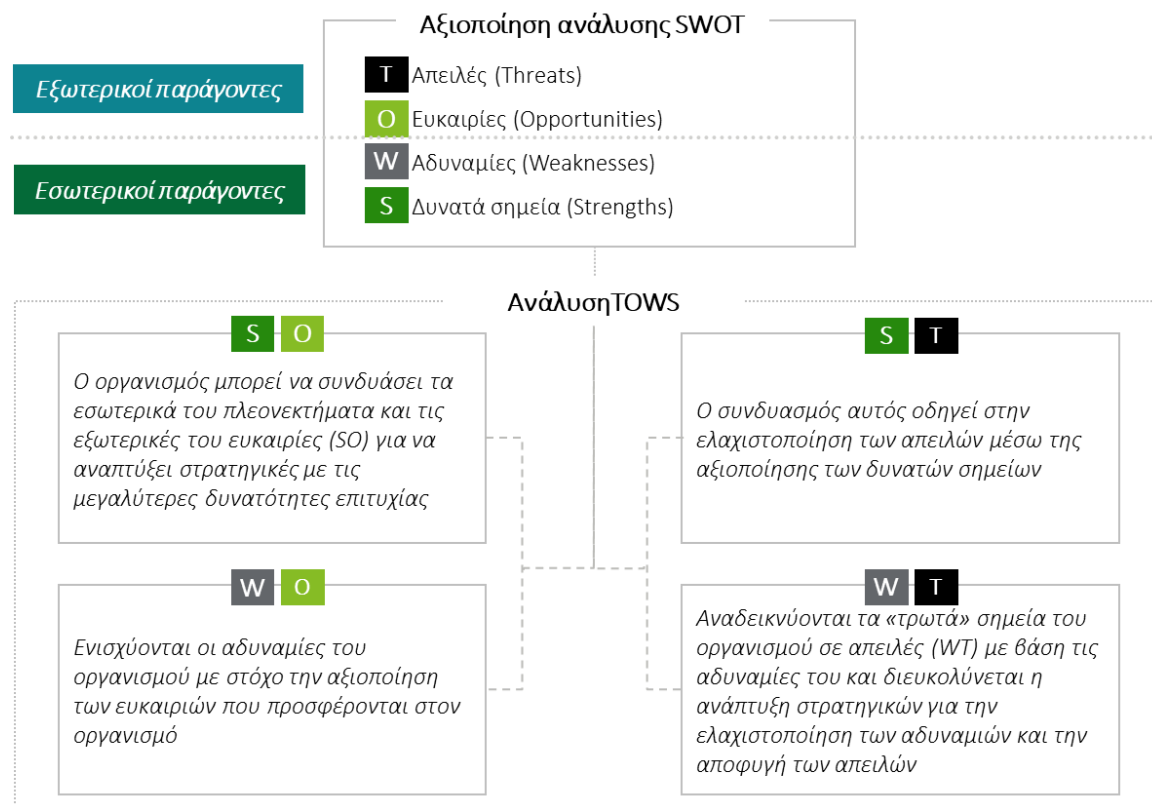
Ολοκληρώνοντας την ανάλυση SWOT της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, καθίσταται σαφές ότι πρόκειται για μια περιοχή με σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, ισχυρές αναπτυξιακές δυνατότητες και πληθώρα διαθέσιμων ευκαιριών, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παράλληλα, ωστόσο, καλείται να αντιμετωπίσει κρίσιμες αδυναμίες και σοβαρές εξωτερικές απειλές, που αν δεν αντιμετωπιστούν με στρατηγική συνέπεια, ενδέχεται να ανακόψουν την πορεία της προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η αξιοποίηση των δυνατών σημείων και των ευκαιριών, σε συνδυασμό με στοχευμένες πολιτικές για την αντιμετώπιση των αδυναμιών και την πρόληψη των απειλών, αποτελεί καθοριστική προϋπόθεση για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνοχής της Περιφέρειας στο μέλλον.

3.8 Μήτρα SWOT / SWOT Matrix

Η ανάλυση TOWS αποτελεί μια εξέλιξη της ανάλυσης SWOT και χρησιμοποιείται ως στρατηγικό εργαλείο για τη διαμόρφωση συγκεκριμένων στρατηγικών δράσεων. Ενώ η ανάλυση SWOT αποτυπώνει τα Strengths (δυνατά σημεία), Weaknesses (αδυναμίες), Opportunities (ευκαιρίες) και Threats (απειλές) μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού, η ανάλυση TOWS εστιάζει στη συστηματική αντιστοίχιση και συνδυασμό αυτών των στοιχείων με στόχο τη διαμόρφωση εναλλακτικών στρατηγικών.

Συγκεκριμένα, η TOWS βοηθά στον εντοπισμό και στην αξιοποίηση των συσχετίσεων μεταξύ εσωτερικών παραγόντων (δυνατών σημείων και αδυναμιών) και εξωτερικών παραγόντων (ευκαιριών και απειλών), ώστε να αναπτυχθούν στρατηγικές που μεγιστοποιούν τις ευκαιρίες και μειώνουν τους κινδύνους. Με αυτόν τον τρόπο, παρέχει ένα πρακτικό πλαίσιο για την οργάνωση και την εφαρμογή των στρατηγικών επιλογών, κάτι ιδιαίτερα σημαντικό για τη βέλτιστη ανάπτυξη και διαχείριση μιας Περιφερειακής ενότητας όπως η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Εικόνα 8: Ανάλυση TOWS

Για τη διενέργεια της ανάλυσης TOWS, αξιοποιήθηκαν τα εσωτερικά δυνατά σημεία και αδυναμίες σε συνδυασμό με τις εξωτερικές ευκαιρίες και απειλές, προκειμένου να διαμορφωθούν στρατηγικές που ενισχύουν την αναπτυξιακή δυναμική και αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις. Οι τέσσερις κατηγορίες στρατηγικών που προκύπτουν είναι:

- **SO (Strengths - Opportunities):** Στρατηγικές που αξιοποιούν τα δυνατά σημεία για να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες
- **WO (Weaknesses - Opportunities):** Στρατηγικές που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των αδυναμιών μέσω των ευκαιριών
- **ST (Strengths - Threats):** Στρατηγικές που αξιοποιούν τα δυνατά σημεία για να αντιμετωπίσουν τις απειλές

- **WT (Weaknesses - Threats):** Στρατηγικές που μειώνουν τις αδυναμίες και αποτρέπουν τις απειλές, αποτελώντας στρατηγικές άμυνας

Με βάση τα παραπάνω, ακολουθεί η παρουσίαση των στρατηγικών για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά κατηγορία στρατηγικής.

3.8.1 Στρατηγικές SO (Strengths – Opportunities)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει σημαντικά δυνατά σημεία, όπως η γεωγραφική της θέση, η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και η ύπαρξη ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και καινοτόμων επιχειρήσεων. Παράλληλα, υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες, όπως η αξιοποίηση ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων, η ανάπτυξη πράσινης οικονομίας και ο ψηφιακός μετασχηματισμός. Οι στρατηγικές SO επιδιώκουν να ενώσουν αυτές τις δυνάμεις και ευκαιρίες ώστε να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας.

Με βάση τα ανωτέρω καθώς και την ανάλυση SWOT, η οποία έχει προηγηθεί, οι στρατηγικές που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία αφορούν κυρίως στα εξής:

- Αξιοποίηση της ισχυρής γεωγραφικής θέσης και των υποδομών μεταφορών για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων δικτύων logistics και τη σύνδεση με ευρωπαϊκές αγορές μέσω ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων
- Ενίσχυση του αγροδιατροφικού τομέα με τη συνεργασία των ερευνητικών ιδρυμάτων και τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, προωθώντας ταυτόχρονα τον αγροτουρισμό και τον οικοτουρισμό
- Ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών και νεοφυών επιχειρήσεων στον τομέα της βιοτεχνολογίας και της μικροηλεκτρονικής, υποστηριζόμενη από χρηματοδοτικά εργαλεία και ευρωπαϊκά δίκτυα καινοτομίας
- Προώθηση της πράσινης μετάβασης μέσω της αξιοποίησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της κυκλικής οικονομίας, με ταυτόχρονη ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας μπορεί να κεφαλαιοποιήσει τα δυνατά της σημεία, όπως τη στρατηγική της θέση και την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, για να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες της ψηφιακής εποχής και των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων. Με στοχευμένες δράσεις, η ΠΔΕ έχει τη δυνατότητα να πρωτοστατήσει στην πράσινη ανάπτυξη και την οικονομική αναγέννηση, θέτοντας τις βάσεις για ένα βιώσιμο και ανταγωνιστικό μέλλον.

3.8.2 Στρατηγικές WO (Weaknesses – Opportunities)

Η Περιφέρεια αντιμετωπίζει σημαντικές αδυναμίες, όπως η γήρανση πληθυσμού, η διαρροή εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, και η ανεπαρκής αξιοποίηση των ερευνητικών πόρων. Παρ' όλα αυτά, οι ευκαιρίες που υπάρχουν, κυρίως η πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία και η προώθηση του ψηφιακού και πράσινου μετασχηματισμού, μπορούν να αποτελέσουν μοχλό για την άμβλυνση αυτών των αδυναμιών. Οι στρατηγικές WO στοχεύουν στην αντιμετώπιση των αδυναμιών μέσα από τις ευκαιρίες, ώστε να βελτιωθεί η δυναμική της Περιφέρειας.

Με βάση τα ανωτέρω καθώς και την ανάλυση SWOT, η οποία έχει προηγηθεί, οι στρατηγικές που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία αφορούν κυρίως στα εξής:

- Ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης ψηφιακών δεξιοτήτων για τη συγκράτηση και ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, αξιοποιώντας ευρωπαϊκά κονδύλια
- Υποστήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής ένταξης μέσω της δημιουργίας επιχειρηματικών και καινοτόμων πάρκων που θα αξιοποιούν τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία

- Βελτίωση των υποδομών μεταφορών και logistics με στόχο τη σύνδεση της τοπικής παραγωγής με εθνικές και διεθνείς αγορές, μειώνοντας ταυτόχρονα τις χωρικές ανισότητες
- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων για την ενσωμάτωση καινοτομίας στην παραγωγή και τις υπηρεσίες

Αντιμετωπίζοντας τις υφιστάμενες αδυναμίες της, όπως η απώλεια ανθρώπινου κεφαλαίου και οι υποδομές που χρήζουν βελτίωσης, η ΠΔΕ μπορεί να μετατρέψει τις ευκαιρίες της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης σε μοχλό ανάπτυξης. Η ενεργός αξιοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων και η στοχευμένη ενίσχυση δεξιοτήτων αποτελούν κλειδιά για την άμβλυνση των αδυναμιών και την ενδυνάμωση της Περιφερειακής ανθεκτικότητας.

3.8.3 Στρατηγικές ST (Strengths – Threats)

Οι απειλές, όπως η κλιματική αλλαγή, η δημογραφική κάμψη και ο έντονος ανταγωνισμός, απαιτούν την αξιοποίηση των ισχυρών σημείων της Περιφέρειας για την προστασία και ενίσχυση της ανάπτυξής της. Οι στρατηγικές ST εστιάζουν στο πώς τα πλεονεκτήματα μπορούν να λειτουργήσουν ως «ασπίδα» απέναντι στους κινδύνους και να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα της Περιφέρειας.

Με βάση τα ανωτέρω καθώς και την ανάλυση SWOT, η οποία έχει προηγηθεί, οι στρατηγικές που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία αφορούν κυρίως στα εξής:

- Ανάπτυξη προγραμμάτων βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων και προστασίας του περιβάλλοντος, αξιοποιώντας την εμπειρία και την ερευνητική δραστηριότητα σε τομείς όπως η αγροτεχνολογία και η πράσινη ενέργεια
- Χρήση της ισχυρής εκπαιδευτικής και ερευνητικής υποδομής για την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής στις φυσικές καταστροφές
- Προώθηση της Περιφέρειας ως διεθνή συγκοινωνιακό κόμβο με γεωστρατηγικό ρόλο, ενισχύοντας την ελκυστικότητα της περιοχής και αντιμετωπίζοντας τον έντονο ανταγωνισμό
- Υποστήριξη της κοινωνικής συνοχής και της απασχόλησης μέσω δράσεων ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού και προώθησης πολιτικών ένταξης

Η ισχυρή βάση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε συνδυασμό με την αξιοποίηση της έρευνας και των τοπικών πόρων μπορεί να λειτουργήσει ως ασπίδα απέναντι στις εξωτερικές απειλές, όπως η κλιματική κρίση και ο έντονος ανταγωνισμός. Με στρατηγική προσήλωση στην καινοτομία και την αειφορία, η ΠΔΕ μπορεί να διασφαλίσει την προστασία και την ευημερία των τοπικών κοινωνιών και της οικονομίας της.

3.8.4 Στρατηγικές WT (Weaknesses – Threats)

Η συνύπαρξη αδυναμιών και απειλών δημιουργεί κινδύνους που μπορούν να υπονομεύσουν την αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας. Οι στρατηγικές WT είναι αμυντικές και αποσκοπούν στη μείωση των αδυναμιών και στην αποφυγή ή ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων από εξωτερικούς κινδύνους.

Με βάση τα ανωτέρω καθώς και την ανάλυση SWOT, η οποία έχει προηγηθεί, οι στρατηγικές που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία αφορούν κυρίως στα εξής:

- Βελτίωση της διαχείρισης των ευρωπαϊκών πόρων και αναδιοργάνωση της δημόσιας διοίκησης για την αύξηση της απορροφητικότητας και την αντιμετώπιση των γραφειοκρατικών εμποδίων

- Ανάπτυξη ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού για την ισόρροπη ανάπτυξη αστικών και αγροτικών περιοχών, αντιμετωπίζοντας τις επιπτώσεις της δημογραφικής κάμψης
- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την αποτροπή της διαρροής ανθρώπινου δυναμικού
- Υιοθέτηση πολιτικών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με έμφαση στην ενσωμάτωση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

Η αντιμετώπιση των αδυναμιών της Περιφέρειας, σε συνδυασμό με τη διαχείριση των υπαρχουσών απειλών, απαιτεί μια προληπτική και συνεκτική στρατηγική. Η ΠΔΕ εστιάζοντας στην ενίσχυση της διοικητικής αποτελεσματικότητας, την κοινωνική συνοχή και την Περιφερειακή συνοχή, δύναται να περιορίσει τις αρνητικές επιπτώσεις και να διαφυλάξει τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητά της στο μέλλον.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει σημαντικά δυνατά σημεία και ευκαιρίες που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για μια βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, οι αδυναμίες και οι απειλές που αντιμετωπίζει, όπως η δημογραφική κάμψη, η διαρροή εξειδικευμένου δυναμικού και η κλιματική αλλαγή, απαιτούν στοχευμένες και ολοκληρωμένες στρατηγικές. Η ανάλυση TOWS δείχνει ότι μέσα από την αξιοποίηση των ισχυρών της στοιχείων και την έξυπνη διαχείριση των ευκαιριών, η Περιφέρεια μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις προκλήσεις, να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά της και να προωθήσει την καινοτομία, την πράσινη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Παράλληλα, οι αμυντικές στρατηγικές που μειώνουν τις αδυναμίες και ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις των απειλών θα διασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα της Περιφέρειας.

4 Στρατηγικό Σχέδιο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

4.1 Όραμα, Αποστολή & βασικές αρχές

Το όραμα, η αποστολή και οι βασικές αρχές συγκροτούν τον πυρήνα του στρατηγικού προσανατολισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2025–2028. Λειτουργούν ως σταθερά σημεία αναφοράς σε ένα δυναμικό περιβάλλον μετασχηματισμών, προσδιορίζοντας όχι μόνο το πού θέλει να φτάσει η Περιφέρεια, αλλά και το πώς θα πορευτεί για να το πετύχει.

Η διατύπωσή τους αντλεί έμπνευση από τις σύγχρονες ανάγκες και προκλήσεις της περιοχής, ενσωματώνοντας τις επιδιώξεις της κοινωνίας, τις εθνικές και ευρωπαϊκές στρατηγικές κατευθύνσεις, καθώς και τις αξίες της βιώσιμης και συνεκτικής ανάπτυξης.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οραματίζεται τον εαυτό της ως έναν ευέλικτο και αξιόπιστο θεσμό, ικανό να κινητοποιεί δυνάμεις, να προάγει τη γνώση και την καινοτομία, να ενισχύει την ανθεκτικότητα και να μεριμνά για την κοινωνική δικαιοσύνη και συμμετοχή. Στο πλαίσιο αυτό, το όραμα που διατυπώνεται παρακάτω συνοψίζει τη φιλοδοξία της Περιφέρειας να καθιερωθεί μια περιοχή με σταθερή πρόοδο, αξιοποιώντας το ανθρώπινο και φυσικό της δυναμικό, με σημείο αναφοράς την πολιτιστική της ταυτότητα και τον ολυμπισμό.

Όραμα

“Μία σύγχρονη ευρωπαϊκή Περιφέρεια με ισχυρή πολιτιστική και ιστορική ταυτότητα, που προάγει τη διαρκή πρόοδο μέσα από αποτελεσματική διοίκηση και επιχειρησιακή λειτουργία, διαρκή μέριμνα για την ευημερία των πολιτών, κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή, ολοκλήρωση των υποδομών, ισχυρή εξωστρέφεια και διεθνείς συνεργασίες”

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει ως **αποστολή** τη διαμόρφωση και εφαρμογή δημόσιων πολιτικών που βελτιώνουν ουσιαστικά την ποιότητα ζωής των πολιτών και ενισχύουν μια **βιώσιμη, ανθεκτική και ισόρροπη** αναπτυξιακή προοπτική για την περιοχή. Λειτουργώντας ως θεσμός εγγύτητας, συνεργασίας και εμπιστοσύνης, η ΠΔΕ επιδιώκει να **ενδυναμώσει την τοπική οικονομία**, να **μειώσει τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες**, να **προστατεύσει το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον** και να καλλιεργήσει τις **αξίες της δημοκρατίας, της καινοτομίας και της κοινωνικής συνοχής**.

Πρωθώντας ένα σύγχρονο, αποκεντρωμένο και συμμετοχικό μοντέλο διακυβέρνησης, η ΠΔΕ κινητοποιεί τους τοπικούς φορείς και τις κοινωνίες, αξιοποιώντας με ευελιξία και αποτελεσματικότητα τις ευκαιρίες του ψηφιακού και πράσινου μετασχηματισμού. Παράλληλα, διεκδικεί αναβαθμισμένο ρόλο στο **εθνικό και ευρωπαϊκό** επίπεδο, εκπροσωπώντας με συνέπεια τις ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητες της περιοχής.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για ενίσχυση της θέσης της στον εθνικό και ευρωπαϊκό αναπτυξιακό χάρτη, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας θέτει ως προτεραιότητα τη μετεξέλιξή της σε έναν **αποτελεσματικό, αξιόπιστο και κοινωνικά δίκαιο φορέα σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών**. Στο πλαίσιο αυτό, αξιοποιεί στοχευμένα τις δυνατότητες που προσφέρει η προγραμματική περίοδος 2025–2028 και το νέο Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο, με στόχο την **ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής, την άρση των γεωγραφικών, κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων** και τη βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών.

Η ΠΔΕ εστιάζει στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της καθολικής προσβασιμότητας, επενδύοντας σε τεχνολογικά εργαλεία, καινοτόμες διοικητικές πρακτικές και πολυεπίπεδες συνέργειες με κοινωνικούς, παραγωγικούς και ακαδημαϊκούς φορείς. Με σταθερή προσήλωση στη χρηστή διακυβέρνηση και τη διαφάνεια, λειτουργεί με γνώμονα τη διοικητική επάρκεια και την αποτελεσματικότητα, προσφέροντας έγκυρες και έγκαιρες λύσεις στις προκλήσεις της εποχής.

Ακόμα, επενδύει στην Περιφερειακή σύγκλιση και στην ενίσχυση μιας **κοινής Περιφερειακής ταυτότητας**, η οποία ενθαρρύνει τη συμμετοχή των πολιτών στη δημόσια ζωή και στην αναπτυξιακή διαδικασία. Ειδική μέριμνα δίνεται στην κοινωνική ένταξη των ευάλωτων ομάδων και στη διαρκή ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής.

Συγκεκριμένα, οι βασικές αρχές στη βάση των οποίων αναπτύσσεται το παρόν Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο της ΠΔΕ για την περίοδο 2025 – 2028 περιλαμβάνουν τα κάτωθι:

- διαμόρφωση και εφαρμογή **πολιτικών** που είναι **κοινωνικά και χωρικά δίκαιες εντός της Περιφέρειας**
- προώθηση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας, του πολιτισμού και της βιώσιμης ανάπτυξης, με ιδιαίτερη έμφαση, παράλληλα, στην αειφορία και την προστασία του περιβάλλοντος
- **αξιοποίηση της πλούσιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς** της περιοχής και την ανάδειξή της ως τόπου γέννησης του **Ολυμπισμού** και των διαχρονικών του αξιών
- ανάπτυξη μηχανισμών **διαφάνειας, λογοδοσίας και διοικητικής αναβάθμισης**, στηρίζοντας μια πολιτεία σύγχρονη, ευέλικτη και αξιόπιστη
- ενίσχυση των κοινωνικά ευάλωτων πληθυσμών και την καλλιέργεια ενός **περιβάλλοντος ισότητας** και κοινωνικής αλληλεγγύης
- ανάδειξη και αξιοποίηση **καλών πρακτικών** στην Περιφερειακή πολιτική, εστιασμένων στην τοπική και Περιφερειακή ανάπτυξη
- διαμόρφωση και διάχυση μιας **ενιαίας Περιφερειακής συνείδησης και ταυτότητας**

4.2 Στρατηγικές φιλοδοξίες και περιοχές εστίασης

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαμορφώνει ένα συνεκτικό και φιλόδοξο Στρατηγικό πλαίσιο, το οποίο ανταποκρίνεται στις μεγάλες μεταβάσεις της εποχής: τον **ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό**, την **κοινωνική ανθεκτικότητα** και τη **βιώσιμη ανάπτυξη**. Με βασική επιδίωξη τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της, η ΠΔΕ επιδιώκει να αξιοποιήσει τα ιδιαίτερα γεωγραφικά, κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά της, εδραιώνοντας έναν νέο αναπτυξιακό προσανατολισμό που ενσωματώνει την καινοτομία ως εγκάρσια στρατηγική επιλογή.

Στο επίκεντρο της στρατηγικής βρίσκονται η **ενίσχυση της επιχειρηματικότητας**, η **αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης**, η **ανάδειξη της αγροδιατροφικής ταυτότητας**, η **σύνδεση του πολιτισμού με την οικονομία**, και η καθιέρωση ενός **βιώσιμου τουριστικού μοντέλου** που **ενισχύει την εξωστρέφεια** της περιοχής. Η ΠΔΕ προωθεί μια **κοινωνία ίσων ευκαιριών**, με ισχυρούς μηχανισμούς **κοινωνικής συνοχής**, διαρκή **επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο**, και με πολιτικές που ενδυναμώνουν τους **νέους**, υποστηρίζουν τις **ευάλωτες ομάδες** και ενισχύουν τη **συμμετοχή** του πολίτη στη δημόσια ζωή.

Σε αυτό το πλαίσιο, η **καινοτομία** διαπερνά οριζόντια το σύνολο των αναπτυξιακών επιλογών από τις έξυπνες λύσεις στις **υποδομές** και την **πράσινη ενέργεια**, μέχρι τη στήριξη της **νεοφυούς επιχειρηματικότητας**, την προώθηση της **ψηφιακής εκπαίδευσης** και τη διασύνδεση με **ερευνητικά και τεχνολογικά οικοσυστήματα**.

Παράλληλα, δίνεται προτεραιότητα στην ανάπτυξη ανθεκτικών και ολοκληρωμένων υποδομών μεταφορών και επικοινωνιών, ικανών να στηρίξουν την ισόρροπη αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας, μειώνοντας τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες και ενισχύοντας τη συνδεσιμότητα. Η μετάβαση σε ένα μοντέλο βιώσιμης Περιφερειακής ανάπτυξης βασίζεται στη διεύρυνση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στην κυκλική οικονομία και στην αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών κινδύνων, με τον πολίτη και το περιβάλλον στο επίκεντρο του σχεδιασμού.

Η προσέγγιση αυτή μεταφράζεται σε ένα σύνολο προτεραιοτήτων και πολιτικών που εξειδικεύονται σε διακριτές περιοχές εστίασης και παρεμβάσεων. Οι στρατηγικές φιλοδοξίες της ΠΔΕ αποκρυσταλλώνονται στους θεματικούς άξονες του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου, οι οποίοι αναλύονται στην επόμενη ενότητα.

4.3 Άξονες Προτεραιότητας Στρατηγικού Σχεδίου

Οι στρατηγικές φιλοδοξίες που προηγήθηκαν προσδιόρισαν τις βασικές περιοχές εστίασης και συγκρότησαν την πυξίδα για τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο, ανθεκτικό και σύγχρονο μοντέλο ανάπτυξης. Αποτελούν τη βάση για τον συστηματικό σχεδιασμό και την προώθηση παρεμβάσεων με υψηλή προστιθέμενη αξία για την Περιφέρεια και τις τοπικές κοινωνίες.

Στη βάση των προαναφερθέντων, η στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2025 – 2028 οργανώνεται σε επτά (7) θεματικούς Άξονες Προτεραιότητας που αποτυπώνουν τις βασικές της αναπτυξιακές φιλοδοξίες. Κάθε Άξονας επικεντρώνεται σε κρίσιμους τομείς πολιτικής, από την επιχειρηματικότητα, τον πρωτογενή τομέα και το δίπολο πολιτισμός – τουρισμός, έως την κοινωνική συνοχή, την πράσινη μετάβαση, τις υποδομές και την καινοτομία.

Οι Άξονες λειτουργούν συνδυαστικά, προωθώντας μια ολιστική και συνεκτική αναπτυξιακή προσέγγιση, με στόχο την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Περιφέρειας, τη μείωση των ανισοτήτων και τη βελτίωση της ζωής των πολιτών. Στην παρακάτω εικόνα παρουσιάζονται οι Άξονες Προτεραιότητας του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου 2025 – 2028.

Εικόνα 9: Άξονες Προτεραιότητας

Οι ως άνω Άξονες Προτεραιότητας συνθέτουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο στρατηγικής ανάπτυξης, καλύπτοντας κρίσιμους τομείς που απαντούν στις ανάγκες και τις προοπτικές της Περιφέρειας. Σημειώνεται ότι ορισμένοι Άξονες έχουν κάθετο χαρακτήρα, εστιάζοντας σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικής παρέμβασης, ενώ άλλοι λειτουργούν οριζόντια, διατρέχοντας και επηρεάζοντας το σύνολο των υπολοίπων, καθώς συνδέονται με διαθεματικά ζητήματα όπως, ενδεικτικά, η καινοτομία, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και οι σύγχρονες υποδομές. Η διαβάθμιση αυτή επιτρέπει τη μεγιστοποίηση των συνεργειών και τη διαμόρφωση στοχευμένων δράσεων που θα υποστηρίξουν μια βιώσιμη, ισόρροπη και δυναμική ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα.

Στο πλαίσιο αυτό, παρακάτω αναλύονται οι επτά Άξονες Στρατηγικής που συνθέτουν τον κορμό του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου. Κάθε Άξονας αποτυπώνει στοχευμένα πεδία πολιτικής, προτεραιότητες και παρεμβάσεις που ενεργοποιούν τον στρατηγικό προσανατολισμό της Περιφέρειας για την περίοδο 2025–2028.

A close-up, shallow depth-of-field photograph of a person's hand holding a black pen, pointing at a document. The document features a bar chart with several blue bars of varying heights. The background is blurred, showing more of the document and the person's other hand resting on the paper. The overall tone is professional and analytical.

Δυναμική Επιχειρηματικότητα και Επενδύσεις

Δυναμική Επιχειρηματικότητα και Επενδύσεις

Φιλοδοξία

Ανάπτυξη ενός δυναμικού και καινοτόμου επιχειρηματικού οικοσυστήματος με επίκεντρο τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τη στήριξη της νεοφυούς και υφιστάμενης επιχειρηματικότητας, την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την προσέλκυση επενδύσεων.

Υφιστάμενη Κατάσταση

Αρ. επιχειρήσεων

Έρευνα & Ανάπτυξη

Το **1,7%** του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας απασχολείται σε θέσεις E&A (2024)

Νεοφυείς επιχειρήσεις

42 νεοφυείς επιχειρήσεις στη Δυτική Ελλάδα (2025)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι η 4^η στη σειρά με τις περισσότερες νεοφυείς επιχειρήσεις στη χώρα

Επενδύσεις

Στο **5,1%** η συνεισφορά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στις εθνικές επενδύσεις (2021)

7η σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες

Στο **24,5%** ο ρυθμός μεταβολής παγίων επενδύσεων (2020-2021)

7η σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες

Κύκλος εργασιών & αριθμός απασχολούμενων

Κύκλος εργασιών	Αρ. εργαζομένων
2019 ➔ €7,3 δισ.	2019 ➔ 191.605
2020 ➔ €7,0 δισ.	2020 ➔ 193.148
2021 ➔ €8,2 δισ.	2021 ➔ 197.253
2022 ➔ €9,7 δισ.	2022 ➔ 187.098

Τάσεις

- Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη
- Πράσινη και Κυκλική Επιχειρηματικότητα
- Νεοφυής Επιχειρηματικότητα και Startup Οικοσυστήματα
- Κοινωνική καινοτομία και Επιχειρηματικότητα κοινωνικού αντικτύπου
- Αυτοματοποίηση και ρομποτική στις Επιχειρήσεις
- Υποστήριξη Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Scaleups
- Ψηφιακές πλατφόρμες

Στοχεύοντας στο 2028...

Έως το 2028, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στοχεύει στην ενίσχυση του επιχειρηματικού οικοσυστήματος, με έμφαση στη στήριξη των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, την προσέλκυση επενδύσεων και την ενίσχυση της εξωστρέφειας. Μείζονα προτεραιότητα αποτελεί η **ψηφιακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων**, καθώς και η **ενίσχυση κλάδων υψηλής δυναμικής**. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην **επιχειρηματικότητα των νέων και των γυναικών**

4.3.1 Άξονας Ι – Δυναμική Επιχειρηματικότητα & Επενδύσεις

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) παρουσιάζει ευκαιρίες **επιχειρηματικής ανάπτυξης** της χώρας, με **έντονο μετασχηματιστικό χαρακτήρα** στην οικονομική της δομή και με σταθερό προσανατολισμό προς την **καινοτομία** και την **τεχνολογία**. Χαρακτηρίζεται από **ισχυρή επιχειρηματική παράδοση**, σημαντική **ποικιλομορφία οικονομικών δραστηριοτήτων** και **εντυπωσιακή δυναμική ανάπτυξης** που την καθιστά **στρατηγικό πυλώνα του εθνικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος**.

Η στρατηγική γεωγραφική θέση της Περιφέρειας, το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και το ήπιο μεσογειακό κλίμα, σε συνδυασμό με τη λειτουργία **ερευνητικών και ακαδημαϊκών κέντρων** στην περιοχή (πχ. Πανεπιστήμιο Πατρών, ΙΤΥΕ Διόφαντος κ.α.), διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη διαφοροποιημένων μορφών επιχειρηματικότητας. Η δυνατότητα στενής συνεργασίας μεταξύ **ακαδημαϊκής κοινότητας** και **επιχειρήσεων** ενισχύει τη διαφοροποίηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, προσδίδοντας **καινοτομικό χαρακτήρα** και **ανταγωνιστικότητα** στο τοπικό οικοσύστημα, ενώ η ισχυρή παρουσία σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και νεοφυούς επιχειρηματικότητας επιβεβαιώνει την πρωτοποριακή της θέση στον εθνικό χάρτη της καινοτομίας.

Αξιοποιώντας τα παραπάνω, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι σε θέση να βελτιώσει ακόμη περισσότερο τη διεθνή της ανταγωνιστικότητα και παρά τα σημαντικά βήματα προόδου των τελευταίων ετών. Συγκεκριμένα, βάσει του διεθνούς **δείκτη Ανταγωνιστικότητας των Περιφερειών** (EU Regional Competitiveness Index 2.0 – 2022 edition), ήδη η **ΠΔΕ έχει καταφέρει να αυξήσει κατά 24% τη βαθμολογία της από το 2016 (47,9) έως το 2022 (59,4)**. Ωστόσο, εξακολουθεί να **παραμένει κάτω του εθνικού μέσου όρου** (10^η στο σύνολο των 13 Περιφερειών της χώρας).

Γενικό επιχειρηματικό περιβάλλον

Η Δυτική Ελλάδα κατέγραψε εντυπωσιακή **αύξηση 75%** στον συνολικό αριθμό των επιχειρήσεων κατά την περίοδο **2012-2022**. Από 57.463 επιχειρήσεις το 2012, ο αριθμός αυξήθηκε σταδιακά φτάνοντας τις **100.579 επιχειρήσεις το 2022**. Η εξέλιξη αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αποτυπώνει τη σταδιακή ανάκαμψη της Περιφέρειας από την οικονομική κρίση και την προοδευτική ενδυνάμωση του επιχειρηματικού κλίματος.

Η χρονική εξέλιξη αποκαλύπτει **τρεις διακριτές φάσεις**. Την περίοδο **2012-2013**, παρατηρείται εκρηκτική αύξηση με τον αριθμό των επιχειρήσεων να αυξάνεται κατά **65%** (από 57.463 σε 94.802 επιχειρήσεις). Η δεύτερη φάση, **2013-2019**, χαρακτηρίζεται από σχετική σταθεροποίηση με περιορισμένες διακυμάνσεις γύρω από τις 95.000 επιχειρήσεις, ενώ το 2015 καταγράφεται μια παροδική μείωση στις 91.351 επιχειρήσεις (-5,2%). Η τρίτη φάση, **2019-2022**, παρουσιάζει ανάκαμψη παρά τις προκλήσεις της πανδημίας COVID-19, με αρχική μείωση το 2020 (-2,3%) και στη συνέχεια **ισχυρή ανάκαμψη** που οδήγησε στο ιστορικό υψηλό των 100.579 επιχειρήσεων το 2022.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η **ανθεκτικότητα του επιχειρηματικού ιστού της Δυτικής Ελλάδας** κατά την περίοδο της πανδημίας (2020-2022) ήταν εντυπωσιακή, με τις επιχειρήσεις να αυξάνονται από **96.151 το 2020 σε 100.579 το 2022**, καταγράφοντας **αύξηση 4,6%** σε μια περίοδο πρωτοφανούς αβεβαιότητας.

Πίνακας 7: Εξέλιξη αριθμού επιχειρήσεων ΠΔΕ (2012-2022)

Έτος	Αριθμός επιχειρήσεων	Ετήσια μεταβολή (%)	Συσσωρευμένη μεταβολή από 2012 (%)
2022	100.579	+1,4%	+75,0%
2021	99.222	+3,2%	+72,7%
2020	96.151	-2,3%	+67,4%
2019	98.452	-0,3%	+71,4%
2018	98.750	+2,5%	+71,9%
2017	96.381	+4,9%	+67,8%
2016	91.851	+0,5%	+59,9%
2015	91.351	-5,2%	+59,0%
2014	96.319	+1,6%	+67,6%
2013	94.802	+65,0%	+65,0%
2012	57.463	-	-

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων, επεξεργασία στοιχείων 2012-2022

Διάρθρωση επιχειρήσεων ανά μέγεθος

Το επιχειρηματικό τοπίο της Δυτικής Ελλάδας χαρακτηρίζεται από την απόλυτη κυριαρχία των **μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων**, γεγονός που αντικατοπτρίζει τόσο την εθνική τάση όσο και τις ιδιαιτερότητες της τοπικής οικονομίας. Η ανάλυση της διάρθρωσης των επιχειρήσεων ανά μέγεθος (με βάση τον αριθμό απασχολούμενων) για το 2022 αποκαλύπτει τα εξής χαρακτηριστικά:

Οι **πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 εργαζόμενοι)** αποτελούν τη **συντριπτική πλειοψηφία** του επιχειρηματικού ιστού, συγκεντρώνοντας **97.032 επιχειρήσεις** και αντιπροσωπεύοντας το **96,5%** του συνόλου. Αυτή η κατηγορία απασχολεί 187.098 εργαζομένους με μέσο όρο 1,9 εργαζομένους ανά επιχείρηση, γεγονός που υπογραμμίζει τον «οικογενειακό» και μικροεπιχειρηματικό **χαρακτήρα της τοπικής οικονομίας**.

Οι **μικρές επιχειρήσεις (10-49 εργαζόμενοι)** αποτελούν μόλις το **2,9% των επιχειρήσεων** (2.947 επιχειρήσεις), ενώ οι **μεσαίες επιχειρήσεις (50-249 εργαζόμενοι)** περιορίζονται στο **0,5%** (513 επιχειρήσεις). Οι **μεγάλες επιχειρήσεις (250+ εργαζόμενοι)** είναι εξαιρετικά **σπάνιες**, αντιπροσωπεύοντας μόλις το **0,1%** του συνόλου (87 επιχειρήσεις).

Πίνακας 8: Διάρθρωση Επιχειρήσεων ΠΔΕ ανά μέγεθος (2022)

Κατηγορία μεγέθους	Αριθμός επιχειρήσεων	Ποσοστό (%)	Απασχόληση
0-9 εργαζόμενοι	97.032	96,5%	187.098
10-49 εργαζόμενοι	2.947	2,9%	-
50-249 εργαζόμενοι	513	0,5%	-
250+ εργαζόμενοι	87	0,1%	-
Σύνολο	100.579	100,0%	187.098

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων 2022

Κλαδική κατανομή

Η κλαδική διάρθρωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στη Δυτική Ελλάδα αντικατοπτρίζει τη **σταδιακή μετάβαση** από μια παραδοσιακά «**αγροτοκεντρική**» **οικονομία** προς ένα **περισσότερο διαφοροποιημένο επιχειρηματικό μοντέλο**. Η ανάλυση των στοιχείων για το **2022** παρουσιάζει το ακόλουθο κλαδικό προφίλ:

Ο **πρωτογενής τομέας** (Γεωργία, Δασοκομία, Αλιεία) διατηρεί την **κυριαρχία** με **52.251 επιχειρήσεις (52,0%** του συνόλου), επιβεβαιώνοντας τον **αγροτικό προσανατολισμό** της Περιφέρειας. Ακολουθεί το **χονδρικό και λιανικό εμπόριο** με **13.923 επιχειρήσεις (13,8%)**, που αποτελεί τον **κύριο τομέα του τριτογενούς τομέα**.

Οι **επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες** συγκεντρώνουν **7.439 επιχειρήσεις (7,4%)**, ενώ οι **υπηρεσίες φιλοξενίας και εστίασης** αντιπροσωπεύουν **4.639 επιχειρήσεις (4,6%)**, αναδεικνύοντας τη σημασία του **τουριστικού τομέα**. Η **μεταποίηση** παραμένει σχετικά περιορισμένη με **3.547 επιχειρήσεις (3,5%)**, γεγονός που υπογραμμίζει τις **ευκαιρίες ανάπτυξης στον δευτερογενή τομέα**.

Πίνακας 9: Κλαδική κατανομή Επιχειρήσεων ΠΔΕ (2022)

Κλάδος Δραστηριότητας (NACE Rev.2)	Αριθμός επιχειρήσεων	Ποσοστό (%)
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	52.251	52,0%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	13.923	13,8%
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	7.439	7,4%
Υπηρεσίες φιλοξενίας και εστίασης	4.639	4,6%
Μεταποίηση	3.547	3,5%
Κατασκευές	3.426	3,4%
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2.777	2,8%
Μεταφορές και αποθήκευση	2.327	2,3%
Ανθρώπινη υγεία και κοινωνική μέριμνα	1.948	1,9%
Ενημέρωση και επικοινωνία	1.570	1,6%
Λοιπές δραστηριότητες	6.732	6,7%
Σύνολο	100.579	100,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων 2022

Περιφερειακή κατανομή

Η γεωγραφική κατανομή των επιχειρήσεων εντός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει **σημαντικές διαφοροποιήσεις** μεταξύ των τριών Περιφερειακών Ενοτήτων, αντικατοπτρίζοντας τις **διαφορετικές οικονομικές ιδιαιτερότητες** και **αναπτυξιακές δυνατότητες** κάθε περιοχής.

Η **Αχαΐα** κυριαρχεί στο επιχειρηματικό τοπίο της Περιφέρειας, συγκεντρώνοντας **37.337** επιχειρήσεις και αντιπροσωπεύοντας το **37,1%** του συνόλου. Αυτή η κυριαρχία οφείλεται στην **αστική φυσιογνωμία** της Πάτρας ως **Περιφερειακού κέντρου**, στην παρουσία του **Πανεπιστημίου Πατρών**, και στην **ισχυρή βιομηχανική παράδοση** της περιοχής. Η **πυκνότητα επιχειρήσεων** στην Αχαΐα φτάνει τις **~118 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**.

Η **Αιτωλοακαρνανία** ακολουθεί με **36.409** επιχειρήσεις (**36,2%**), παρουσιάζοντας **παρόμοια επιχειρηματική δυναμική** με την Αχαΐα. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από **έντονο αγροτικό χαρακτήρα** αλλά και **σημαντική παρουσία** στον **τομέα των υπηρεσιών** και του **εμπορίου**. Η **πυκνότητα επιχειρήσεων** είναι **~172 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**, η **υψηλότερη** στην Περιφέρεια.

Η **Ηλεία** συμπληρώνει το τρίπτυχο με **26.833** επιχειρήσεις (**26,7%**), παρουσιάζοντας **ισχυρό αγροτικό προσανατολισμό** με έμφαση στην **παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας** (φράουλες, αραχίδα, κ.ά.). Η **πυκνότητα επιχειρήσεων** είναι **141 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**.

Πίνακας 10: Κατανομή Επιχειρήσεων ανά Περιφερειακή Ενότητα (2022)

Περιφερειακή Ενότητα	Αριθμός επιχειρήσεων	Ποσοστό (%)	Πληθυσμός	Πυκνότητα (επιχ./1000 κατ.)
Αχαΐα	37.337	37,1%	314.665	118,6
Αιτωλοακαρνανία	36.409	36,2%	211.499	172,1
Ηλεία	26.833	26,7%	190.349	141,0
Σύνολο ΠΔΕ	100.579	100,0%	716.513	140,4

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων 2022

Απασχόληση και παραγωγικότητα

Η εξέλιξη της απασχόλησης στον επιχειρηματικό τομέα της Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς αντικατοπτρίζει τόσο τις γενικότερες τάσεις της ελληνικής οικονομίας όσο και τις ιδιαιτερότητες του τοπικού παραγωγικού ιστού. Την **περίοδο 2012-2022**, η απασχόληση στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας ακολούθησε μια **διακυμαινόμενη πορεία** που αντανάκλα τις διαδοχικές κρίσεις και τις περιόδους ανάκαμψης.

Ξεκινώντας από **92.437 απασχολούμενους** το 2012, η απασχόληση **διπλασιάστηκε** σχεδόν το **2013** φτάνοντας τους **164.140 απασχολούμενους**, ακολουθώντας την αντίστοιχη αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων. Η περίοδος **2013-2019** χαρακτηρίζεται από **σχετική σταθεροποίηση** με την απασχόληση να κυμαίνεται μεταξύ **164.000-175.000 απασχολούμενων**. Αξιοσημείωτη είναι η ανθεκτικότητα του τοπικού εργατικού δυναμικού κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19 (2020-2021), με την απασχόληση να διατηρείται σε **υψηλά επίπεδα** άνω των **164.000 ατόμων**. Το 2022 σημειώθηκε περαιτέρω αύξηση στους **187.098 απασχολούμενους**.

Η παραγωγικότητα εργασίας, όπως αποτιμάται από τη μέση απασχόληση ανά επιχείρηση, παρουσιάζει ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά. Από 1,6 εργαζομένους ανά επιχείρηση το 2012, ο δείκτης αυξήθηκε στους **1,7-1,9 την περίοδο 2013-2022**, γεγονός που υποδηλώνει **ήπια αύξηση του μέσου μεγέθους** των επιχειρήσεων και βελτίωση της οργανωτικής τους δομής.

Πίνακας 11: Εξέλιξη απασχόλησης στις Επιχειρήσεις ΠΔΕ (2012-2022)

Έτος	Συνολική απασχόληση	Μεταβολή (%)	Μέση απασχόληση / Επιχείρηση
2022	187.098	+10,6%	1,9
2021	169.140	+2,5%	1,7
2020	164.977	-5,9%	1,7
2019	175.264	+3,6%	1,8
2018	169.110	+0,5%	1,7
2017	168.235	-2,7%	1,7
2016	172.876	+5,0%	1,9
2015	164.575	-2,7%	1,8
2014	169.110	+3,0%	1,8
2013	164.140	+77,6%	1,7
2012	92.437	-	1,6

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων, επεξεργασία στοιχείων 2012-2022

Κύκλος εργασιών επιχειρήσεων Περιφέρειας

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων στη Δυτική Ελλάδα αποτελεί κομβικό δείκτη της οικονομικής δραστηριότητας και της παραγωγικής ικανότητας της Περιφέρειας. Η ανάλυση της εξέλιξης του κατά την περίοδο 2012-2022 αποκαλύπτει μια εντυπωσιακή αναπτυξιακή πορεία που αντικατοπτρίζει τόσο την ποσοτική επέκταση του επιχειρηματικού ιστού όσο και την ποιοτική αναβάθμισή του.

Ξεκινώντας από συνολικό κύκλο εργασιών **2,78 δισ. ευρώ το 2012**, η Περιφέρεια κατέγραψε εντυπωσιακή αύξηση φτάνοντας τα **9,78 δισ. ευρώ το 2022**, καταγράφοντας **αύξηση 252%** σε μία δεκαετία. Αυτή η εκθετική αύξηση αντανακλά τη **δυναμική ανάπτυξη του τοπικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος** και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς του. Άξιο αναφοράς, ωστόσο, κρίνεται το γεγονός πως η ΠΕ Αχαΐας συνεισφέρει το 55% του συνολικού κύκλου εργασιών, ενώ στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και ΠΕ Ηλείας η συνεισφορά είναι 25% και 20% αντίστοιχα, αναδεικνύοντας σημαντικές ανισότητες στο σύνολο της ΠΔΕ.

Η χρονική εξέλιξη παρουσιάζει διακριτές φάσεις. Την περίοδο 2012-2014, παρατηρείται εκρηκτική αύξηση με τον κύκλο εργασιών να φτάνει τα 5,37 δισ. ευρώ το 2014 (+93% από το 2012). Η περίοδος 2014-2018 χαρακτηρίζεται από σχετική σταθεροποίηση γύρω στα 5,3-6,0 δισ. ευρώ, ενώ από το 2019 και μετά παρατηρείται νέα ανοδική δυναμική που οδήγησε στο ιστορικό υψηλό του 2022.

Η **μέση παραγωγικότητα ανά επιχείρηση**, όπως προκύπτει από τον **λόγο κύκλου εργασιών προς τον αριθμό επιχειρήσεων**, παρουσιάζει **σημαντική βελτίωση**. Από 48.400 ευρώ ανά επιχείρηση το 2012, η παραγωγικότητα αυξήθηκε στα 97.300 ευρώ ανά επιχείρηση το 2022,

καταγράφοντας **αύξηση 101%**. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανθεκτικότητα του επιχειρηματικού τομέα κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19 ήταν εντυπωσιακή. Παρά τη μικρή μείωση το 2020 (-3,5%), η ταχεία ανάκαμψη το 2021 (+16,5%) και η συνέχιση της ανοδικής πορείας το 2022 (+18,6%) καταδεικνύουν τη δυναμική και την προσαρμοστικότητα του τοπικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος.

Πίνακας 12: Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών Επιχειρήσεων ΠΔΕ (2012-2022)

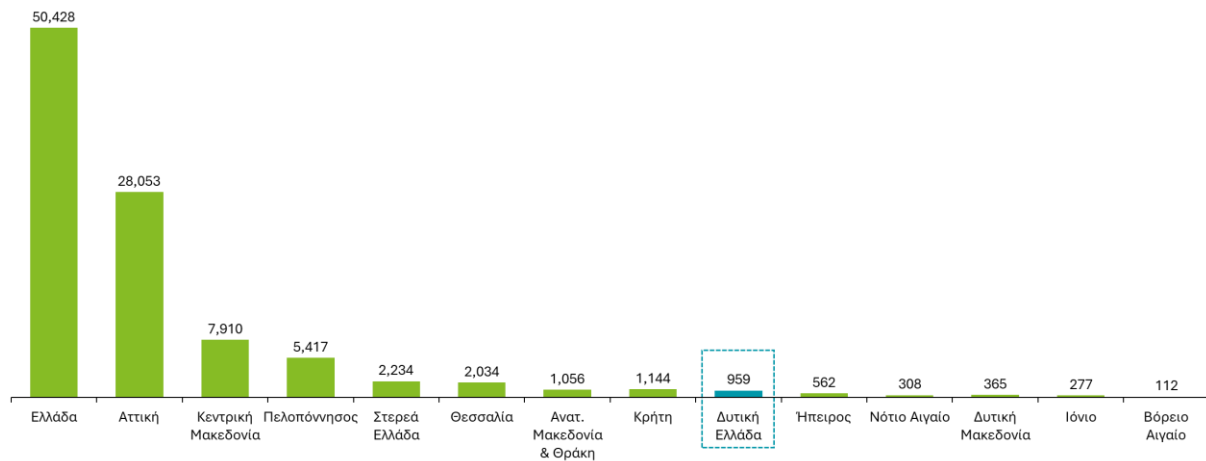
Έτος	Κύκλος Εργασιών (εκατ. €)	Μεταβολή (%)	Μέσος Κ.Ε./Επιχείρηση (€)	Μεταβολή Μ.Κ.Ε. (%)
2022	9.781	+18,6%	97.300	+17,1%
2021	8.249	+16,5%	83.100	+12,8%
2020	7.082	-3,5%	73.700	-1,2%
2019	7.340	+25,3%	74.600	+25,8%
2018	5.859	+1,0%	59.300	-1,5%
2017	5.803	-2,6%	60.200	-7,2%
2016	5.959	+11,9%	64.900	+11,3%
2015	5.323	-0,8%	58.300	+4,7%
2014	5.366	+15,4%	55.700	+13,4%
2013	4.652	+67,2%	49.100	+1,4%
2012	2.783	-	48.400	-

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων, επεξεργασία στοιχείων 2012-2022

Εξωστρέφεια Επιχειρήσεων Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) κατατάσσεται στην **8η θέση** μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών όσον αφορά την εξαγωγική δραστηριότητα, με συνολικές εξαγωγές **958,84 εκατ. ευρώ** το 2023. Η Περιφέρεια αντιπροσωπεύει το **1,9%** των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, μερίδιο που αυξάνεται στο **2,8%** όταν εξαιρούνται τα πετρελαιοειδή από την ανάλυση.

Εικόνα 10: Ελληνικές εξαγωγές ανά Περιφέρεια (σε αξία – εκατ. ευρώ)

Πηγή: ΙΕΕΣ-ΣΕΒΕ, Χαρτογράφηση Εξαγωγικής Δραστηριότητας 2019-2023

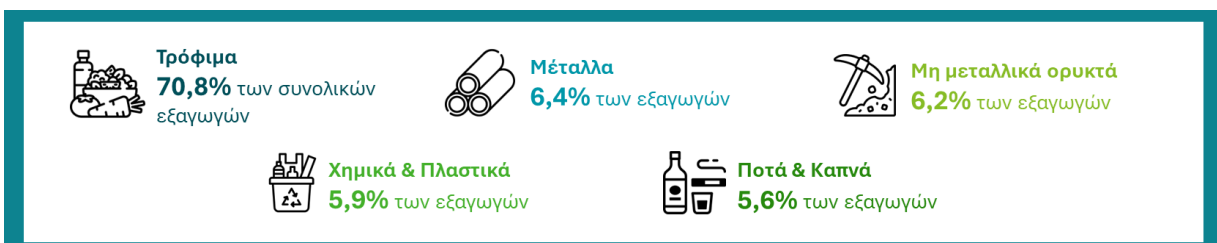
Η εξαγωγική επίδοση της ΠΔΕ, που μετρά τις εξαγωγές ως ποσοστό του Περιφερειακού ΑΕΠ, ανέρχεται στο **10,0%**, σημαντικά χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο των **26,6%**. Αυτή η διαφορά υποδηλώνει σημαντικές δυνατότητες βελτίωσης της εξωστρέφειας των τοπικών επιχειρήσεων.

Κυριότεροι κλάδοι εξαγωγών

Η κλαδική σύνθεση των εξαγωγών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας χαρακτηρίζεται από έντονη εξειδίκευση και συγκέντρωση στον **αγροδιατροφικό τομέα**, γεγονός που αντανακλά τα φυσικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής. Τα τρόφιμα κυριαρχούν απόλυτα στο εξαγωγικό προφίλ της περιφέρειας, αντιπροσωπεύοντας το **70,8% των συνολικών εξαγωγών** με αξία 679,3 εκατ. ευρώ το 2023. Αυτή η έντονη εξειδίκευση στον αγροδιατροφικό τομέα γίνεται ακόμη πιο εντυπωσιακή όταν ληφθεί υπόψη ότι σε εθνικό επίπεδο τα τρόφιμα αντιπροσωπεύουν μόλις το 17,9% των εξαγωγών, καθώς το εξαγωγικό προφίλ της χώρας κυριαρχείται από τα πετρελαιοειδή (32,6% των εξαγωγών) - έναν τομέα στον οποίο η Δυτική Ελλάδα δεν έχει παρουσία.

Αυτή η υπερσυγκέντρωση υπογραμμίζει τη **δυναμική του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα** της περιοχής στην παραγωγή και επεξεργασία αγροτικών προϊόντων, κρέατος, γαλακτοκομικών και επεξεργασμένων τροφίμων, με κυριότερους προορισμούς την Ιταλία, τη Γερμανία και τη Βουλγαρία.

Εικόνα 11: Κυριότεροι κλάδοι εξαγωγών (2023)

Πηγή: ΙΕΕΣ-ΣΕΒΕ, Χαρτογράφηση Εξαγωγικής Δραστηριότητας 2019-2023

Ακολουθούν τα **μέταλλα** με μερίδιο **6,4%** (61,4 εκατ. ευρώ), κλάδος που περιλαμβάνει κυρίως αλουμίνιο, χάλυβα και μεταλλικά προϊόντα, εκμεταλλευόμενος τη βιομηχανική παράδοση της περιοχής. Τα **μη μεταλλικά ορυκτά** καταλαμβάνουν την τρίτη θέση με **6,2%** (59,4 εκατ. ευρώ), συμπεριλαμβανομένων του τσιμέντου, των κεραμικών και των δομικών υλικών, που αξιοποιούν

τους τοπικούς φυσικούς πόρους και εξυπηρετούν κυρίως τις γειτονικές αγορές των Βαλκανίων. Τα **χημικά και πλαστικά προϊόντα** αντιπροσωπεύουν το **5,9%** (56,6 εκατ. ευρώ) και εμφανίζουν υψηλό δυναμικό ανάπτυξης, ενώ ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η επίδοση του κλάδου **ποτών και καπνού** που, παρότι αντιπροσωπεύει το **5,6%** των εξαγωγών (53,7 εκατ. ευρώ), σημείωσε εντυπωσιακή αύξηση **+12,4%** το 2023, αποδεικνύοντας τη δυναμική των τοπικών κρασιών και αλκοολούχων ποτών σε αγορές όπως η Γερμανία, οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η παραπάνω κλαδική κατανομή, ενώ αναδεικνύει τη δύναμη της Δυτικής Ελλάδας στον αγροδιατροφικό τομέα, ταυτόχρονα επισημαίνει την **ανάγκη για μεγαλύτερη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης**, καθώς η εξάρτηση από έναν κλάδο ενέχει κινδύνους σε περιπτώσεις διακυμάνσεων της παγκόσμιας ζήτησης ή των τιμών των αγροτικών προϊόντων. Παράλληλα, η σχετικά **χαμηλή παρουσία κλάδων υψηλής τεχνολογίας και υπηρεσιών** υποδηλώνει σημαντικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη **νέων εξαγωγικών δραστηριοτήτων** που θα αξιοποιήσουν πλήρως το ανθρώπινο δυναμικό και τη γεωγραφική θέση της Περιφέρειας.

Ως προς τη γεωγραφική κατανομή των εξαγωγών, αντανakλά τον **έντονο προσανατολισμό** προς τις **ευρωπαϊκές αγορές**, με τα κράτη-μέλη της ΕΕ να απορροφούν το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών. Αξιοσημείωτη είναι η παρουσία των ΗΠΑ στην 6η θέση, γεγονός που αποδεικνύει τη δυνατότητα διεξόδου σε μακρινές αγορές.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η Δυτική Ελλάδα σημείωσε **θετική ετήσια μεταβολή +5,9%** το 2023 σε σχέση με το 2022, ξεπερνώντας κατά πολύ τον εθνικό μέσο όρο (-8,3%).

Σε βάθος πενταετίας, η Περιφέρεια παρουσιάζει **συνολική μεταβολή +15,7%**, κατατασσόμενη στην 8η θέση μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών. Όταν εξαιρούνται τα πετρελαιοειδή, η αύξηση φτάνει το **+15,8%**, υπερβαίνοντας σημαντικά τον εθνικό μέσο όρο (+11,7%).

Η ΠΔΕ διατηρεί **θετικό εμπορικό ισοζύγιο** ύψους **325,98 εκατ. ευρώ** το 2023, με τον δείκτη εξαγωγών προς εισαγωγές να φτάνει το 151,51%. Αυτό αποτελεί ισχυρό δείγμα ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές.

Έρευνα και Τεχνολογία στην Περιφέρεια

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται σε κρίσιμη φάση μετάβασης προς μια οικονομία βασισμένη στη γνώση και την καινοτομία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για την απασχόληση σε **τομείς υψηλής τεχνολογίας και έντασης γνώσης**, η Περιφέρεια καταγράφει **σταδιακή βελτίωση της θέσης της**, με το ποσοστό απασχόλησης σε αυτούς τους κρίσιμους τομείς να αυξάνεται από **1,8% το 2020 σε 2,1% το 2023**, αν και το **2024** παρατηρείται υποχώρηση στο **1,7%**.

Παρότι τα ποσοστά αυτά παραμένουν χαμηλότερα από τον εθνικό μέσο όρο (3,2% το 2024), η Δυτική Ελλάδα **διακρίνεται ως μία από τις τέσσερις κορυφαίες περιφέρειες** σε απασχόληση υψηλής τεχνολογίας, εκτός των δύο μεγάλων αστικών κέντρων (Αττική και Κεντρική Μακεδονία). Με ποσοστό 1,7%, η περιφέρεια **μοιράζεται την τρίτη θέση** με τη Δυτική Μακεδονία, ενώ, πέραν της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας που εμπεριέχουν τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και Θεσσαλονίκης (αντίστοιχα), προηγούνται μόνο η Κρήτη και η Βόρεια Ελλάδα με 2,1% η καθεμία.

Η επίδοση αυτή **επιβεβαιώνει την αναδυόμενη τεχνολογική ταυτότητα** της Περιφέρειας και την **ισχυρή της θέση** στον εθνικό χάρτη καινοτομίας, αποτελώντας έναν από τους κύριους πόλους τεχνολογικής ανάπτυξης εκτός των παραδοσιακών μητροπολιτικών κέντρων.

Πίνακας 13: Απασχόληση σε Τομείς Υψηλής Τεχνολογίας και Έντασης Γνώσης - Ποσοστό επί του συνόλου της απασχόλησης ανά Περιφέρεια (2020-2024)

Περιφέρεια	2020	2021	2022	2023	2024
Αττική	5.9%	6.1%	6.1%	6.3%	5.8%
Κεντρική Μακεδονία	2,4%	2,7%	3%	2,8%	2,6%
Κρήτη	1,1%	0,9%	1,7%	1,7%	2,1%
Δυτική Ελλάδα	1,8%	1,7%	1,4%	2,1%	1,7%
Βόρεια Ελλάδα	1,9%	1,9%	2,3%	2,2%	2,1%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	1,2%	0,7%	1,3%	0,9%	1,6%
Κεντρική Ελλάδα	1,1%	1%	1,2%	1,3%	1,2%
Θεσσαλία	0.7%	0.9%	1.3%	1%	0.8%
Δυτική Μακεδονία	-	-	-	1,5%	1,7%
Ήπειρος	-	-	1,5%	1,5%	-
Στερεά Ελλάδα	1.1%	0.9%	0.9%	1.1%	1.4%
Πελοπόννησος	0.8%	-	1.1%	1.6%	1.1%
Νησιά Αιγαίου & Κρήτη	1%	0,8%	1,3%	1,1%	1,4%

Πηγή: Eurostat - Employment in technology and knowledge-intensive sectors

Νεοφυής επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια

Η Δυτική Ελλάδα κατέχει την **4η θέση σε εθνικό επίπεδο** στον αριθμό εγγεγραμμένων νεοφυών επιχειρήσεων στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων (Elevate Greece), με **42 εταιρείες από τις 1.005 συνολικά εγγεγραμμένες**, αντιπροσωπεύοντας το **4,2% του συνόλου** των startups της χώρας.

Εικόνα 12: Γεωγραφική κατανομή Νεοφυών Επιχειρήσεων

Περιφέρεια	Αριθμός startups 2025	% 2025
Αττική	647	64,4%
Κεντρική Μακεδονία	144	14,3%
Κρήτη	60	6%
Δυτική Ελλάδα	42	4,2%
Θεσσαλία	18	1,8%
Στερεά Ελλάδα	16	1,6%
Δυτική Μακεδονία	15	1,5%
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	14	1,4%
Πελοπόννησος	13	1,3%
Βόρειο Αιγαίο	9	0,9%
Ήπειρος	8	0,8%
Ιόνιοι Νήσοι	6	0,6%
Νότιο Αιγαίο	6	0,6%
Σύνολο	1005	100%

Πηγή: Elevate Greece

Το οικοσύστημα καινοτομίας της Δυτικής Ελλάδας χαρακτηρίζεται από **ισχυρή ακαδημαϊκή βάση** με επίκεντρο το **Πανεπιστήμιο Πατρών, τεχνολογική κληρονομιά** από την παρουσία διεθνών εταιρειών τεχνολογίας εδώ και δεκαετίες, και **αυξανόμενη δραστηριότητα** στον τομέα της νεοφυούς επιχειρηματικότητας. Η Περιφέρεια διαθέτει ολοκληρωμένη υποδομή υποστήριξης που περιλαμβάνει innovation hubs, επιστημονικά πάρκα, εκκολαπτήρια επιχειρήσεων και ενεργές συνδέσεις με το διεθνές οικοσύστημα καινοτομίας, δημιουργώντας ένα **ευνοϊκό περιβάλλον** για την ανάπτυξη και κλιμάκωση καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών.

Ψηφιακή ωριμότητα των επιχειρήσεων

Η ψηφιακή ωριμότητα των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μία σύνθετη εικόνα που χαρακτηρίζεται από σημαντικές προκλήσεις αλλά και από ενθαρρυντικές τάσεις βελτίωσης. Σύμφωνα με το **Regional Innovation Scoreboard 2025** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η περιφέρεια βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο μετάβασης προς την ψηφιακή οικονομία, με τις επιχειρήσεις να παρουσιάζουν **ανομοιόμορφη εικόνα υιοθέτησης ψηφιακών τεχνολογιών και πρακτικών**. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται από τη **σχετικά χαμηλή διείσδυση του cloud computing στις επιχειρήσεις**, όπου η περιφέρεια επιτυγχάνει μόλις το **38% του μέσου όρου της ΕΕ**, κατατασσόμενη στην **193η θέση από 244 ευρωπαϊκές περιφέρειες**.

Ωστόσο, η εικόνα δεν είναι μονοδιάστατη. Παρά τις προκλήσεις στην υιοθέτηση προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών, οι επιχειρήσεις της Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζουν **εξαιρετικές επιδόσεις σε βασικούς δείκτες καινοτομίας**, καταλαμβάνοντας την **11η θέση παγκοσμίως** στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που εισάγουν προϊόντικές καινοτομίες και την **12η θέση** στις επιχειρηματικές καινοτομίες διαδικασιών. Αυτή η αντίφαση υποδηλώνει την ύπαρξη ενός **δυναμικού επιχειρηματικού ιστού** που διαθέτει την καινοτομική νοοτροπία και τις ικανότητες

για ψηφιακό μετασχηματισμό, αλλά χρήζει στοχευμένης υποστήριξης για την πλήρη αξιοποίηση των ψηφιακών δυνατοτήτων.

Η ανάλυση των στοιχείων αποκαλύπτει **τρεις κύριες κατηγορίες προκλήσεων** που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις της Δυτικής Ελλάδας στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Πρώτον, το **έλλειμμα ψηφιακών δεξιοτήτων** αποτελεί το σημαντικότερο εμπόδιο, με τον αριθμό των **ειδικών ΤΠΕ να φτάνει μόλις το 18,9% του μέσου όρου της ΕΕ** (231η θέση από 244 περιφέρειες). Αυτή η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού δημιουργεί φαύλο κύκλο, όπου οι επιχειρήσεις αποφεύγουν την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών λόγω έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού για την υποστήριξή τους.

Δεύτερον, οι **υποδομικές ανεπάρκειες** αποτελούν σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα, με τη **δυσέλευση της ευρυζωνικότητας να φτάνει το 67,1% του μέσου όρου της ΕΕ** (224η θέση). Παρότι παρατηρείται **σημαντική βελτίωση (+28,3% την περίοδο 2023-2025)**, οι περιορισμοί στην ποιότητα και την αξιοπιστία των δικτύων εξακολουθούν να επηρεάζουν αρνητικά την υιοθέτηση προηγμένων ψηφιακών εφαρμογών από τις επιχειρήσεις.

Τρίτον, το **χρηματοδοτικό κόστος** και η **πολυπλοκότητα των ψηφιακών λύσεων** αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικά εμπόδια για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις που κυριαρχούν στην περιφέρεια. Η **έλλειψη κατάλληλης πληροφόρησης** και συμβουλευτικής υποστήριξης για την επιλογή και υλοποίηση ψηφιακών λύσεων προσαρμοσμένων στις ανάγκες κάθε επιχείρησης επιτείνει περαιτέρω αυτές τις δυσκολίες.

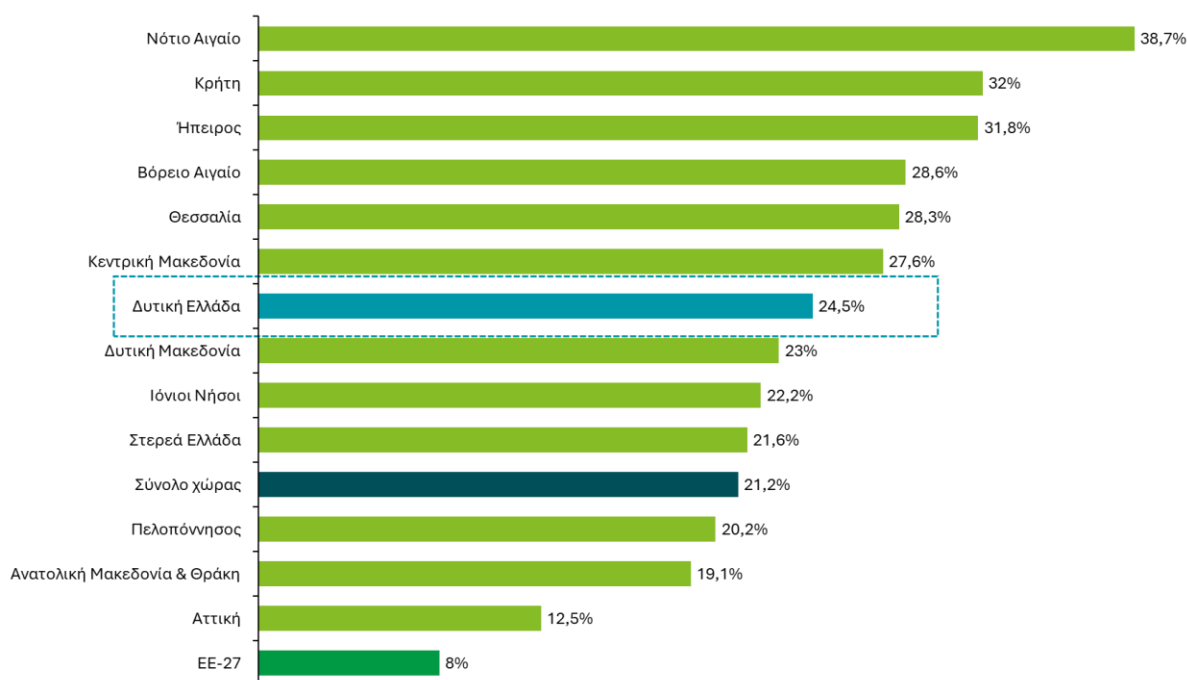
Επενδύσεις

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για την περίοδο 2020-2021, η Δυτική Ελλάδα κατέγραψε **ρυθμό μεταβολής παγίων επενδύσεων 24,5%**, κατατασσόμενη στην **έβδομη (7^η) θέση** μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών. Αυτό το ποσοστό, υπερέχει σημαντικά του εθνικού μέσου όρου που ανέρχεται στο 21,2%, αλλά υπολείπεται των κορυφαίων Περιφερειών όπως το Νότιο Αιγαίο (38,7%), η Κρήτη (32,0%) και η Ήπειρος (31,8%). Για την επίτευξη των προαναφερθέντων, η ΠΔΕ έχει υλοποιήσει σειρά σημαντικών δράσεων, με πυρήνα τον Επενδυτικό Οδηγό που διατίθεται τόσο στην ελληνική όσο και την αγγλική γλώσσα και ο οποίος συγκεντρώνει όλες τις βασικές πληροφορίες για τις επενδυτικές ευκαιρίες που παρέχει η ΠΔΕ για όλους τους κύριους κλάδους εστίασης (πχ. τουρισμός, αγροδιατροφή, βιομηχανία, κλπ), ενώ παράλληλα λειτουργεί και γραφείο ενημέρωσης επενδυτών.

Η θετική μεταβολή υποδηλώνει **αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα** κατά την περίοδο αναφοράς, γεγονός που συνδέεται με την οικονομική ανάκαμψη μετά την πανδημία και την αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων. Ωστόσο, η σχετικά μέτρια επίδοση σε σύγκριση με άλλες Περιφέρειες υποδηλώνει την ύπαρξη περιθωρίων βελτίωσης και την ανάγκη για πιο στοχευμένες πολιτικές προσέλκυσης επενδύσεων.

Αξιοσημείωτο είναι ότι Περιφέρειες με παρόμοια οικονομική δομή, όπως η Θεσσαλία (28,3%) και η Κεντρική Μακεδονία (27,6%), παρουσίασαν υψηλότερους ρυθμούς μεταβολής, γεγονός που υποδηλώνει ότι υπάρχουν δυνατότητες για καλύτερη επίδοση της Δυτικής Ελλάδας στον τομέα αυτό. Η διαφορά αυτή μπορεί να αποδοθεί σε παράγοντες όπως η καλύτερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία, η πιο αποτελεσματική προώθηση επενδυτικών ευκαιριών ή η παρουσία μεγαλύτερων αστικών κέντρων που προσελκύουν επενδύσεις.

Εικόνα 13: Ρυθμός Μεταβολής Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου (2020-2021)

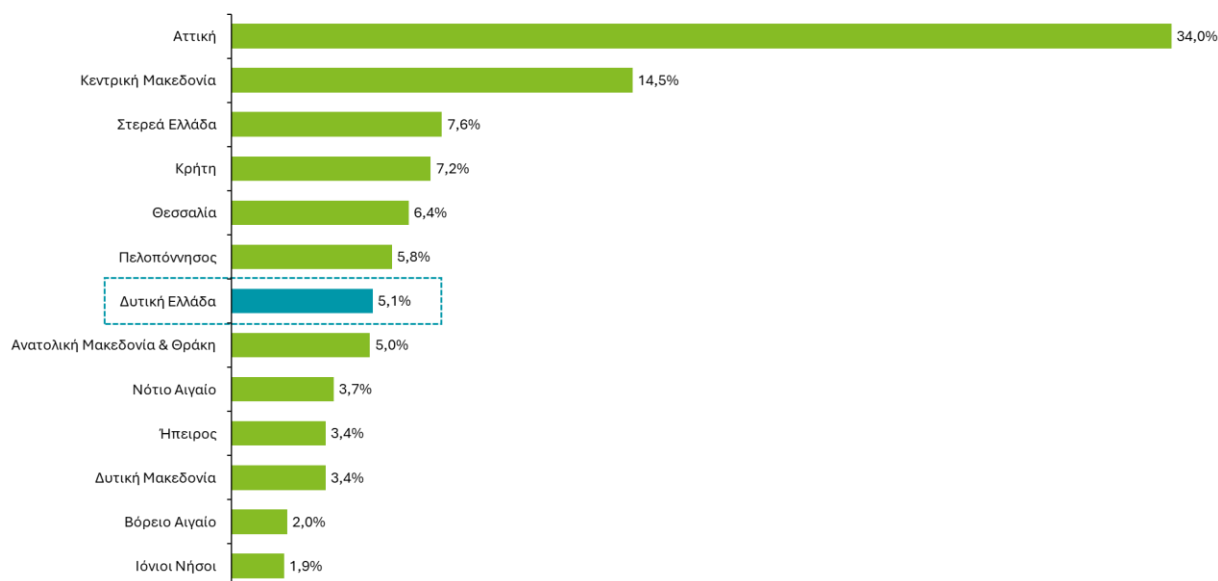
Πηγή: Eurostat

Επιπλέον, το **μερίδιο της Δυτικής Ελλάδας στις συνολικές εθνικές επενδύσεις** για το 2021 ανέρχεται στο **5,1%**, κατατάσσοντας την Περιφέρεια στην **έβδομη (7^η) θέση** μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών. Αυτό το ποσοστό, αν και αντιπροσωπεύει μια σημαντική συνεισφορά στην εθνική επενδυτική δραστηριότητα, υπολείπεται σημαντικά της Αττικής που συγκεντρώνει το 34,0% των εθνικών επενδύσεων και της Κεντρικής Μακεδονίας με 14,5%.

Η σύγκριση με άλλες Περιφέρειες αποκαλύπτει ότι η Δυτική Ελλάδα βρίσκεται σε παρόμοια θέση με την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (5,0%) και ελαφρώς χαμηλότερα από τη Στερεά Ελλάδα (7,6%) και την Κρήτη (7,2%). Αυτή η κατανομή αντανάκλα τη συγκέντρωση των επενδύσεων στα μεγάλα αστικά κέντρα και τις Περιφέρειες με ισχυρότερη οικονομική δομή, αλλά παράλληλα υποδηλώνει και τις δυνατότητες για αύξηση του μεριδίου της Δυτικής Ελλάδας.

Το γεγονός ότι η Περιφέρεια καταφέρνει να διατηρεί ένα μερίδιο 5,1% παρά τις δομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει, αποτελεί ενθαρρυντικό στοιχείο για τις μελλοντικές προοπτικές. Η σχετικά καλή θέση της Περιφέρειας σε σύγκριση με άλλες Περιφέρειες παρόμοιου μεγέθους και χαρακτηριστικών υποδηλώνει την ύπαρξη θετικών παραγόντων που μπορούν να αξιοποιηθούν περαιτέρω.

Εικόνα 14: Μερίδιο στις εθνικές ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (2021)

Πηγή: Eurostat

Στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) (foreign direct investments), η **Δυτική Ελλάδα κατατάσσεται στην τέταρτη θέση** πανελλαδικά με **ποσοστό 4%**, ακολουθώντας την Αττική (60%), την Κεντρική Μακεδονία (18%) και την Ανατολική Μακεδονία & Θράκη (6%). Παρά το γεγονός ότι το μερίδιό της υπολείπεται των μεγάλων μητροπολιτικών κέντρων, η επίδοση αυτή **αναδεικνύει τη σημαντική επενδυτική ελκυστικότητα** της περιφέρειας, καθώς διπλασιάζει το ποσοστό που συγκεντρώνουν οι περισσότερες άλλες περιφέρειες (2% η καθεμία). Η θέση αυτή **επιβεβαιώνει την εμπιστοσύνη των διεθνών επενδυτών** στις αναπτυξιακές δυνατότητες της Δυτικής Ελλάδας και αντανακλά τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσφέρει, όπως η στρατηγική γεωγραφική θέση, η παρουσία ισχυρού ερευνητικού και ακαδημαϊκού δυναμικού, καθώς και η επιχειρηματική παράδοση της περιοχής. Ταυτόχρονα, διατηρεί **σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης**, ιδιαίτερα μέσω στοχευμένων δράσεων προσέλκυσης επενδύσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας όπως η τεχνολογία, η καινοτομία και ο αγροδιατροφικός τομέας.

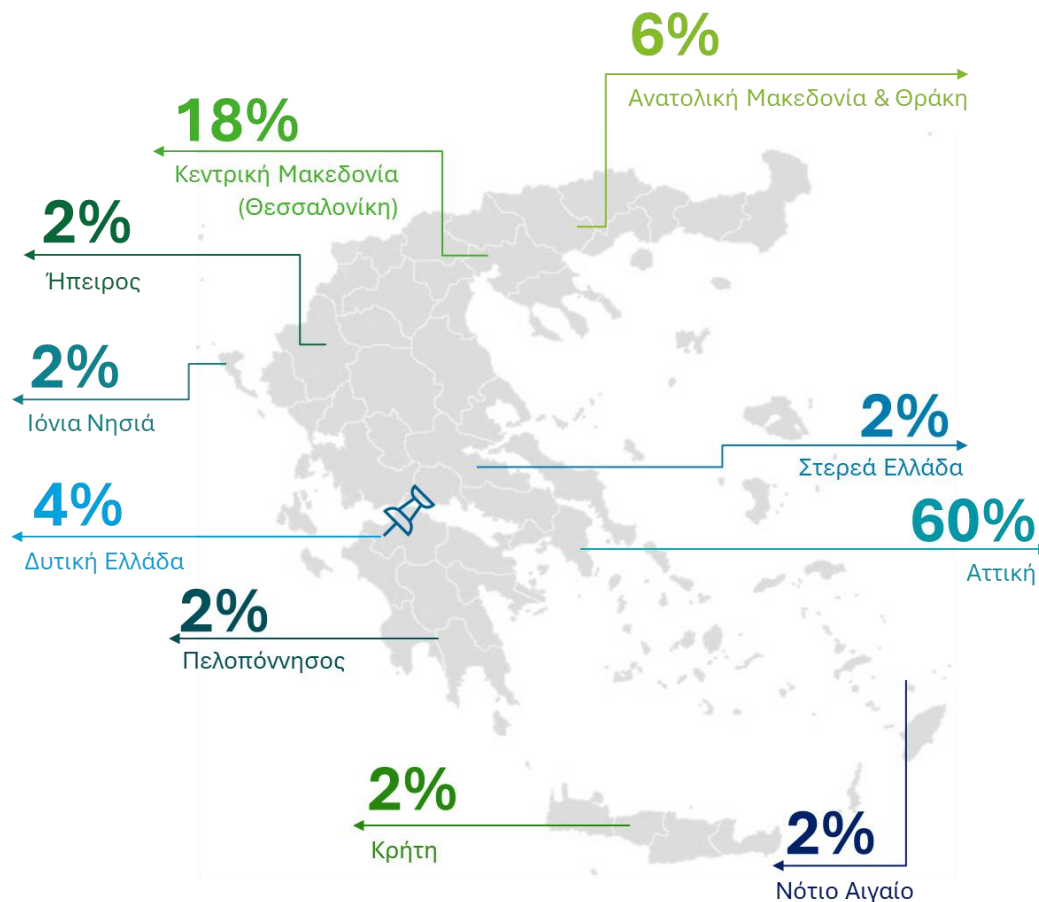
Τα τελευταία χρόνια οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) στην Ελλάδα στρέφονται σε κλάδους που αναδεικνύουν τις νέες αναπτυξιακές τάσεις της χώρας και παράλληλα δημιουργούν ευκαιρίες και σε περιφερειακό επίπεδο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε εθνικό επίπεδο, καταγράφεται στις **τεχνολογίες πληροφορικής και λογισμικού**, που συνδέονται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ενίσχυση της καινοτομίας, στον κλάδο των **μεταφορών και των logistics**, αναδεικνύοντας την Ελλάδα σε στρατηγικό κόμβο διαμετακόμισης και εμπορίου, καθώς και ο κλάδος του **πολιτισμού - τουρισμού** αξιοποιώντας τη διεθνή απήχηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος και τη σύνδεσή του με τον πολιτισμό.

Στο σύνολο των προαναφερθέντων κλάδων, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει ιδιαίτερη δυναμική, την οποία μπορεί να αξιοποιήσει περαιτέρω για την προσέλκυση επενδύσεων. Ειδικότερα όσον αφορά στους προαναφερθέντες κλάδους ενδιαφέροντος, η ΠΔΕ διατηρεί ορισμένα **κομβικά χαρακτηριστικά** που μπορούν να λειτουργήσουν ως **καταλύτες** για την ενίσχυση των ΑΞΕ στην περιοχή, όπως ενδεικτικά τα εξής:

- η διάκριση της ΠΔΕ ως **Regional Innovation Valley** το 2024, στον κλάδο του ψηφιακού μετασχηματισμού.

- το λιμάνι της Πάτρας δύναται να αποτελέσει καίριο κόμβο θαλάσσιων μεταφορών, συνδέοντας τη χώρα με την Ευρώπη και στηρίζοντας την εμπορική και επιβατική δραστηριότητα.
- η ΠΔΕ διαθέτει πλούσιο ιστορικό και πολιτιστικό απόθεμα που, σε συνδυασμό με το εμβληματικό brand name “**Olympian Land**”, μπορεί να λειτουργήσει ως τόπος με διεθνές συμβολικό και τουριστικό αποτύπωμα, γύρω από τον οποίο μπορεί να συγκροτηθεί ένα συνεκτικό αφήγημα εξωστρέφειας και Περιφερειακής υπεραξίας.

Εικόνα 15: Γεωγραφική διασπορά των άμεσων ξένων επενδύσεων ανά Περιφέρεια (2023)

Πηγή: EY Attractiveness Survey Greece 2024

Υφιστάμενες πολιτικές και δράσεις της Περιφέρειας για την Επιχειρηματικότητα

Ψηφιακός μετασχηματισμός και τεχνολογική αναβάθμιση

Η ψηφιακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων της Δυτικής Ελλάδας αποτελεί μείζονα προτεραιότητα της Περιφέρειας, με τον ψηφιακό μετασχηματισμό να θεωρείται ως βασικός μοχλός ανταγωνιστικότητας. Το πρόγραμμα **DIGI WEST** με προϋπολογισμό 4.000.000 ευρώ στοχεύει στην ψηφιοποίηση 500 επιχειρήσεων της ΠΔΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στις πολύ μικρές επιχειρήσεις που δεν έχουν άλλον τρόπο να γίνουν ψηφιακά πιο ώριμες. Το πρόγραμμα παρέχει εξατομικευμένες υπηρεσίες αξίας 5.660 ευρώ ανά επιχείρηση και θα διαρκέσει μέχρι τον Οκτώβριο του 2026.

Σημαντικό χαρακτηριστικό της προσέγγισης είναι ότι δεν περιλαμβάνει παροχή τεχνολογικού εξοπλισμού, αλλά εστιάζει στην **ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων** και τη **γνωστοποίηση ψηφιακών εργαλείων**. Κάθε επιχείρηση αξιολογείται ξεχωριστά και όσες είναι ήδη ψηφιακά

εξελιγμένες δεν εντάσσονται στο πρόγραμμα. Παράλληλα, θα δημιουργηθεί μια ψηφιακή βιβλιοθήκη με εγχειρίδια που θα επιτρέπει την πρόσβαση σε βοήθεια ακόμη και σε όσους δε θα ενταχθούν στο πρόγραμμα, διασφαλίζοντας ευρύτερη διάχυση της ψηφιακής γνώσης.

Στον τομέα των ψηφιακών τεχνολογιών, η Περιφέρεια έχει αναδειχθεί ως ένας από τους κορυφαίους τομείς της **στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης**, με σημαντική συμμετοχή επιχειρήσεων σε προγράμματα καινοτομίας και συνεργασίας με ερευνητικούς φορείς. Η Περιφέρεια έχει, επίσης, λάβει αναγνώριση ως **“Regional Innovation Valley”**, τον Ιούνιο 2024, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Χωρική οργάνωση και Επιχειρηματικά Πάρκα

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει αναπτύξει μια ολοκληρωμένη στρατηγική χωρικής οργάνωσης της επιχειρηματικότητας που στοχεύει στη δημιουργία **οργανωμένων επιχειρηματικών πόλων υψηλής προστιθέμενης αξίας**. Μέσω λεπτομερούς χαρτογράφησης του επιχειρηματικού ιστού, έχουν εντοπιστεί ορισμένες περιοχές που παρουσιάζουν φυσική συγκέντρωση επιχειρήσεων και άτυπα χαρακτηριστικά clustering, οι οποίες αποτελούν υποψήφιες τοποθεσίες για την ανάπτυξη οργανωμένων επιχειρηματικών δομών. Για την επίσημη αξιοποίηση αυτού του δυναμικού, προγραμματίζεται η εκπόνηση ολοκληρωμένης μελέτης χωροθέτησης που θα αναλύσει τις συγκριτικές δυνατότητες κάθε περιοχής και θα προτείνει τη βέλτιστη οργάνωση και λειτουργία των μελλοντικών επιχειρηματικών πάρκων.

Ο στρατηγικός στόχος της πρωτοβουλίας είναι η δημιουργία συγκεντρωμένων επιχειρηματικών οικοσυστημάτων που θα εξασφαλίσουν **σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα** στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις μέσω της διευκόλυνσης εύρεσης εξειδικευμένων επαγγελματιών, της ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ συμπληρωματικών δραστηριοτήτων και της κοινής χρήσης υπηρεσιών και υποδομών. Η εν λόγω προσέγγιση αναμένεται να μειώσει το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων, να ενισχύσει την καινοτομική τους δραστηριότητα και να βελτιώσει την πρόσβασή τους σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης. Παράλληλα, προωθείται η δημιουργία **δύο επιπλέον επιχειρηματικών πάρκων** στην **Αιτωλοακαρνανία** και την **Ηλεία**, γεγονός που θα συμβάλει στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και θα δημιουργήσει ένα συνεκτικό δίκτυο οργανωμένων επιχειρηματικών πόλων σε όλη την έκταση της περιφέρειας.

Η Περιφέρεια διαθέτει ήδη **ισχυρή βάση επιχειρηματικών υποδομών** που αποτελεί το θεμέλιο για την περαιτέρω ανάπτυξη. Το ΒΙΟΠΑ (Βιομηχανικό Πάρκο Πατρών) και το ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ., σε στρατηγική συνεργασία με την Τράπεζα Πειραιώς, αποτελούν τους **κύριους οργανωμένους επιχειρηματικούς χώρους** που παρέχουν σύγχρονες υποδομές και υπηρεσίες υποστήριξης σε δεκάδες επιχειρήσεις. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το **δυναμικό τεχνολογικό οικοσύστημα** που έχει αναπτυχθεί γύρω από το **Πανεπιστήμιο Πατρών**, το οποίο έχει λειτουργήσει ως **επωαστήρας καινοτόμων επιχειρήσεων** και έχει δημιουργήσει πολυάριθμες τεχνολογικές εταιρείες, startups και spin-off επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς αιχμής όπως οι τεχνολογίες πληροφορικής, η βιοτεχνολογία, τα προηγμένα υλικά και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αυτή η κρίσιμη μάζα καινοτόμων επιχειρήσεων σε συνδυασμό με την παρουσία ερευνητικών κέντρων και του **Επιστημονικού Πάρκου Πατρών** έχει δημιουργήσει τα χαρακτηριστικά ενός αυθεντικού τεχνολογικού hub που αποτελεί σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα για την περαιτέρω ανάπτυξη οργανωμένων επιχειρηματικών δομών και την προσέλκυση νέων επενδύσεων στην περιφέρεια.

Ανθρώπινο Δυναμικό και Αγορά Εργασίας

Η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και η αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης εργασίας αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την επιχειρηματική ανάπτυξη. Η Περιφέρεια έχει αναπτύξει σύστημα **διάγνωσης αναγκών εργασίας** που βασίζεται σε επιτυχημένη υλοποίηση από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

Πέραν της **βασικής λειτουργίας αντιστοίχισης**, το σύστημα ενσωματώνει εξειδικευμένο μηχανισμό διεξαγωγής μελετών δεξιοτήτων που πραγματοποιεί συστηματική ανάλυση των τάσεων της αγοράς εργασίας σε τομεακό και γεωγραφικό επίπεδο. Οι μελέτες αυτές εξετάζουν ευρύτερες διαστάσεις της ζήτησης εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των αναδυόμενων επαγγελμάτων (πχ. Επαγγέλματα Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών – ΤΠΕ, Πρωτογενούς Τομέα, Υγείας και Φροντίδας, Εκπαίδευσης & Έρευνας) και των μελλοντικών δεξιοτήτων (πχ. αναλυτική / δημιουργική σκέψη, ευελιξία και προσαρμοστικότητα, δυνατότητα αξιοποίησης σύγχρονων τεχνολογιών, κ.α.) που αναζητούν οι εργοδότες¹¹. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση των πολυεπίπεδων αναγκών της τοπικής οικονομίας και την ανάπτυξη στοχευμένων προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης που ανταποκρίνονται στις πραγματικές και μελλοντικές ανάγκες των επιχειρήσεων.

Η στρατηγική **αξιοποίηση της διαλειτουργικότητας με τον ΟΑΕΔ** διασφαλίζει την αποφυγή επικαλύψεων με υφιστάμενες δομές και υπηρεσίες, ενώ παράλληλα μεγιστοποιεί την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων μέσω της αξιοποίησης όλων των διαθέσιμων πόρων και της δημιουργίας συνεργειών μεταξύ περιφερειακών και εθνικών πολιτικών απασχόλησης. Η προσέγγιση αυτή συμβάλλει στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου οικοσυστήματος ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού που υποστηρίζει τόσο την βραχυπρόθεσμη ικανοποίηση των αναγκών των επιχειρήσεων όσο και την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα της περιφερειακής οικονομίας.

Καινοτομία και Έρευνα

Η **καινοτομία αποτελεί βασικό πυλώνα της αναπτυξιακής στρατηγικής της Δυτικής Ελλάδας**, με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης (RIS) να λειτουργεί ως ο κεντρικός μηχανισμός συντονισμού και προώθησης της καινοτομίας. Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής του ΕΣΠΑ και σε άμεση συνεργασία με τη διαχειριστική αρχή της Περιφέρειας, έχει συγκροτηθεί το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας.

Οι **έξι τομείς εξειδίκευσης** της στρατηγικής περιλαμβάνουν τις ψηφιακές τεχνολογίες, την αγροδιατροφή, τον πολιτισμό με τουρισμό και δημιουργική βιομηχανία, την ενέργεια συμπεριλαμβανομένου του υδρογόνου, το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα, καθώς και την υγεία. Η ανταπόκριση από την επιχειρηματική κοινότητα ήταν μεγάλη, με περισσότερες από διακόσιες προτάσεις συνολικής αξίας εξήντα δύο εκατομμυρίων ευρώ, με το μεγαλύτερο πλήθος να αφορά την αγροδιατροφή, τις ψηφιακές τεχνολογίες και τον τουρισμό με πολιτισμό.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διασύνδεση έρευνας και επιχειρήσεων, με τις επιχειρήσεις να αιτούνται συνεργασίες με ερευνητικούς φορείς για την παραγωγή καινοτομικών προϊόντων ή υπηρεσιών υψηλής τεχνολογικής ωριμότητας. Επιπλέον, η δημιουργία ερευνητικού κέντρου στην περιοχή αποτελεί μείζονα προτεραιότητα - μια προσπάθεια που έχει εκκινήσει εδώ και τρία χρόνια σε συνεργασία με Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων “ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ” και το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Επιχειρηματική στήριξη και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες

Η υποστήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω **παροχής εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών** αποτελεί βασικό εργαλείο για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ο μηχανισμός στήριξης επιχειρηματικότητας που προέρχεται από την προηγούμενη θητεία τώρα εισέρχεται στον δεύτερο κύκλο του, λειτουργώντας ως γραφείο συμβουλευτικών υπηρεσιών που κατευθύνει τις επιχειρήσεις σε νομικά και τεχνικά ζητήματα.

Το γραφείο παρέχει εξατομικευμένη πληροφόρηση τόσο σε υφιστάμενες όσο και σε νέες επιχειρήσεις, συμβουλευόντας για το κατάλληλο αντικείμενο δραστηριότητας, την εταιρική

¹¹ Πηγή: World Economic Forum, [Future of Jobs Report, 2025](#)

μορφή και τη γενικότερη οργάνωση της επιχείρησης. Επίσης, υποστηρίζει τη δημιουργία επιχειρηματικού πλάνου για κάθε επιχείρηση και παρέχει καθοδήγηση για την οργάνωση της επιχειρηματικής δομής. Σημαντικό είναι ότι η προσέγγιση εστιάζει στην παροχή υπηρεσιών και τεχνογνωσίας χωρίς άμεση χρηματοδότηση, διασφαλίζοντας τη βιωσιμότητα και την ουσιαστική αναβάθμιση των επιχειρηματικών δυνατοτήτων.

Λαμβάνοντας υπόψη την πλούσια ιστορική βιομηχανική παράδοση της Αχαΐας και τις υφιστάμενες δυνατότητες για καινοτόμες δραστηριότητες στην Περιφέρεια, η ανάπτυξη των δημιουργικών βιομηχανιών προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την οικονομική διαφοροποίηση και την ενίσχυση του τοπικού οικοσυστήματος καινοτομίας.

Προσέλκυση επενδύσεων

Η προσέλκυση επενδύσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αντιμετωπίζεται με μια ολοκληρωμένη στρατηγική προσέγγιση που συνδυάζει την προβολή των **επενδυτικών ευκαιριών** με την παροχή **εξειδικευμένης πληροφόρησης** και υποστήριξης προς τους ενδιαφερόμενους επενδυτές. Στο πλαίσιο αυτό, η Περιφέρεια έχει αναπτύξει και διατηρεί εδώ και δύομισι χρόνια έναν **εξειδικευμένο επενδυτικό οδηγό**, διαθέσιμο τόσο στα ελληνικά όσο και στα αγγλικά, ο οποίος καταγράφει και παρουσιάζει συνολικά όλες τις επενδυτικές ευκαιρίες της Δυτικής Ελλάδας. Ο οδηγός αυτός διανέμεται μέσω του εξειδικευμένου γραφείου επενδυτών που έχει συσταθεί αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού.

Παρά τους **υφιστάμενους θεσμικούς περιορισμούς** (όπως η αδυναμία άμεσης εμπλοκής της Περιφέρειας στη διαδικασία αξιολόγησης επενδυτικών προτάσεων), η περιφερειακή στρατηγική εστιάζει στην ενεργό προώθηση και ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής. Η εν λόγω προσέγγιση βασίζεται σε τεκμηριωμένα επιστημονικά στοιχεία, όπως τα ευρήματα της μελέτης του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), η οποία ανέδειξε τη μεταποίηση πρωτογενών προϊόντων ως τον προεξάρχοντα τομέα ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της περιφέρειας.

Ειδικότερα, η Ηλεία και η Αιτωλοακαρνανία κατέχουν κυρίαρχη θέση στην παραγωγή υψηλής ποιότητας πρωτογενών προϊόντων, δημιουργώντας σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες για στοχευμένες παρεμβάσεις στον αγροδιατροφικό τομέα και την ανάπτυξη προϊόντων γεωγραφικής προέλευσης. Αυτή η στρατηγική κατεύθυνση ευθυγραμμίζεται άμεσα με τον τομέα εξειδίκευσης «Αγροδιατροφή» της RIS3 2021-2027, ενισχύοντας το ανταγωνιστικό προφίλ της περιφέρειας και αξιοποιώντας βέλτιστα τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Εξωστρέφεια και διεθνείς συνεργασίες

Η στρατηγική εξωστρέφειας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας έχει αποδώσει σημαντικά και μετρήσιμα αποτελέσματα, δημιουργώντας συνθήκες περαιτέρω ανάπτυξης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα επιτυχημένης εφαρμογής αποτελεί το πρόγραμμα εξωστρέφειας των οινοπαραγωγών, το οποίο υλοποιήθηκε με διετή διάρκεια (2022-2024) στοχεύοντας σε στρατηγικές **αγορές της Ασίας**, συγκεκριμένα την Κορέα και την Ιαπωνία. Η πρωτοβουλία αυτή παρουσίασε εξαιρετικά αποτελέσματα τόσο σε επίπεδο διείσδυσης στις διεθνείς αγορές όσο και σε ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας των τοπικών οινοπαραγωγών, αποτελώντας τη βάση για την επέκταση και διαφοροποίηση των δράσεων εξωστρέφειας της περιφέρειας.

Σε ευρύτερο διεθνές πλαίσιο, η Περιφέρεια έχει **αναπτύξει στρατηγικές συνεργασίες με περιφέρειες της Κίνας**, συνάπτοντας επίσημα **μνημόνια συνεργασίας** που διευρύνουν σημαντικά το φάσμα των διεθνών δραστηριοτήτων. Οι συνεργασίες αυτές υπερβαίνουν τον παραδοσιακό αγροδιατροφικό τομέα και επεκτείνονται στις εταιρείες τεχνολογίας, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για διαφοροποιημένες εξαγωγές και καινοτόμες επιχειρηματικές συνεργασίες. Αυτή η προσέγγιση ευθυγραμμίζεται με τους τομείς εξειδίκευσης της RIS3, ιδιαίτερα με τις «Ψηφιακές Τεχνολογίες» και την «Αγροδιατροφή».

Στον άξονα της μελλοντικής στρατηγικής ανάπτυξης, κρίσιμη θέση κατέχει το σχέδιο για τη δημιουργία **εξειδικευμένου γραφείου εξωστρέφειας**, πρωτοβουλία που προτάθηκε από το Υπουργείο Εξωτερικών τον Δεκέμβριο του 2024. Το προτεινόμενο γραφείο θα λειτουργεί σε στενή συνεργασία με το **Enterprise Greece** και θα παρέχει εξειδικευμένη τεχνογνωσία και υποστήριξη στις τοπικές επιχειρήσεις για την ανάπτυξη και ενίσχυση της εξωστρέφειάς τους. Παρά το γεγονός ότι η υλοποίηση δεν έχει ακόμη προχωρήσει, υπάρχει σαφής δέσμευση και μεγάλη προθυμία από τους εμπλεκόμενους φορείς για την πραγματοποίησή του, καθώς αναμένεται να ενισχύσει καθοριστικά τις δυνατότητες συστηματικής και μακροπρόθεσμης υποστήριξης των εξαγωγικών επιχειρήσεων της περιοχής.

Ειδικοί τομείς και προϊόντα γεωγραφικής προέλευσης

Η στρατηγική εστίαση σε ειδικούς τομείς με αποδεδειγμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Κεντρική θέση στην προσέγγιση αυτή κατέχουν τα προϊόντα **γεωγραφικής προέλευσης** και **ΠΟΠ** (Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης), τα οποία αξιοποιούν βέλτιστα τα εξαιρετικά φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής, την πλούσια παραγωγική παράδοση και την αυθεντική τοπική τεχνογνωσία που έχει αναπτυχθεί διαχρονικά.

Η περιφέρεια διαθέτει σημαντικό δυναμικό σε αυτόν τον τομέα, με προϊόντα που έχουν ήδη κατοχυρώσει τη φήμη τους τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά. Αυτά τα προϊόντα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες καταναλωτικές τάσεις για αυθεντικότητα, ποιότητα και προέλευση, ενώ συμβάλλουν στη διαφοροποίηση και την προστιθέμενη αξία της τοπικής παραγωγής.

Στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, έχει ενταχθεί στρατηγικά η συμμετοχή της Περιφέρειας σε εξειδικευμένες εκθέσεις και εμπορικές εκδηλώσεις, με στόχο την προβολή και την προώθηση αυτών των μοναδικών προϊόντων. Ταυτόχρονα, προγραμματίζεται η αποστολή ειδικής πρόσκλησης για προϊόντα ΠΟΠ, η οποία θα παρέχει στοχευμένη υποστήριξη στους παραγωγούς για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους και τη διεύρυνση της παρουσίας τους στις αγορές.

Κλαδικές Προκλήσεις και Αναπτυξιακές Προτεραιότητες για την ΠΔΕ

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει ισχυρή επιχειρηματική παράδοση, διαφοροποιημένη παραγωγική βάση και αναδυόμενη τεχνολογική ταυτότητα. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της προϋποθέτει την αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων που παρατηρούνται σε εθνικό επίπεδο και εκδηλώνονται εντονότερα σε περιφερειακό, τόσο διατομεακά όσο και σε επιμέρους δυναμικούς κλάδους. Στρατηγική πρόκληση αποτελεί η προώθηση γενικών παρεμβάσεων για τις ΜμΕ (ψηφιακές δεξιότητες, υποδομές, χρηματοδότηση, ρυθμιστικό πλαίσιο) και η υιοθέτηση στοχευμένων κινήσεων ανά κλάδο που θα μετατρέψουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ΠΔΕ σε εξαγώγιμη αξία.

Σε διακλαδικό επίπεδο, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις εξακολουθούν να αξιοποιούν περιορισμένα τις ψηφιακές τεχνολογίες, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω στήριξη και διάχυση πρακτικών λύσεων στην καθημερινή λειτουργία τους. Παράλληλα, η πρόσβαση σε χρηματοδότηση, οι καθυστερήσεις στις αδειοδοτήσεις και οι ελλείψεις σε βασικές υποδομές (ενέργεια, δίκτυα, αποθήκευση και μεταφορές) αυξάνουν το λειτουργικό κόστος και περιορίζουν την ανάπτυξη. Η σύνδεση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς δεν είναι ακόμη πλήρης, ενώ η εξαγωγική δραστηριότητα παραμένει συγκεντρωμένη σε συγκεκριμένες αγορές με περιορισμένη διαφοροποίηση.

Σε αυτό το περιβάλλον προκλήσεων και ευκαιριών, αναδεικνύεται η ανάγκη εστίασης σε κρίσιμους κλάδους της περιφερειακής οικονομίας

Ο αγροδιατροφικός τομέας, που αποτελεί βασικό πυλώνα της τοπικής οικονομίας, χρήζει εκσυγχρονισμού για να μπορέσει να αξιοποιήσει τη δυναμική του. Η παραγωγή βασίζεται σε μικρές και διάσπαρτες εκμεταλλεύσεις με περιορισμένες υποδομές, γεγονός που δυσκολεύει τη δημιουργία αλυσίδων προστιθέμενης αξίας. Το υψηλό κόστος παραγωγής και η περιορισμένη χρήση νέων τεχνολογιών εντείνουν την πίεση στις επιχειρήσεις του κλάδου. Η στρατηγική κατεύθυνση περιλαμβάνει καλύτερη οργάνωση της παραγωγής, αναβάθμιση της τυποποίησης και της πιστοποίησης, πλήρη ιχνηλασιμότητα και αξιοποίηση των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ ως βασικών εργαλείων για διεθνή προβολή. Σημαντικές κατευθύνσεις είναι επίσης η γεωργία ακριβείας και η αναγεννητική γεωργία, που προστατεύουν το έδαφος και βελτιώνουν την ανθεκτικότητα απέναντι στην κλιματική αλλαγή. Τεχνολογίες όπως οι αισθητήρες, η ανάλυση δεδομένων και τα ευφυή συστήματα παρακολούθησης μπορούν να ενισχύσουν την παραγωγικότητα και την ασφάλεια των τροφίμων.

Συμπληρωματικά προς τον αγροδιατροφικό τομέα, ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, παρά τη σημαντική παρουσία του, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις που συνδέονται με τον εκσυγχρονισμό των μεθόδων παραγωγής, την ενσωμάτωση καινοτόμων πρακτικών και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Η περιορισμένη αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών περιορίζει την παραγωγικότητα και δημιουργεί πιέσεις στη βιωσιμότητα των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Ωστόσο, η στρατηγική αξιοποίηση του κλάδου μπορεί να μετατρέψει αυτές τις αδυναμίες σε ευκαιρίες, αναδεικνύοντάς τον σε βασικό πυλώνα περιφερειακής ανάπτυξης.

Η εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων καλλιέργειας μπορεί να βελτιώσει την αποδοτικότητα, να στηρίξει τη βιωσιμότητα και να ενισχύσει την εξωστρέφεια του τομέα. Παράλληλα, η ανάπτυξη νέων προϊόντων μεταποίησης αλιευμάτων προσφέρει δυνατότητες αύξησης της προστιθέμενης αξίας, περιορισμού των εποχικών διακυμάνσεων στις τιμές και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας σε διεθνές επίπεδο. Με αυτόν τον τρόπο, ο κλάδος μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην τόνωση της τοπικής οικονομίας στις παράκτιες και αγροτικές κοινότητες.

Παράλληλα, η μεταποίηση στην ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από μικρή κλίμακα παραγωγής και συχνά παλαιό εξοπλισμό, γεγονός που περιορίζει την παραγωγικότητα και δυσκολεύει την πρόσβαση των επιχειρήσεων στις διεθνείς αγορές. Οι αδυναμίες αυτές καταδεικνύουν την ανάγκη μετάβασης στη λεγόμενη «Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση» (Industry 4.0), με προτεραιότητα την αυτοματοποίηση, την ενεργειακή αποδοτικότητα και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, όπως η τρισδιάστατη εκτύπωση και τα ψηφιακά αντίγραφα διαδικασιών (digital twins). Στην ίδια κατεύθυνση, η ενίσχυση της δημιουργίας συνεργατικών δικτύων επιχειρήσεων, γνωστών διεθνώς ως «συστάδες» (clusters), μπορεί να ενδυναμώσει την ανταγωνιστικότητα και να διευκολύνει την κοινή χρήση υποδομών δοκιμών και πιστοποίησης.

Ακόμη, οι εφοδιαστικές αλυσίδες (logistics) εξακολουθούν να παρουσιάζουν κενά, ιδίως στις διαδρομές πρώτου και τελευταίου χιλιομέτρου, ενώ η χαμηλή πολυτροπικότητα¹² περιορίζει την αποτελεσματικότητα των αλυσίδων αξίας. Η στρατηγική αξιοποίηση του λιμανιού της Πάτρας ως διεθνούς πύλης, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη κέντρων ελαφράς μεταποίησης και την ψηφιοποίηση της εφοδιαστικής αλυσίδας, μπορεί να αποτελέσει καταλύτη για την οικονομία.

Επιπρόσθετα, στον τουρισμό και τον πολιτισμό, παρά την ισχυρή δυναμική, η εποχικότητα και η χαμηλή θεματική διαφοροποίηση αποτελούν σταθερές προκλήσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Η ανάπτυξη ολοκληρωμένων θεματικών προϊόντων, όπως αθλητικός τουρισμός και τουρισμός ευεξίας, γαστρονομία με σήμα ΠΟΠ, πολιτιστικές διαδρομές και φυσιολατρικές εμπειρίες, μπορεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα. Η δημιουργία οργανισμών διαχείρισης προορισμών (Destination Management Organizations – DMO) θα

¹² Πολυτροπικότητα αποτελεί η συνδυασμένη χρήση διαφορετικών μέσων μεταφοράς (π.χ. οδικές, σιδηροδρομικές, θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές) σε ένα ενιαίο δίκτυο, ώστε τα εμπορεύματα ή οι επιβάτες να μετακινούνται με τον πιο αποδοτικό, οικονομικό και βιώσιμο τρόπο.

βοηθήσει στην καλύτερη οργάνωση και προβολή. Οι δημιουργικές βιομηχανίες, όπως ο σχεδιασμός, ο κινηματογράφος και τα ψηφιακά παιχνίδια, μπορούν να ενισχύσουν το τουριστικό και πολιτιστικό brand της ΠΔΕ, ιδιαίτερα μέσα από τεχνολογίες εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας και την εφαρμογή τεχνικών ψηφιακής αφήγησης (storytelling).

Επιπλέον, στον τομέα της ενέργειας, τα ζητήματα αδειοδότησης και οι περιορισμοί δικτύου καθυστερούν την υλοποίηση έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και υδρογόνου. Η ΠΔΕ μπορεί να λειτουργήσει ως «εργαστήριο εφαρμογών», αναπτύσσοντας ενεργειακές κοινότητες, πιλοτικά έργα υδρογόνου και εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης για τις ανάγκες της πράσινης μετάβασης.

Τέλος, στον τομέα της έρευνας και της νεοφυούς επιχειρηματικότητας (startups), η Περιφέρεια διαθέτει ισχυρή ακαδημαϊκή βάση, αλλά χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση της διασύνδεσης με την αγορά. Η δημιουργία μηχανισμών επιτάχυνσης (accelerators) με διεθνείς συνεργασίες, η αξιοποίηση του δημόσιου τομέα ως «πρώτου πελάτη» για καινοτόμες λύσεις και η βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση αρχικών σταδίων μπορούν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για ουσιαστική κλιμάκωση του τοπικού οικοσυστήματος καινοτομίας.

Η αντιμετώπιση των ως άνω ζητημάτων μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις θα αποτελέσει το θεμέλιο για τη στρατηγική στόχευση και τις αναπτυξιακές πρωτοβουλίες που θα ακολουθήσουν, επιτρέποντας στην ΠΔΕ να μετατρέψει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα σε διατηρήσιμη και εξωστρεφή ανάπτυξη.

Λιμάνια και Μαρίνες: Επιχειρηματική Δραστηριότητα και Αναπτυξιακό Αποτύπωμα

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει μία ισχυρή λιμενική και ναυτιλιακή δυναμική, η οποία αποτελεί κρίσιμο πυλώνα για την οικονομική ανάπτυξη και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής. Τα λιμάνια της Πάτρας, του Αντιρρίου, του Αστακού, του Ρίου και της Κυλλήνης λειτουργούν ως βασικοί κόμβοι μεταφορών, υποστηρίζοντας τόσο εσωτερικές όσο και διεθνείς ροές επιβατών και εμπορευμάτων.

Το λιμάνι της **Πάτρας** ξεχωρίζει ως στρατηγικός κόμβος, τόσο εθνικής, όσο και διεθνούς εμβέλειας με προοπτικές περαιτέρω ενίσχυσης και διασύνδεσης. Όσον αφορά στους διακινηθέντες **εσωτερικού**, το λιμάνι παρουσιάζει μια πορεία ανάκαμψης και σταδιακής σταθεροποίησης μετά την πανδημία, με τα επίπεδα κίνησης να υπερβαίνουν πλέον τις επιδόσεις του 2019 (αύξηση περίπου 30% σε σχέση με το 2019)¹³.

Αντίθετα, ως προς τους διακινηθέντες του **εξωτερικού**, το 2024 καταγράφηκε μείωση κατά περίπου **17%** σε σχέση με το 2023 και κατά **37% σε σχέση με το 2019**¹⁴, εξέλιξη που αναδεικνύει την ανάγκη για στοχευμένες πολιτικές που θα ενισχύσουν την ελκυστικότητα και την ανταγωνιστικότητα του λιμανιού και θα αναβαθμίσουν τον ρόλο του στο εθνικό και διεθνές δίκτυο θαλάσσιων μεταφορών.

Παράλληλα, στον τομέα της **κρουαζιέρας** η Περιφέρεια καταγράφει αξιοσημείωτες προοπτικές. Συγκριτικά με το 2019, το 2024 καταγράφεται αύξηση περίπου **17%** στον αριθμό των κρουαζιερόπλοιων που προσέγγισαν τα λιμάνια της, ενώ οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας υπολείπονται οριακά κατά **3%**¹⁵. Το **Κατάκολο** παραμένει ο κύριος προορισμός κρουαζιέρας, με περισσότερα πλοία αλλά ελαφρώς μειωμένη επιβατική κίνηση, γεγονός που αντανακλά τις αλλαγές στο διεθνές περιβάλλον της κρουαζιέρας. Την ίδια στιγμή, το λιμάνι της Πάτρας παρουσιάζει εντυπωσιακή πρόοδο, με δεκαπλασιασμό του αριθμού των κρουαζιερόπλοιων και αύξηση άνω του **20%** στις αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας σε σχέση με την προ πανδημίας

¹³ **INSETΕ (2024)**. Στατιστικά στοιχεία επιβατικής κίνησης λιμένων Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, 2013–2024. Επεξεργασία δεδομένων Ένωσης Λιμένων Ελλάδος (ΕΛΙΜΕ). Διαθέσιμο στο: <https://insete.gr/perifereies/%>

¹⁴ **INSETΕ (2024)**. Στατιστικά στοιχεία επιβατικής κίνησης λιμένων Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, 2013–2024. Επεξεργασία δεδομένων Ένωσης Λιμένων Ελλάδος (ΕΛΙΜΕ). Διαθέσιμο στο: <https://insete.gr/perifereies/%>

¹⁵ **INSETΕ (2024)**. Στατιστικά στοιχεία για την κίνηση κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, 2013–2024, Διαθέσιμο στο: <https://insete.gr/perifereies/%>

περίοδο, επιβεβαιώνοντας τον αναδυόμενο ρόλο του ως κόμβου κρουαζιέρας στην περιοχή. Η αύξηση της κίνησης κρουαζιερόπλοιων στο Κατάκολο, σε συνδυασμό με το δυναμικό των μαρινών, δημιουργεί ευκαιρίες για ανάπτυξη συμπληρωματικών υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπως φιλοξενία, εστίαση, τεχνικές υπηρεσίες σκαφών και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η δυναμική των λιμανιών και των μαρινών δεν περιορίζεται στην αύξηση της επιβατικής ή εμπορικής κίνησης. Αποτελεί καταλύτη επιχειρηματικότητας, δημιουργώντας ένα ευρύτερο οικοσύστημα δραστηριοτήτων γύρω τους, από τη φιλοξενία και την εστίαση, έως τις τεχνικές υπηρεσίες και τις πολιτιστικές δράσεις. Η ενίσχυση αυτής της αλυσίδας αξίας ενδυναμώνει την τοπική οικονομία, ενισχύει την εξωστρέφεια και προσδίδει σημαντικό αναπτυξιακό αποτύπωμα σε περιφερειακό επίπεδο.

Η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας γύρω από τα λιμάνια και τις μαρίνες αποτελεί κομβικό άξονα της περιφερειακής στρατηγικής, καθώς συνδέεται με την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού, την αύξηση των τουριστικών εισπράξεων και τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας. Η θετική αυτή επίδραση διαχέεται σε ολόκληρο τον τοπικό επιχειρηματικό ιστό, ενισχύοντας τόσο μεγάλες επενδύσεις όσο και μικρότερες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που επωφελούνται από την αυξημένη ροή επισκεπτών.

Η ΠΔΕ καλείται να αξιοποιήσει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα με επενδύσεις σε υποδομές, ψηφιακή αναβάθμιση και βιώσιμες πρακτικές, ώστε να καταστεί κόμβος θαλάσσιου τουρισμού και εμπορίου στην Ελλάδα και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η στρατηγική αυτή θα ενισχύσει την οικονομική ανθεκτικότητα και θα δημιουργήσει σταθερές βάσεις για την προσέλκυση επενδύσεων και την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων γύρω από τα λιμάνια και τις μαρίνες.

Παρουσίαση σύγχρονων τάσεων

Στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, η επιχειρηματικότητα μετασχηματίζεται δυναμικά, ενσωματώνοντας ψηφιακές καινοτομίες, πράσινες τεχνολογίες και κοινωνικά συμμετοχικά μοντέλα ανάπτυξης. Η έμφαση μετατοπίζεται από την παραδοσιακή γραμμική ανάπτυξη προς την έξυπνη, βιώσιμη και ανθεκτική επιχειρηματικότητα, με έμφαση στην καινοτομία, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την κυκλική οικονομία και τη δίκαιη πρόσβαση στους παραγωγικούς πόρους. Σε αυτό το πλαίσιο, διαμορφώνονται βασικές τάσεις που αναδεικνύουν το μέλλον του επιχειρηματικού οικοσυστήματος και προσδιορίζουν τις κατευθύνσεις Περιφερειακών στρατηγικών.

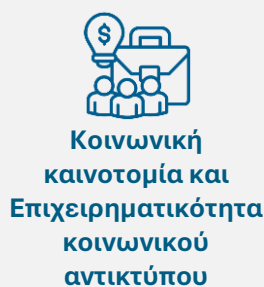
Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί θεμελιώδη τάση στο σύγχρονο επιχειρηματικό τοπίο, με την ενσωμάτωση εργαλείων όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI), το Internet of Things (IoT), τα big data, το cloud computing και τα blockchain. Οι τεχνολογίες αυτές υποστηρίζουν την ανάπτυξη «**έξυπνων επιχειρήσεων**» και την **αυτοματοποίηση επιχειρηματικών διαδικασιών**, μειώνοντας το κόστος λειτουργίας, ενισχύοντας την παραγωγικότητα και τη βελτιστοποίηση αποφάσεων. Η χρήση ψηφιακών εργαλείων επιταχύνεται μέσω της Digital Europe Programme και εθνικών στρατηγικών ψηφιακής καινοτομίας, ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί την ψηφιακή κυριαρχία μέσω του προγράμματος **Digital Decade 2030**.

Η ανάγκη για **κλιματική προσαρμογή** και **περιβαλλοντική ισορροπία** ενισχύει τη μετάβαση σε πρακτικές **βιώσιμης επιχειρηματικότητας**. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal) θέτει ως στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, ενισχύοντας ταυτόχρονα τις πρακτικές **Green Entrepreneurship** και **Social Innovation**. Τα συστήματα κυκλικής οικονομίας και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποτελούν κομβικά εργαλεία προς ένα ανθεκτικότερο επιχειρηματικό μοντέλο. Στο ίδιο πλαίσιο, αναδεικνύεται και η δυναμική της **ESG επιχειρηματικότητας** (Environmental, Social, Governance), μέσω της αξιοποίησης βιώσιμων επιχειρηματικών μοντέλων που ενσωματώνουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και διακυβερνητικά κριτήρια. Η επιχειρηματική δραστηριότητα επαναπροσδιορίζεται ως τμήμα μιας ευρύτερης κυκλικής αλυσίδας αξίας, εντασσόμενη στα **πράσινα επιχειρηματικά οικοσυστήματα** της στρατηγικής **Fit for 55** και του ευρωπαϊκού πλαισίου για τη Βιοοικονομία.

Διεθνή τάση αποτελεί η ενίσχυση των υποστηρικτικών σχημάτων για τη **νεοφυή επιχειρηματικότητα**. Τα startup οικοσυστήματα, οι θερμοκοιτίδες και οι επιταχυντές νέας γενιάς συγκροτούν οικοσυστήματα με έμφαση στη διαχείριση επιχειρηματικού ρίσκου, την πρόσβαση σε venture capital, την καινοτομία και την ενίσχυση διαπραγματευτικής ισχύος νέων επιχειρηματιών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει την ανάπτυξη τέτοιων μοντέλων μέσω του European Innovation Council (EIC) και των στρατηγικών του Horizon Europe.

Η τάση για ενίσχυση της **κοινωνικής καινοτομίας** στο επιχειρηματικό τοπίο μεταφράζεται σε δράσεις που εμπλέκουν τους ίδιους τους επιχειρηματίες στη διαμόρφωση λύσεων κοινωνικών προκλήσεων, από την αντιμετώπιση της ανεργίας και την προώθηση της χρηματοοικονομικής συμπερίληψης, έως τον σχεδιασμό συλλογικών επιχειρηματικών σχημάτων. Η **κοινωνική επιχειρηματικότητα** και τα **κέντρα κοινωνικής καινοτομίας** αποκτούν κομβικό ρόλο στην ενδυνάμωση των τοπικών κοινοτήτων και τη δημιουργία επιχειρηματικών λύσεων από κάτω προς τα πάνω. Παράλληλα, οι εταιρείες κοινωνικής ωφέλειας και οι επιχειρήσεις διπλού σκοπού αναδεικνύουν νέα υβριδικά μοντέλα που συγκεράζουν την κερδοφορία με τον κοινωνικό αντίκτυπο.

 Αυτοματοποίηση και ρομποτική στις Επιχειρήσεις	Η πρόοδος που έχει συντελεστεί στους τομείς της ρομποτικής και της τεχνητής νοημοσύνης ενισχύει την αυτοματοποίηση επιχειρηματικών λειτουργιών, από τη διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας και την εξυπηρέτηση πελατών, έως την παραγωγή και την παρακολούθηση της ποιότητας προϊόντων. Τα αυτόνομα συστήματα, η αυτοματοποίηση διαδικασιών και τα έξυπνα συστήματα ανάλυσης δεδομένων προσφέρουν ακρίβεια, μείωση κόστους και αντιμετώπιση της έλλειψης εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. Η τάση αυτή προβλέπεται να ενταθεί ιδιαίτερα σε Περιφερειακές επιχειρήσεις με υψηλό κόστος εργασίας ή δυσκολίες εύρεσης εξειδικευμένων στελεχών.
 Υποστήριξη Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Scale-ups	Η διαρθρωτική ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων αποτελεί προτεραιότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Μέσω ψηφιακών εργαλείων, προγραμμάτων καθοδήγησης και εξειδικευμένων υποστηρικτικών σχημάτων (πχ. επιχειρηματική καθοδήγηση, επιχειρηματικές συμβουλές), οι μικρές επιχειρήσεις αποκτούν πρόσβαση σε τεχνολογία, χρηματοδότηση και αγορές. Ο Νόμος για τις Μικρές Επιχειρήσεις για την Ευρώπη (Small Business Act) και η νέα Στρατηγική για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (SME Strategy) προβλέπουν ενισχύσεις για επιχειρήσεις που επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους, ψηφιακό μετασχηματισμό και διεθνοποίηση, με στόχο μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση.
 Ψηφιακές πλατφόρμες	Η σύζευξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας με ψηφιακές πλατφόρμες και το ηλεκτρονικό εμπόριο επιταχύνεται, μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών μηχανισμών (πχ. Digital Single Market, European e-Commerce Strategy). Νέες πρακτικές όπως οι ψηφιακές αγορές, η οικονομία διαμοιρασμού και τα ψηφιακά επιχειρηματικά μοντέλα μεταφέρονται μέσω ψηφιακών καθοδηγητών, διαδικτυακών εκπαιδευτικών πλατφορμών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων για επιχειρηματίες όλων των ηλικιών. Στόχος είναι η διάχυση της ψηφιακής γνώσης, η ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων και η βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων στο νέο ψηφιακό περιβάλλον.

Αυτές οι τάσεις συνθέτουν ένα δυναμικό περιβάλλον προκλήσεων και ευκαιριών για το επιχειρηματικό οικοσύστημα, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε Περιφερειακό επίπεδο. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να διαμορφώσει μια ολιστική στρατηγική μετάβασης, ικανή να ενσωματώσει τις τεχνολογικές εξελίξεις, να υποστηρίξει τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων, να ενδυναμώσει τις νεοφυείς επιχειρήσεις και να προωθήσει συνεργατικά και καινοτόμα μοντέλα ανάπτυξης. Ο επιχειρηματικός μετασχηματισμός μπορεί να αποτελέσει καταλύτη Περιφερειακής ανασυγκρότησης, συνδέοντας την καινοτομία με την παράδοση και την ανταγωνιστικότητα με τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Φιλοδοξία ΠΔΕ & Στρατηγικές Προτεραιότητες για την επόμενη περίοδο

«Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας φιλοδοξεί να αναπτύξει ένα δυναμικό και καινοτόμο επιχειρηματικό οικοσύστημα, αξιοποιώντας τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τις νέες τεχνολογίες και τη δύναμη των συνεργασιών. Με επίκεντρο τη στήριξη της νεοφυούς και υφιστάμενης επιχειρηματικότητας, την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την προσέλκυση επενδύσεων, επιδιώκει να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων και να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες απασχόλησης και ανάπτυξης για τη νέα γενιά στην Περιφέρεια.»

Θεμελίωση της Στρατηγικής Φιλοδοξίας

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί διαχρονικά θεμέλιο της οικονομίας και της ταυτότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Με ισχυρή επιχειρηματική παράδοση, πλούσιο ανθρώπινο κεφάλαιο και εξαιρετικές δυνατότητες καινοτομίας, ο τομέας αυτός συνιστά κρίσιμο αναπτυξιακό πλεονέκτημα. Ωστόσο, η υφιστάμενη επιχειρηματική βάση χαρακτηρίζεται από κυριαρχία των πολύ μικρών επιχειρήσεων, χαμηλό βαθμό ψηφιακής ωριμότητας, περιορισμένες συνέργειες μεταξύ των επιχειρήσεων και μεταβλητότητα στην πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Η ανεπάρκεια εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και η δυσκολία πρόσβασης των μικρών επιχειρήσεων σε διεθνείς αγορές και τεχνολογία επιτείνουν τις αναπτυξιακές προκλήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να αξιοποιήσει στοχευμένα τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και να διαμορφώσει ένα νέο μοντέλο επιχειρηματικής ανάπτυξης παραγωγικά ανταγωνιστικό, τεχνολογικά εξελιγμένο, κοινωνικά δίκαιο και καινοτομικά διαφοροποιημένο. Η μετάβαση αυτή προϋποθέτει τόσο τον εκσυγχρονισμό των επιχειρηματικών δεξιοτήτων και των τεχνολογιών, όσο και την καλλιέργεια συνεργατικών νοοτροπιών, τη διασύνδεση της καινοτομίας με την παραγωγή και την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας σε κάθε στάδιο της επιχειρηματικής αλυσίδας.

Ταυτόχρονα, η ενδυνάμωση της τοπικής επιχειρηματικής ταυτότητας, η ανάδειξη των καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, η κλιμάκωση των επιχειρήσεων και η εξωστρέφεια συνιστούν κρίσιμους άξονες για τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα και την αύξηση των εσόδων των επιχειρηματιών. Η νέα γενιά επιχειρηματιών, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι γυναίκες επιχειρηματίες, τα clusters και τα δίκτυα καινοτομίας καλούνται να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο σε ένα επιχειρηματικό οικοσύστημα που θα λειτουργεί συλλογικά, θα ενσωματώνει γνώση και τεχνολογία, και θα διασφαλίζει την οικονομική βιωσιμότητα, την απασχόληση υψηλής ποιότητας και τη σύνδεση με την τοπική κοινωνία.

Βάσει των ανωτέρω αναγνωρίζονται οι κάτωθι στρατηγικές προτεραιότητες:

Προσέλκυση και εξυπηρέτηση επενδυτικού ενδιαφέροντος & διεύρυνση εξαγωγών

Η εν λόγω προτεραιότητα στοχεύει στη μετάβαση προς ένα πιο ελκυστικό, εξωστρεφές και διεθνώς ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, ικανό να προσελκύσει ποιοτικές επενδύσεις και να διευρύνει την εξαγωγική του δραστηριότητα. Η ανάπτυξη υποδομών υποστήριξης επενδυτών, ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών αδειοδότησης και η εφαρμογή καινοτόμων εργαλείων προώθησης, όπως η ψηφιακή προβολή των επενδυτικών ευκαιριών, τα επιχειρηματικά πάρκα και οι ειδικές ζώνες καινοτομίας, αποτελούν βασικούς μοχλούς μετασχηματισμού. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη των εξαγωγικών επιχειρήσεων, στη βελτίωση της πρόσβασης σε διεθνείς αγορές και στη γεφύρωση του εξαγωγικού χάσματος.

Προβλέπεται, επίσης, η ενίσχυση της επιχειρηματικής διπλωματίας, η κατάρτιση των επιχειρήσεων σε διεθνείς πρακτικές εμπορίου και η προώθηση της πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών. Παράλληλα, η υιοθέτηση βιώσιμων επιχειρηματικών προτύπων, η ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής και η ανθεκτικότητα στις οικονομικές και γεωπολιτικές προκλήσεις ενισχύουν την αξιοπιστία και την περιβαλλοντική υπευθυνότητα των επενδύσεων. Η εν λόγω προτεραιότητα επιδιώκει την ενίσχυση της διεθνούς αναγνωρισιμότητας, την αύξηση της επενδυτικής ελκυστικότητας και την ανάδειξη της ΠΔΕ ως κινητήριας δύναμης της Περιφερειακής ανάπτυξης και εξωστρέφειας.

Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων

Στόχο αποτελεί η ενίσχυση της διασύνδεσης μεταξύ των συντελεστών του επιχειρηματικού οικοσυστήματος, από την καινοτομία και την έρευνα έως την παραγωγή, τη διανομή και την εμπορευματοποίηση. Εστιάζει στην ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού, την προώθηση συνεργειών μεταξύ μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων και τη βελτίωση των υποδομών επιχειρηματικής υποστήριξης (θερμοκοιτίδες, επιταχυντές, επιχειρηματικά πάρκα κλπ.). Η ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης ποιότητας, ο έλεγχος περιβαλλοντικών επιδόσεων και η ενίσχυση των ψηφιακών ικανοτήτων αποτελούν κρίσιμους άξονες της προτεραιότητας.

Παράλληλα, προωθείται η δημιουργία σχημάτων συνεργασίας, όπως επιχειρηματικά clusters, ομάδες καινοτομίας και συνεργατικά δίκτυα, τα οποία βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα και διευκολύνουν την πρόσβαση σε τεχνολογία και χρηματοδότηση. Ενισχύονται επίσης οι δράσεις ψηφιοποίησης των επιχειρηματικών διαδικασιών, η πρόσβαση σε δεδομένα αγοράς και η χρήση έξυπνων συστημάτων διαχείρισης, παραγωγής και εμπορίου. Η συνολική στόχευση είναι η

δημιουργία πιο ανθεκτικών, διασυνδεδεμένων και αξιόπιστων επιχειρηματικών αλυσίδων με ισχυρό καινοτομικό αποτύπωμα.

Στήριξη νεοφυούς επιχειρηματικότητας

Η εν λόγω προτεραιότητα θέτει ως βασική επιδίωξη την ανάπτυξη και εδραίωση ενός ισχυρού οικοσυστήματος νεοφυούς επιχειρηματικότητας για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ως καταλύτη για την ενίσχυση της καινοτομίας, την αύξηση της απασχόλησης υψηλής προστιθέμενης αξίας και την αναγνώριση της τεχνολογικής και επιχειρηματικής της δυναμικής. Ενθαρρύνεται η ανάδειξη των καινοτόμων startups, των τεχνοβλαστών και της επιχειρηματικής κουλτούρας της περιοχής, μέσω σύγχρονων εργαλείων υποστήριξης, χρηματοδότησης και mentoring.

Προβλέπεται, επίσης, η προώθηση και ενίσχυση δράσεων εκπαίδευσης και καθοδήγησης νέων επιχειρηματιών, η δημιουργία επιταχυντών επιχειρήσεων και η αξιοποίηση διεθνών δικτύων καινοτομίας για τη σύνδεση με επενδυτές. Παράλληλα, προωθείται η διασύνδεση του startup οικοσυστήματος με άλλους στρατηγικούς τομείς, όπως η έρευνα, η τεχνολογία και η εκπαίδευση, με στόχο τη δημιουργία υπεραξίας και την ενίσχυση της τεχνολογικής κυριαρχίας της περιοχής.

Η ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας των νεοφυών επιχειρήσεων της ΠΔΕ, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση της καινοτομικής και τεχνολογικής τους ταυτότητας, συμβάλλει στην προσέλκυση ταλέντων και επενδύσεων, ενισχύει τη βιωσιμότητα του τοπικού οικοσυστήματος καινοτομίας και ενδυναμώνει το συνολικό επιχειρηματικό περιβάλλον της Περιφέρειας.

Αγροδιατροφή & Μετασχηματισμός Πρωτογενούς Τομέα

Αγροδιατροφή & Μετασχηματισμός Πρωτογενούς Τομέα

Φιλοδοξία

Ανάδειξη και αναβάθμιση του πρωτογενούς τομέα σε βιώσιμο και καινοτόμο μοχλό ανάπτυξης, με έμφαση στην **ποιότητα**, την αγροδιατροφική **ταυτότητα**, την **εξωστρέφεια**, την **τεχνολογία**, τις **συνεργασίες** & τη **στήριξη της νέας γενιάς** στην ύπαιθρο

Υφιστάμενη Κατάσταση

Απασχόληση

2024

Το **20,3%** του τοπικού εργατικού δυναμικού στην ΠΔΕ απασχολείται στον πρωτογενή τομέα
Εθνικός Μ.Ο.: 10,4%

ΑΠΑ

2022

το **11%** της ΑΠΑ της ΠΔΕ προέρχεται από τον Πρωτογενή Τομέα

ΠΟΠ - ΠΓΕ

- 6 ΠΟΠ - ΠΓΕ
- 16 Παραδοσιακά Προϊόντα

Αυτή η παραγωγική ταυτότητα εκτείνεται σε όλες τις Π.Ε. ενισχύοντας την εσωτερική συνοχή και την εξαγωγική δυναμική

Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις

Το **99,3%** των γεωργικών εκτάσεων αξιοποιούν ενεργά γεωργική έκταση

Σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες:

4η σε αριθμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων

6η σε συνολική χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση

Ποσοστά Παραγωγής

Προϊόντα με υψηλό μερίδιο εθνικής παραγωγής:

Φράουλες	98%	➡	Ηλεία
Γλυκοπατάτες	68%	➡	Ηλεία & Αχαΐα
Λεμονιές	55%	➡	Αχαΐα
Αυγοτάραχο	50%	➡	Αιτ/νία
Καρπούζια	46%	➡	Ηλεία
Χονδροελιά	35%	➡	Αιτ/νία
Λαβράκι & τσιπούρα	35%	➡	Αιτ/νία
Αιγοπρόβατα	18%	➡	ΠΔΕ
Γάλα	12%	➡	ΠΔΕ
Ακτινίδια	4%	➡	Αιτ/νία

Τάσεις

- Έξυπνη Γεωργία, IoT, Drones
- Οργανική Γεωργία
- Αγροδιατροφικές Συμμαχίες, clusters
- Κοινωνική Καινοτομία, agri-social innovation hubs
- Ρομποτική Γεωργία & Αυτοματοποίηση
- Υποστήριξη Μικρών Εκμεταλλεύσεων
- Έρευνα, Καινοτομία & Εκπαίδευση
- Εξελισσόμενες Πολιτικές Εδαφικής Συνοχής, eco-schemes

Στοχεύοντας στο 2028...

Έως το 2028, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στοχεύει στην ενίσχυση της συμβολής του πρωτογενούς τομέα στην περιφερειακή οικονομία, την αύξηση της απασχόλησης στην αγροδιατροφή, **ιδιαίτερα των νέων**, την **ανάδειξη της ποιοτικής ταυτότητας** μέσω περισσότερων ΠΟΠ/ΠΓΕ και παραδοσιακών προϊόντων, καθώς και τη διεύρυνση της **χρήσης σύγχρονων τεχνολογιών στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις**

4.3.2 Άξονας II – Αγροδιατροφή & Μετασχηματισμός Πρωτογενούς Τομέα

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) αποτελεί μία από τις πιο αγροτοκεντρικές Περιφέρειες της χώρας, με έντονο πρωτογενή χαρακτήρα στην οικονομική της δομή και με σταθερό προσανατολισμό στον αγροδιατροφικό τομέα ως στρατηγικό πυλώνα ανάπτυξης. Διαθέτει έκταση περίπου **11.350 km²**, εκ των

οποίων πάνω από το **30%** αφορά **γη που μπορεί (δυνητικά) να αξιοποιηθεί για καλλιέργειες**, γεγονός που επιβεβαιώνει τον κρίσιμο ρόλο του αγροτικού χώρου στην Περιφερειακή οικονομία. Η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από ισχυρή αγροτική παράδοση και σημαντική ποικιλομορφία γεωργικής παραγωγής, ενώ το **~20% του τοπικού εργατικού δυναμικού** απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, ποσοστό που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο (**10,4%**).

Η περιοχή διαθέτει μακρά ιστορία στην παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας, καταγράφοντας υψηλά μερίδια σε βασικά προϊόντα, όπως η **φράουλα**, αλλά και πλούσια παρουσία σε προϊόντα **ΠΟΠ-ΠΓΕ¹⁶** και **παραδοσιακά είδη διατροφής**. Το εύφορο έδαφος, το πλούσιο υδατικό δυναμικό, με σημαντικούς ποταμούς όπως ο **Αχελώος**, και ο **Εύηνος**, και το ήπιο **μεσογειακό κλίμα** διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό περιβάλλον για τη γεωργική και την κτηνοτροφική δραστηριότητα. Επιπλέον, η δυνατότητα **συχνής εναλλαγής χρήσεων γης** ενισχύει τη **διαφοροποίηση της παραγωγής**, προσδίδοντας ευελιξία και ανθεκτικότητα στον πρωτογενή τομέα της περιοχής.

Πίνακας 14: Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση – εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

Περιφέρεια	Εκμεταλλεύσεις		Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση
	Σύνολο	Με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση	
Σύνολο Χώρας	530.679	525.284	28.229
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	36.188	35.512	3.087
Κεντρική Μακεδονία	69.186	68.162	5.423
Δυτική Μακεδονία	15.354	15.139	1.878
Ήπειρος	23.186	22.546	715
Θεσσαλία	45.648	44.778	3.470
Στερεά Ελλάδα	52.609	51.966	2.485
Ιόνια Νησιά	19.846	19.824	561
Δυτική Ελλάδα	67.816	67.364	2.391
Πελοπόννησος	68.576	68.357	2.549
Αττική	21.181	21.028	440
Βόρειο Αιγαίο	22.659	22.522	1.229
Νότιο Αιγαίο	15.913	15.764	654
Κρήτη	72.518	72.322	3.347

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ(2025), Η Ελλάς με αριθμούς Ιανουάριος-Μάρτιος 2025

Χρήσεις γης και Γεωργική Παραγωγή

Στη Δυτική Ελλάδα λειτουργούν, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, **~67,8 χιλιάδες γεωργικές εκμεταλλεύσεις**, από τις οποίες οι **~67,3 χιλιάδες (δηλαδή το 99,3%) αξιοποιούν ενεργά γεωργική έκταση**. Η συνολικά χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση με βάση πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ανέρχεται σε 2,39 εκατομμύρια στρέμματα, καθιστώντας την Περιφέρεια μία από τις πιο εκτεταμένα καλλιεργούμενες στη χώρα.

Σε σύγκριση με άλλες Περιφέρειες, η Δυτική Ελλάδα κατατάσσεται **4^η σε αριθμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων πανελλαδικά**, μετά την Κρήτη, την Κεντρική Μακεδονία και την Πελοπόννησο και **6^η σε συνολική χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση**. Συγκεκριμένα, συγκεντρώνει το 11,8% των εκμεταλλεύσεων και το 7,9% των εκτάσεων αυτών σε εθνικό επίπεδο.

¹⁶ ΠΟΠ: Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης. Αναφέρεται σε προϊόντα που παράγονται, μεταποιοούνται και επεξεργάζονται εξ ολοκλήρου σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και η ποιότητά τους οφείλεται αποκλειστικά στο συγκεκριμένο περιβάλλον (φυσικό και ανθρώπινο). Δηλαδή, τόσο η παραγωγή όσο και τα υλικά προέρχονται από την ίδια περιοχή.

ΠΓΕ: Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη. Αναφέρεται σε προϊόντα που συνδέονται με μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, τουλάχιστον σε ένα στάδιο της παραγωγής, μεταποίησης ή επεξεργασίας, αλλά δεν απαιτείται τα υλικά τους να προέρχονται εξ ολοκλήρου από την περιοχή.

Η σχεδόν καθολική ενεργοποίηση των εκμεταλλεύσεων στη Δυτική Ελλάδα υποδεικνύει μια εντατική αξιοποίηση των διαθέσιμων γεωργικών γαιών, γεγονός που αναδεικνύει τον κρίσιμο ρόλο της γεωργίας στην τοπική οικονομία, αλλά και τις προκλήσεις που σχετίζονται με την παραγωγικότητα, την καινοτομία και τη βιωσιμότητα του πρωτογενούς τομέα.

Παρόλα αυτά, η διαφορά μεταξύ των δυνητικά καλλιεργήσιμων (~30% της γης) και των καλλιεργούμενων εκτάσεων (~21% σήμερα), αναδεικνύει ένα σημαντικό περιθώριο περαιτέρω ανάπτυξης. Η ύπαρξη αυτών των ανεκμετάλλευστων γεωργικών εκτάσεων συνιστά στρατηγική ευκαιρία για επενδύσεις, αναδιάρθρωση της παραγωγής και ενίσχυση της αγροτικής οικονομίας, στο πλαίσιο ενός βιώσιμου και καινοτόμου πρωτογενούς τομέα.

Ο αγροτικός τομέας χαρακτηρίζεται από **μικρές και κατακερματισμένες εκμεταλλεύσεις**. Η πλειοψηφία των γεωργικών μονάδων συγκεντρώνεται στις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, με την πρώτη να κυριαρχεί τόσο σε αριθμό όσο και σε έκταση. Η Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας κατέχει επίσης την πλειοψηφία των κτηνοτροφικών και μεικτών εκμεταλλεύσεων.

Περιφερειακή παραγωγή και οικονομική βαρύτητα

Η **ελαιοκομία**, η **καλλιέργεια εσπεριδοειδών** και η **κτηνοτροφία** αποτελούν τις βασικές μορφές αγροτικής δραστηριότητας στη Δυτική Ελλάδα, σκιαγραφώντας τη φυσιογνωμία του τοπικού πρωτογενούς τομέα. Παράλληλα, η παραγωγική βάση χαρακτηρίζεται από **προκλήσεις** όπως ο κατακερματισμός και οι μικρές κλίμακας παραγωγές, καθώς και η περιορισμένη προστιθέμενη αξία των παραγόμενων προϊόντων σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω δυσχερειών στις δυνατότητες μεταποίησης και διαφοροποίησης.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, ο πρωτογενής τομέας διατηρεί κρίσιμο ρόλο στην περιφερειακή οικονομία, συνεισφέροντας περίπου **11% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ)** της περιοχής. Επιπλέον, το **52% των επιχειρήσεων** της Περιφέρειας δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα, ποσοστό σημαντικά υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (36%), γεγονός που υπογραμμίζει την έντονη **αγροδιατροφική ταυτότητα** της ΠΔΕ και τη σημασία του τομέα για την οικονομική και κοινωνική συνοχή της.

Η ΠΔΕ καταγράφει ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά συμμετοχής στην εγχώρια παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων όπως, οι **γλυκοπατάτες** (68%), η **βρόμη** (44%) και **μονοπώλιο** στην παραγωγή **φράουλας** (98%). Η Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας παράγει τα περισσότερα αγροτικά προϊόντα και σε πολλές περιπτώσεις παράγει σχεδόν κατά αποκλειστικότητα κάποια προϊόντα (Φράουλες, Αραχίδια). Ταυτόχρονα, διαθέτει **έξι (6) προϊόντα αναγνωρισμένα ως ΠΟΠ-ΠΓΕ και τουλάχιστον δεκαέξι (16) κατοχυρωμένα ως παραδοσιακά**.

Πίνακας 15: Λίστα Προϊόντων ΠΟΠ, ΠΓΕ

Προϊόν	Περιφερειακή Ενότητα Αναφοράς
Ελαιόλαδο Ολυμπίας	Ηλείας
Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα (ΠΟΠ)	Αχαΐας
Σταφίδα Ηλείας (ΠΟΠ)	Ηλείας
Φέτα (ΠΟΠ)	Αχαΐας, Ηλείας & Αιτωλοακαρνανίας
Κεφαλογραβιέρα (ΠΟΠ)	Αιτωλοακαρνανίας
Αυγοτάραχο Μεσολογγίου (ΠΟΠ)	Αιτωλοακαρνανίας

Πηγή: Ιστότοπος ΠΔΕ

Πίνακας 16: Ενδεικτική Λίστα Παραδοσιακών Προϊόντων ανά Π.Ε.

Προϊόν	Περιφερειακή Ενότητα Αναφοράς
Ιχθυαλιεύματα Αιτωλοακαρνανίας	Αιτωλοακαρνανίας
Παστή λίγδα Μεσολογγίου	Αιτωλοακαρνανίας
Γραβιέρα Αμφιλοχίας	Αιτωλοακαρνανίας
Μαλαγουζιά Αιτωλοακαρνανίας	Αιτωλοακαρνανίας

Κατσικάκι Ερυμάνθου
Αρνάκι Ξηρομέρου
Παστό Χοιρινό Ηλείας
Καλυβιώτικο κρεμμύδι Ηλείας
Τυρί Τσαλαφούτι Αιτωλοακαρνανίας
Ελιά καλαμών (ως ΠΓΕ)
Πατάτες
Φράουλες
Καρπούζι
Χονδροελιά
Μέλι
Ελαιόλαδο

Αχαΐας
Αιτωλοακαρνανίας
Ηλείας
Ηλείας
Αιτωλοακαρνανίας
Αιτωλοακαρνανίας
Αχαΐας και Ηλείας
Ηλείας
Ηλείας
Αιτωλοακαρνανίας
Αχαΐας
Αχαΐας ,Ηλείας & Αιτωλοακαρνανίας

Πηγή: Ιστότοπος ΠΔΕ

Αυτή η παραγωγική ταυτότητα εκτείνεται σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες, ενισχύοντας την **εσωτερική συνοχή και την εξαγωγική δυναμική**. Η συγκέντρωση προϊόντων ποιότητας συμβάλλει στη δημιουργία ισχυρού Περιφερειακού σήματος (brand) με σημαντικά πολλαπλασιαστικά οφέλη.

Πίνακας 17: Λίστα Προϊόντων με Υψηλό Μερίδιο Εθνικής Παραγωγής, ΠΔΕ

Προϊόν	Μερίδιο Εθνικής Παραγωγής	Περιφερειακή Ενότητα Αναφοράς
Φράουλες	98%	Ηλείας
Γλυκοπατάτες	68%	Ηλείας & Αχαΐας
Λεμονιές	55%	Αχαΐας
Αυγοτάραχο	50%	Αιτωλοακαρνανίας
Καρπούζια	46%	Ηλείας
Βρόμη	44%	Ηλείας και Αχαΐας
Πατάτες	41%	Ηλείας
Αραχίδα	38%	Ηλείας
Χονδροελιά	35%	Αιτωλοακαρνανίας
Λαβράκι & Τσιπούρα	35%	Αιτωλοακαρνανίας
Κολοκυθάκια	32%	Ηλείας
Βιομηχανικές Ντομάτες	27%	Ηλείας
Πιπεριές Υπαίθρου	22%	Ηλείας

Πηγή: Ιστότοπος ΠΔΕ

Όσον αφορά στην **κτηνοτροφία**, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει έντονη δραστηριότητα, με κυρίαρχο χαρακτηριστικό την αιγοπροβατοτροφία, που αποτελεί βασικό πυλώνα της τοπικής αγροτικής οικονομίας. Το 2021 καταγράφηκαν **5.190 εκμεταλλεύσεις προβατοειδών** με **384.190 ζώα** και **1.478 εκμεταλλεύσεις αιγοειδών** με **146.500 ζώα**, αποτυπώνοντας τη σταθερή παρουσία του κλάδου και τη σύνδεσή του με την τοπική παράδοση και παραγωγή.¹⁷ Η μορφολογία της ΠΔΕ, με εκτεταμένες ορεινές και ημιορεινές περιοχές, ευνοεί την **εκτατική εκτροφή**¹⁸, ιδίως στην Αιτωλοακαρνανία και στην Ηλεία. Η αιγοπροβατοτροφία συνδέεται με την παραγωγή **παραδοσιακών γαλακτοκομικών προϊόντων**, όπως φέτα, γιαούρτι και τοπικά τυριά, ενισχύοντας τη διατροφική ταυτότητα της περιοχής και τις δυνατότητες πιστοποίησης (ΠΟΠ-ΠΓΕ). Αντιθέτως, η βοοτροφία και η χοιροτροφία έχουν περιορισμένη έκταση. Το 2021 καταγράφηκαν **1.299 εκμεταλλεύσεις βοοειδών** με **19.296 ζώα** και **93**

¹⁷ Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ(2025), Η Ελλάς με αριθμούς Ιανουάριος-Μάρτιος 2025

¹⁸ Εκτατική εκτροφή: Μορφή κτηνοτροφίας κατά την οποία τα ζώα βόσκουν σε μεγάλες, φυσικές ή ημιφυσικές εκτάσεις, με ελεύθερη ή ημιελεύθερη κίνηση και περιορισμένη ανθρώπινη ή μηχανική παρέμβαση

εκμεταλλεύσεις χοιροειδών με 9.093 ζώα, υποδηλώνοντας κυρίως μικρής κλίμακας ή οικογενειακές μονάδες, με χαμηλό βαθμό συγκέντρωσης.¹⁹

Επιπρόσθετα, η Περιφέρεια κατέχει στρατηγικό ρόλο στον τομέα της **υδατοκαλλιέργειας**, συγκεντρώνοντας το **48% των λιμνοθαλάσσιων εκτάσεων και το 25% των λιμνών της χώρας**. Οι 128 επιχειρήσεις του κλάδου καλύπτουν το **25% των συνολικών εκφορτώσεων της ελληνικής αγοράς**, με κύκλο εργασιών που υπερβαίνει τα 30 εκατ. ευρώ.²⁰

Ακόμα, καταγράφει υψηλή συγκέντρωση σε **νωπά λαχανικά, πεπονοειδή, φράουλες και πατάτες**, με τις **τρεις Π.Ε. να αντιστοιχούν στο 22% των σχετικών εκτάσεων πανελλαδικά**. Συγκεντρώνει επίσης το 13% των εκτάσεων κτηνοτροφικών φυτών και το 5% των σιτηρών

Τεχνολογική ενσωμάτωση και καινοτομία

Η ΠΔΕ καταγράφει σημαντική **πρόοδο στην ενσωμάτωση τεχνολογιών** στον πρωτογενή τομέα. Το **27,4%** των εργαζομένων σε σχετιζόμενους κλάδους απασχολείται σε **τομείς υψηλής τεχνολογίας**, ποσοστό **υπερδιπλάσιο** από τον εθνικό μέσο όρο (**12,5%**). Η **ευφυής γεωργία** και η **γεωργία ακριβείας** οδηγούν σε **μείωση του κόστους παραγωγής** έως 10% και αύξηση των αποδόσεων έως 20%, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα²¹.

Για παράδειγμα, στο πλαίσιο αυτό, ήδη έχουν τοποθετηθεί και λειτουργούν στην ΠΔΕ άνω των **40 μετεωρολογικών σταθμών** (που αναμένεται μάλιστα να αυξηθούν το προσεχές διάστημα), οι οποίοι **δίνουν στοιχεία σε επίπεδο χωραφιού** (πχ. αν το χωράφι χρειάζεται πότισμα τις επόμενες 5 ημέρες ή όχι, κλπ). Οι εν λόγω σταθμοί διατελούν διττό σκοπό: αφενός, παρέχουν χρήσιμα στοιχεία για την καλύτερη διαχείριση της παραγωγής, αφετέρου συμβάλλουν καθοριστικά στη διαχείριση των υδάτων και, ως εκ τούτου, στην αντιμετώπιση του φαινομένου της λειψυδρίας που έχει αρχίσει να εμφανίζεται.

Αντίστοιχα, η ΠΔΕ συμμετέχει στο **Ευρωπαϊκό έργο “Ambitious”**, μέσα από το οποίο εφαρμόζεται μοντέλο **έξυπνης γεωργίας σε ελαιώνες** και, παράλληλα, παρακολουθείται η **άρδευση**. Το εν λόγω έργο που ολοκληρώνεται το 2026, αναμένεται να οδηγήσει σε προϊόντα επιπέδου TRL²² 7-8.

Παράλληλα, η Περιφέρεια υλοποιεί πολιτικές υποστήριξης με **επενδύσεις** άνω των 280 εκατ. ευρώ για τη βιολογική γεωργία, τη μεταποίηση και τα συστήματα παραγωγής, ενώ περισσότερα από 23 εκατ. ευρώ διατέθηκαν για την **αναβάθμιση των αρδευτικών υποδομών**.

Στο πλαίσιο της **στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3)**, κατά την περίοδο 2014–2020 υλοποιήθηκαν **16 έργα καινοτομίας**²³, ύψους 5 εκατ. ευρώ, ενώ ήδη στη νέα προγραμματική περίοδο 2021–2027 έχει ενεργοποιηθεί **στοχευμένη πρόσκληση για την ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας**.

Προκλήσεις και Αναπτυξιακές ευκαιρίες

Παρά την παραγωγική δυναμική, ο αγροδιατροφικός τομέας της ΠΔΕ αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Ο **ψηφιακός μετασχηματισμός** και η **ενσωμάτωση καινοτόμων τεχνολογιών** κατά μήκος της αλυσίδας αξίας, τόσο σε επίπεδο παραγωγής όσο και στη μεταποίηση τροφίμων, η **γήρανση του αγροτικού πληθυσμού**, η **περιορισμένη εισροή νέων αγροτών**, τα **αρδευτικά προβλήματα**, οι **επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής** και ο **μικρός βαθμός μεταποίησης** αποτελούν δομικά εμπόδια. Παράλληλα, παρατηρείται **χαμηλή συγκέντρωση της παραγωγής και περιορισμένη πρόσβαση των μικρομεσαίων παραγωγών σε αγορές υψηλής αξίας**.

¹⁹ Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ(2025), Η Ελλάδα με αριθμούς Ιανουάριος-Μάρτιος 2025

²⁰ Πηγή: <https://www.pde.gov.gr>

²¹ Πηγή: <https://www.pde.gov.gr>

²² TRL (Technology Readiness Level): Κλίμακα 9 σταδίων που χρησιμοποιείται διεθνώς για την αξιολόγηση του βαθμού ωριμότητας μιας τεχνολογίας, από την αρχική ιδέα έως την πλήρη εμπορική αξιοποίηση

²³ Πηγή: <https://www.pde.gov.gr>

Εικόνα 16: Προκλήσεις Γεωργικού κλάδου

Ωστόσο, η Περιφέρεια διαθέτει **σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα**, τα οποία μπορούν να κεφαλαιοποιηθούν μέσω της **ενίσχυσης της συνεργασίας, της υιοθέτησης τεχνολογιών και της ανάπτυξης εξειδικευμένων αγροτικών clusters**. Η **στροφή προς τη βιωσιμότητα, την ποιότητα και την ταυτότητα** των προϊόντων αποτελεί μονόδρομο για τον πρωτογενή μετασχηματισμό, καθώς και ευκαιρία ανάπτυξης νέων αγορών και υπηρεσιών, εντός και εκτός Ελλάδας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Περιφέρεια σχεδιάζει τη **δημιουργία Γεωργικών Σχολών**, καθώς και ενός **Κέντρου Βιώσιμης Γεωργίας και Επιχειρηματικότητας**, που θα λειτουργεί ως **κόμβος μεταφοράς τεχνογνωσίας και καινοτομίας**. Παράλληλα, αξιοσημείωτα αποτελέσματα δύναται να επιτευχθούν και μέσα από την ενίσχυση της συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Πατρών αλλά και άλλους εξειδικευμένους φορείς, καθώς διαθέτουν ιδιαίτερα υψηλή τεχνογνωσία σε σύγχρονα ζητήματα.

Αναγνωρίζοντας τις παραπάνω αδυναμίες αλλά και τις μεγάλες δυνατότητες του πρωτογενούς τομέα, η ΠΔΕ προχώρησε στη **διαμόρφωση του εμβληματικού brand name «Ολυμπιακή Γη» (Olympian Land)**, μια πρωτοβουλία που, μεταξύ άλλων, προβάλλει τη μοναδική γαστρονομική ταυτότητα της Δυτικής Ελλάδας και εγγυάται την **ποιότητα και την αυθεντικότητα** των τοπικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές με στόχο την **ανάδειξη και την εξωστρέφειά τους**. Η «Ολυμπιακή Γη» δεν αποτελεί απλώς σήμα προέλευσης αλλά **ένα Περιφερειακό αναπτυξιακό εργαλείο**, που ενθαρρύνει την ενίσχυση των πιστοποιήσεων, την προώθηση βιολογικών και εξαγωγίμων προϊόντων, καθώς και την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών στη γεωργική παραγωγή και μεταποίηση.

Παράλληλα, η **Αγροδιατροφική Σύμπραξη της Περιφέρειας (Agrifoodwest)** ενισχύει έμπρακτα τον **συντονισμό και την οργανωμένη εξωστρέφεια**, με πλήθος δράσεων και παρεμβάσεων, υπό την αιγίδα της Περιφέρειας. Σκοπός της είναι η ανάδειξη του αγροδιατροφικού τομέα της Δυτικής Ελλάδας, η προώθηση των τοπικών ποιοτικών προϊόντων και η ενίσχυση της εξωστρέφειας των παραγωγών. Μέσω συνεργειών δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιδιώκει την υποστήριξη της καινοτομίας, της βιωσιμότητας και της διασύνδεσης με εγχώριες και διεθνείς αγορές.

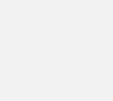
Τέλος, η Περιφέρεια επενδύει ενεργά στη **διασύνδεση της αγροτικής παραγωγής με την επιχειρηματικότητα, τον τουρισμό και την καινοτομία**. Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού σε περιοχές όπως η Ορεινή Ναυπακτία και τα Καλάβρυτα, σε συνδυασμό με επενδύσεις σε

μεταποιητικές υποδομές, αποτελούν ενδεικτικά βήματα προς έναν περισσότερο ανθεκτικό, διαφοροποιημένο και προστιθέμενης αξίας αγροδιατροφικό τομέα.

Συνολικά, ο τομέας της αγροδιατροφής στην ΠΔΕ εμφανίζει **ισχυρές αναπτυξιακές προοπτικές**, συνδυάζοντας τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, τεχνολογική καινοτομία και ένα αυξανόμενο εξαγωγικό προφίλ. **Η διατήρηση της στήριξης προς τον αγροτικό πληθυσμό**, η **συνέχιση των επενδύσεων** σε υποδομές και τεχνογνωσία, και η **προώθηση της αγροτικής ταυτότητας** της περιοχής είναι απαραίτητα στοιχεία για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας του αγροδιατροφικού τομέα στο μέλλον.

Παρουσίαση σύγχρονων τάσεων

Στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, ο αγροδιατροφικός τομέας μετασχηματίζεται δυναμικά, ενσωματώνοντας τεχνολογικές καινοτομίες, περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές και κοινωνικά συμμετοχικά μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης. Η έμφαση μετατοπίζεται από την εντατική μεγέθυνση προς την **έξυπνη, βιώσιμη και ανθεκτική αγροτική** ανάπτυξη, με έμφαση στην ποιότητα, την ανθεκτικότητα στις κλιματικές αλλαγές και τη δίκαιη πρόσβαση στους παραγωγικούς πόρους. Σε αυτό το πλαίσιο, διαμορφώνονται βασικές τάσεις που αναδεικνύουν το μέλλον του πρωτογενούς τομέα και προσδιορίζουν τις κατευθύνσεις Περιφερειακών στρατηγικών.

 Έξυπνη Γεωργία	Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί θεμελιώδη τάση στον πρωτογενή τομέα, με την ενσωμάτωση εργαλείων όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI), το Internet of Things (IoT), οι αισθητήρες, τα drones, τα big data και τα blockchain. Οι τεχνολογίες αυτές υποστηρίζουν την ανάπτυξη «έξυπνων φαρμών» και την ακριβή γεωργία (precision agriculture), μειώνοντας τις εισροές (νερό, λιπάσματα, φυτοφάρμακα) και ενισχύοντας την απόδοση και την περιβαλλοντική αποδοτικότητα. Η χρήση ψηφιακών εργαλείων επιταχύνεται μέσω της ΚΑΠ και εθνικών στρατηγικών αγροτικής καινοτομίας.
 Κλιματικά Ανθεκτική & Οργανική Γεωργία	Η ανάγκη για κλιματική προσαρμογή και περιβαλλοντική ισορροπία ενισχύει τη μετάβαση σε πρακτικές βιώσιμης γεωργίας. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal) θέτει ως στόχο την κάλυψη του 25% της γεωργικής γης με βιολογικές καλλιέργειες έως το 2030, ενισχύοντας ταυτόχρονα τις πρακτικές της Κλιματικά Έξυπνης Γεωργίας (Climate Smart Agriculture). Ειδικότερα, τα συστήματα ανακύκλωσης θρεπτικών στοιχείων²⁴, η αγροδασοπονία (agroforestry)²⁵ και η χρήση φυσικών εισροών αποτελούν κομβικά εργαλεία προς ένα ανθεκτικότερο παραγωγικό μοντέλο. Στο ίδιο πλαίσιο, αναδεικνύεται και η δυναμική της κυκλικής βιοοικονομίας, μέσω της αξιοποίησης γεωργικών και κτηνοτροφικών υποπροϊόντων για παραγωγή ενέργειας, λιπασμάτων ή άλλων βιοϋλικών. Η αγροτική παραγωγή επαναπροσδιορίζεται ως τμήμα μιας ευρύτερης κυκλικής αλυσίδας αξίας, εντασσόμενη στα πράσινα παραγωγικά οικοσυστήματα της στρατηγικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο»²⁶ (Farm to Fork) και του ευρωπαϊκού πλαισίου για τη Βιοοικονομία.
 Αγροδιατροφικές Συμμαχίες	Διεθνή τάση αποτελεί η ενίσχυση των συνεταιριστικών και συμμετοχικών σχημάτων στην αγροδιατροφή. Οι αγροδιατροφικές συμπράξεις, τα clusters και οι συνεταιρισμοί νέας γενιάς συγκροτούν οικοσυστήματα με έμφαση στη διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας, την πιστοποίηση, την καινοτομία και την ενίσχυση διαπραγματευτικής ισχύος μικρών παραγωγών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει την ανάπτυξη τέτοιων μοντέλων μέσω του LEADER και των στρατηγικών CLLD.
 Κοινωνική Καινοτομία	Η τάση για ενίσχυση της κοινωνικής καινοτομίας στην ύπαιθρο μεταφράζεται σε δράσεις που εμπλέκουν τους ίδιους τους αγρότες στη διαμόρφωση λύσεων, από την παρακολούθηση παρασίτων και την πειραματική καλλιέργεια ποικιλιών, έως τον σχεδιασμό συλλογικών διαχειριστικών σχημάτων. Η citizen science και τα agri-social innovation

²⁴ Συστήματα ανακύκλωσης θρεπτικών στοιχείων: πρόκειται για γεωργικά ή αγροοικολογικά συστήματα που επαναχρησιμοποιούν τα θρεπτικά συστατικά (όπως άζωτο, φώσφορος, κάλιο κ.ά.) εντός του αγροοικοσυστήματος, μειώνοντας έτσι την ανάγκη για εξωτερικές εισροές (πχ. χημικά λιπάσματα) και περιορίζοντας τις απώλειες προς το περιβάλλον.

²⁵ Ως αγροδασοπονία νοείται ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης γης που συνδυάζει τη γεωργία και/ή την κτηνοτροφία με τη φύτευση ή διατήρηση δέντρων και δασικών ειδών στο ίδιο χωράφι ή αγρόκτημα. Πρόκειται για μία βιώσιμη πρακτική, η οποία επιδιώκει να μεγιστοποιήσει τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές αποδόσεις, ενισχύοντας παράλληλα τη βιοποικιλότητα, την ανθεκτικότητα των καλλιεργειών, και την προστασία του εδάφους και του νερού.

²⁶ Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» αναφέρεται στην ολιστική προσέγγιση της τροφικής αλυσίδας, που καλύπτει όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης, διανομής και κατανάλωσης τροφίμων, με στόχο τη διασφάλιση βιώσιμων, υγιεινών και ασφαλών διατροφικών συστημάτων.

	hubs αποκτούν κομβικό ρόλο στην ενδυνάμωση των τοπικών κοινοτήτων και στη δημιουργία αγροτικών λύσεων από κάτω προς τα πάνω.
 Ρομποτική Γεωργία & Αυτοματοποίηση	Η πρόοδος της ρομποτικής ενισχύει την αυτοματοποίηση εργασιών στον αγροτικό τομέα, από τη φύτευση και τη συγκομιδή, έως τη ζιζανιοκτονία και την παρακολούθηση εδαφικών συνθηκών. Τα αυτόνομα οχήματα, οι γεωργικοί βραχίονες και τα συστήματα ρομποτικής διαχείρισης προσφέρουν ακρίβεια, μείωση κόστους και αντιμετώπιση της έλλειψης εργατικών χεριών. Η τάση αυτή προβλέπεται να ενταθεί ιδιαίτερα σε αγροτικές περιοχές με γηρασμένο πληθυσμό ή δυσπρόσιτο ανάγλυφο.
 Υποστήριξη Μικρών Εκμεταλλεύσεων	Η διαρθρωτική ενίσχυση των μικρών και μεσαίων γεωργικών μονάδων αποτελεί προτεραιότητα ευρωπαϊκής πολιτικής. Μέσω ψηφιακών εργαλείων, κατάρτισης και εξειδικευμένων υποστηρικτικών σχημάτων (πχ. mentoring, γεωργικές συμβουλές), οι μικροί παραγωγοί αποκτούν πρόσβαση σε τεχνολογία, χρηματοδότηση και αγορές. Η νέα ΚΑΠ προβλέπει ενισχύσεις για νεοεισερχόμενους αγρότες, πράσινες επενδύσεις και διαφοροποίηση παραγωγής, με στόχο μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση.
 Έρευνα, Καινοτομία & Εκπαίδευση	Η σύζευξη της αγροτικής παραγωγής με την έρευνα και την αγροτική εκπαίδευση επιταχύνεται, μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών μηχανισμών (πχ. Horizon Europe, EIP-Agri, Digital Europe). Νέες πρακτικές μεταφέρονται μέσω αγροτικών συμβούλων, ζωντανών εργαστηρίων (living labs) και εκπαιδευτικών προγραμμάτων για αγρότες όλων των ηλικιών. Στόχος είναι η διάχυση της γνώσης, η ενίσχυση δεξιοτήτων και η βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εκμεταλλεύσεων.
 Εξελισσόμενες Πολιτικές Εδαφικής Συνοχής	Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (2023–2027) διαμορφώνεται με γνώμονα την ευελιξία των κρατών-μελών, την περιβαλλοντική δέσμευση και τη στήριξη της υπαίθρου. Τα στρατηγικά σχέδια ΚΑΠ ανά χώρα ενσωματώνουν περιβαλλοντικά σχήματα (eco-schemes),²⁷ υποστήριξη γεωργικών γνώσεων, ενισχύσεις για περιβαλλοντικές δράσεις και πράσινες τεχνολογίες. Παράλληλα, μέσω των πολιτικών συνοχής και των Ταμείων Δίκαιης Μετάβασης, ενισχύονται οι αγροτικές περιοχές που πλήττονται από κοινωνικοοικονομικές ανισότητες ή εξαρτώνται από παραδοσιακούς, μη βιώσιμους τομείς.

Αυτές οι τάσεις συνθέτουν ένα δυναμικό περιβάλλον προκλήσεων και ευκαιριών για τον αγροδιατροφικό τομέα, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε Περιφερειακό επίπεδο. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να διαμορφώσει μια **ολοκληρωμένη στρατηγική μετάβασης**, ικανή να ενσωματώσει τις τεχνολογικές εξελίξεις, να υποστηρίξει τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα της παραγωγής, να ενδυναμώσει τους μικρούς παραγωγούς και να προωθήσει συνεργατικά και συμμετοχικά μοντέλα ανάπτυξης. Ο αγροδιατροφικός μετασχηματισμός μπορεί να αποτελέσει καταλύτη **Περιφερειακής ανασυγκρότησης**, συνδέοντας την καινοτομία με την παράδοση και την ανταγωνιστικότητα με τη βιώσιμη ανάπτυξη.

²⁷ Τα *eco-schemes* είναι εθελοντικά καθεστώτα ενισχύσεων της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), τα οποία αποσκοπούν στην ενίσχυση περιβαλλοντικά και κλιματικά φιλικών πρακτικών στη γεωργία. Απευθύνονται κυρίως σε γεωργούς του Πυλώνα Ι (άμεσες ενισχύσεις) και παρέχουν πρόσθετες πληρωμές, πέραν της βασικής ενίσχυσης, σε όσους επιλέγουν να εφαρμόσουν συγκεκριμένες οικολογικές πρακτικές

Φιλοδοξία ΠΔΕ & Στρατηγικές Προτεραιότητες για την επόμενη περίοδο

«Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας φιλοδοξεί να μετασχηματίσει τον πρωτογενή τομέα σε έναν σύγχρονο, βιώσιμο και δυναμικό μοχλό ανάπτυξης, αξιοποιώντας την καινοτομία, τις ψηφιακές τεχνολογίες και τη δύναμη των συνεργασιών. Με επίκεντρο την ποιότητα, την αγροδιατροφική ταυτότητα και την ενίσχυση της εξωστρέφειας, επιδιώκει να αυξήσει την προστιθέμενη αξία των τοπικών προϊόντων, να ενδυναμώσει τους παραγωγούς και να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες απασχόλησης και ζωής για τη νέα γενιά στην ύπαιθρο.»

Θεμελίωση της Στρατηγικής Φιλοδοξίας

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί διαχρονικά θεμέλιο της οικονομίας και της ταυτότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Με ισχυρή γεωργική και κτηνοτροφική παράδοση, πλούσιο φυσικό κεφάλαιο και εξαιρετικά ποιοτικά προϊόντα, ο τομέας αυτός συνιστά κρίσιμο αναπτυξιακό πλεονέκτημα. Ωστόσο, η υφιστάμενη παραγωγική βάση χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό των εκμεταλλεύσεων, χαμηλό βαθμό τεχνολογικής ενσωμάτωσης, περιορισμένες συνέργειες μεταξύ των κρίκων της αλυσίδας και μεταβλητότητα στο γεωργικό εισόδημα. Η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού και η δυσκολία πρόσβασης των μικρών παραγωγών σε πόρους και αγορές επιτείνουν τις αναπτυξιακές προκλήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να αξιοποιήσει στοχευμένα τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και να διαμορφώσει ένα νέο μοντέλο αγροδιατροφικής ανάπτυξης παραγωγικά ανταγωνιστικό, τεχνολογικά εξελιγμένο, κοινωνικά δίκαιο και ποιοτικά διαφοροποιημένο. Η μετάβαση αυτή προϋποθέτει τόσο τον εκσυγχρονισμό των μέσων και των δεξιοτήτων, όσο και την καλλιέργεια συνεργατικών νοοτροπιών, τη διασύνδεση της πρωτογενούς παραγωγής με τη μεταποίηση και την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας σε κάθε στάδιο της αλυσίδας.

Ταυτόχρονα, η ενδυνάμωση της τοπικής αγροδιατροφικής ταυτότητας, η ανάδειξη των ΠΟΠ-ΠΓΕ προϊόντων, η τυποποίηση και η εξωστρέφεια συνιστούν κρίσιμους άξονες για τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα και το εισόδημα των παραγωγών. Η νέα γενιά της υπαίθρου, οι μικροί και μεσαίοι αγρότες, οι γυναίκες, οι συνεταιρισμοί και τα δίκτυα καινοτομίας καλούνται να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο σε ένα αγροδιατροφικό οικοσύστημα που θα λειτουργεί συλλογικά, θα ενσωματώνει γνώση και τεχνολογία, και θα διασφαλίζει την επισιτιστική επάρκεια, την οικονομική βιωσιμότητα και τη σύνδεση με την τοπική κοινωνία.

Βάσει των ανωτέρω αναγνωρίζονται οι κάτωθι στρατηγικές προτεραιότητες:

Εκσυγχρονισμός πρωτογενούς τομέα

Η εν λόγω προτεραιότητα στοχεύει στη μετάβαση προς έναν πιο ανθεκτικό, βιώσιμο και τεχνολογικά προηγμένο πρωτογενή τομέα, ικανό να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της νέας εποχής. Η ενίσχυση των παραγωγικών υποδομών, ο εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού και η εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών, όπως η έξυπνη γεωργία, τα γεωργικά δεδομένα (agri-data), η ρομποτική και τα drones, αποτελούν βασικούς μοχλούς μετασχηματισμού. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη των μικρών και μεσαίων εκμεταλλεύσεων, στη βελτίωση της πρόσβασης σε σύγχρονα εργαλεία παραγωγής και στη γεφύρωση του τεχνολογικού χάσματος. Προβλέπεται επίσης η ενίσχυση της γεωργικής και κτηνοτροφικής εκπαίδευσης, η κατάρτιση των παραγωγών σε νέες πρακτικές και η προώθηση της πιστοποίησης δεξιοτήτων. Παράλληλα, η υιοθέτηση βιώσιμων καλλιεργητικών προτύπων, η μείωση της χρήσης εισροών και η ανθεκτικότητα στις κλιματικές και υδατικές προκλήσεις ενισχύουν τη βιωσιμότητα και την περιβαλλοντική υπευθυνότητα της παραγωγής. Η προτεραιότητα αυτή επιδιώκει την ενίσχυση της αυτάρκειας, την αύξηση της παραγωγικότητας και την ανάδειξη της πρωτογενούς παραγωγής της ΠΔΕ ως κινητήρια δύναμη της Περιφερειακής ανάπτυξης.

Ενδυνάμωση αγροδιατροφικών αλυσίδων (Γεωργία, Κτηνοτροφία, Αλιεία)

Στόχο αποτελεί η ενίσχυση της διασύνδεσης μεταξύ των κρίκων της αγροδιατροφικής αλυσίδας, από την πρωτογενή παραγωγή έως τη μεταποίηση, τη διανομή και την κατανάλωση. Εστιάζει στην ενίσχυση της τοπικής μεταποίησης, στην προώθηση συνεργειών μεταξύ γεωργών, κτηνοτρόφων, αλιέων και μεταποιητικών μονάδων και στη βελτίωση των υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας (logistics, ψυγεία, αποθήκευση κλπ.). Η ανάπτυξη συστημάτων ιχνηλασιμότητας, ο έλεγχος ποιότητας και η ενίσχυση της ασφάλειας τροφίμων αποτελούν κρίσιμους άξονες της προτεραιότητας.

Παράλληλα, προωθείται η δημιουργία σχημάτων συνεργασίας, όπως αγροτικοί συνεταιρισμοί νέας γενιάς, ομάδες παραγωγών και συνεργατικά clusters, τα οποία βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα και διευκολύνουν την πρόσβαση στις αγορές. Ενισχύονται επίσης οι δράσεις ψηφιοποίησης της αλυσίδας αξίας, η πρόσβαση σε δεδομένα αγοράς και η χρήση έξυπνων συστημάτων παρακολούθησης, παραγωγής και εμπορίου. Η συνολική στόχευση είναι η δημιουργία πιο ανθεκτικών, διασυνδεδεμένων και αξιόπιστων αγροδιατροφικών αλυσίδων με ισχυρό τοπικό αποτύπωμα.

Ανάπτυξη Αγροδιατροφικής Ταυτότητας

Η προτεραιότητα αυτή θέτει ως βασική επιδίωξη την ανάπτυξη και εδραίωση μιας ισχυρής αγροδιατροφικής ταυτότητας για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ως καταλύτη για την ενίσχυση της εξωστρέφειας, την αύξηση της ζήτησης για τα τοπικά προϊόντα και την αναγνώριση της ποιότητας και της πολιτισμικής τους αξίας. Ενθαρρύνεται η ανάδειξη των προϊόντων ΠΟΠ-ΠΓΕ, των παραδοσιακών τροφίμων και της γαστρονομικής κληρονομιάς της περιοχής, μέσω σύγχρονων εργαλείων branding, μάρκετινγκ και πιστοποίησης.

Προβλέπεται η ενίσχυση δράσεων προβολής και προώθησης σε εγχώριες και διεθνείς αγορές, η συμμετοχή σε εκθέσεις και η αξιοποίηση αφηγήσεων ταυτότητας («storytelling») γύρω από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των τοπικών προϊόντων. Παράλληλα, προωθείται η διασύνδεση του αγροδιατροφικού τομέα με άλλους στρατηγικούς τομείς, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός και η καινοτομία, με στόχο τη δημιουργία υπεραξίας και τη διαφοροποίηση της τοπικής παραγωγής.

Η ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας των προϊόντων της ΠΔΕ, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση της γεωγραφικής και ποιοτικής τους ταυτότητας, συμβάλλει στην αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών, ενισχύει τη βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών και ενδυναμώνει το συνολικό αγροδιατροφικό οικοσύστημα της Περιφέρειας.

Πολιτισμός & Τουρισμός ως Μοχλοί Περιφερειακής Ανάπτυξης

Πολιτισμός & Τουρισμός ως Μοχλοί Περιφερειακής Ανάπτυξης

Φιλοδοξία

Καθιέρωση της Δυτικής Ελλάδας ως **κόμβου πολιτισμού** και **βιώσιμου τουρισμού**, μέσω της αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και της “Ολυμπιακής Γης” ως **πυρήνα εξωστρέφειας**, ενίσχυσης της **περιφερειακής ταυτότητας** και **κινητοποίησης πολιτιστικών και τουριστικών πόρων**

Υφιστάμενη Κατάσταση

Πολιτισμικό Απόθεμα

2025

114 Αρχαιολογικοί Χώροι

21 Μουσεία

*Το απόθεμα συμπληρώνουν τα φεστιβάλ και οι τοπικές γιορτές

Σημεία Υψηλού Ενδιαφέροντος

- ✓ Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων
- ✓ Πόλη Μεσολογγίου
- ✓ Αρχαίο Θέατρο Πλευρώνας

UNESCO

- ✓ Αρχαία Ολυμπία
- ✓ Ναός Επικούρειου Απόλλωνα

Τουρισμός

Επισκέψεις

➔ **564.000** **2023**

Μέση Διάρκεια παραμονής

➔ **4,9 ημέρες**

Μέση δαπάνη ανά επίσκεψη

➔ **373 €**

Εργαζόμενοι στον τουρισμό

➔ **21.244**

Τουριστική απασχόληση

➔ **8%**

Τουριστικά προϊόντα

Sun & Beach

Κρουαζιέρα

Yachting

Πολιτιστικός

τουρισμός

Θρησκευτικός

τουρισμός

MICE

Χειμερινός τουρισμός

Πολιτιστική χρήση

Χρήση γης για πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες

ΠΔΕ: 0,9% (2022)

Εθνικός Μ.Ο.: 0,7%

Απασχόληση σε πολιτιστικά επαγγέλματα

ΠΔΕ: 2,3% (2024)

Εθνικός Μ.Ο.: 2,9%

- Πολιτιστική Συνταγογράφηση
- Πολιτιστικές Διαδρομές
- Ψηφιακός Πολιτισμός, 3D αναπαραστάσεις, Ψηφιακά Μουσεία, NFTs
- Επένδυση σε ΠΔΒ
- Slow Tourism
- Smart Tourism (VR/AR & AI in tourism)
- Cultural Urbanism
- Creative Districts
- Living Labs
- Community based tourism

Τάσεις

Στοχεύοντας στο 2028...

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας επιδιώκει να εδραιωθεί ως **διεθνώς αναγνωρίσιμος προορισμός πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού**, **ενισχύοντας την πολιτιστική της ταυτότητα**, **προωθώντας θεματικά και καινοτόμα τουριστικά προϊόντα**, **αναδεικνύοντας την Ολυμπιακή Γη ως πυλώνα εξωστρέφειας**, και **κινητοποιώντας το πολιτιστικό και φυσικό της κεφάλαιο** προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής

4.3.3 Άξονας III – Πολιτισμός & Τουρισμός ως Μοχλοί Περιφερειακής Ανάπτυξης

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες συνιστούν θεμελιώδη πυλώνα για την ανάδειξη, τη διατήρηση και τη μετάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής. Μέσα από εκφάνσεις όπως το θέατρο, οι εικαστικές τέχνες, η φωτογραφία, ο χορός και οι τοπικές γιορτές, παράγονται και αναπαράγονται πολιτιστικά αγαθά, τόσο υλικά όσο και άυλα, που συνθέτουν τη συλλογική ταυτότητα και ενισχύουν τη διαγενεακή συνέχεια. Ο σύγχρονος πολιτισμός συνυπάρχει και εξελίσσεται δίπλα στη λαογραφία, δημιουργώντας ένα πλούσιο μωσαϊκό τοπικών πολιτισμικών στοιχείων που ενδυναμώνουν τον κοινωνικό ιστό και ενισχύουν την τοπική συνοχή.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, **ο πολιτισμός και ο τουρισμός αναγνωρίζονται πλέον ως στρατηγικά εργαλεία Περιφερειακής ανάπτυξης, αλληλοτροφοδοτούμενα και αλληλοενισχυόμενα**. Η πολιτιστική κληρονομιά, όταν εντάσσεται σε στοχευμένες, ολοκληρωμένες πολιτικές, μπορεί να λειτουργήσει ως **μοχλός αναζωογόνησης** τόσο σε αστικά κέντρα όσο και σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές, **ενισχύοντας την εξωστρέφεια και την ελκυστικότητα του τόπου**. Αντίστροφα, ο **τουρισμός** λειτουργεί ως **καταλύτης** για την **προβολή του πολιτιστικού αποθέματος**, τη βιωματική **πρόσβαση** των επισκεπτών σε αυτό και τη μακροχρόνια διατήρησή του μέσω της τοπικής οικονομικής ενίσχυσης και της δημιουργίας σταθερής ζήτησης.

Η ενίσχυση της διασύνδεσης μεταξύ πολιτισμού και τουρισμού αναδεικνύεται σε κρίσιμο παράγοντα για τη διαφοροποίηση και τη βιωσιμότητα των τοπικών οικονομιών. Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες μορφές τουριστικής δραστηριότητας στην Ευρώπη, με σαφή συμβολή στην αύξηση της επισκεψιμότητας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις τοπικές κοινότητες. Ταυτόχρονα, **η πολιτιστική εμπειρία αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την ανάπτυξη θεματικών τουριστικών προϊόντων, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την ενίσχυση της ταυτότητας των προορισμών**.

Η επαγγελματική δραστηριότητα στον πολιτισμό και τον τουρισμό καλύπτει ένα ευρύ φάσμα ειδικοτήτων, από δημιουργούς, ερμηνευτές και καλλιτέχνες, μέχρι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται σε μουσεία, θεσμούς πολιτιστικής διαχείρισης, τουριστικές επιχειρήσεις, πολιτιστικούς οργανισμούς, χώρους πολιτισμού και εκπαίδευσης. Οι επαγγελματίες αυτοί αποτελούν κρίσιμους φορείς δημιουργίας εμπειρίας, πλούτου και γνώσης. **Η διατομεακή διασύνδεση πολιτισμού και τουρισμού δημιουργεί νέα πεδία απασχόλησης, ενισχύει τις δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες και προσφέρει ευκαιρίες επιχειρηματικής και κοινωνικής καινοτομίας**.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, οι παραπάνω δυναμικές αποκτούν ιδιαίτερο βάρος, καθώς συνυπάρχουν ένα **ισχυρό πολιτιστικό απόθεμα, αυθεντικότητα, φυσικό περιβάλλον** μοναδικής ομορφιάς και **αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού**, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Ο συνδυασμός αυτών των στοιχείων διαμορφώνει ευνοϊκές προϋποθέσεις για μια περισσότερο βιωματική, ποιοτική και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με πολιτισμικό χαρακτήρα. Η κατανόηση και αξιοποίηση αυτής της διασύνδεσης αποτελεί βασική στρατηγική επιλογή για τη μετάβαση της Περιφέρειας σε ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο που βασίζεται στις ταυτότητες, τη δημιουργικότητα και τη γνώση.

Πολιτιστικός πλούτος και δυναμικές ανάδειξης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει εξαιρετικά πλούσιο πολιτιστικό κεφάλαιο, το οποίο εδράζεται σε μια μακραίωνη ιστορική διαδρομή και σε μνημεία παγκόσμιας σημασίας, με εμβληματικό παράδειγμα την **Αρχαία Ολυμπία, γενέτειρα των Ολυμπιακών Αγώνων** και **σύμβολο οικουμενικών αξιών**.

Η Αρχαία Ολυμπία αποτελεί ίσως το σημαντικότερο αρχαιολογικό τοπόσημο, ως το ιερό που ήταν αφιερωμένο στον Δία και λειτουργούσε ως τόπος τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων, της κορυφαίας πανελλήνιας γιορτής της αρχαιότητας. Εκεί δεσπόζει ο ναός του Διός που φιλοξενούσε το περίφημο χρυσελεφάντινο άγαλμα του θεού, έργο του Φειδία, ένα από τα επτά θαύματα του

αρχαίου κόσμου. Αντίστοιχης σημασίας είναι ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσσες της Φιγαλείας, ένα αρχιτεκτονικό αριστούργημα της αρχαιότητας, αφιερωμένο στον θεό Απόλλωνα. Αξίζει να σημειωθεί πως τόσο η **Αρχαία Ολυμπία (1989)** όσο και ο **Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα (1986)** έχουν ενταχθεί στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της **UNESCO**, αναγνωρίζοντας τη μοναδικότητα και τη διαχρονική τους αξία.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκονται και πολλοί άλλοι αξιόλογοι **αρχαιολογικοί χώροι**²⁸, οι οποίοι, ενδεικτικά, κατανέμονται στις 3 Περιφερειακές Ενότητες ως εξής:

- Στην **Ηλεία** ξεχωρίζουν, εκτός της Ολυμπίας και των Βασσών, η **Αρχαία Ήλιδα**, η οποία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, ο **Αρχαιολογικός Χώρος Φιγαλείας**, καθώς και το **κάστρο Χλεμούτσι**, ένα από τα σημαντικότερα μεσαιωνικά κάστρα της Ελλάδας.
- Στην **Αχαΐα**, σημαντικά μνημεία αποτελούν το **Αρχαίο Θέατρο Αιγείρας**, το **Ιερό της Αρτέμιδος στη Ρακίτα**, η **Ρωμαϊκή Γέφυρα Πατρών**, το **Ρωμαϊκό Υδραγωγείο Πάτρας**, το **Ρωμαϊκό Ωδείο της Πάτρας**, το **Μυκηναϊκό Νεκροταφείο στη Βούντενη**, καθώς και τα **Κάστρα Ρίου και Αντιρρίου**, που καταδεικνύουν τη διαχρονική σπουδαιότητα του αστικού και υπεραστικού τοπίου της περιοχής.
- Στην **Αιτωλοακαρνανία**, εξέχουσα θέση κατέχουν η **Αρχαία Πλευρώνα**, η **Αρχαία Καλυδώνα**, η **Αρχαία Πάλαιρος**, καθώς και τα **κάστρα Ναυπάκτου, Βόνιτσας και Βλοχού**, που συγκροτούν έναν ιστορικό άξονα οχυρωματικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με τουριστική προοπτική.

Στο πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εντάσσονται και τα **αρχαιολογικά μουσεία**, τα οποία φιλοξενούν ευρήματα από τις ανασκαφές που έχουν πραγματοποιηθεί στους σπουδαίους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής. Τα μουσεία αυτά δε λειτουργούν μόνο ως χώροι έκθεσης, αλλά και ως φορείς ερμηνείας της πολιτιστικής κληρονομιάς, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της ιστορικής ταυτότητας και στην πολιτιστική εκπαίδευση των επισκεπτών.

Το **Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας**, ένα από τα σημαντικότερα της χώρας, αναδεικνύει τη διαχρονική σημασία του ιερού της Άλτεως, με εκθέματα από τα προϊστορικά έως τα παλαιοχριστιανικά χρόνια. Εξίσου σημαντικό είναι το Μουσείο Ήλιδας, που παρουσιάζει ευρήματα από την ομώνυμη αρχαία πόλη (έδρα διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων) τεκμηριώνοντας τον διοικητικό της ρόλο στην **Ηλεία**.

Στην **Αχαΐα**, το Μουσείο Αιγίου εκθέτει ευρήματα από τη νεολιθική έως τη γεωμετρική περίοδο, κυρίως από αρχαίες πόλεις της Αιγιάλειας, ενώ το Μουσείο Πατρών, ένα από τα πιο σύγχρονα της Ελλάδας, καλύπτει το χρονικό φάσμα από την 3^η χιλιετία π.χ. έως τον 4^ο αι. μ.Χ., με επίκεντρο την Πάτρα και τη Δυτική Αχαΐα.

Τα παραπάνω μουσεία αποτελούν βασικούς κόμβους **πολιτιστικής εκπαίδευσης και τουριστικής έλξης** στην Περιφέρεια και περιλαμβάνονται στα αναγνωρισμένα από το Υπουργείο Πολιτισμού μουσεία, όπως παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα.

²⁸ ΙΝΣΕΤΕ (2024) Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού

Πίνακας 18: Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Αιτωλοακαρνανίας	Αχαΐας	Ηλείας
Αρχαιολογικό Μουσείο Θέρμου	Αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου	Αρχαιολογικό Μουσείο Ήλιδας
Αρχαιολογικό Μουσείο Θυρρείου	Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών	Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας
Λαογραφικό Μουσείο Αγραμπέλου	Μουσείο Θυσίας Καλαβρυτινών	Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου
Λαογραφικό Μουσείο Αγρινίου		Λαογραφικό Μουσείο Ανδρίτσαινας
Λαογραφικό Μουσείο Ι. Π. Μεσολογγίου		Μουσείο Κάστρου Χλεμούτσι/Clermont
Μουσείο «Μπότσαρη»		Μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας
Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης Ι. Π. Μεσολογγίου		Μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας
Μουσείο Τρικούπη		ΣΠΑΠ, Συνεδριακό και Εκθεσιακό Κέντρο Ολυμπίας
Παπαστράτειο Αρχαιολογικό Μουσείο Αγρινίου		
Σπίτι-Μουσείο «Κωστής Παλαμάς»		

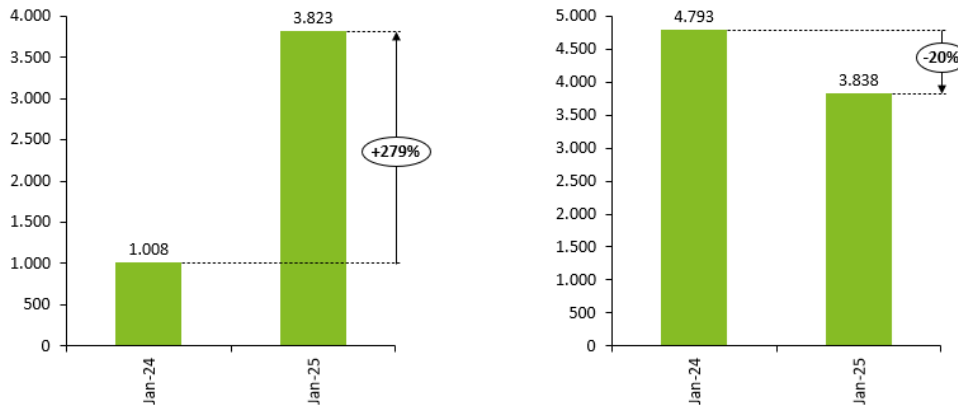
Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ (2024) Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού

Από την ανάλυση των δεδομένων επισκεψιμότητας²⁹ αρχαιολογικών χώρων και μουσείων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αναδεικνύεται σαφής διαφοροποίηση στη δυναμική μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων. Η **Ηλεία** παρουσιάζει σταθερά ανοδική πορεία, με την **Αρχαία Ολυμπία** και το **Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας** να συγκεντρώνουν διαχρονικά την πλειονότητα των επισκεπτών. Η επισκεψιμότητα στους δύο αυτούς χώρους κατέγραψε σημαντική αύξηση την περίοδο 2022–2024, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του Αρχαιολογικού Μουσείου Ολυμπίας σημείωσε εντυπωσιακή άνοδο της τάξης του **83%**. Τον Ιανουάριο 2025, το **Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας** παρουσίασε εντυπωσιακή **αύξηση επισκεπτών** της τάξης του **279,3%** συγκριτικά με τον αντίστοιχο μήνα του 2024. Η θετική αυτή μεταβολή αποδίδεται κυρίως στη **βελτίωση της ψηφιακής εμπειρίας** (διάθεση ενιαίου εισιτηρίου, χρήση ηλεκτρονικών καναλιών), στην αναβάθμιση της προσβασιμότητας και σε στοχευμένες δράσεις προβολής. Αντιθέτως, **την ίδια περίοδο, ο αρχαιολογικός χώρος της Ολυμπίας κατέγραψε πτώση κατά 20% γεγονός που εγείρει ερωτήματα για την ελκυστικότητα της εμπειρίας στον φυσικό χώρο, ιδίως κατά τους χειμερινούς μήνες**. Πιθανές αιτίες σχετίζονται με την έλλειψη ερμηνευτικών εργαλείων, την περιορισμένη σήμανση, τις καιρικές συνθήκες και τη μη επαρκή ανανέωση του τρόπου παρουσίασης του χώρου. Τα παραπάνω αναδεικνύουν και την τάση εμφάνισης αυξημένων απαιτήσεων του εξυπηρετούμενου κοινού, γεγονός που πρόδηλα δημιουργεί ευκαιρίες περαιτέρω ανάπτυξης μέσα από την

²⁹ ΕΛΣΤΑΤ, Επισκέπτες Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων 1998-2024, Ανάλυση Deloitte

αξιοποίηση σύγχρονων μέσων περιήγησης και βελτίωσης της συνολικής εμπειρίας του επισκέπτη.

Διάγραμμα 3: Επισκέπτες Μουσείου & Αρχαιολογικού Χώρου, αντίστοιχα, στην Αρχαία Ολυμπία

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ(2025), Κίνηση μουσείων και αρχαιολογικών χώρων

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ παλαιότερα οι επισκέπτες **επικεντρώνονταν σχεδόν αποκλειστικά** στον αρχαιολογικό χώρο, τα τελευταία δύο χρόνια παρατηρείται κατακόρυφη αύξηση της επισκεψιμότητας στο μουσείο. Η μετατόπιση αυτή καταδεικνύει την ενίσχυση της ελκυστικότητας του μουσείου, αλλά και την καθιέρωση της **Olympian Land** ως ισχυρού διεθνούς brand name, ικανό να κατευθύνει τη ροή των επισκεπτών και να δημιουργεί προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης θεματικού τουρισμού.

Επιπρόσθετα, το **Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου** παρουσιάζει εξίσου σημαντική αύξηση επισκεπτών, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής **35%** την περίοδο 2022–2024, στοιχείο που αναδεικνύει τη δυναμική του ως ανερχόμενο πολιτιστικό πόλο.

Η **Αχαΐα** εμφανίζει πιο συγκρατημένη αλλά σταθερή αύξηση, με τον αρχαιολογικό χώρο του Φρουρίου Ρίου και το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών να καταγράφουν διαρκή ενίσχυση της επισκεψιμότητας. Ειδικότερα, το **Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών** παρουσιάζει μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής επισκεψιμότητας 11% την περίοδο 2022–2024, γεγονός που ενισχύει την αναπτυξιακή του σημασία ως πολιτιστικού πόλου. Η σταδιακή άνοδος αναδεικνύει τη δυναμική της Πάτρας ως μητροπολιτικού κέντρου, όπου η πολιτιστική δραστηριότητα μπορεί να συνδυαστεί με αστικό τουρισμό και συνεδριακές δράσεις, προσδίδοντας προστιθέμενη αξία στην τοπική οικονομία.

Στην **Αιτωλοακαρνανία**, παρά το χαμηλότερο σημείο εκκίνησης, η επισκεψιμότητα παρουσιάζει αξιοσημείωτη άνοδο. Το κάστρο Βόνιτσας (**31% μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής επισκεψιμότητας**), το κάστρο / πόλη της Ναυπάκτου (**16%**) και το Ξενοκράτειο Αρχαιολογικό Μουσείο Μεσολογγίου (**38% ποσοστιαία αύξηση επισκεπτών από το 2022 ως το 2024**) ξεχωρίζουν ως οι πιο δημοφιλείς προορισμοί, με τις αυξητικές τάσεις να καταδεικνύουν ότι η περιοχή διαθέτει ανεκμετάλλευτο πολιτιστικό κεφάλαιο.

Η δυναμική αυτή δημιουργεί στρατηγικό περιθώριο ανάπτυξης, μέσα από την ανάδειξη ενός δικτύου μνημείων που θα μπορούσε να ενισχύσει την ταυτότητα της εκάστοτε περιφερειακής ενότητας και να προσελκύσει νέες κατηγορίες επισκεπτών.

Συνολικά, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει τρεις δυναμικούς άξονες εστίασης: την παγκόσμια ακτινοβολία της Ολυμπίας στην Ηλεία, τον πολιτιστικό και αστικό κόμβο της Πάτρας στην Αχαΐα, και τη σταδιακή αλλά σαφή άνοδο της Αιτωλοακαρνανίας. Η στρατηγική αξιοποίηση

των τάσεων αυτών μπορεί να μετατρέψει την Περιφέρεια σε ενοποιημένο δίκτυο πολιτιστικών προορισμών με ισχυρή αναπτυξιακή προοπτική.

Ο πολιτιστικός πλούτος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εκτείνεται πέρα από την πολιτιστική κληρονομιά, ενσωματώνοντας σύγχρονες μορφές έκφρασης όπως θέατρο, μουσική, χορό, εικαστικά και φεστιβάλ, δημιουργώντας ένα διακριτό πολιτισμικό αποτύπωμα. Σημαντικά φεστιβάλ όπως το **Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας**, το **Φεστιβάλ Αρχαίας Ήλιδας** και **Ολυμπίας**, το **Φεστιβάλ Χελμού** και οι **Πολιτιστικές Εκδηλώσεις Ναυπάκτου**, φιλοξενούν ποικίλες δράσεις, από παραστάσεις και συναυλίες έως εκπαιδευτικά εργαστήρια και συνέδρια, προσελκύοντας κοινό και καλλιτέχνες από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Εμβληματικό γεγονός αποτελεί το **Πατρινό Καρναβάλι**, με ιστορία άνω των 190 ετών, που αποτελεί θεσμό Πανελλήνιας εμβέλειας, εμπλέκοντας ενεργά την τοπική κοινωνία και ενισχύοντας την εξωστρέφεια της πόλης.

Ωστόσο, η **αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος** παραμένει **αποσπασματική**, με **περιορισμένη διασύνδεση φορέων, θεσμική στήριξη και τουριστική ένταξη**. Η δημιουργία ενιαίου δικτύου φεστιβάλ, η στρατηγική τουριστική σύνδεση και η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων μπορούν να ενισχύσουν τον πολιτιστικό ρόλο της Περιφέρειας και να ενδυναμώσουν την τοπική ταυτότητα.

Παράλληλα, σε επίπεδο **πολιτιστικής χρήσης και ανθρώπινου δυναμικού**, η ΠΔΕ καταγράφει **αντικρουόμενα μεγέθη**. Ειδικότερα, ενώ εμφανίζει θετικό δείκτη ως προς τη χρήση γης για πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες (**0,9%, άνω του εθνικού μέσου όρου που είναι 0,7%**), **υστερεί ως προς την απασχόληση στον πολιτιστικό τομέα**, καταλαμβάνοντας την **7η θέση πανελλαδικά**, με μόλις **2,3%** του εργατικού δυναμικού να απασχολείται σε πολιτιστικά επαγγέλματα το 2024³⁰.

Η διάσταση αυτή αναδεικνύει ένα διαρθρωτικό έλλειμμα, καθώς, ενώ υπάρχουν οι φυσικοί και υλικοί πόροι, εν τούτοις δεν έχουν ακόμη δημιουργηθεί οι συνθήκες για την ανάπτυξη ισχυρής πολιτιστικής οικονομίας, τη δικτύωση επαγγελματιών και την ενίσχυση του πολιτισμού ως επαγγελματικής δραστηριότητας. Επιπλέον, αν και παρουσιάζονται εξαιρέσεις, εν γένει η επισκεψιμότητα σε αρχαιολογικούς χώρους είναι υψηλότερη από αυτή των μουσείων, υποδεικνύοντας εστίαση σε υπαίθριες εμπειρίες και την ανάγκη περαιτέρω αναβάθμισης του εσωτερικού περιεχομένου των μουσειακών υποδομών.

Η τουριστική ταυτότητα της Δυτικής Ελλάδας

Συνολικά, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, συγκροτεί έναν δυναμικά εξελισσόμενο γεωγραφικό χώρο, όπου ο **πολιτισμός και ο τουρισμός λειτουργούν συμπληρωματικά και αλληλοτροφοδοτούμενα** ως **καταλύτες Περιφερειακής ανάπτυξης**.

Η ιδιαίτερη γεωμορφολογία της Δυτικής Ελλάδας, από τις ακτές του Ιονίου και τους κόλπους του Πατραϊκού και του Αμβρακικού έως τα ορεινά και ημιορεινά τοπία της Αιτωλοακαρνανίας, της Ηλείας και της Αχαΐας, συνδυάζεται με έναν πλούτο πολιτιστικών αναφορών, διαμορφώνοντας έναν τόπο βιωματικών εμπειριών και αφηγήσεων. Ο πολιτισμός λειτουργεί ως πυλώνας ταυτότητας και δυναμικής εξωστρέφειας, με διεθνούς εμβέλειας μνημεία όπως η Αρχαία Ολυμπία και θεσμούς όπως το Πατρινό Καρναβάλι να ενισχύουν το πολιτισμικό προφίλ της περιοχής και να υποστηρίζουν την τουριστική της απήχηση.

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες εμπλουτίζουν το πολιτιστικό οικοσύστημα της περιοχής, ενισχύοντας τη διαγενεακή συνέχεια και συμβάλλοντας στην πολιτισμική αναζωογόνηση. Παράλληλα, η ύπαρξη πολιτιστικών δομών, μουσείων, φεστιβάλ και θεσμών εκπαίδευσης διαμορφώνει ένα περιβάλλον παραγωγής και διάχυσης πολιτιστικών αγαθών, με σημαντικές δυνατότητες αξιοποίησης μέσω ψηφιακών τεχνολογιών και της εμπειρικής διάστασης της πολιτιστικής κατανάλωσης.

³⁰ Eurostat (2024), Μερίδιο απασχόλησης σε χώρους πολιτισμού στο σύνολο της απασχόλησης ανά περιφέρεια (σε %)

Σε αυτό το πολιτισμικό περιβάλλον έρχεται να εδραιωθεί και να ενισχυθεί η τουριστική δυναμική της Δυτικής Ελλάδας. Ο τουρισμός αποτελεί ήδη έναν από τους βασικούς αναπτυξιακούς τομείς της Περιφέρειας, με έντονα περιθώρια διεύρυνσης, διαφοροποίησης και βιώσιμης αξιοποίησης. Το τουριστικό κεφάλαιο της περιοχής είναι πλούσιο και πολυθεματικό, περιλαμβάνοντας φυσικούς πόρους, ακτογραμμές, θερμαλιστικές πηγές, γαστρονομική παράδοση και έντονο πολιτιστικό και θρησκευτικό υπόβαθρο. Η γεωμορφολογική ποικιλομορφία, η εκτενής ακτογραμμή, η πολυτροπική πρόσβαση και η πολιτιστική κληρονομιά λειτουργούν ως αφετηρία για την ανάπτυξη **θεματικών προϊόντων τουρισμού**, όπως ο **πολιτιστικός**, ο **αγροτουριστικός**, ο **τουρισμός υπαίθρου** και ο **τουρισμός ευεξίας**.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του **INSETE για το 2023**, η Περιφέρεια προσέλκυσε περίπου **564.000 επισκέπτες**, οι οποίοι πραγματοποίησαν συνολικά **2.742.000 διανυκτερεύσεις**. Η μέση διάρκεια παραμονής διαμορφώθηκε στις **4,9 διανυκτερεύσεις**, ενώ η μέση δαπάνη ανά επίσκεψη ανήλθε στα **373 ευρώ** και η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση στα **77 ευρώ**, καταγράφοντας θετική μεταβολή σε σχέση με το 2019. Η συνολική τουριστική δαπάνη έφτασε τα **304.000.000 ευρώ**, αντιπροσωπεύοντας το **3% του ΑΕΠ της Περιφέρειας**. Επιπλέον, η συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση παραμένει αξιοσημείωτη, καλύπτοντας περίπου το **8%** της συνολικής απασχόλησης στην Περιφέρεια.

Εικόνα 17: Τουρισμός στην ΠΔΕ – Βασικά Μεγέθη

Πηγή: INSETE (2024), Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού

Η τουριστική δραστηριότητα παρουσιάζει διαφοροποίηση ανά Περιφερειακή Ενότητα. Πιο συγκεκριμένα, η Ηλεία λειτουργεί ως **πύλη κρουαζιέρας** μέσω του Κατακόλου και προβάλλει διεθνώς την Αρχαία Ολυμπία, η Αχαΐα συνδυάζει **πολιτιστικά και φυσικά στοιχεία**, με την Πάτρα να διαθέτει δυναμική στον **συνεδριακό, πολιτιστικό** και **“city break” τουρισμό** ενώ η Αιτωλοακαρνανία προσφέρει **οικοτουριστικές εμπειρίες** μέσω της λιμνοθάλασσας του Μεσολογίου και των ορεινών της περιοχών. Παράλληλα, η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε βασικά τουριστικά προϊόντα:

- Το **Sun & Beach** τουριστικό προϊόν έχει δυναμική λόγω της εκτεταμένης ακτογραμμής και του μεσογειακού κλίματος.
- Η **κρουαζιέρα** αποτελεί εδραιωμένο προϊόν με σημείο αναφοράς το Κατάκολο, αν και υστερεί ως προς τις υποδομές στον Λιμένα Πατρών.

- Ο **ναυτικός τουρισμός (yachting)** παρουσιάζει προοπτικές, κυρίως μέσω της διασύνδεσης με τα νησιά του Ιονίου, αν και απαιτείται αναβάθμιση λιμενικών εγκαταστάσεων.
- Ο **πολιτιστικός και θρησκευτικός τουρισμός** αποτελεί ώριμο προϊόν, με ισχυρά brand όπως η Ολυμπία, αλλά και πλήθος μνημείων και ιστορικών πόλεων με ανεκμετάλλευτο δυναμικό.
- Ο **συνεδριακός τουρισμός (MICE)** και το City Break μπορούν να ενισχυθούν με επίκεντρο την Πάτρα, αξιοποιώντας τις συνεδριακές της υποδομές και την πολιτιστική της παραγωγή.
- Ο **χειμερινός τουρισμός** παρουσιάζει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, με κύριο πόλο τα **Καλάβρυτα**, τα οποία διαθέτουν οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο, ισχυρή τουριστική ταυτότητα και συνδυασμό φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Η τουριστική δυναμική της Περιφέρειας, ωστόσο, δύναται να ενισχυθεί σημαντικά, καθώς σήμερα οι δυνατότητες εξυπηρέτησης των επισκεπτών είναι σχετικά περιορισμένες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος, η ΠΔΕ βρίσκεται στην 11^η θέση στο σύνολο των Περιφερειών όσον αφορά στις **διαθέσιμες κλίνες** (19.869 το 2024).

Η πρόσβαση στη Δυτική Ελλάδα ενισχύεται από βασικούς οδικούς άξονες (Ιόνια και Ολυμπία Οδός), ενώ τα αεροδρόμια σε Άραξο, Ανδραβίδα και Άκτιο προσφέρουν δυνατότητες διεθνούς διασύνδεσης, με ζητούμενο τη διεύρυνση των πτήσεων και την ενίσχυση της λειτουργικότητάς τους.

Σε στρατηγικό επίπεδο, η **Περιφέρεια υιοθετεί τον προορισμό «Δυτική Ελλάδα» ως ομπρέλα, με την Ολυμπία να λειτουργεί ως ισχυρός μοχλός εθνικής και διεθνούς προβολής**. Ο στόχος είναι η συγκρότηση ενός διαφοροποιημένου και βιώσιμου χαρτοφυλακίου τουριστικών και πολιτιστικών προϊόντων, η ανάπτυξη **ολιστικού branding** με πυρήνα την **Ολυμπιακή Γη (Olympian Land)**, η ψηφιακή και τεχνολογική αναβάθμιση της εμπειρίας και η ενίσχυση της διασύνδεσης του τουρισμού με τον πολιτισμό, την αγροδιατροφή, τη δημιουργική οικονομία και την καινοτομία. Μέσα από μια τέτοια προσέγγιση, η Δυτική Ελλάδα επιδιώκει να αντιμετωπίσει **προκλήσεις** όπως η **χαμηλή κατά κεφαλήν τουριστική δαπάνη**, η **περιορισμένη διάρκεια παραμονής**, η **εποχικότητα**, η **συγκέντρωση της τουριστικής δραστηριότητας** σε λίγους πόλους και η **σχετική υστέρηση υποδομών** σε αεροπορικές συνδέσεις και λιμενικές εγκαταστάσεις, και να αναδειχθεί ως **βιώσιμος, εξωστρεφής και πολιτισμικά πλούσιος προορισμός**, που προσφέρει μοναδικές εμπειρίες και συμβάλλει ενεργά στη συνολική αναπτυξιακή δυναμική της χώρας.

Παρουσίαση σύγχρονων τάσεων

Στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, οι πολιτικές πολιτισμού και τουρισμού μετασχηματίζονται ραγδαία υπό την επίδραση παγκόσμιων μεταβολών, όπως η κλιματική κρίση, η ψηφιακή μετάβαση, οι μετακινήσεις πληθυσμών και η αναζήτηση αυθεντικών εμπειριών. Η έμφαση μετατοπίζεται από την ποσότητα στην ποιότητα, από τη μαζικότητα στην αυθεντικότητα και από την κατανάλωση στην εμπλοκή. Πολιτιστικοί και τουριστικοί οργανισμοί αναθεωρούν τον ρόλο τους και υιοθετούν πιο ολιστικές, βιώσιμες και συμμετοχικές προσεγγίσεις. Στο πλαίσιο αυτό, αναδύονται ισχυρές τάσεις που επηρεάζουν το σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών σε Περιφερειακό επίπεδο:

Πολιτισμός ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης

Ο **πολιτισμός** αποκτά διευρυμένο ρόλο ως **μέσο κοινωνικής συνοχής** και **ένταξης ευάλωτων ομάδων**. Πρωτοβουλίες όπως η «**πολιτιστική συνταγογράφηση**» (**cultural prescription**) δηλαδή η παραπομπή πολιτών σε πολιτιστικές δράσεις αντί φαρμακευτικής αγωγής, αναπτύσσονται σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις όπως επίσης και στην Ελλάδα με τη στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Ελλάδα 2.0. Παράλληλα, μουσεία, θέατρα και πολιτιστικά ιδρύματα αναλαμβάνουν κοινωνικές αποστολές, εντάσσοντας προγράμματα για ΑμεΑ, πρόσφυγες, ηλικιωμένους και νέους σε κίνδυνο. Η πολιτιστική συμμετοχή αναγνωρίζεται πλέον ως ανθρώπινο δικαίωμα, που ενισχύει την ψυχική υγεία, την ταυτότητα και την ένταξη.

Αύξηση ζήτησης για πολιτιστικές και βιωματικές εμπειρίες

Η τουριστική συμπεριφορά μεταβάλλεται προς πιο βιωματικές, προσωποποιημένες και πολιτισμικά πλούσιες εμπειρίες. Οι επισκέπτες αναζητούν αυθεντικότητα, επαφή με τις τοπικές κοινότητες και πολιτιστικές αφηγήσεις που ξεφεύγουν από τα «τουριστικά στερεότυπα». Η αυξανόμενη ανάγκη για σύνδεση με τον «πραγματικό τόπο» οδηγεί σε μεγαλύτερη ζήτηση για δραστηριότητες που προσφέρουν πολιτιστικό βάθος και προσωπική συμμετοχή: όπως η συμμετοχή σε τοπικά έθιμα και γιορτές, η εμπειρία παραδοσιακής μαγειρικής, οι επισκέψεις σε εργαστήρια λαϊκής τέχνης ή δημιουργικών επαγγελμάτων και οι διαδρομές πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Εμπειρίες όπως **συμμετοχή σε τοπικά έθιμα, επισκέψεις σε δημιουργικά εργαστήρια, πολιτιστικές διαδρομές και αφηγήσεις από τους ίδιους τους κατοίκους** αναδεικνύονται σε βασικούς πόλους έλξης.

Ψηφιακός Πολιτισμός

Η αξιοποίηση των **ψηφιακών τεχνολογιών** στον πολιτισμό γνωρίζει εκθετική ανάπτυξη. Από **εικονικές ξεναγήσεις και 3D αναπαραστάσεις μνημείων** έως **ψηφιακά μουσεία και NFTs πολιτιστικής κληρονομιάς**, οι φορείς διευρύνουν το κοινό τους και δημιουργούν νέα κανάλια πρόσβασης. Η πολιτιστική παραγωγή γίνεται πλέον υβριδική και διαδραστική, ενώ αναπτύσσεται η «**ψηφιακή πολιτιστική διπλωματία**», με στόχο την εξωστρέφεια και την πολιτιστική επιρροή μέσω διαδικτύου.

Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες

Οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ)³¹ αναγνωρίζονται ως ένας από τους πλέον δυναμικούς τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας, **συνεισφέροντας πάνω από το 4% του ευρωπαϊκού ΑΕΠ**. Στην αιχμή βρίσκονται το **design**, τα **ψηφιακά μέσα**, η **αρχιτεκτονική**, η **μόδα**, η **μουσική** και τα **παιχνίδια**. Η επένδυση σε **ΠΔΒ ενισχύει την τοπική απασχόληση**, δημιουργεί **αξία** και ενδυναμώνει τη **διασύνδεση πολιτισμού, καινοτομίας και τουριστικής ανάπτυξης**.

Μετατόπιση προς βιώσιμο τουρισμό

Ο τουρισμός διεθνώς περνά σε μια φάση μετασχηματισμού, με έμφαση στη **βιωσιμότητα**, την **υπεύθυνη διαχείριση των πόρων** και τη **μείωση του αποτυπώματος**. Αναπτύσσονται πρακτικές «**Slow Tourism**», ταξιδιών εκτός αιχμής, ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας και τουριστικής αποσυμφόρησης. Τα κριτήρια **ESG** (Περιβαλλοντικά, Κοινωνικά, Διακυβέρνησης) υιοθετούνται

³¹ Περιλαμβάνουν το σύνολο των δραστηριοτήτων που βασίζονται στην πολιτιστική έκφραση, τη δημιουργικότητα και τη διανοητική ιδιοκτησία, όπως οι τέχνες, τα μέσα, ο σχεδιασμός και η πολιτιστική κληρονομιά

	σταδιακά από τουριστικούς φορείς, ενώ αυξάνεται η ζήτηση για πιστοποιήσεις βιωσιμότητας.
 Ενίσχυση του ψηφιακού τουρισμού	Οι τεχνολογίες όπως τα έξυπνα κινητά , η εικονική/επαυξημένη πραγματικότητα (VR/AR) , η τεχνητή νοημοσύνη (AI) και οι προσωποποιημένες εφαρμογές αλλάζουν ριζικά την τουριστική εμπειρία. Η τάση του « Smart Tourism » δίνει έμφαση στην ευφυή διαχείριση προορισμών, στην προσωποποιημένη πληροφόρηση και στην ανάλυση δεδομένων επισκεψιμότητας. Η ψηφιοποίηση θεωρείται πλέον απαραίτητη προϋπόθεση ανταγωνιστικότητας ενός τουριστικού προορισμού.
 Αναδιαμόρφωση της αστικής πολιτιστικής ταυτότητας	Οι πόλεις και οι Περιφέρειες επαναπροσδιορίζουν την ταυτότητά τους μέσα από σύγχρονες πολιτιστικές πρακτικές , συμμετοχικό σχεδιασμό και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών , η ανάδειξη άυλων στοιχείων (γαστρονομία, έθιμα, αφηγήσεις) και η ανάπλαση ιστορικών χώρων εντάσσονται σε ένα νέο μοντέλο « πολιτιστικής αστικοποίησης » (cultural urbanism). Αποτελεί σύγχρονη προσέγγιση της αστικής ανάπτυξης που τοποθετεί τον πολιτισμό στο επίκεντρο του σχεδιασμού του χώρου, της κοινωνικής ζωής και της τοπικής οικονομίας. Η πολιτιστική αστικοποίηση δεν περιορίζεται στη χωρική ανάπλαση, αλλά επιδιώκει τη δημιουργία ζωντανών, συμμετοχικών και ταυτόχρονα πολιτισμικά ενταγμένων περιοχών, όπου οι κάτοικοι, οι δημιουργοί και οι επισκέπτες συνδιαμορφώνουν την ταυτότητα του τόπου. Η Περιφέρεια μπορεί να αξιοποιήσει τάσεις όπως τα Creative Districts ³² και τα Living Labs ³³ για τη βιωματική ανάδειξη της ταυτότητάς της.
 Τουρισμός με βάση την κοινότητα	Μία από τις ισχυρότερες αναδυόμενες τάσεις διεθνώς είναι η στροφή προς τουριστικά μοντέλα μικρής κλίμακας, τα οποία βασίζονται στην ενεργή συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων και στη δημιουργία βιώσιμων, αυθεντικών εμπειριών. Το community-based tourism (τουρισμός με βάση την κοινότητα) θέτει στο επίκεντρο τον κάτοικο, ενισχύοντας τη συμμετοχή του τόσο στην αφήγηση όσο και στην οικονομική ωφέλεια από την τουριστική δραστηριότητα. Παράλληλα, ενισχύονται μορφές όπως ο κοινωνικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, και τα τοπικά δίκτυα αφηγητών (local storytellers), που αναδεικνύουν την πολιτισμική πολυμορφία, τις αφηγήσεις των ανθρώπων και την άυλη πολιτιστική κληρονομιά κάθε τόπου. Αυτές οι πρακτικές λειτουργούν ως μοχλοί βιωσιμότητας , ενισχύουν την απασχόληση σε αγροτικές και λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές και προωθούν τη δίκαιη κατανομή των τουριστικών εσόδων. Στον Ευρωπαϊκό χώρο, η τάση ενσωματώνεται και σε δημόσιες πολιτικές μέσω της υποστήριξης τοπικών cluster και μικρών οικοτουριστικών κοινοτήτων, με στόχο την κοινωνικά υπεύθυνη και πολιτισμικά ευαίσθητη τουριστική ανάπτυξη.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό, φυσικό και άυλο απόθεμα, που την καθιστά ικανή να αξιοποιήσει τις σύγχρονες ευρωπαϊκές και διεθνείς τάσεις. Η ανάδειξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η σύνδεση πολιτισμού και δημιουργικότητας με την τοπική καθημερινότητα και η ενεργοποίηση λιγότερο προβλεπόμενων περιοχών μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλοί ενίσχυσης της ταυτότητας και της βιωσιμότητας. Η συμμετοχή των πολιτών, η πολιτιστική καινοτομία και η ανάπτυξη ενός ζωντανού και αυθεντικού προορισμού ενισχύουν την ελκυστικότητα της Περιφέρειας και διαμορφώνουν ένα νέο πρότυπο βιώσιμης, εξωστρεφούς και ποιοτικής ανάπτυξης.

³² Αστικά σύμπλοκα ή περιοχές που συγκεντρώνουν πολιτιστικές και δημιουργικές δραστηριότητες, λειτουργώντας ως κόμβοι καινοτομίας, παραγωγής και δικτύωσης

³³ Πειραματικά περιβάλλοντα πραγματικής ζωής, όπου πολίτες, επιχειρήσεις και φορείς συν-σχεδιάζουν, δοκιμάζουν και αξιολογούν καινοτόμες λύσεις. Στο πλαίσιο του πολιτισμού – τουρισμού μπορούν να αξιοποιηθούν για τη δημιουργία εμπειριών επισκέπτη σε συνθήκες που προσομοιάζουν τις πραγματικές

Φιλοδοξία της ΠΔΕ και Στρατηγικές Προτεραιότητες 2025–2028

«Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας φιλοδοξεί έως το 2028 να καθιερωθεί ως ευρωπαϊκός κόμβος πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού, αξιοποιώντας την παγκόσμια ακτινοβολία της Αρχαίας Ολυμπίας, το πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό της απόθεμα και τη διασύνδεση του πολιτισμού με την τοπική ανάπτυξη. Στρατηγικός στόχος είναι η ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας, η ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας στη δημιουργία και κατανάλωση πολιτισμού, καθώς και η καθιέρωση ενός πολυκεντρικού, βιώσιμου και εξωστρεφούς τουριστικού μοντέλου, που ενισχύει τις τοπικές κοινότητες και αναβαθμίζει συνολικά την ποιότητα ζωής.»

Θεμελίωση της Στρατηγικής Φιλοδοξίας

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα στον πολιτισμό και τον τουρισμό, τα οποία συνθέτουν μια ισχυρή βάση για βιώσιμη Περιφερειακή ανάπτυξη. Με πυρήνα την Αρχαία Ολυμπία και ένα πλούσιο πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα, η Περιφέρεια αναδεικνύεται ως γέφυρα ιστορίας, ταυτότητας και εμπειριών. Η παρουσία ζωντανών πολιτιστικών κοινοτήτων, τοπικών εκδηλώσεων και άυλων στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη τουριστική κίνηση σε όλη τη διάρκεια του έτους, δημιουργούν το κατάλληλο υπόβαθρο για την ενδυνάμωση του τομέα.

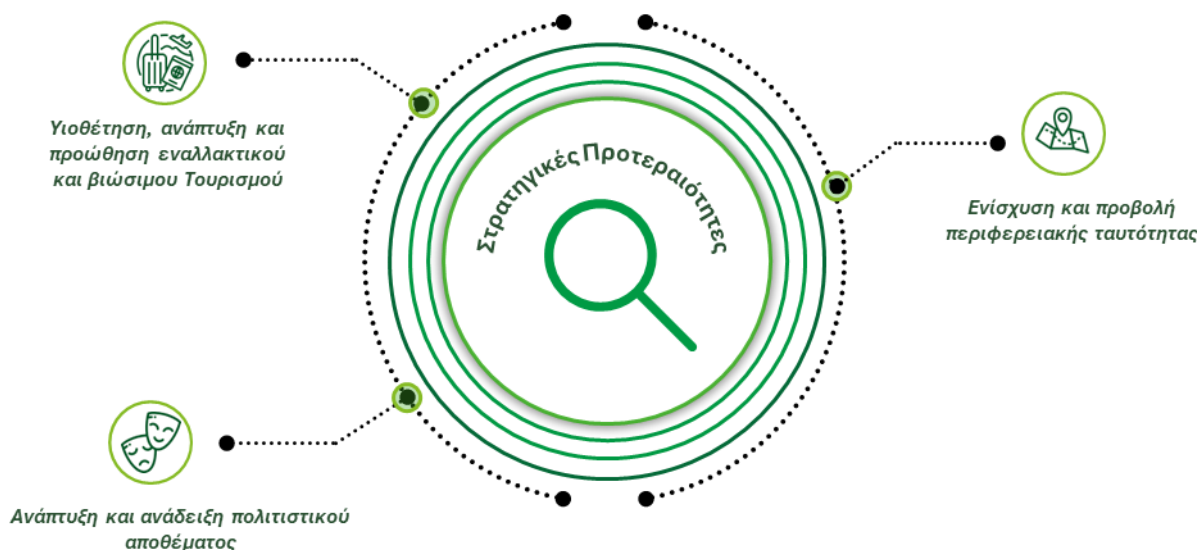
Παρά τη θετική πορεία, αναδύονται σημαντικές ευκαιρίες στρατηγικής ενίσχυσης, ιδίως μέσω της ενίσχυσης της σύνδεσης πολιτισμού, τουρισμού και τοπικής οικονομίας, της ανάδειξης λιγότερο προβλεβημένων περιοχών και της ενσωμάτωσης σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων και πρακτικών βιωσιμότητας.

Η ισόρροπη διάχυση των πολιτιστικών και τουριστικών ωφελειών στον χώρο και τον χρόνο, η ποιοτική αναβάθμιση των εμπειριών και η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών, αποτελούν προϋποθέσεις για μια πιο συνεκτική και δίκαιη αναπτυξιακή πορεία.

Η ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας και η ανάδειξη της Δυτικής Ελλάδας ως βιώσιμου, ποιοτικού και πολιτισμικά πλούσιου προορισμού, προϋποθέτουν στρατηγική συνεργασία θεσμών, δημιουργικών φορέων και τουριστικών επιχειρήσεων. Η Ολυμπιακή Γη (Olympian Land) λειτουργεί ως εμβληματικός τόπος με διεθνές συμβολικό και τουριστικό αποτύπωμα, γύρω από τον οποίο μπορεί να συγκροτηθεί ένα συνεκτικό αφήγημα εξωστρέφειας και Περιφερειακής υπεραξίας.

Η μετάβαση από αποσπασματικές παρεμβάσεις σε ένα ολοκληρωμένο και βιώσιμο μοντέλο πολιτισμού και τουρισμού απαιτεί ολιστική προσέγγιση, βάθος σχεδιασμού και μακροπρόθεσμες συνεργασίες. Σε αυτό το πλαίσιο, αναδεικνύονται οι βασικές στρατηγικές προτεραιότητες που καλείται να υλοποιήσει η Περιφέρεια έως το 2028.

Βάσει των ανωτέρω αναγνωρίζονται οι κάτωθι στρατηγικές προτεραιότητες:

Υιοθέτηση, ανάπτυξη και προώθηση εναλλακτικού και βιώσιμου Τουρισμού

Η προτεραιότητα στοχεύει στην ενίσχυση ενός βιώσιμου και διαφοροποιημένου τουριστικού μοντέλου, βασισμένου στα ιδιαίτερα πολιτισμικά, φυσικά και τοπολογικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Η στρατηγική αυτή επιδιώκει να υπερβεί την εποχικότητα και τον μαζικό χαρακτήρα του τουρισμού, ενισχύοντας μορφές όπως ο πολιτιστικός, φυσιολατρικός, αγροτουριστικός, θρησκευτικός και εκπαιδευτικός τουρισμός.

Οι παρεμβάσεις θα επικεντρωθούν στην αναβάθμιση και δικτύωση υποδομών, στη δημιουργία νέων τουριστικών προϊόντων, στην πιστοποίηση διαδρομών, καθώς και στην ανάδειξη περιοχών με χαμηλή τουριστική επισκεψιμότητα. Παράλληλα, θα υλοποιηθούν δράσεις τουριστικής προβολής σε νέες αγορές, αξιοποιώντας εργαλεία branding, ψηφιακού marketing και σύγχρονης αφήγησης (storytelling), με στόχο τη δημιουργία μιας συνεκτικής τουριστικής ταυτότητας.

Ανάπτυξη και ανάδειξη πολιτιστικού αποθέματος

Η προτεραιότητα εστιάζει στη διατήρηση, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου της Περιφέρειας, υλικού και άυλου, με τρόπο που ενισχύει τόσο την τοπική ταυτότητα όσο και την εξωστρέφεια της περιοχής. Η Περιφέρεια θα επενδύσει στην αναβάθμιση πολιτιστικών υποδομών (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, θέατρα), στη δημιουργία θεματικών πολιτιστικών διαδρομών και στην υποστήριξη πολιτιστικών φορέων και δικτύων.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση πολιτιστικών συλλογών, στην ενίσχυση της προσβασιμότητας σε πολιτιστικά αγαθά και στη διασύνδεση πολιτισμού με άλλους τομείς, όπως ο τουρισμός, η εκπαίδευση και η δημιουργική οικονομία. Η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς δεν αποτελεί μόνο εργαλείο ανάπτυξης, αλλά και παράγοντα κοινωνικής συνοχής και πολιτιστικής συμμετοχής.

Ενίσχυση και προβολή Περιφερειακής ταυτότητας

Η προτεραιότητα αυτή αποσκοπεί στην καλλιέργεια και προώθηση μιας ισχυρής και αναγνωρίσιμης πολιτισμικής και τουριστικής ταυτότητας για τη Δυτική Ελλάδα, με στόχο την ενδυνάμωση της εσωτερικής συνοχής και την εξωτερική προβολή της Περιφέρειας. Μέσα από τη σύνθεση των επιμέρους πολιτιστικών, ιστορικών, φυσικών και κοινωνικών στοιχείων, θα διαμορφωθεί ένα συνεκτικό αφήγημα (narrative) που θα ενισχύει την εικόνα της ΠΔΕ τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων.

Κεντρική θέση στο αφήγημα αυτό κατέχει η Olympian Land, ως ισχυρό εμβληματικό brand που εδράζεται στην παγκόσμια ακτινοβολία της Αρχαίας Ολυμπίας και λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής ταυτότητας, εξωστρέφειας και βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Η εδραίωση και αξιοποίηση του ονόματος «Olympian Land» αποτελεί στρατηγικό εργαλείο για τη διαμόρφωση ενιαίας και αναγνωρίσιμης Περιφερειακής εικόνας με διεθνή απήχηση.

Οι παρεμβάσεις θα περιλαμβάνουν δράσεις ενίσχυσης της πολιτισμικής εξωστρέφειας, branding της Περιφέρειας, προώθησης τοπικών προϊόντων και εμπειριών, καθώς και στήριξης πρωτοβουλιών καλλιτεχνικής δημιουργίας και πολιτιστικής καινοτομίας. Στόχος είναι η οικοδόμηση ενός ελκυστικού πολιτιστικού και τουριστικού προφίλ, ικανού να προσελκύει επισκέπτες, επενδύσεις και νέους κατοίκους, με επίκεντρο μια ταυτότητα που θα αναγνωρίζεται διεθνώς ως Olympian Land.

Κλιματική Ανθεκτικότητα & Πράσινη Μετάβαση

Κλιματική Ανθεκτικότητα & Πράσινη Μετάβαση

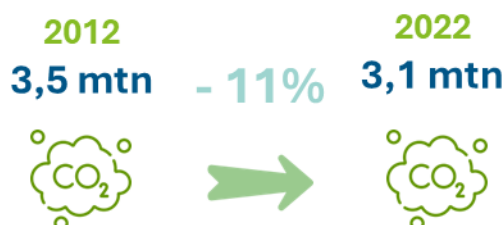
Φιλοδοξία

Δυναμική εξέλιξη ως προς τον **ενεργειακό μετασχηματισμό** μέσω της προώθησης «πράσινης» ενέργειας και καυσίμων χαμηλότερου ενεργειακού αποτυπώματος καθώς και ενίσχυση της **ανθεκτικότητας** απέναντι στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής εστιάζοντας στις υπηρεσίες **πολιτικής προστασίας**

Υφιστάμενη Κατάσταση

Εκπομπές ΑτΘ

Δείκτης τρωτότητας στην πράσινη μετάβαση Τρωτή

Παρόμοιο επίπεδο τρωτότητας με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Ελλάδας με εξαίρεση την Αττική, που παρουσιάζει χαμηλότερο επίπεδο τρωτότητας

Διαχείριση Αποβλήτων 2021

- 5 ΣΜΑ
- 8 ΧΥΤΑ
- 1 ΚΔΑΥ

Αχαΐα: 6

Αιτ/νία: 6

Ηλεία: 2

ΑΠΕ

Αιολικά

ΠΔΕ: 370 MW (2022) / 417 MW (2025)
Μ.Ο. Περιφερειών: 349 MW / 393 MW

Φωτοβολταϊκά

ΠΔΕ: 358 MW (2022)
Μ.Ο. Περιφερειών: 370 MW

Ενεργειακές Κοινότητες

ΠΔΕ: 182 κοινότητες (2025)
3^η περιφέρεια στην Ελλάδα σε πλήθος κοινοτήτων

Τάσεις

Κατανάλωση ορυκτών καυσίμων

Πετρελαιοειδή: 451 ktn (6,6 % της εγχώριας κατανάλωσης)

Φυσικό αέριο: 28 km δικτύου

- ΑΠΕ & Αποθήκευση Ενέργειας
- Ενεργειακές κοινότητες
- Επέκταση δικτύου Φυσικού Αερίου
- Ηλεκτροκίνηση & Μικροκινητικότητα
- Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων & υποδομών
- Ανακύκλωση, ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων
- Συλλογή όμβριων υδάτων & έξυπνα συστήματα άρδευσης
- Εκπαίδευση του πληθυσμού και ενίσχυση εθελοντισμού στη διαχείριση κρίσεων

Στοχεύοντας στο 2028...

Έως το 2028, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας επιδιώκει να αποτελεί **πρότυπο περιφερειακού μετασχηματισμού** αυξάνοντας την **ενέργεια που παράγεται μέσω ανανεώσιμων πηγών**, μειώνοντας τις **εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου**, ενισχύοντας την «πράσινη» **επιχειρηματικότητα** μέσω της επέκτασης του δικτύου φυσικού αερίου καθώς και μέσω της **αειφορικής διαχείρισης αποβλήτων** και την **αναβάθμιση των υπηρεσιών πολιτικής προστασίας**

4.3.4 Άξονας IV – Κλιματική Ανθεκτικότητα & Πράσινη Μετάβαση

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή όσον αφορά την **αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής** και την **πορεία της προς την πράσινη μετάβαση**. Ως περιοχή με πλούσιο υδατικό δυναμικό και δραστηριότητες που συνδέονται στενά με τη γη, καλείται να αντιμετωπίσει **κινδύνους** που προκύπτουν από ακραία καιρικά φαινόμενα λόγω της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα, βρίσκεται σε φάση **ανάπτυξης** όσον αφορά την πορεία της προς την ενεργειακή μετάβαση, έχοντας σημαντικά **περιθώρια εξέλιξης** στην ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των υποδομών, καθώς και στην **ανάληψη πρωτοβουλιών** που θα συμβάλουν στη **μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος** και στην **ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας** της Περιφέρειας.

Τρωτότητα στην πράσινη μετάβαση

Η Δυτική Ελλάδα, όπως και η πλειοψηφία των Περιφερειών της χώρας, είναι **ευάλωτη (τρωτή) απέναντι στην πράσινη μετάβαση**³⁴, καθώς αναμένεται να υποστεί σημαντικές **κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις** κυρίως λόγω της σημαντικής **εξάρτησης του πληθυσμού από την απασχόληση σε τομείς όπως η γεωργία και μικρο-μεσαία βιομηχανία**. Οι περιοχές που εξαρτώνται από τη γεωργία αντιμετωπίζουν προκλήσεις λόγω του σημαντικού **αποτυπώματος άνθρακα αυτής της δραστηριότητας** που προκύπτει, μεταξύ άλλων, από την **χρήση λιπασμάτων** βασισμένα στην αμμωνία τα οποία απελευθερώνουν οξείδιο του αζώτου, αέριο που κατατάσσεται στα αέρια του θερμοκηπίου, καθώς και από την **κατανάλωση ενέργειας** στα γεωργικά μηχανήματα, για την άρδευση κ.λπ. **Μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος** αυτής της δραστηριότητας θα απαιτήσει **επενδύσεις** σε εξοπλισμό καθώς και **επιμόρφωση** των αγροτών ώστε να μπορούν να εφαρμόσουν νέες, βιώσιμες πρακτικές. Παράλληλα, οι **μεγάλες βιομηχανίες** οι οποίες έχουν μεγαλύτερη ικανότητα να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της ενεργειακής μετάβασης μέσω της εφαρμογής νέων τεχνολογιών και καυσίμων για τη μείωση του ανθρακικού τους αποτυπώματος αυξάνουν την ανταγωνιστικότητά τους απέναντι στις μικρο-μεσαίες βιομηχανίες. Κατά συνέπεια, για να **ευθυγραμμιστούν με την ενεργειακή μετάβαση** και να **διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους**, η γεωργία και η βιομηχανία, ως βασικοί κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας, πρέπει να **μετασχηματιστούν**, υιοθετώντας νέες τεχνολογίες και βιώσιμες πρακτικές.

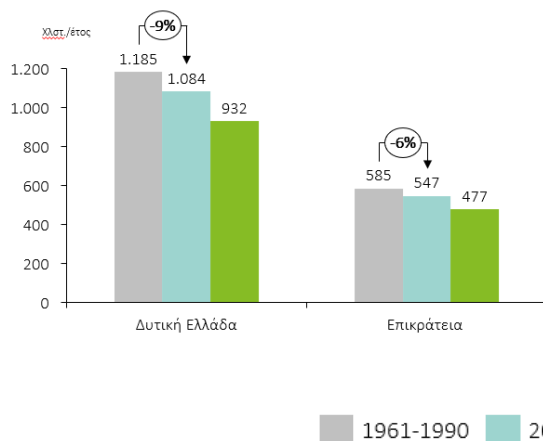
Έκθεση στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής

Ταυτόχρονα, η Δυτική Ελλάδα είναι **ευάλωτη και στις διάφορες επιπτώσεις που αναμένονται από την κλιματική αλλαγή** όπως η **αύξηση της θερμοκρασίας** και η **μείωση των βροχοπτώσεων**³⁵. Όπως παρουσιάζεται στα παρακάτω διαγράμματα, η **μέση θερμοκρασία στη Δυτική Ελλάδα αναμένεται να παρουσιάσει σημαντική ποσοστιαία αύξηση** σε σχέση με την υπόλοιπη επικράτεια σε σύγκριση με τα επίπεδα της περιόδου 1961-1990, τόσο την περίοδο 2021-2050, όσο και την περίοδο 2071-2100. Συγκεκριμένα, μέσα **στην επόμενη 25ετία** η μέση θερμοκρασία εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά **12% συγκριτικά με τις τιμές στα τέλη του 20^{ου} αιώνα** γεγονός που καταδεικνύει τις **ραγδαίες αλλαγές** που επιφέρει η κλιματική αλλαγή στο περιβάλλον. Παρόμοια είναι η εικόνα και στα επίπεδα **βροχοπτώσεων** τα οποία αναμένεται να **μειωθούν σημαντικά** σε σχέση με την επικράτεια στις αντίστοιχες περιόδους. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερα σημαντική είναι η μεγάλη δεξαμενή που κατασκευάστηκε και η οποία μπορεί να βοηθήσει, εν μέρει, προς την κατεύθυνση αντιμετώπισης της λειψυδρίας.

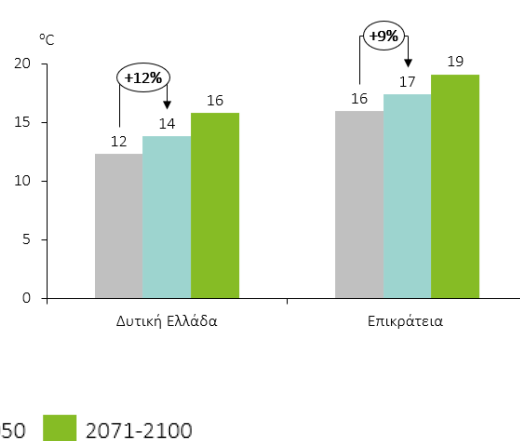
³⁴ European Commission, Regional Vulnerability to the green transition, 2023

³⁵ Τράπεζα της Ελλάδος, Οι περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα, 2011

Εικόνα 19: Μέση βροχόπτωση, χλστ/έτος

Εικόνα 18: Μέση θερμοκρασία, °C

Πηγή: ΤτΕ, Οι περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα, 2011

Δεδομένου ότι η **γεωργία** αποτελεί έναν από τους πιο **σημαντικούς τομείς απασχόλησης** στην περιφέρεια (4^η σε σειρά στο πλήθος απασχολούμενων στην γεωργία στο σύνολο των περιφερειών³⁶), μεγάλο μέρος του πληθυσμού και της οικονομίας αναμένεται να επηρεαστεί τόσο από την αύξηση της θερμοκρασίας όσο και από την μείωση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων που αναμένεται να **επηρεάσουν την ποιότητα και την ποσότητα των γεωργικών προϊόντων**. Επιπλέον, στην Περιφέρεια βρίσκεται σημαντικό μέρος του ποταμού Αχελώου κατά μήκος του οποίου έχουν κατασκευασθεί 3 μεγάλοι υδροηλεκτρικοί σταθμοί οι οποίοι διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στην εγχώρια **ηλεκτροπαραγωγή**, καθώς και πλήθος λιμνών όπως η Τριχωνίδα η οποία, μαζί με άλλα οικοσυστήματα της Περιφέρειας, αποτελεί σημαντικό **υδροβιότοπο**. Σε γενικότερο πλαίσιο, οι πιέσεις αναφορικά με τον κίνδυνο σημαντικής έλλειψης του νερού, τόσο για ύδρευση όσο και για την άρδευση, αναμένονται να είναι εξαιρετικά υψηλές. Στο πλαίσιο αυτό, ήδη από το 2019 μέχρι και σήμερα, έχουν υλοποιηθεί 83 έργα διαχείρισης υδάτων στην Περιφέρεια, ενώ ακόμη 87 βρίσκονται σε εξέλιξη³⁷ (π.χ. αρδευτικό έργο στον Δήμο Αμφιλοχίας στην περιοχή του Κάτω Βάλτου, αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης στον Δήμο Καλαβρύτων κ.α.), ωστόσο ο κίνδυνος για έλλειψη διαθέσιμων υδατικών πόρων εξακολουθεί να υφίσταται. Ανάμεσα στις **επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής** συγκαταλέγονται και τα **ακραία καιρικά φαινόμενα** όπως οι πυρκαγιές, οι πλημμύρες, οι κατολισθήσεις κ.α., για την **αντιμετώπιση** των οποίων η Περιφέρεια οφείλει να είναι **προετοιμασμένη** (στο πλαίσιο αυτό, επίκειται να πραγματοποιηθεί αναθεώρηση του Περιφερειακού Σχεδίου Αντιμετώπισης της Κλιματικής Αλλαγής, ώστε να είναι η ΠΔΕ σε θέση να αντιμετωπίζει επαρκώς τις σύγχρονες προκλήσεις). Οι **πυρκαγιές** πλήττουν σημαντικά την Περιφέρεια καθώς, σύμφωνα με μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος, μεταξύ των ετών **2020-2022** σημειώθηκαν πάνω από **20 πυρκαγιές** οι οποίες αντιστοιχούσαν σε **~200km² έκτασης**, περίπου **20% της συνολικής έκτασης** που επλήγη από πυρκαγιές σε επίπεδο επικράτειας την αντίστοιχη περίοδο³⁸. Παράλληλα, η Περιφέρεια αντιμετωπίζει το φαινόμενο της **διάβρωσης** που πλήττει τις **ακτογραμμές** της. Σύμφωνα με μελέτες που εξετάζουν την τρωτότητα των ακτών σε κινδύνους που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή^{39,40}, οι ακτές της **δυτικής Πελοποννήσου** καθώς και της **λιμνοθάλασσας του**

³⁶ ΕΛΣΤΑΤ (2021), Αριθμός απασχολούμενων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, 2021

³⁷ Ελληνική κυβέρνηση, Λειψυδρία: Τα προβλήματα και οι βασικοί άξονες αντιμετώπισης, 2025

³⁸ Τράπεζα της Ελλάδος, Τρωτότητα στην Κλιματική Αλλαγή: Δασικές πυρκαγιές και μεταφορές στις περιφέρειες Ελλάδος, 2023

³⁹ MDPI, Coastal Hazard Vulnerability Assessment Based on Geomorphic, Oceanographic and Demographic Parameters: The Case of the Peloponnese (Southern Greece), 2018

⁴⁰ MDPI, Forecasting Impacts on Vulnerable Shorelines: Vulnerability Assessment along the Coastal Zone of Messolonghi Area—Western Greece, 2023

Μεσολογγίου είναι **σημαντικά εκτεθειμένες** στην διάβρωση, κυρίως **λόγω της γεωμορφολογίας** τους καθώς, μεταξύ άλλων, χαρακτηρίζονται από αμμώδεις παραλίες και εκβολές ποταμών, συστάσεις οι οποίες είναι ευάλωτες. Η αρμόδια Διεύθυνση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την αντιμετώπιση κρίσεων είναι η Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας στην οποία συγκαταλέγονται τα **αντίστοιχα Τμήματα για κάθε Περιφερειακή Ενότητα**, τα οποία είναι υπεύθυνα για την στελέχωσή τους με καταρτισμένες ομάδες και με τον κατάλληλο εξοπλισμό ώστε να συνδράμουν άμεσα στις κρίσιμες καταστάσεις. Συμπληρωματικά, κατά τόπους λειτουργούν **εθελοντικές ομάδες** που συνδράμουν σε κρίσιμες καταστάσεις. Ωστόσο, πρόκληση εξακολουθεί να αποτελεί η έλλειψη που παρατηρείται σε **σύγχρονο εξοπλισμό**, ενώ η διαρκής εκπαίδευση του προσωπικού είναι εξίσου σημαντική. Ταυτόχρονα, η Περιφέρεια έχει ήδη λάβει μέτρα για την **ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης της παράκτιας ζώνης για την επιτήρησης της διάβρωσης των ακτών**, το οποίο θα περιλαμβάνει την προμήθεια, εγκατάσταση και λειτουργία ενός εκτεταμένου δικτύου παρακολούθησης γεωφυσικών δεικτών, καθώς και την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών ώστε να **αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση και να διαχειρίζονται με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο οι συνέπειες από κατολισθητικά φαινόμενα**.

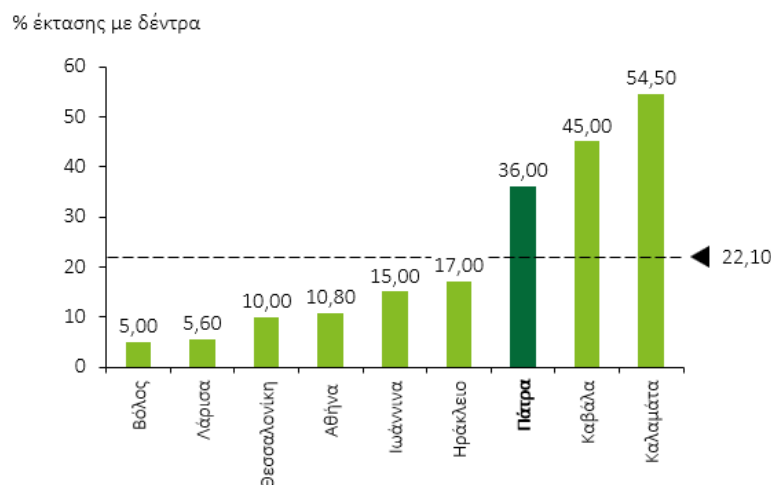
Η δημιουργία ενός ολιστικού **στρατηγικού πλάνου** για τη **σωστή διαχείριση των υδάτινων πόρων** αλλά και τη **διαχείριση κρίσεων** που ενδέχεται να προκύψουν από **τα ακραία καιρικά φαινόμενα**, είναι μείζονος σημασίας για τη θωράκιση της Περιφέρειας απέναντι στις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα, σημαντικό αρωγό στο σύνολο των προαναφερθέντων αναμένεται να αποτελέσει το **Παρατηρητήριο Κλιματικής Αλλαγής**, το οποίο τελεί υπό σχεδιασμό και το οποίο θα εστιάζει σε ποικίλα σχετικά θέματα (πχ. διάβρωση ακτών, παρακολούθηση στάθμης λιμνών, κλπ).

Βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα στο αστικό περιβάλλον

Παρά το γεγονός ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής αφορούν το σύνολο τις Περιφέρειας, τα **αστικά περιβάλλοντα** τείνουν να είναι **περισσότερο εκτεθειμένα** στις επιπτώσεις που σχετίζονται με την εμφάνιση ακραίων θερμοκρασιών και την χρήση ορυκτών καυσίμων οι οποίες, σε συνδυασμό με τον σχεδιασμό της πόλης και τον σύγχρονο τρόπο ζωής, **επηρεάζουν την ποιότητα** ζωής των πολιτών.

Η ύπαρξη **προσβάσιμων πράσινων χώρων** σε μία πόλη είναι σημαντικός δείκτης του **επιπέδου βιωσιμότητας** μιας πόλης. Σύμφωνα με δεδομένα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος⁴¹, η **πόλη της Πάτρας κατατάσσεται 3^η** ανάμεσα σε 9 ελληνικές πόλεις όσον αφορά την **κάλυψη σε δέντρα** της συνολικής έκτασης της πόλης με ποσοστό που αγγίζει το **36%** όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα:

Εικόνα 20: Ποσοστό έκτασης που καλύπτεται από δέντρα, %

⁴¹ European Energy Agency, Urban Tree Cover – Tree cover by cities, 2024

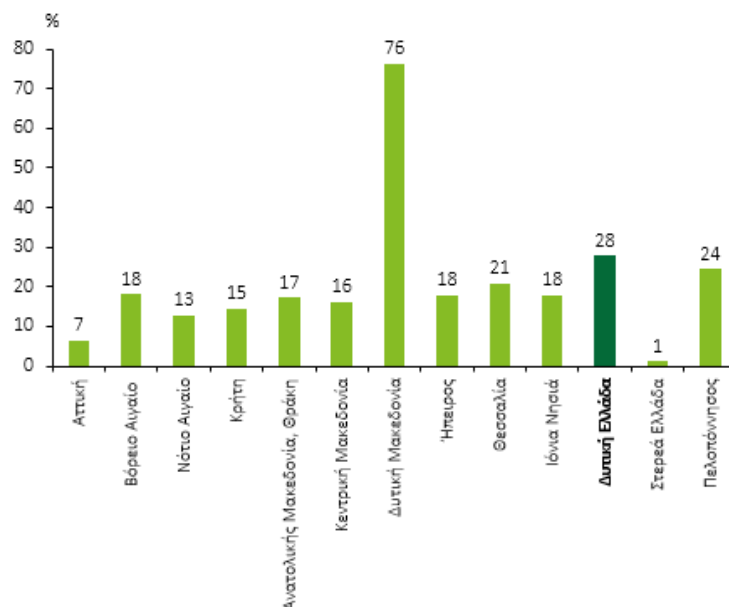
Ένα ακόμα κριτήριο που διαμορφώνει τη βιωσιμότητα του αστικού περιβάλλοντος είναι η **ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα**. Ως προς αυτό το κριτήριο η Πάτρα έχει μια **σχετικά χαμηλή απόδοση** σε σχέση με άλλες ελληνικές πόλεις, καθώς κατατάσσεται **9^η από τις 14 ελληνικές πόλεις** σύμφωνα με δεδομένα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος⁴². Ενδεικτικά, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας για το 2022, η Πάτρα βρίσκεται λίγο υψηλότερα από τον μέσο όρο μεταξύ λοιπών ελληνικών πόλεων όσον αφορά τη συγκέντρωση διοξειδίου του αζώτου στην ατμόσφαιρα με $29,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ σε σχέση με $22,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ σε εθνικό επίπεδο. Αντίθετα, το Αγρίνιο βρίσκεται αισθητά χαμηλότερα με $12,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Συνεπώς, καθίσταται **απαραίτητη** η ανάπτυξη ενός ολιστικού σχεδίου στα πλαίσια της ενεργειακής μετάβασης της Περιφέρειας το οποίο θα προάγει **βιώσιμες λύσεις για το αστικό περιβάλλον**, με σκοπό τόσο την **μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος** όσο και την **ενίσχυση της ανθεκτικότητας των πόλεων**.

Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ακολουθώντας την ευρύτερη τάση της Ελλάδας και της ΕΕ ως προς τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, έχει μειώσει τις συνολικές εκπομπές της σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα έχει **μειώσει κατά ~30%** τις εκπομπές της από το **2010 μέχρι το 2022**, ποσοστό μεγαλύτερο του **μέσου όρου Περιφερειών** ο οποίος ανέρχεται σε **~21,3%**.

Εικόνα 21: Ποσοστό μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ανά περιφέρεια 2010-2022, %

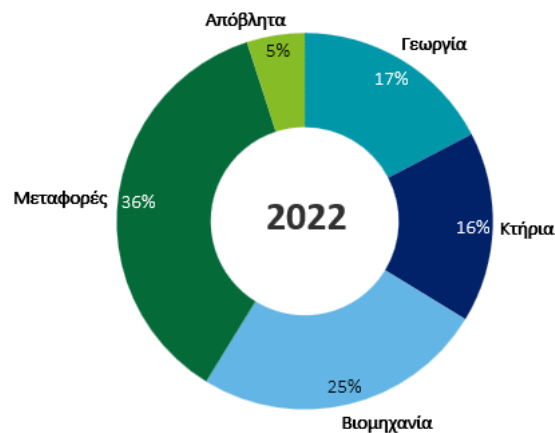

Πηγή: Emissions Database for Global Atmospheric Research, Greenhouse Gas Emissions at sub-national level, 1990-2022

Ο **τομέας δραστηριότητας που συμβάλλει περισσότερο** στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην Δυτική Ελλάδα είναι οι **μεταφορές**, ακολουθούμενος από τη **βιομηχανία**, με τους 2 αυτούς τομείς να απαρτίζουν το **50% των συνολικών εκπομπών**, όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα.

⁴² European Energy Agency, City AQ Viewer, 2025

Εικόνα 22: Κατανομή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ανά τομέα, 2022

Πηγή: Emissions Database for Global Atmospheric Research, Greenhouse Gas Emissions at sub-national level, 1990-2022

Επομένως, ο **σχεδιασμός στρατηγικής** για την εύρεση «πράσινων» **εναλλακτικών στις μεταφορές** αλλά και για την **ώθηση της τοπικής βιομηχανίας** να μεταβεί στη χρήση **εναλλακτικών καυσίμων και πρακτικών** για να μειώσει το ανθρακικό της αποτύπωμα είναι απαραίτητη ώστε η Περιφέρεια να συμβαδίσει με την εθνική στοχοθεσία η οποία προβλέπει **μείωση των συνολικών εγχώριων εκπομπών κατά 72% μέχρι το 2040** σε σχέση με το 2022.⁴³

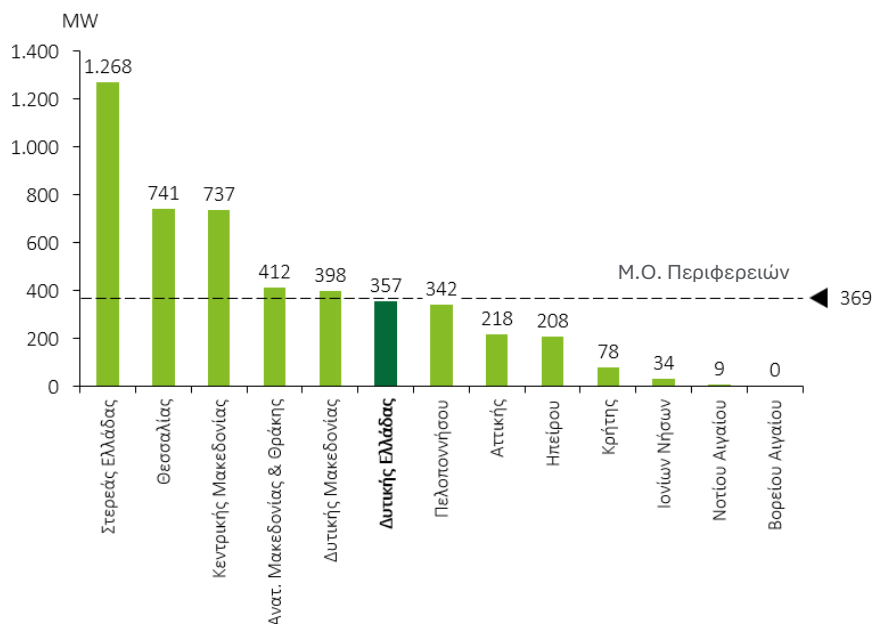
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Ένας από τους σημαντικότερους πυλώνες στους οποίους βασίζεται η **μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλότερων εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου**, είναι ο περιορισμός της ηλεκτροπαραγωγής από ορυκτά καύσιμα και η **ενίσχυση παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές**. Η Δυτική Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια όσον αφορά την εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές καθώς η **εγκατεστημένη ισχύς των αιολικών σταθμών το 2022** ανήλθε σε **370 MW**, περίπου **8% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος αιολικών στη χώρα**, ενώ **των φωτοβολταϊκών σε 357 MW**, περίπου **7%** αντίστοιχα. Ταυτόχρονα, βρίσκεται και σε **ικανοποιητική** θέση σε σχέση με την εγκατεστημένη ισχύ των **λοιπών περιφερειών**, καθώς προσεγγίζει τον μέσο όρο εγκατεστημένης ισχύος των περιφερειών, όπως φαίνεται στα παρακάτω διαγράμματα. Επιπλέον, στην Περιφέρεια εντοπίζεται και ένα από τα **μεγαλύτερα συγκροτήματα υδροηλεκτρικών σταθμών της χώρας**, αυτό του Αχελώου, το οποίο αποτελεί **~30%** της εγκατεστημένης ισχύος του συνόλου **μεγάλων υδροηλεκτρικών σταθμών** της επικράτειας. Η πρόκληση που παραμένει, ωστόσο, αφορά στην περαιτέρω **ενθάρρυνση των βιομηχανιών να διασυνδεθούν με τις ΑΠΕ**, κάτι που εφόσον επιτευχθεί θα οδηγήσει σε σημαντική μείωση των εκπομπών CO₂.

Γενικότερα, ο τομέας ανάπτυξης έργων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές έχει εξελιχθεί με ταχείς ρυθμούς (417 MW εγκατεστημένης ισχύος αιολικών στην ΠΔΕ το 2024), τάση που αναμένεται να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια.

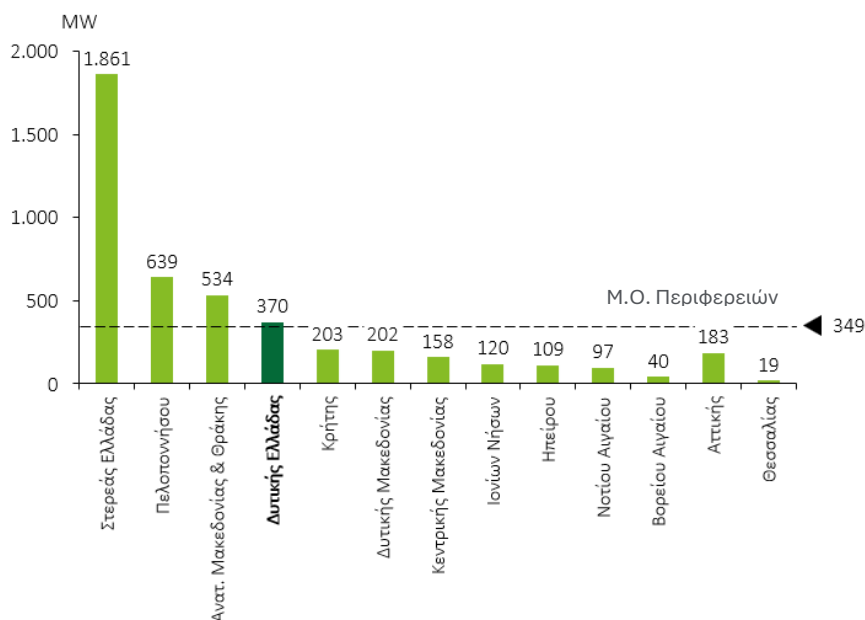
⁴³ Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, 2024

Εικόνα 23:Εγκατεστημένη ισχύς φωτοβολταϊκών σταθμών ανά Περιφέρεια, 2022

Πηγή: ΔΑΠΕΕΠ, Πληροφοριακό Δελτίο ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ, 2022

Εικόνα 24:Εγκατεστημένη ισχύς αιολικών σταθμών ανά Περιφέρεια

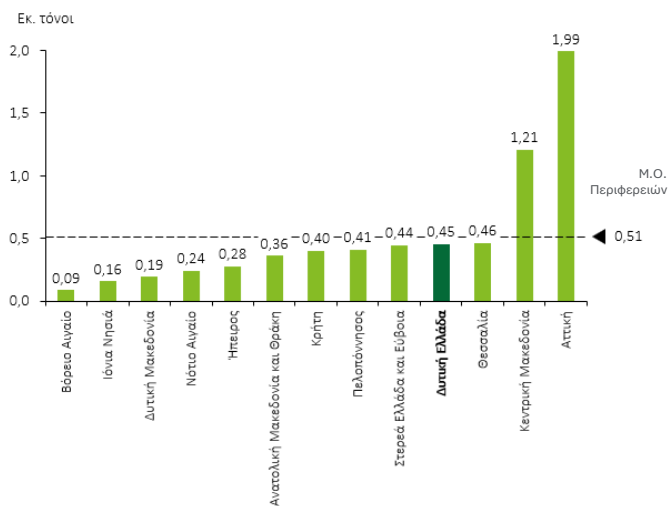

Πηγή: ΕΛΕΤΑΕΝ, Στατιστική της Αιολικής Ενέργειας στην Ελλάδα, 2022

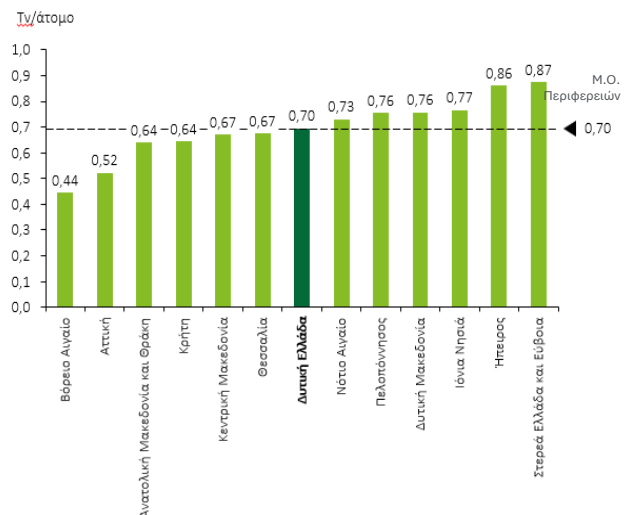
Κατανάλωση πετρελαιοειδών

Παράλληλα με την μετάβαση της ηλεκτροπαραγωγής στις ανανεώσιμες πηγές, εξίσου σημαντικός αναδεικνύεται και ο ρόλος περιορισμού της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων για παραγωγή ενέργειας που προορίζεται για τελικές χρήσεις όπως η θέρμανση, οι μεταφορές κ.λπ. Η Περιφέρεια καταναλώνει περίπου το **7% της συνολικής εγχώριας ποσότητας πετρελαιοειδών** τα οποία περιλαμβάνουν τη βενζίνη, το πετρέλαιο θέρμανσης & κίνησης, το μαζούτ και το υγραέριο. Η **κατά κεφαλήν κατανάλωση** της Περιφέρειας βρίσκεται κοντά στον **μέσο όρο των Περιφερειών** για τα παραπάνω καύσιμα όπως φαίνεται στα παρακάτω διαγράμματα. Αξίζει να σημειωθεί πως η πλειοψηφία των Περιφερειών βρίσκεται σε υψηλότερη θέση από την Περιφέρεια Αττικής σε κατά κεφαλήν κατανάλωση πετρελαιοειδών. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να οφείλεται στο ότι σε αρκετές Περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένης της Δυτικής Ελλάδας, το δίκτυο φυσικού αερίου δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς ώστε να μπορεί να προμηθεύει τόσο τον οικιακό τομέα για θέρμανση και άλλες χρήσεις, καθώς και τη βιομηχανία με αποτέλεσμα για την κάλυψη των αναγκών αυτών να χρησιμοποιούνται πετρελαιοειδή.

Εικόνα 26: Συνολική κατανάλωση πετρελαιοειδών ανά Περιφέρεια, 2023

Εικόνα 25: Κατά κεφαλήν κατανάλωση πετρελαιοειδών ανά Περιφέρεια, 2023

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Κατανάλωση Πετρελαιοειδών, 2023

Δίκτυο και κατανάλωση φυσικού αερίου

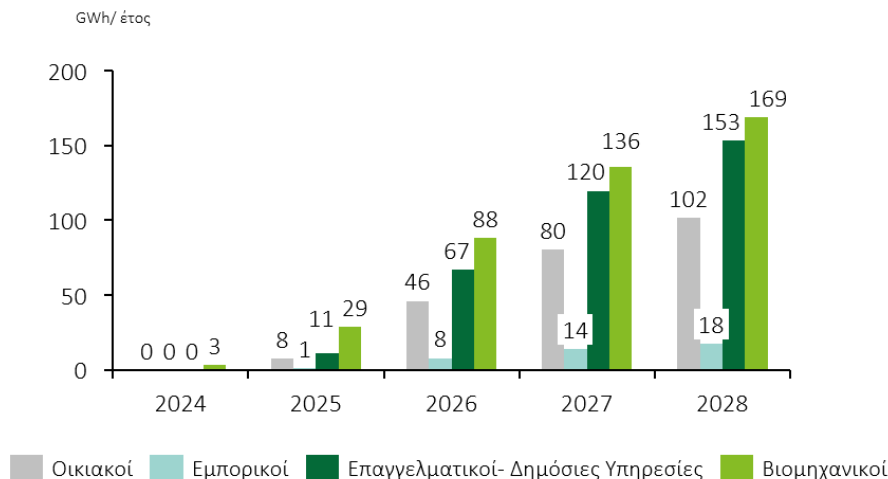
Στο πλαίσιο αυτό, η **ανάπτυξη του δικτύου φυσικού αερίου** στην Περιφέρεια είναι κρίσιμη ώστε η οικονομία να απεξαρτηθεί από την χρήση πετρελαιοειδών και να μειώσει το ανθρακικό αποτύπωμα που προκύπτει από τις χρήσεις του. Το δίκτυο φυσικού αερίου της Περιφέρειας βρίσκεται ακόμα σε πολύ **πρώιμα στάδια**, με **μηδενικούς καταναλωτές να έχουν πρόσβαση** στην κατανάλωση φυσικού αερίου μέχρι και το **2023**. Ωστόσο, το **2023**, σύμφωνα με την Ελληνική Εταιρεία Διανομής Αερίων (Εναον ΕΔΑ) ξεκίνησε η **κατασκευή δικτύου διανομής** στην Περιφέρεια, εντός και **πλησίον της ΒΙ.ΠΕ Πατρών στο Δήμο Δυτικής Αχαΐας**. Στην ίδια ΒΙ.ΠΕ. προβλέπεται να εγκατασταθούν δύο σταθμοί υδροποιημένου αερίου (LNG) για την τροφοδότηση βιομηχανικών καταναλωτών εντός της ΒΙ.ΠΕ. και για τη σύνδεση της πόλης των Πατρών αντίστοιχα, μέσω δικτύου Μέσης και Χαμηλής πίεσης⁴⁴. Έως το 2024, είχαν αναπτυχθεί 28km δικτύου (11,7 km μέσης και 16,3 km χαμηλής πίεσης), ενώ εντός του 2025 αναμένεται να συνδεθούν οι 3 κεντρικές πόλεις της Περιφέρειας: Πάτρα, Αγρίνιο & Πύργος. Μέχρι το **2029** στην Περιφέρεια αναμένεται να υφίστανται **20,8 χλμ δικτύου μέσης & 206,5 χλμ χαμηλής πίεσης**⁴⁵.

⁴⁴ Εναον ΕΔΑ, Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δικτύου 2024-2028

⁴⁵ Εναον ΕΔΑ, Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δικτύου 2025-2029

Οι συνολικές επενδύσεις την περίοδο 2025-2029 αναμένεται να αγγίξουν τα **€46 εκ.** Η δημιουργία ενός εκτεταμένου δικτύου φυσικού αερίου θα διευκολύνει την πρόσβαση των οικιακών καταναλωτών σε ένα καύσιμο χαμηλότερου ανθρακικού αποτυπώματος για χρήση σε θέρμανση και μαγείρεμα στα οποία μέχρι σήμερα χρησιμοποιούνται ευρέως το πετρέλαιο και το υγραέριο, ενώ ταυτόχρονα θα δώσει την ευκαιρία στους βιομηχανικούς καταναλωτές να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους μειώνοντας τα λειτουργικά τους έξοδα αλλά και το ανθρακικό τους αποτύπωμα.

Εικόνα 27: Εκτίμηση εξέλιξης διανεμόμενων ποσοτήτων αερίου στην Δυτική Ελλάδα, GWh/έτος

Πηγή: Εναον ΕΔΑ, Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δικτύου 2024-2028

Διαχείριση αποβλήτων

Όσον αφορά στη διαχείριση αποβλήτων, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στηρίζεται κατά βάση στην **υγειονομική ταφή** ως κύρια μέθοδο διαχείρισης των αστικών αποβλήτων, με το ποσοστό ανακύκλωσης, η οποία θεωρείται περιβαλλοντικά προτιμητέος τρόπος διαχείρισης αποβλήτων, να μην ξεπερνάει το 10%. Στην Περιφέρεια εντοπίζονται **8 Χώροι Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (ΧΥΤΑ)** που τοποθετούνται και στις 3 περιφερειακές ενότητες, **5 Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ)**, όπου τα αστικά απόβλητα μεταφορτώνονται από τα οχήματα συλλογής σε μεγαλύτερα οχήματα για μεταφορά σε ΧΥΤΑ και **1 Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) στην Πάτρα**. Κατά συνέπεια, **~90%** των απορριμμάτων καταλήγουν στα ΧΥΤΑ με το υπόλοιπο **~10%** να ανακτάται μέσω ανακύκλωσης, ενώ δεν καταγράφεται ανάκτηση οργανικών αποβλήτων⁴⁶.

Με βάση και τη στοχοθεσία του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων 2020-2030, η Περιφέρεια έχει δρομολογήσει την **κατασκευή 7 Μονάδων Διαχείρισης Αποβλήτων/Βιοαποβλήτων** οι οποίες αναμένεται να δώσουν τη δυνατότητα **μείωσης του όγκου των απορριμμάτων** ή/και επαναχρησιμοποίησης τους μέσω της ανάκτησης ανακυκλώσιμων υλικών, της βιολογικής τους επεξεργασίας κλπ. Η δημιουργία **ποικίλων ροών συλλογής απορριμμάτων** και η υλοποίηση των επενδύσεων σε **σύγχρονες μονάδες διαχείρισης** είναι μονόδρομος ώστε η Περιφέρεια να αναπτύξει ένα πιο **αποδοτικό και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα διαχείρισης αποβλήτων**.

⁴⁶ Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, ΠΕΣΔΑ, 2021

Παρουσίαση σύγχρονων τάσεων

Οι πολιτικές που αφορούν την **ενεργειακή μετάβαση** και την **ανθεκτικότητα** των κρατών βρίσκονται στην **κορυφή της ατζέντας της Ευρωπαϊκής Ένωσης** τις τελευταίες δεκαετίες. Καθώς, η **αγορά των ΑΠΕ** βρίσκεται πλέον σε ένα **σημείο ωριμότητας**, οι τάσεις μετατοπίζονται προς **νέες τεχνολογίες και σχέδια** που αφορούν το **ευρύτερο σύστημα ενέργειας**. Ταυτόχρονα, έμφαση δίνεται στη **μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος τομέων πλέον της ηλεκτροπαραγωγής**, όπως οι μεταφορές, τα κτήρια και η διαχείριση αποβλήτων. Σε αυτό το πλαίσιο, οι νέες τάσεις και τεχνολογίες θέτουν το πλαίσιο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών για την ενεργειακή μετάβαση και την κλιματική ανθεκτικότητα.

Παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και αποθήκευση ενέργειας

Η **παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ** έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια στην **Ευρώπη** με το μερίδιο τους στη συνολική παραγωγή να αγγίζει το **25% το 2023 από 10% το 2005**. Η ανάπτυξη της αγοράς των ΑΠΕ σε εθνικό επίπεδο ακολουθεί τις ευρωπαϊκές τάσεις, καθώς σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, η **εγκατεστημένη ισχύς σε ΑΠΕ** αναμένεται να **διπλασιαστεί** από το 2022 έως το **2030** αγγίζοντας τα **28,2 GW** (ΕΣΕΚ, 2024). Η ασυνεχής παραγωγή των ΑΠΕ καθιστά αναγκαία την αποθήκευση ενέργειας για τη σταθερότητα του συστήματος και την αποφυγή απώλειας διαθέσιμης ενέργειας. Σε αυτό το πλαίσιο κρίνεται αναγκαία η **ανάπτυξη έργων αποθήκευσης** είτε με **μπαταρίες** είτε με **αντλησιοταμίευση** τα οποία συνολικά αναμένεται να φτάσουν τα **6 GW το 2030 από 0,7 GW σήμερα** (ΕΣΕΚ, 2024). Η Πολιτεία ήδη έχει κινητοποιηθεί ώστε να στηρίξει την αποθήκευση μέσω **μπαταριών μέσα από δημοπρασίες παροχής κεφαλαιουχικής και λειτουργικής ενίσχυσης**. Ταυτόχρονα, για τα έργα ΑΠΕ που θα εξασφαλίσουν χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος «Απόλλων» αναμένεται να υπάρξει **συμπληρωματική χρηματοδότηση μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης για την εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης**.

Επέκταση δικτύου φυσικού αερίου

Η **κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ** ακολουθεί μια **ελαφρώς πτωτική** πορεία καθώς τα τελευταία χρόνια μειώνεται με ετήσιο ρυθμό ~1% σε αντίθεση με την **Ελλάδα** στην οποία η κατανάλωση **αυξάνεται με ρυθμό ~2%**, καθώς η ηλεκτροπαραγωγή με ορυκτά καύσιμα μεταβαίνει από τον λιγνίτη στο φυσικό αέριο, ενώ ταυτόχρονα τελικές χρήσεις όπως η θέρμανση μεταστρέφονται επίσης στο φυσικό αέριο με στόχο τη μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος. Σε εγχώριο επίπεδο, η **αξιοποίηση υφιστάμενων έργων διεθνών διασυνδέσεων** όπως ο αγωγός διασύνδεσης Ελλάδας-Βουλγαρίας και TAP (Trans- Adriatic Pipeline) σε συνδυασμό με νέα έργα όπως το **τερματικό LNG της Αλεξανδρούπολης** το οποίο τέθηκε σε εμπορική λειτουργία μέσα στο **2024**, αναδεικνύουν το ρόλο που αναμένεται να διαδραματίσει το καύσιμο στο ενεργειακό μέλλον της χώρας. Το **πλάνο ανάπτυξης** του Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου ΔΠΑ 2024-2033 περιλαμβάνει **71 έργα** συνολικού προϋπολογισμού **1,37 δις €**, στοχεύοντας στην περαιτέρω διαφοροποίηση των πηγών προμήθειας και την **ενεργειακή ασφάλεια** της Ελλάδας και της ευρύτερης περιοχής, μεταξύ άλλων και με την ανάπτυξη νέων διασυνδέσεων. Στο πλάνο αυτό αποτυπώνονται και έργα που αποσκοπούν στην **επέκταση του εθνικού συστήματος φυσικού αερίου σε νέες περιοχές συνδεδεμένες με δίκτυο διανομής**, στα οποία περιλαμβάνεται και ένας **αγωγός υψηλής πίεσης προς την Πάτρα** προϋπολογισμού **101,4 εκ €** ο οποίος θα εξασφαλίζει την προμήθεια φυσικού αερίου στην Δυτική Ελλάδα & την Πελοπόννησο.

«Πράσινες» Μεταφορές

Η μετάβαση σε **μεταφορές χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος** αποτελεί **στратηγική προτεραιότητα για την ΕΕ** καθώς ~30% των συνολικών **εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου** προέρχονται από τις μεταφορές (IEA, 2022). Ενδεικτικές περιοχές δράσης της ΕΕ προς αυτή την κατεύθυνση αποτελούν η **ενίσχυση των οχημάτων μηδενικών εκπομπών** και η ανάπτυξη των αντίστοιχων **υποδομών** (πχ. στόχος για 3 εκ. φορτιστές το 2030), καθώς και

	η βιώσιμη υπεραστική και αστική κινητικότητα μέσω του διπλασιασμού της κυκλοφορίας των σιδηροδρόμων υψηλής ταχύτητας και της ανάπτυξης επιπλέον υποδομών ποδηλασίας τα επόμενα 10 χρόνια (European Commission). Η Ελλάδα προχωρά στην ίδια κατεύθυνση, με στόχο την ανάπτυξη δημοσίως προσβάσιμων υποδομών φόρτισης συνολικής ισχύος άνω των 550 MW έως το 2030 (εκτίμηση για 40.000 έως 100.000 σημεία φόρτισης, ΕΣΕΚ 2024). Ταυτόχρονα αναπτύσσεται και το υδρογόνο ως καύσιμο στις μεταφορές με τα πρώτα λεωφορεία υδρογόνου να αναμένεται να ενταχθούν στον στόλο της ΟΣΥ έως το 2026, ενώ το πρώτο πρατήριο υδρογόνου εμπορικής χρήσης λειτουργεί ήδη στους Αγίους Θεοδώρους.
 Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και υποδομών	Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τον οικιακό, εμπορικό και δημόσιο τομέα στην Ευρώπη αποτελούν περίπου το 15% των συνολικών εκπομπών (IEA, 2022). Με σκοπό τη μείωσή τους, η ΕΕ στοχεύει στον περιορισμό της τελικής κατανάλωσης ενέργειας κατά 11,7% έως το 2030 σε σύγκριση με τις προβλέψεις του 2020. Παράλληλα, έχει τεθεί ο στόχος ετήσιας μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας κατά 1,9% για τον δημόσιο τομέα, ενώ έχει επεκταθεί η ετήσια υποχρέωση ανακαίνισης κτιρίων κατά 3% σε όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης. Επιπλέον, οι χώρες της ΕΕ πρέπει να επιτύχουν μέσο ετήσιο ποσοστό εξοικονόμησης ενέργειας 1,49% από το 2024 έως το 2030 (European Commission). Για το σκοπό αυτό, η ΕΕ υποστηρίζει την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων με εργαλεία όπως το European Energy Efficiency Fund, το οποίο αποτελεί μια συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για την ανάπτυξη έργων ενεργειακής απόδοσης και "πράσινων" αστικών συγκοινωνιών στοχεύοντας δημοτικές και περιφερειακές αρχές. Αντίστοιχα στην Ελλάδα, με τη χρηματοδότηση της ΕΕ, υπάρχουν διαθέσιμα προγράμματα που στοχεύουν στην εξοικονόμηση ενέργειας και την ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακών υποδομών και εξοπλισμού σε νοικοκυριά, επιχειρήσεις, σχολεία και δημοτικές υποδομές (πχ. "Εξοικονομώ" που αφορά την ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών και το πρόγραμμα που αφορά την παροχή χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση στις Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ)).
 Αειφορική διαχείριση αποβλήτων	Η ΕΕ έχει θέσει ως προτεραιότητα τη μετατροπή των αποβλήτων σε αξιοποιήσιμο πόρο καθώς είναι καίριας σημασίας για τη μετάβαση σε μια καθαρότερη, κλιματικά ουδέτερη και κυκλική οικονομία. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα, η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων είναι η προτιμώμενη επιλογή και η αποστολή αποβλήτων σε χώρους υγειονομικής ταφής θα πρέπει να είναι η έσχατη λύση, ενώ η διαχείριση αποβλήτων μέσω ανακύκλωσης, ανάκτησης και επαναχρησιμοποίησης συστήνονται. Στόχοι της ΕΕ είναι το 2025 το ποσοστό ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων να φτάσει στο 55% και απορριμμάτων συσκευασίας το 65%, ενώ μέχρι το 2035 το ποσοστό υγειονομικής ταφής των αστικών αποβλήτων πρέπει να είναι <10%. Στην Ελλάδα, έμφαση δίνεται στην δημιουργία μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων οι οποίες αυξήθηκαν από 3 σε 12 από το 2019 στο 2024, καθώς και στην ενίσχυση της ανακύκλωσης με αύξηση των σημείων απόθεσης αποβλήτων καθώς και αναβάθμιση των μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων σε μονάδες ανάκτησης και ανακύκλωσης.
 Αειφορική διαχείριση	Οι σύγχρονες τάσεις στη διαχείριση υδάτων περιλαμβάνουν τεχνικές όπως η αφαλάτωση, η συλλογή όμβριων υδάτων και τα έξυπνα συστήματα άρδευσης, με στόχο την εξοικονόμηση νερού και την αντιμετώπιση της λειψυδρίας. Στην Ελλάδα και την Ευρώπη, προγράμματα όπως το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (EAFRD), το Horizon Europe και το LIFE Programme υποστηρίζουν δράσεις για την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών και βιώσιμων πρακτικών. Παραδείγματα περιλαμβάνουν την αφαλάτωση

υδάτινων πόρων	στις Κυκλάδες, που χρηματοδοτείται από το Εθνικό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (NRDP), τη συλλογή όμβριων υδάτων στην Ανδαλουσία, που υποστηρίζεται από το LIFE Programme, και τα έξυπνα συστήματα άρδευσης στην Τοσκάνη, που χρηματοδοτούνται από το Horizon Europe. Αυτά τα έργα έχουν βελτιώσει την αποδοτικότητα της χρήσης νερού και την παραγωγικότητα των καλλιεργειών.
 Ενεργειακές κοινότητες	Αναγνωρίζοντας τη δυνητική συμβολή των ενεργειακών κοινοτήτων στην επίτευξη ενός ασφαλέστερου, οικονομικά προσιτού και καθαρότερου ενεργειακού συστήματος για την Ευρώπη, το σχέδιο REPowerEU πρότείνει τον κοινό πολιτικό στόχο της επίτευξης 1 ενεργειακής κοινότητας ανά Δήμο με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων έως το 2025. Σήμερα, στην Ελλάδα υπάρχουν 1.703 ενεργειακές κοινότητες, με τις περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας και Δυτικής Ελλάδας να ηγούνται σε πλήθος. Οι ενεργειακές κοινότητες λαμβάνουν στήριξη μέσω προγραμμάτων όπως το ΠΔΑΜ 2021-2027, που χρηματοδότησε με €5.4 εκατ. την κοινότητα του Δήμου Κοζάνης για φωτοβολταϊκά συστήματα 7 MW. Το πρόγραμμα "Απόλλων" στοχεύει στην χρηματοδότηση έργων ΑΠΕ μέσω της αξιοποίησης του μοντέλου των Ενεργειακών Κοινοτήτων, με τη σύσταση Ενεργειακής Κοινότητας Πολιτών σε κάθε Περιφέρεια, στην οποία θα συμμετέχουν οι ΟΤΑ, ΓΟΕΒ-ΤΟΕΒ, ΔΕΥΑ και ευάλωτα νοικοκυριά.
 Πρόληψη και επιχειρησιακή ετοιμότητα	Η ετοιμότητα απόκρισης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ για πάνω από 20 χρόνια, αφού το 2001 δημιουργήθηκε ο Ευρωπαϊκός μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας, ο οποίος έχει ενεργοποιηθεί 650 φορές από το 2007 μέχρι το 2022. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παροτρύνει τα κράτη-μέλη να υποστηρίξουν την έρευνα και την καινοτομία ώστε να βελτιώσουν τον εθνικό μηχανισμό πολιτικής προστασίας σε συνεργασία με πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα κλπ, να κάνουν χρήση Ευρωπαϊκών κονδυλίων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, να καλλιεργήσουν την ετοιμότητα και ανθεκτικότητα του πληθυσμού μέσω εκπαίδευσης και ασκήσεων καθώς και να δώσουν έμφαση στις εθελοντικές οργανώσεις, μεταξύ άλλων. Στην Ελλάδα, συστάθηκε το 2021 το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας που είναι υπεύθυνο για την αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων, στο πλαίσιο της οποίας αναλαμβάνει έργα για την αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας στην επικράτεια όπως για παράδειγμα το έργο που αφορά τη σύσταση δεκατριών (13) Περιφερειακών Επιχειρησιακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας (Π.Ε.ΚΕ.Π.Π.) σε κάθε Περιφέρεια της Ελλάδας, με λειτουργία επί εικοσιτετράωρου βάσεως.

Αυτές οι σύγχρονες τάσεις συνθέτουν ένα πλαίσιο ευκαιριών και προκλήσεων για τις περιφέρειες, και ειδικά για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η οποία καλείται να διαμορφώσει μια στρατηγική που να εξασφαλίζει τόσο την ανθεκτικότητα του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όσο και την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των υποδομών που σχετίζονται με την «πράσινη» μετάβαση ώστε να εξασφαλιστεί ένα βιώσιμο μέλλον για την Περιφέρεια.

Φιλοδοξία ΠΔΕ & Στρατηγικές Προτεραιότητες για την επόμενη περίοδο

«Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας επιδιώκει να εστιάσει στην Περιφερειακή ανάπτυξη, προωθώντας βιώσιμες πρακτικές που επικεντρώνονται στον ενεργειακό μετασχηματισμό και την ανθεκτικότητα απέναντι στην κλιματική αλλαγή, για ένα πιο πράσινο μέλλον. Μέσω της προώθησης «πράσινης» ενέργειας και καυσίμων χαμηλού ενεργειακού αποτυπώματος, η Περιφέρεια στοχεύει στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και στην αύξηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η «πράσινη» επιχειρηματικότητα θα ενισχυθεί με την επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου και την αειφορική διαχείριση αποβλήτων. Παράλληλα, η αναβάθμιση των υπηρεσιών πολιτικής προστασίας θα ενισχύσει την ανθεκτικότητα, θέτοντας τον πολίτη και το περιβάλλον στο επίκεντρο του σχεδιασμού»

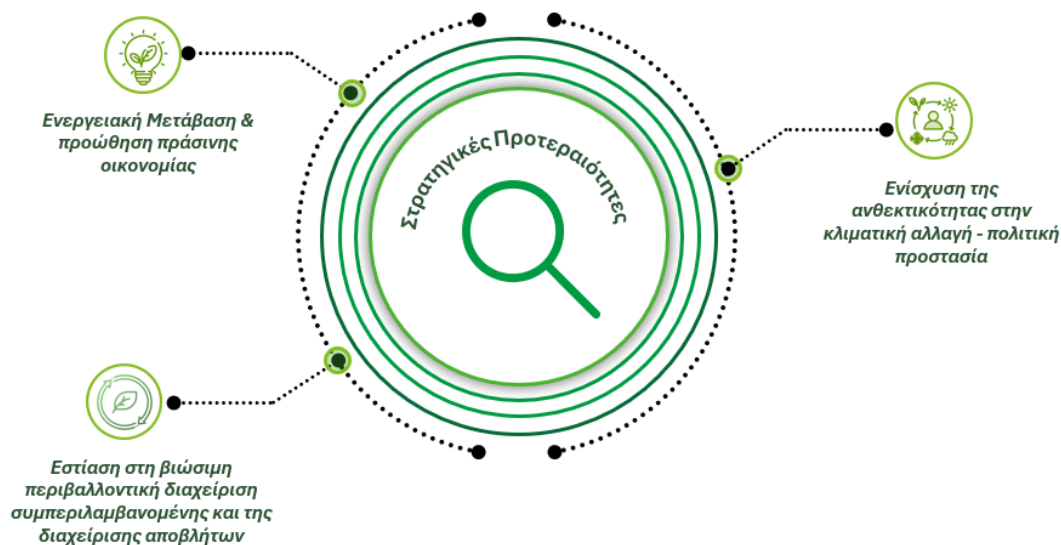
Θεμελίωση της Στρατηγικής Φιλοδοξίας

Στο πλαίσιο των ραγδαίων εξελίξεων που λαμβάνουν χώρα στον τομέα της πράσινης μετάβασης τόσο σε εγχώριο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και των συσσωρευτικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, είναι απαραίτητη η λήψη δραστικών μέτρων για την ενίσχυση της ανθεκτικότητάς της και την εξασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος για το περιβάλλον και τους πολίτες της Περιφέρειας.

Η μετάβασή της σε μια πράσινη οικονομία που προάγει τις χρήσεις και δραστηριότητες με χαμηλό ενεργειακό αποτύπωμα βασίζεται στην υλοποίηση δράσεων για την περαιτέρω ενίσχυση της ανάπτυξης έργων παραγωγής ενέργειας μέσω ανανεώσιμων πηγών καθώς και την μεταστροφή τομέων δραστηριότητας προς την χρήση εναλλακτικών μορφών ενέργειας. Η μεταστροφή σε δραστηριότητες με χαμηλό ενεργειακό αποτύπωμα αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για την επίτευξη περιβαλλοντικής ισορροπίας, ενώ παράλληλα ενισχύει την οικονομική ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας. Επιπλέον, κομβικής σημασίας είναι η βελτίωση του υφιστάμενου μηχανισμού διαχείρισης αποβλήτων ώστε να μειωθεί το περιβαλλοντικό αποτύπωμα ενισχύοντας την κυκλική οικονομία.

Παράλληλα, η ενίσχυση της ετοιμότητας της Περιφέρειας απέναντι σε ακραία καιρικά φαινόμενα που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή απαιτεί αναβάθμιση του υφιστάμενου μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας μέσω του εκσυγχρονισμού των υποδομών και του εξοπλισμού, καθώς και την συνεχή εκπαίδευση αρμόδιων φορέων και εθελοντών. Η Περιφέρεια στοχεύει στην υλοποίηση στρατηγικών οι οποίες υπερβαίνουν τη διαχείριση επιμέρους ζητημάτων και επικεντρώνονται στη δημιουργία ισχυρών βάσεων για ένα βιώσιμο και δίκαιο μέλλον.

Βάσει των ανωτέρω αναγνωρίζονται οι κάτωθι στρατηγικές προτεραιότητες:

Ενεργειακή Μετάβαση & Προώθηση Πράσινης Οικονομίας

Στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης η Περιφέρεια θα στοχεύσει σε ένα σύνολο παρεμβάσεων επιδιώκοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος. Πρώτα απ' όλα, θα ενισχυθεί περαιτέρω η προώθηση και υποστήριξη ενεργειακών κοινοτήτων, προσφέροντας δράσεις ευαισθητοποίησης ώστε οι πολίτες να κατανοήσουν και να συμμετάσχουν ενεργά σε αυτές τις κοινότητες. Επιπλέον, θα στοχεύσει στην ανάπτυξη υποδομών για μεταφορές χαμηλών εκπομπών, εστιάζοντας στη μικροκινητικότητα στα αστικά κέντρα, όπως ποδήλατα και πατίνια, καθώς και στην ανάπτυξη υποδομών φόρτισης οχημάτων, προωθώντας τη μετάβαση σε οικολογικές μεταφορές. Παράλληλα, θα προωθηθεί η συστηματική ενημέρωση των πολιτών για διαθέσιμα εθνικά και ευρωπαϊκά Προγράμματα που θα στοχεύουν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών, ενώ η ίδια η Περιφέρεια θα στοχεύσει στη συμμετοχή σε Προγράμματα ανάπτυξης έργων ενεργειακής απόδοσης, εξασφαλίζοντας αναβαθμίσεις και εκσυγχρονισμό των υποδομών της. Τέλος, θα υποστηριχθεί η επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου, παρέχοντας στις βιομηχανίες τη δυνατότητα να μειώσουν το ανθρακικό τους αποτύπωμα και τα λειτουργικά έξοδα, καθιστώντας τις πιο ανταγωνιστικές και ενισχύοντας την πράσινη οικονομία της περιοχής.

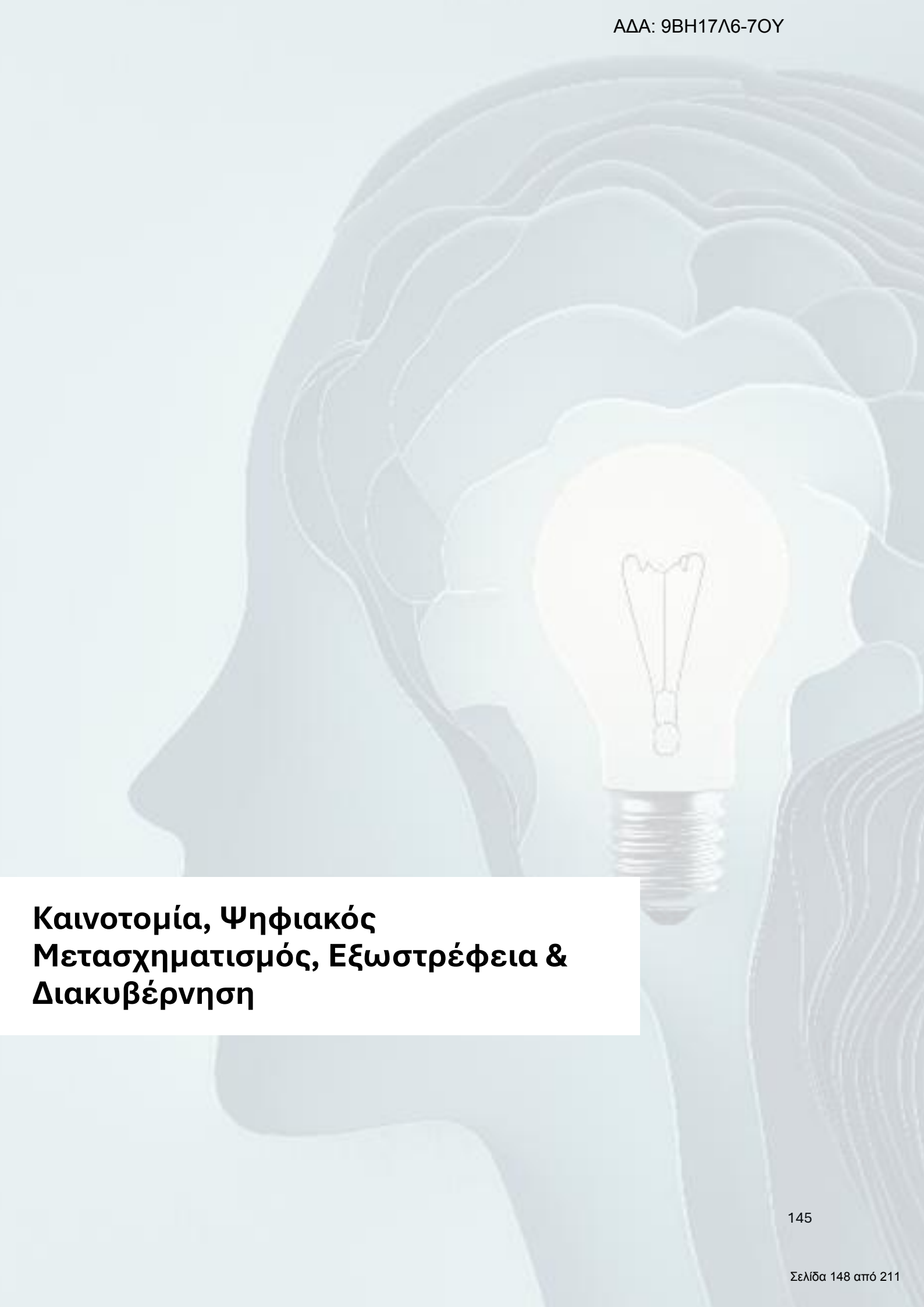
Εστίαση στη βιώσιμη περιβαλλοντική διαχείριση συμπεριλαμβανομένης και της διαχείρισης αποβλήτων

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στο πλαίσιο της στρατηγικής προτεραιότητας για βιώσιμη περιβαλλοντική διαχείριση, σχεδιάζεται να εστιαστεί στην αειφόρο διαχείριση αποβλήτων και υδάτινων πόρων. Όσον αφορά τη διαχείριση αποβλήτων, αναμένεται να αυξηθεί ο αριθμός των εγκαταστάσεων διαχείρισης, προκειμένου να επιτευχθεί μείωση του όγκου των απορριμμάτων και αύξηση της ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης. Επιπλέον, θα διοργανωθούν εκπαιδευτικές καμπάνιες και προγράμματα ευαισθητοποίησης για το κοινό, με σκοπό την ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών σε θέματα διαχωρισμού και ανακύκλωσης αποβλήτων. Σχετικά με τη διαχείριση των υδατικών πόρων, στόχος είναι να ενισχυθούν και να εκσυγχρονιστούν οι υποδομές άρδευσης, ώστε να επιτευχθεί η μείωση των απωλειών νερού και η βελτίωση της χρησιμοποίησής τους. Επιπλέον, σχεδιάζεται να αναληφθούν δράσεις ευαισθητοποίησης των πολιτών για την εξοικονόμηση νερού, με σκοπό την ανάπτυξη μιας κουλτούρας ορθής και βιώσιμης διαχείρισης των υδάτινων πόρων. Μέσω αυτών των δράσεων,

επιδιώκεται η προώθηση ενός βιώσιμου και υπεύθυνου μοντέλου περιβαλλοντικής διαχείρισης που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Ενίσχυση της Ανθεκτικότητας στην Κλιματική Αλλαγή – Πολιτική Προστασία

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας φιλοδοξεί να ενισχύσει τον υφιστάμενο μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας ώστε να αποτελέσει έναν ολοκληρωμένο, αποτελεσματικό και ανθεκτικό μηχανισμό. Αρχικά, θα ενισχυθούν σημαντικά οι υποδομές και ο εξοπλισμός, κυρίως μέσω προγραμμάτων χρηματοδότησης, όπως το ΕΣΠΑ 2021-2027 μέσα από το οποίο θα χρηματοδοτηθούν δράσεις προμήθειας εξοπλισμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση πυρκαγιών. Παράλληλα, προτεραιότητα είναι ο εκσυγχρονισμός της Διοίκησης με την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου ψηφιακού κέντρου επιχειρήσεων που θα περιλαμβάνει GIS και σύγχρονες υποδομές επικοινωνιών. Η διαρκής εκπαίδευση του προσωπικού θα ενισχυθεί, με ετήσιες ασκήσεις (drills) και εκπαιδεύσεις στην χρήση drones και της Τεχνητής Νοημοσύνης για ανίχνευση φαινομένων στα αρχικά τους στάδια. Ταυτόχρονα, θα καταγράφεται συστηματικά η αποδοτικότητα του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας μέσω της παρακολούθησης ορισμένων δεικτών απόδοσης, όπως ο αριθμός εκπαιδευτικών ασκήσεων και η ετήσια μεταβολή προσωπικού. Επιπλέον, θα προωθηθεί η συνεργασία μεταξύ διαφόρων φορέων, όπως Δήμοι, Πυροσβεστική, ΕΚΑΒ και εθελοντικές οργανώσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των καταστροφών. Τέλος, θα δοθεί έμφαση στην εκπαίδευση των πολιτών και των φορέων σε θέματα πολιτικής προστασίας και στην ευαισθητοποίηση του κοινού για την ασφαλή συμπεριφορά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Καινοτομία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Εξωστρέφεια & Διακυβέρνηση

Καινοτομία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Εξωστρέφεια & Διακυβέρνηση

Φιλοδοξία

Ανάδειξη και αναβάθμιση του περιφερειακού οικοσυστήματος **καινοτομίας** ως βασικού μοχλού ανταγωνιστικότητας. Η έμφαση στην **καινοτομία**, την **τεχνολογία**, τις **συνεργασίες** & τη **στήριξη των νέων γενεών** στην ΠΔΕ.

Υφιστάμενη Κατάσταση

Ανταγωνιστικότητα

170η

Θέση παγκοσμίως (2025)

Κατάταξη μεταξύ ευρωπαϊκών περιφερειών ως "Moderate Innovator" με βαθμολογία **73,8** και βελτίωση **14%** από το 2018

Οικοσύστημα

8 Κέντρα Καινοτομίας

9 Ερευνητικά Ιδρύματα

Έρευνα & Ανάπτυξη

150.7

Δημόσιες Δαπάνες E&A

30ή θέση ευρωπαϊκά με επίδοση **150,7%** του μέσου όρου ΕΕ (2025)

Ιδιωτικές δαπάνες E&A: 49,3% του μέσου όρου ΕΕ (194η θέση)

Καινοτομία

11η

Θέση Ευρωπαϊκά (2025)

Καινοτόμα προϊόντα από ΜμΕ (βαθμολογία 185,3), υπερβαίνοντας σημαντικά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο

Ψηφιακός μετασχηματισμός

~€15 εκ. συνολικές επενδύσεις

Φιλόδοξο πρόγραμμα ψηφιακών έργων που καλύπτει όλο το φάσμα δημόσιων υπηρεσιών και υποδομών

400 νέες ψηφιακές υπηρεσίες

Ανάπτυξη "περιφερειακού γον" με πλήρη διαλειτουργικότητα με το κεντρικό gov.gr

Τάσεις

- Τεχνητή Νοημοσύνη και αυτοματοποίηση στη Δημόσια Διοίκηση
- Κυβερνοασφάλεια και ψηφιακή ανθεκτικότητα
- Περιφερειακά Οικοσυστήματα Καινοτομίας και διαπεριφερειακές συμμαχίες
- Συμμετοχική Διακυβέρνηση
- Αποκεντρωμένες τεχνολογίες
- Πράσινος ψηφιακός μετασχηματισμός
- Ψηφιακές δεξιότητες και Διά Βίου Μάθηση
- Διαλειτουργικότητα και Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Ενιαία Αγορά

Στοχεύοντας στο 2028...

Έως το 2028, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στοχεύει στην εδραίωση της θέσης της ως **Regional Innovation Valley** στη **Νοτιοανατολική Ευρώπη**, με περαιτέρω ενίσχυση της διεθνούς παρουσίας, βελτίωση της ψηφιακής διακυβέρνησης και ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου οικοσυστήματος καινοτομίας που συνδυάζει την **τεχνολογική αριστεία** με την **κοινωνική συνοχή**.

4.3.5 Άξονας V – Καινοτομία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Εξωστρέφεια & Διακυβέρνηση

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) αναδεικνύεται ως **ένας από τους κορυφαίους περιφερειακούς πόλους καινοτομίας** στη χώρα, κατατασσόμενη μεταξύ των **Moderate Innovators** και καταλαμβάνοντας **ισχυρή θέση πανελλαδικά** στο Regional Innovation Scoreboard. Η περιφέρεια στηρίζεται σε ένα **ισχυρό οικοσύστημα ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και ερευνητικών κέντρων**, με το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών (ΕΠΠ) να αποτελούν τους **κεντρικούς πυλώνες καινοτομίας**.

Η **αναγνώριση της ΠΔΕ ως "Regional Innovation Valley"** από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2024 επισφραγίζει την πρωτοπορία της στον τομέα της καινοτομίας και διευκολύνει τη συμμετοχή της σε διαπεριφερειακές πρωτοβουλίες αιχμής. Στον τομέα του **ψηφιακού μετασχηματισμού**, η ΠΔΕ υλοποιεί ένα εκτεταμένο πρόγραμμα έργων με κορυφαίες πρωτοβουλίες όπως το DigiWest για την υποστήριξη των ΜμΕ, την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών και την ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας. Ως η **μόνη Περιφέρεια στη χώρα με ειδικό τμήμα κυβερνοασφάλειας**, πρωτοπορεί στην ψηφιακή διακυβέρνηση, ενώ παράλληλα ενισχύει την **εξωστρέφειά της** μέσω στρατηγικών διεθνών συνεργασιών και συμμετοχής σε ευρωπαϊκά προγράμματα.

Παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η ανάγκη ενίσχυσης των ειδικών ΤΠΕ και η βελτίωση των συνεργασιών μεταξύ καινοτόμων επιχειρήσεων, η Περιφέρεια **διαθέτει εξαιρετικές δυνατότητες** στην εισαγωγή καινοτόμων προϊόντων και διαδικασιών από τις ΜμΕ, καθώς και όλες τις προϋποθέσεις να εξελιχθεί σε **περιφερειακό κέντρο αριστείας** για την καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Δείκτης Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας

Σύμφωνα με το Regional Innovation Scoreboard 2025, η Δυτική Ελλάδα κατατάσσεται στην **170^η θέση** μεταξύ των ευρωπαϊκών Περιφερειών με βαθμολογία **73,8 σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο το 2025**, καταλαμβάνοντας την **4^η θέση στην Ελλάδα** ως **"Moderate Innovator"**. Η Περιφέρεια παρουσιάζει μια σταθερά ανοδική πορεία με βελτίωση 14,0% από το 2018, αν και σημειώνει μικρή στασιμότητα (+0,4%) την περίοδο 2023-2025.

Πίνακας 19: Regional Innovation Scoreboard 2025

Περιφέρεια	Επίδοση σε σχέση με την ΕΕ το 2025	Κατηγορία επίδοσης	Κατάταξη	Αλλαγή στην επίδοση 2018-2025	Αλλαγή στην επίδοση 2023-2025
Ελλάδα	75,8	Moderate	-	15,3	-0,4
Αττική	85,1	Moderate	149	15,9	0,4
Βόρειο Αιγαίο	63,1	Emerging+	195	15,7	15,5
Νότιο Αιγαίο	50,2	Emerging	228	17,6	1,4
Κρήτη	87,6	Moderate	143	9,2	13
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	66,6	Emerging	190	21,1	4,7
Κεντρική Μακεδονία	75,3	Moderate	166	11,1	-2,5
Δυτική Μακεδονία	53,5	Emerging	222	2,5	-12,7
Ήπειρος	72,4	Moderate	177	23,8	-5,8
Θεσσαλία	68,1	Emerging	189	10	-1,9
Ιόνιοι Νήσοι	55,4	Emerging	220	5,4	3,7
Δυτική Ελλάδα	73,8	Moderate	170	14	0,4
Στερεά Ελλάδα	61,4	Emerging	199	10,1	-5,9
Πελοπόννησος	60,4	Emerging	201	8,8	-6,3

Η ΠΔΕ διαθέτει **εξαιρετικές επιδόσεις σε βασικούς δείκτες καινοτομίας** που την κατατάσσουν στις κορυφαίες θέσεις τόσο εθνικά όσο και ευρωπαϊκά:

Διεθνής ερευνητική αριστεία: Με βαθμολογία **169,0** στις διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις (72^η θέση ευρωπαϊκά), η Περιφέρεια υπερβαίνει κατά 69% τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αποδεικνύοντας την ισχυρή διεθνή παρουσία των ερευνητικών της ιδρυμάτων.

Επιχειρηματική καινοτομία: Οι ΜμΕ της Περιφέρειας επιτυγχάνουν εξαιρετικές επιδόσεις στην **εισαγωγή καινοτόμων προϊόντων** (185,3 – 11^η θέση ευρωπαϊκά) και **επιχειρηματικών διαδικασιών** (164,1 – 12^η θέση ευρωπαϊκά), ξεπερνώντας σημαντικά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Ερευνητική χρηματοδότηση: Η Περιφέρεια κατατάσσεται στην **30^η θέση ευρωπαϊκά** στις δαπάνες Ε&Α του δημόσιου τομέα με βαθμολογία **150,7**, υπερβαίνοντας κατά 50% τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Ωστόσο, υπάρχουν ευκαιρίες περαιτέρω ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας:

Βελτίωση ψηφιακών δεξιοτήτων: Η Περιφέρεια κατατάσσεται στην 231^η θέση ευρωπαϊκά στους ειδικούς ΤΠΕ με βαθμολογία μόλις 18,9, αποτελώντας το σημαντικότερο ανταγωνιστικό μειονέκτημα

Ενίσχυση συνεργατικότητας: Η συνεργασία καινοτόμων ΜμΕ με άλλους φορείς έχει σημειώσει πτώση από το 2023, κατατάσσοντας την Περιφέρεια στην 113^η θέση ευρωπαϊκά

Βελτίωση εξαγωγικών επιδόσεων: Παρά τη δυνατή ερευνητική βάση, η Περιφέρεια παραμένει στην 222^η θέση στις εξαγωγές μεσαίας και υψηλής τεχνολογίας, υποδεικνύοντας περιθώρια βελτίωσης στην εμπορευσιμότητα της καινοτομίας

Στο εθνικό επίπεδο, η ΠΔΕ κατατάσσεται **6^η μεταξύ των 13 ελληνικών Περιφερειών**, πίσω από την Αττική (149^η ευρωπαϊκά), την Κρήτη (143^η), την Κεντρική Μακεδονία (166^η), την Ήπειρο (177^η) και μπροστά από τη Θεσσαλία (189^η). Αυτή η κατάταξη αντικατοπτρίζει τη **μεσαία-άνω θέση** της Περιφέρειας στο εθνικό οικοσύστημα καινοτομίας, με σημαντικά περιθώρια προόδου προς τις κορυφαίες Περιφέρειες.

Οικοσύστημα Καινοτομίας και Ερευνητικά Ιδρύματα

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει ένα ολοκληρωμένο οικοσύστημα καινοτομίας που στηρίζεται σε μια ισχυρή βάση **3 ακαδημαϊκών ιδρυμάτων** και **6 ερευνητικών κέντρων**, τα οποία αποτελούν τους κεντρικούς πυλώνες της Περιφερειακής στρατηγικής για την έρευνα και την καινοτομία. Αυτή η συγκέντρωση ερευνητικού δυναμικού έχει δημιουργήσει εκτεταμένη τεχνογνωσία σε εφαρμοσμένους τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας, καθιστώντας την Περιφέρεια ένα από τα σημαντικότερα κέντρα γνώσης στη χώρα.

Το Πανεπιστήμιο Πατρών αποτελεί τον **κορυφαίο ακαδημαϊκό θεσμό** της Περιφέρειας, με πάνω από 33.000 φοιτητές και διεθνή αναγνώριση σε τομείς όπως η χημική μηχανική, οι φυσικές επιστήμες, η μηχανική και οι τεχνολογίες πληροφορικής. Μετά την ενσωμάτωση του Πανεπιστημίου Δυτικής Ελλάδας το 2013 και του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας το 2019, το ίδρυμα έχει διευρύνει σημαντικά το φάσμα των ακαδημαϊκών και ερευνητικών του δραστηριοτήτων, διαθέτοντας σήμερα 715 μέλη ΔΕΠ, 234 επιστημονικό προσωπικό και 161 εργασθήρια.

Επιστημονικό Πάρκο Πατρών: Κεντρικός κόμβος καινοτομίας

Το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών (ΕΠΠ) λειτουργεί για περισσότερα από 30 χρόνια ως βασικός **φορέας υποστήριξης τεχνολογικών νεοφυών επιχειρήσεων**, ακολουθώντας το μοντέλο του "Incubator" για New Technology Based Firms (NTBFs). Το ΕΠΠ έχει αναπτύξει 8 εξειδικευμένα Innovation HUBs σε στρατηγικούς τομείς που παρουσιάζουν χαρακτηριστικά ερευνητικής αριστείας και ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος:

- Νανοτεχνολογίας (Nanotechnology HUB)

- Αγροδιατροφής (AromaHUB)
- Βιοτεχνολογία (Biohealth HUB)
- Έξυπνες πόλεις (Smart Cities HUB)
- Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Cleantech Energy HUB)
- Αεροναυπηγικής (Aeronautic HUB)
- Μπλε Οικονομία/Ανάπτυξη (BlueInn Hub)
- Κάνναβη (Kannabis Hub)

Στόχος αυτών των HUBs είναι η ενεργός συμμετοχή ερευνητικών εργαστηρίων, επιχειρήσεων και φοιτητών σε συνεργατικά έργα, ο σχεδιασμός νέων προϊόντων ή διαδικασιών και η ίδρυση επιχειρηματικών ventures.

Συμβολή στην Περιφερειακή οικονομία της γνώσης

Το οικοσύστημα καινοτομίας έχει συμβάλει καθοριστικά στη **διαμόρφωση ενός δυναμικού ανθρώπινου κεφαλαίου** που αναζητά δημιουργικούς τρόπους καινοτομίας και υποστήριξης της τοπικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας. Η επιτυχία αυτή αντικατοπτρίζεται στην **αναγνώριση της ΠΔΕ ως "Regional Innovation Valley"** από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούνιο 2024, μετά από αξιολόγηση ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που αναγνώρισαν τη σαφή δέσμευση για ενίσχυση του συντονισμού και κατεύθυνσης των επενδύσεων και των πολιτικών Έρευνας & Καινοτομίας προς την επίτευξη των προτεραιοτήτων της ΕΕ. Το νέο καθεστώς διευκολύνει τη συμμετοχή της σε προτάσεις **διαπεριφερειακής συνεργασίας** σε τομείς αιχμής για **επενδυτικές πρωτοβουλίες διάχυσης της καινοτομίας** στην αγορά, ενώ θα διευκολύνει περαιτέρω την χρηματοδότηση και υλοποίηση εμβληματικών έργων καινοτομίας της Περιφέρειας. Η ΠΔΕ αποτελεί μία από τις τέσσερις ελληνικές περιφέρειες που έλαβαν την τιμητική διάκριση, μαζί με την Κεντρική Μακεδονία, την Κρήτη και τη Θεσσαλία, ενισχύοντας έτσι τη θέση της Ελλάδας στον χάρτη καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) 2021-2027

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αναθεώρησε και εκσυγχρόνισε τη **Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης** για την **Προγραμματική Περίοδο 2021-2027**, βασιζόμενη στα αποτελέσματα και τις εμπειρίες της προηγούμενης περιόδου. Η νέα στρατηγική επικεντρώνεται σε **6 βασικούς τομείς εξειδίκευσης** που αντικατοπτρίζουν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις δυνατότητες της Περιφέρειας: **(1)** Υλικά, Κατασκευές και Βιομηχανία, Μικροηλεκτρονική, **(2)** Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Βιομηχανία, **(3)** Αγροδιατροφή, **(4)** Περιβάλλον – Κυκλική Οικονομία, **(5)** Αειφόρος Ενέργεια και **(6)** Ψηφιακές Τεχνολογίες. Ο πρώτος κύκλος της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης ολοκληρώθηκε με επιτυχία τον Δεκέμβριο 2024, με την έκδοση πρόσκλησης ύψους **€9.000.000**, στην οποία υποβλήθηκε υψηλός αριθμός προτάσεων με κυρίαρχους τους τομείς των **Ψηφιακών Τεχνολογιών**, της **Αγροδιατροφής** και του **Τουρισμού, Πολιτισμού & Δημιουργικής Βιομηχανίας**, αποδεικνύοντας τη ζωντάνια και τη δυναμικότητα του Περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας.

Για την αποτελεσματική υλοποίηση της στρατηγικής RIS3, η ΠΔΕ έχει αναπτύξει έναν ολοκληρωμένο Μηχανισμό Διακυβέρνησης της **τετραπλής έλικας**⁴⁷ που εξασφαλίζει τη συμμετοχή και συνεργασία όλων των βασικών παραγόντων του οικοσυστήματος καινοτομίας. Το στρατηγικό επίπεδο απαρτίζεται από τον Περιφερειάρχη ΠΔΕ και το Περιφερειακό Συμβούλιο,

⁴⁷ Τετραπλή Έλικα είναι ο όρος που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για να δηλώσει τις τέσσερις κατηγορίες στις οποίες εμπίπτουν οι συμμετέχοντες (stakeholders) στο σύστημα καινοτομίας της εκάστοτε περιφέρειας. Οι κατηγορίες αυτές είναι:

- Ερευνητική Κοινότητα (Ακαδημαϊκά ιδρύματα, Ερευνητικά κέντρα κ.α.)
- Επιχειρήσεις
- Δημόσιος τομέας (Αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού)
- Κοινωνία των Πολιτών

ενώ το συντονιστικό επίπεδο περιλαμβάνει το Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο που λειτουργεί ως σημείο επαφής με την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης και το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας & Καινοτομίας, ένα θεσμοθετημένο γνωμοδοτικό όργανο που συγκροτείται από ακαδημαϊκούς και εκπροσώπους φορέων της ΠΔΕ. Παράλληλα, υλοποιείται ειδικό έργο από τη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΠ) με χρηματοδότηση από την πολιτική συνοχής και το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας, με στόχο την ενίσχυση της διάχυσης της καινοτομίας και τη γεφύρωση του κενού μεταξύ προσφοράς και ζήτησης καινοτομίας.

Η διεθνής διάσταση της στρατηγικής ενισχύεται μέσω της ενεργού συμμετοχής της ΠΔΕ στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (S3CoP) της DG Regio, όπου από το 2023 συμμετέχει σε συνέδρια διαμόρφωσης πολιτικών προτάσεων, θεματικές πλατφόρμες διαπεριφερειακής συνεργασίας και την Ομάδα Εργασίας "Innovation Diffusion", συμβάλλοντας στην ανάπτυξη νέων εργαλείων διάχυσης καινοτομίας. Στόχος είναι η περαιτέρω βελτίωση της απόδοσης της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον 2^ο κύκλο που θα ακολουθήσει, καθώς και η στρατηγικότερη αξιοποίηση των συνεργειών με τα έργα διαπεριφερειακής συνεργασίας (INTERREG EUROPE, MED, ADRION) και τη νέα περίοδο των Στρατηγικών Έργων Διασυνοριακής Συνεργασίας (Interreg Greece – Italy).

Επιχειρηματικότητα και νεοφυείς επιχειρήσεις

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αναδεικνύεται ως ένας από τους πιο δυναμικούς κόμβους επιχειρηματικότητας και καινοτομίας στη χώρα, φιλοξενώντας **42 νεοφυείς επιχειρήσεις** που είναι εγγεγραμμένες στο μητρώο του **Elevate Greece**, κατατάσσοντας την Περιφέρεια στην **4^η θέση πανελλαδικά** με ποσοστό **4,2%** επί του συνόλου των ελληνικών startups. Αυτή η επίδοση αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη ωριμότητα του τοπικού οικοσυστήματος καινοτομίας και την ικανότητα της Περιφέρειας να τροφοδοτεί και να υποστηρίζει επιχειρηματικές πρωτοβουλίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Οι **επιδόσεις των τοπικών ΜμΕ στην εισαγωγή καινοτόμων προϊόντων**⁴⁸ είναι εξαιρετικές, ενώ παράλληλα διαπρέπουν και στην **εισαγωγή καινοτόμων επιχειρηματικών διαδικασιών**, υπερβαίνοντας σημαντικά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και αποδεικνύοντας την υψηλή καινοτομική δραστηριότητα του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας. Επιπλέον, εξίσου εντυπωσιακή είναι η **72^η θέση στις διεθνείς επιστημονικές συνεργασίες** και η **37^η θέση στις πωλήσεις νέων προϊόντων στην αγορά**. Αυτά τα ισχυρά σημεία αποδεικνύουν την ύπαρξη ενός **δυναμικού οικοσυστήματος καινοτομίας** που μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων και την προσέλκυση ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

Ψηφιακή διακυβέρνηση

Φιλόδοξο πρόγραμμα Ψηφιακού Μετασχηματισμού

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας πρωτοστατεί στον **ψηφιακό μετασχηματισμό της Δημόσιας Διοίκησης**, υλοποιώντας ένα φιλόδοξο πρόγραμμα ψηφιακών έργων συνολικής αξίας άνω των **€15 εκατομμυρίων** που καλύπτει όλο το φάσμα των δημόσιων υπηρεσιών. Πιο συγκεκριμένα, η Περιφέρεια αναπτύσσει **400 νέες ψηφιακές υπηρεσίες** προς πολίτες και επιχειρήσεις (€3 εκ.), στοχεύοντας στη δημιουργία ενός "Περιφερειακού γον" με πλήρη διαλειτουργικότητα με την εθνική ψηφιακή πύλη gov.gr. Το έργο αυτό, που αναμένεται να ολοκληρωθεί σε **18-20 μήνες**, θα επιτρέψει την απρόσκοπτη ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ των Περιφερειακών Υπηρεσιών και θα ενισχύσει τη διαφάνεια και την αποδοτικότητα της Διοίκησης. Συμπληρωματικά, υλοποιείται πρωτοποριακό έργο **ψηφιακής πυρασφάλειας (€5 εκ.)** που ενσωματώνει αισθητήρες και προηγμένα συστήματα πολιτικής προστασίας με παράδοση προγραμματισμένη για τον **Οκτώβριο 2025**.

⁴⁸ Regional Innovation Scoreboard 2025, διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/assets/rtd/ris/2025/ec_rtd_ris-regional-profile-el.pdf

Παράλληλα, η ΠΔΕ υποστηρίζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων μέσω του έργου **DigiWest (€3,97 εκ.)**, ένας ολοκληρωμένος κόμβος που στοχεύει στην υποστήριξη **500 μικρομεσαίων επιχειρήσεων** μέσω **δωρεάν υπηρεσιών αξιολόγησης ψηφιακής ωριμότητας, συμβουλευτικής, πρόσβασης σε λογισμικά, εκπαίδευσης και δικτύωσης**.

Μοναδικά χαρακτηριστικά και προηγμένες υποδομές

Η ΠΔΕ κατέχει μοναδική θέση στο ελληνικό τοπίο ως η **μόνη Περιφέρεια στη χώρα που διαθέτει ειδικό τμήμα κυβερνοασφάλειας**, αποδεικνύοντας το προηγμένο επίπεδο των ψηφιακών της υποδομών και την προληπτική της προσέγγιση στη διαχείριση κυβερνητικών κινδύνων. Οι υφιστάμενες τεχνολογικές υποδομές της Περιφέρειας περιλαμβάνουν **cloud computing και Microsoft Azure** μέσω του ΣΗΔΕ (Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Εγγράφων), παρέχοντας αξιοπιστία στις ψηφιακές υπηρεσίες της Περιφέρειας.

Τα **back office συστήματα** έχουν εκσυγχρονιστεί για την υποστήριξη των διοικητικών διαδικασιών, ενώ η δυνατότητα **εργασίας από το σπίτι μέσω VPN** συνεχίζει να προσφέρει ευελιξία στους εργαζομένους. Η Περιφέρεια έχει ενσωματώσει προηγμένα συστήματα ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της **διπλής ταυτοποίησης (2FA)** για την προστασία των ευαίσθητων δεδομένων.

Διάφορες καινοτόμες πρωτοβουλίες

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης έξυπνων πόλεων, η Περιφέρεια υλοποιεί καινοτόμες πρωτοβουλίες όπως την **έξυπνη διαχείριση του στόλου οχημάτων** με ενσωματωμένα συστήματα GPS, παρακολούθησης ΚΤΕΟ και προγραμματισμού συντήρησης, καθώς και **έξυπνα φανάρια** και προηγμένα συστήματα διαχείρισης της αστικής κινητικότητας (πχ. έξυπνες στάσεις). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην **πλήρη χαρτογράφηση του επαρχιακού οδικού δικτύου** μέσω συστημάτων GIS που επιτρέπουν την πρόσβαση των 4 κεντρικών Υπηρεσιών σε πραγματικό χρόνο για την παρακολούθηση της κατάστασης των οδικών αξόνων, τον εντοπισμό επικινδύνων σημείων και τη βελτιστοποίηση των παρεμβάσεων συντήρησης.

Στον τομέα της έξυπνης υγείας, η Περιφέρεια, σε συνεργασία με την 6^η υγειονομική Περιφέρεια και το δίκτυο One Health, προωθεί καινοτόμες λύσεις όπως **“smart hospitals”, “hospitals at home”, τηλεϊατρική και διαχείριση ατομικού φακέλου**.

Προηγμένα αναλυτικά συστήματα και Big Data

Στον τομέα των **προηγμένων αναλυτικών συστημάτων**, η ΠΔΕ αναπτύσσει ένα φιλόδοξο έργο **Business Intelligence** που ενσωματώνει τεχνολογίες **Big Data** για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος υποστήριξης αποφάσεων. Το σύστημα αυτό στοχεύει να συλλέγει, επεξεργάζεται και αναλύει δεδομένα από την καθημερινή λειτουργία της Περιφέρειας (πχ. οδικό δίκτυο και βλάβες, κόστος συντήρησης, περιβαλλοντικοί δείκτες), παρέχοντας στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων εργαλεία πρόβλεψης και βελτιστοποίησης των Περιφερειακών πολιτικών.

Συμπληρωματικά, υλοποιείται καινοτόμο **έργο για την κλιματική αλλαγή** που περιλαμβάνει την εγκατάσταση αισθητήρων σε επιλεγμένες περιοχές της ΠΔΕ για την παρακολούθηση της διάβρωσης ακτών και χειμάρρων μέσω GIS τεχνολογιών, ενώ παράλληλα εξασφαλίζεται η συμβατότητα όλων των έργων με την **ψηφιακή βίβλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης** για τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας και της βιωσιμότητας των επενδύσεων.

Εσωτερικός ψηφιακός μετασχηματισμός: Προκλήσεις και στρατηγικός σχεδιασμός

Παρά τις σημαντικές επενδύσεις σε σύγχρονες τεχνολογίες, η ΠΔΕ αντιμετωπίζει ορισμένες **δομικές προκλήσεις** που απαιτούν άμεση αντιμετώπιση για την ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού. Η σημαντικότερη πρόκληση αφορά στην **ψηφιοποίηση εγγράφων και**

φακέλων, μια διαδικασία που θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί από το 2008, σύμφωνα με τις κοινοτικές κατευθύνσεις για την καλύτερη δυνατή βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την εξοικονόμηση χρόνου για διάθεση σε ενέργειες προστιθέμενης αξίας. Αυτή η καθυστέρηση έχει δημιουργήσει έναν τεράστιο όγκο χειρόγραφων αρχείων που απαιτεί συστηματική προσέγγιση για την ψηφιακή μετατροπή και οργάνωσή τους.

Επιπλέον, τα θέματα **κατάρτισης του προσωπικού της ΠΔΕ** είναι κομβικής σημασίας, καθώς η μεγαλύτερη εξειδίκευση στα θέματα αρμοδιοτήτων τους θα επέφερε τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητάς τους και τη δυνατότητα παροχής υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας προς πολίτες και επιχειρήσεις.

Ιδιαίτερα κρίσιμη είναι η κατάσταση στη **Διεύθυνση Μεταφορών**, όπου ο μεγάλος όγκος αρχείων και η πολυπλοκότητα των διαδικασιών αδειοδότησης απαιτούν εκτεταμένη ψηφιοποίηση σε Περιφερειακό επίπεδο. Το γεγονός ότι το **ηλεκτρονικό πρωτόκολλο δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί** αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στην απρόσκοπτη λειτουργία των υπηρεσιών και στην παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η Περιφέρεια έχει αναπτύξει έναν ολοκληρωμένο στρατηγικό σχεδιασμό που προϋποθέτει την **εκκαθάριση των αρχείων πριν την ψηφιοποίηση**. Από το 2021, έχουν ωριμάσει δύο μεγάλα έργα ψηφιοποίησης που θα μετασχηματίσουν τη λειτουργία της Περιφέρειας. Η στρατηγική προσέγγιση περιλαμβάνει την **ανάπτυξη εξειδικευμένων εργαλείων προσαρμοσμένων στις ανάγκες κάθε Διεύθυνσης**, εξασφαλίζοντας την ιστορικότητα των δεδομένων και τη δημιουργία ψηφιακών φακέλων.

Διεθνής εξωστρέφεια και Ευρωπαϊκά προγράμματα

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει αναπτύξει μια συστηματική και πολυεπίπεδη προσέγγιση διεθνούς εξωστρέφειας που στοχεύει στην ενίσχυση της παρουσίας της σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Η στρατηγική αυτή βασίζεται στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας και στη συμμετοχή σε στοχευμένα ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα που ενισχύουν την καινοτομία, την έρευνα και την οικονομική ανάπτυξη.

Κεντρικό στοιχείο αυτής της προσέγγισης αποτελεί το γεγονός ότι η ΠΔΕ έχει αναπτύξει ένα **συνεκτικό πλαίσιο διακυβέρνησης** για την υποβολή προτάσεων και υλοποίηση έργων, κάτι που αφενός καταδεικνύει την προτεραιοποίηση του θέματος και αφετέρου έχει οδηγήσει σε αξιόλογα – έως τώρα – αποτελέσματα (π.χ. σύσταση νέου **Τμήματος αποκλειστικά Ευρωπαϊκών Έργων** στη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΠ), ενσωμάτωση της Καινοτομίας στο Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής της ΠΔΕ).

Συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Έξυπνης Εξειδίκευσης

Η ΠΔΕ συμμετέχει ενεργά από το 2023 στην **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (S3CoP)** της DG Regio, μέσω της ΔΙΑΠ ως αρμόδιας Διεύθυνσης και των μελών του Αρμόδιου Περιφερειακού Οργάνου και του Μηχανισμού Διακυβέρνησης RIS3. Η εν λόγω στρατηγική συμμετοχή επιτρέπει στην Περιφέρεια να επηρεάζει τη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής καινοτομίας, να αξιοποιεί τις καλές πρακτικές άλλων περιφερειών και να ενισχύει τη διεθνή της αναγνωρισιμότητα. Η συμμετοχή αυτή περιλαμβάνει:

- Συνέδρια διαμόρφωσης προτάσεων πολιτικής για τη χάραξη ευρωπαϊκής στρατηγικής στην έξυπνη εξειδίκευση
- Θεματικές πλατφόρμες διαπεριφερειακής συνεργασίας στους τομείς εξειδίκευσης της RIS3, προωθώντας τη συνεργασία με άλλες ευρωπαϊκές Περιφέρειες
- Ομάδα Εργασίας «Διάχυση Καινοτομίας» (Innovation Diffusion) με στόχο την ανάπτυξη πλαισίου για την ενίσχυση της διάχυσης καινοτομίας

Στο πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας αναπτύσσεται εξειδικευμένο εργαλείο για τη διάχυση καινοτομίας, το οποίο η ΠΔΕ σκοπεύει να εφαρμόσει πρακτικά μέσω του Μηχανισμού Διακυβέρνησης της RIS3 και με τη συμβολή όλων των παραγόντων του συντονιστικού επιπέδου. Επομένως, η ενεργός συμμετοχή της ΠΔΕ στη S3CoP ενισχύει την ικανότητά της να προσελκύει ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, να αναπτύσσει στρατηγικές συμμαχίες και να εδραιώνεται ως σημείο αναφοράς για την περιφερειακή καινοτομία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Προγράμματα διαπεριφερειακής συνεργασίας

Η Περιφέρεια συμμετέχει ενεργά σε πολλαπλά **προγράμματα διαπεριφερειακής συνεργασίας**, με στόχο τη συνέργεια τους με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης:

- **Interreg Greece – Italy:** Με την έναρξη της νέας περιόδου Στρατηγικών Έργων Διασυνοριακής Συνεργασίας, στόχος είναι η συνέργεια με την RIS3 στους αντίστοιχους τομείς εξειδίκευσης
- **INTERREG EUROPE, MED, ADRIAN:** Ενίσχυση της προσπάθειας συνεργειών τόσο στα υφιστάμενα έργα όσο και στη διεκδίκηση χρηματοδότησης νέων προτάσεων

Επιπλέον, η ΠΔΕ συμμετέχει σε σημαντικά **έργα HORIZON** που ενισχύουν το ερευνητικό και καινοτομικό της προφίλ:

1. **METACITIES** – MetaCities Excellence Hub in South-Eastern Europe: Τρία οικοσυστήματα καινοτομίας με βάση τον τόπο στην Κύπρο, την Ελλάδα και τη Βουλγαρία συνεργάζονται για τη δημιουργία του κέντρου αριστείας για τις μελλοντικές πόλεις και Περιφέρειες
2. **ORBIS** – Augmenting participation, co-creation, trust and transparency in Deliberative Democracy at all scales: Επαυξημένη συμμετοχή, συν-δημιουργία, εμπιστοσύνη και διαφάνεια στη Διαβουλευτική Δημοκρατία σε όλες τις κλίμακες
3. **ONE LAB** – Orchestrating next-generation mobile modular laboratories for pandemic monitoring preparedness: Ενορχήστρωση εργαστηρίων επόμενης γενιάς για την ετοιμότητα παρακολούθησης πανδημιών

Διατομεακά έργα καινοτομίας

Η ΠΔΕ είναι εταίρος στο έργο **Interregional Innovation Investments (I3) Instrument** που προωθεί την **ευρωπαϊκή ψηφιακή καινοτομία** για ένα βιώσιμο μέλλον, αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, της αστικοποίησης, της παραγωγής ενέργειας και της επαγγελματικής ασφάλειας. Το έργο εστιάζει σε:

- Ασφάλεια (επιτήρηση & παρακολούθηση)
- Έξυπνη διαχείριση νερού
- Γεωργία ακριβείας
- Καινοτόμες ψηφιακές υπηρεσίες υγείας και ευεξίας

Η Περιφέρεια είναι, επίσης, εταίρος στο έργο **Path4PDE (EIT's Knowledge and Innovation Communities) - "Region of Western Greece moving towards climate resilience"**, ένα έργο που αναπτύσσει, συγκεντρώνει και διαδίδει εργαλεία και επιστημονική γνώση για την υποστήριξη της ΠΔΕ στην αναγνώριση και αντιμετώπιση των κλιματικών κινδύνων και την ανάπτυξη μετασχηματιστικών μονοπατιών προς την κλιματική ανθεκτικότητα.

Διεθνείς συνεργασίες εκτός ΕΕ

Η διεθνής διάσταση του οικοσυστήματος καινοτομίας της ΠΔΕ ενισχύεται μέσω στρατηγικών συνεργασιών με κορυφαίους διεθνείς οργανισμούς. Το ΕΠΠ διατηρεί το **Business Incubation Centre (BIC)** του **CERN**, παρέχοντας υποστήριξη σε νέους επιχειρηματίες για την εκμετάλλευση τεχνολογιών που αναπτύχθηκαν από το CERN και τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

Αυτή η συνεργασία προσφέρει πρόσβαση στην τεχνολογία και την τεχνογνωσία ενός από τα μεγαλύτερα ερευνητικά κέντρα του κόσμου.

Από το 2023, η ΠΔΕ, επίσης, μέσω του προγράμματος **International Urban and Regional Cooperation (IURC)** που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανέπτυξε **στρατηγική συνεργασία** με την πόλη **Χανγκτσόου της Κίνας** (Hangzhou, China). Η συνεργασία εστιάζεται σε:

- Ηλεκτρονικό εμπόριο
- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Αθλητισμό
- Πολιτισμό και τουρισμό

Η ΠΔΕ επιδιώκει τη συμμετοχή της και στην τρέχουσα περίοδο του Προγράμματος (2025-2027) που στοχεύει στην ανάπτυξη συνεργασιών Ευρωπαϊκών Περιφερειών με Περιφέρειες ή πόλεις στην **Αυστραλασία και τη Βόρεια Αμερική**.

Ανθρώπινο δυναμικό και ψηφιακές δεξιότητες

Ψηφιακές δεξιότητες

Ένα από τα σημαντικότερα ελλείμματα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εντοπίζεται στον **χαμηλό αριθμό ειδικών ΤΠΕ**, όπου η Περιφέρεια πετυχαίνει μόλις το **18,9% του μέσου όρου της ΕΕ**, κατατασσόμενη στην **231η θέση από 244 Περιφέρειες**, σύμφωνα με τον Regional Innovation Scoreboard 2025. Αυτό το έλλειμμα αποτελεί έναν από τους τρεις κρίσιμότερους τομείς που χρήζουν άμεσης βελτίωσης, καθώς η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών αποτελεί βασικό εμπόδιο για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της τοπικής οικονομίας. Ωστόσο, η **θετική τάση αύξησης κατά 13,2% την περίοδο 2023-2025** υποδηλώνει ότι οι τρέχουσες πολιτικές και πρωτοβουλίες αρχίζουν να αποδίδουν καρπούς.

Ψηφιακές υποδομές

Στον τομέα των ψηφιακών υποδομών, η Περιφέρεια αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις με τη **διείσδυση της ευρυζωνικότητας να φτάνει μόλις το 67,1% του μέσου όρου της ΕΕ**, καταλαμβάνοντας την 224^η θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών Περιφερειών. Παρόμοια, η **υιοθέτηση του cloud computing από τις επιχειρήσεις περιορίζεται στο 38% του ευρωπαϊκού μέσου όρου** (193^η θέση), γεγονός που υποδηλώνει χαμηλό επίπεδο ψηφιακής ωριμότητας του επιχειρηματικού ιστού. Εντούτοις, η **σημαντική βελτίωση κατά 28,3% στην ευρυζωνικότητα την περίοδο 2023-2025** αποτελεί ενθαρρυντικό σημείο για την επιτάχυνση της ψηφιακής ανάπτυξης.

Εκπαιδευτικό επίπεδο και διά βίου μάθηση

Όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού, η ΠΔΕ παρουσιάζει μικτή εικόνα με το ποσοστό του πληθυσμού με **τριτοβάθμια εκπαίδευση να φτάνει το 69,2% του μέσου όρου της ΕΕ** (164^η θέση), επίδοση που, αν και κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, δεν αποτελεί κρίσιμο ανασταλτικό παράγοντα. Πιο ανησυχητική είναι η **χαμηλή συμμετοχή στη δια βίου μάθηση**, όπου η Περιφέρεια επιτυγχάνει μόλις το **37,9% του μέσου όρου της ΕΕ** (218^η θέση), γεγονός που υποδηλώνει περιορισμένες ευκαιρίες για την αναβάθμιση και επανακατάρτιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.

Χρηματοδότηση καινοτομίας και επιχειρηματικές επενδύσεις

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μια **ανομοιόμορφη εικόνα** στη χρηματοδότηση έρευνας και καινοτομίας, με σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού

τομέα. Σύμφωνα με το Regional Innovation Scoreboard 2025, η περιφέρεια κατέχει **αρκετά καλή θέση στη δημόσια χρηματοδότηση Ε&Α**, καταλαμβάνοντας την **30ή θέση παγκοσμίως** με δαπάνες που φτάνουν το **150,7% του μέσου όρου της ΕΕ**. Αυτή η επίδοση αντικατοπτρίζει την ισχυρή παρουσία ερευνητικών ιδρυμάτων, ιδιαίτερα του Πανεπιστημίου Πατρών, και τη στρατηγική επένδυση της περιφέρειας στην έρευνα μέσω του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2021-2027.

Αντίθετα, η **ιδιωτική χρηματοδότηση Ε&Α** παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις, με τις **επιχειρηματικές δαπάνες Ε&Α** να φτάνουν το **49,3% του μέσου όρου της ΕΕ** (194ή θέση από 244 περιφέρειες). Ωστόσο, η περιφέρεια παρουσιάζει **εξαιρετικές επιδόσεις στις μη-Ε&Α καινοτομικές δαπάνες**, καταλαμβάνοντας την **24ή θέση παγκοσμίως** με επίδοση **151,3% του μέσου όρου της ΕΕ**. Αυτή η διαφοροποίηση υποδηλώνει ότι οι επιχειρήσεις της περιφέρειας **επενδύουν σημαντικά σε καινοτομία**, αλλά μέσω διαφορετικών καναλιών από την παραδοσιακή έρευνα και ανάπτυξη.

Οι **καινοτομικές δαπάνες ανά απασχολούμενο** φτάνουν το **112,6% του μέσου όρου της ΕΕ** (54ή θέση), γεγονός που αποδεικνύει την **υψηλή παραγωγικότητα** των επενδύσεων καινοτομίας στην περιφέρεια. Η θετική εξέλιξη με **αύξηση 18,7% την περίοδο 2023-2025** στις συνολικές καινοτομικές επενδύσεις και **αύξηση 3,7%** στις επιχειρηματικές δαπάνες Ε&Α επιβεβαιώνει την ανοδική τάση και την αυξανόμενη συνειδητοποίηση της σημασίας της καινοτομίας από τον ιδιωτικό τομέα. Αυτή η ασυμμετρία μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης αποτελεί **χαρακτηριστικό πολλών περιφερειών με ισχυρή ακαδημαϊκή παρουσία** αλλά περιορισμένο βιομηχανικό ιστό υψηλής τεχνολογίας.

Χρηματοδοτικά εργαλεία

Το οικοσύστημα καινοτομίας της Περιφέρειας ενισχύεται από ειδικευμένα χρηματοδοτικά εργαλεία όπως το **"Proof of Concept"** (PoC), το οποίο δίνει την δυνατότητα στους ερευνητές να προωθήσουν τις ερευνητικές τους ιδέες και να τις μετατρέψουν σε προϊόν. Οι ερευνητικές ιδέες αποκτούν υπεραξία και μπορούν έτσι να φέρουν σημαντικά έσοδα στην χώρα αλλά και να δώσουν προστιθέμενη αξία στο ελληνικό τεχνολογικό οικοσύστημα. Το πρόγραμμα Proof-of-Concept έχει ήδη υλοποιήσει με επιτυχία 3 κύκλους με συμμετοχές επιχειρήσεων από όλη την Ελλάδα.

Επιπλέον, το ΕΠΠ υποστηρίζει το **Orange Grove**, μια πρωτοβουλία που λειτουργεί ως ευέλικτος χώρος εργασίας και προ-επωαστήρας για νέους επιχειρηματίες, στοχεύοντας να αποτελέσει καταλύτη για την ανάπτυξη και μεγέθυνση του τοπικού startup οικοσυστήματος στη Δυτική Ελλάδα.

Venture Capital και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία

Η Περιφέρεια αντιμετωπίζει **σημαντικές προκλήσεις** στην πρόσβαση σε **venture capital** και **private equity** χρηματοδότηση, κοινό πρόβλημα των ελληνικών Περιφερειών εκτός Αττικής. Για την αντιμετώπιση αυτού του κενού, η Περιφέρεια έχει αναπτύξει **εναλλακτικούς μηχανισμούς χρηματοδότησης** μέσω του **μηχανισμού στήριξης επιχειρηματικότητας** που παρέχει εξειδικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες χωρίς άμεση χρηματοδότηση, εστιάζοντας στην **παροχή τεχνογνωσίας** και τη **σύνδεση με χρηματοδοτικά εργαλεία**.

Επιπλέον, η **στενή συνεργασία με το ΒΙΟΠΑ και το ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ.** σε συνεργασία με την Τράπεζα Πειραιώς δημιουργεί **εναλλακτικά κανάλια χρηματοδότησης** για καινοτόμες επιχειρήσεις, ενώ η παρουσία του **Επιστημονικού Πάρκου Πατρών** παρέχει πρόσβαση σε εξειδικευμένα χρηματοδοτικά εργαλεία για **τεχνολογικές επιχειρήσεις** και **spin-offs**.

Σημαντικές πρωτοβουλίες και μελλοντικοί στόχοι

Δημιουργία ερευνητικού κέντρου

Η φιλόδοξη πρωτοβουλία δημιουργίας **νέου ερευνητικού κέντρου** σε συνεργασία με το **Ινστιτούτο "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"** και το Πανεπιστήμιο Πατρών αποτελεί στρατηγική επένδυση που θα ενισχύσει σημαντικά τη δημόσια χρηματοδότηση Ε&Α και θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για ευρωπαϊκή χρηματοδότηση σε τομείς που δεν καλύπτονται επαρκώς από τα υπάρχοντα ιδρύματα.

Αξιοποίηση του "Regional Innovation Valley"

Η αναγνώριση ως **"Regional Innovation Valley"** από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούνιο 2024 ανοίγει νέες πόρτες χρηματοδότησης και διευκολύνει τη συμμετοχή σε προτάσεις διαπεριφερειακής συνεργασίας σε τομείς αιχμής. Αυτή η αναγνώριση μπορεί να αξιοποιηθεί για την **προσέλκυση διεθνών επενδύσεων** και την **ανάπτυξη στρατηγικών συμμαχιών (partnerships)** με άλλες αναγνωρισμένες καινοτόμες Περιφέρειες.

Παρουσίαση σύγχρονων τάσεων

Στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, ο τομέας της καινοτομίας και του ψηφιακού μετασχηματισμού μετασχηματίζεται ριζικά, ενσωματώνοντας προηγμένες τεχνολογίες, συμμετοχικά μοντέλα διακυβέρνησης και διαπεριφερειακές στρατηγικές συνεργασίας. Η έμφαση μετατοπίζεται από τη γραμμική καινοτομία προς την **ανοιχτή** και **συμπεριληπτική καινοτομία**, με έμφαση στην κοινωνική επίδραση, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη δημοκρατική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, διαμορφώνονται βασικές τάσεις που αναδεικνύουν το μέλλον της ψηφιακής διακυβέρνησης και προσδιορίζουν τις κατευθύνσεις Περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας.

Τεχνητή Νοημοσύνη και αυτοματοποίηση στη Δημόσια Διοίκηση

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του δημόσιου τομέα επιταχύνεται με την ενσωμάτωση **τεχνητής νοημοσύνης** (AI), **μηχανικής μάθησης** (machine learning) και **αυτοματοποιημένων διαδικασιών** (RPA). Οι τεχνολογίες αυτές υποστηρίζουν την ανάπτυξη «έξυπνων δημόσιων υπηρεσιών» που προσφέρουν προσωποποιημένες λύσεις, προληπτική εξυπηρέτηση πολιτών και αυτοματοποιημένη επεξεργασία αιτημάτων. Η χρήση ψηφιακών βοηθών (AI chatbots), συστημάτων πρόβλεψης και εργαλείων ανάλυσης δεδομένων επιταχύνεται μέσω της Ψηφιακής Δεκαετίας 2030 της ΕΕ και εθνικών στρατηγικών ψηφιακής διακυβέρνησης. Παράλληλα, η αρχή «ψηφιακό κατά προτεραιότητα» (digital by default) καθιστά υποχρεωτική την ψηφιακή παροχή υπηρεσιών, μετασχηματίζοντας τον τρόπο αλληλεπίδρασης μεταξύ κράτους και πολιτών..

Κυβερνοασφάλεια και ψηφιακή ανθεκτικότητα

Η αυξανόμενη εξάρτηση από ψηφιακές υποδομές ενισχύει την ανάγκη για **κυβερνοασφάλεια** και **ψηφιακή ανθεκτικότητα**. Η ευρωπαϊκή στρατηγική κυβερνοασφάλειας θέτει ως στόχο την ενίσχυση των αμυντικών ικανοτήτων των δημόσιων οργανισμών έως το 2030, προωθώντας την αρχιτεκτονική μηδενικής εμπιστοσύνης και τα κέντρα επιχειρησιακής ασφάλειας. Συστήματα συνεχούς παρακολούθησης, αντίδρασης σε περιστατικά και δικτυακής κυβερνοασφάλειας αποτελούν κομβικά εργαλεία προς ένα ανθεκτικότερο ψηφιακό περιβάλλον. Στο ίδιο πλαίσιο, αναδεικνύεται και η δυναμική της ιδιωτικότητας εκ σχεδιασμού (privacy by design), μέσω της εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (GDPR) και προηγμένων τεχνολογιών προστασίας προσωπικών δεδομένων. Η ψηφιακή κυριαρχία επαναπροσδιορίζεται ως τμήμα μιας ευρύτερης στρατηγικής ψηφιακής αυτονομίας, εντασσόμενη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Στρατηγικής (European Digital Strategy) και του Νόμου Κυβερνοανθεκτικότητας (Cyber Resilience Act).

Περιφερειακά οικοσυστήματα καινοτομίας & διαπεριφερειακές συνμμαχίες

Παράλληλα, διεθνή τάση αποτελεί η ενίσχυση των **Περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας** (regional innovation ecosystems) και των **διαπεριφερειακών συνεργασιών**. Οι Περιφερειακές κοιλάδες καινοτομίας (Regional Innovation Valleys), τα κέντρα ψηφιακής καινοτομίας (Digital Innovation Hubs) και τα συμπλέγματα αριστείας (Clusters Excellence) συγκροτούν δίκτυα με έμφαση στη διάχυση τεχνολογίας, την συνεργασία τετραπλής έλικας μεταξύ ακαδημίας-επιχειρήσεων-δημόσιου τομέα-κοινωνίας και την ενίσχυση διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει την ανάπτυξη τέτοιων μοντέλων μέσω του Ορίζοντα Ευρώπη (Horizon Europe), του προγράμματος Ψηφιακή Ευρώπη (Digital Europe Programme) και των διαπεριφερειακών επενδύσεων καινοτομίας.

Η τάση για ενίσχυση της **ψηφιακής συμμετοχικής διακυβέρνησης** μεταφράζεται σε δράσεις που εμπλέκουν τους πολίτες στη διαμόρφωση ψηφιακών λύσεων μέσω σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων. Οι πλατφόρμες ηλεκτρονικής δημοκρατίας (e-democracy) και η συν-δημιουργία ψηφιακών υπηρεσιών επιτρέπουν την άμεση συμμετοχή των πολιτών στον σχεδιασμό και τη βελτίωση των δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών.

Ψηφιακή Συμμετοχική Διακυβέρνηση	Παράλληλα, η ανάπτυξη πολιτικών ανοιχτών δεδομένων (open data) και η δημιουργία ψηφιακών πλατφορμών διαβούλευσης ενισχύουν τη διαφάνεια και την αλληλεπίδραση μεταξύ διοίκησης και πολιτών. Τα ψηφιακά εργαστήρια καινοτομίας (digital innovation labs) και οι τεχνολογικές πλατφόρμες συμμετοχής αποκτούν κομβικό ρόλο στην ανάπτυξη ψηφιακών λύσεων που προκύπτουν από τις πραγματικές ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων, διαμορφώνοντας νέα μοντέλα ψηφιακής συνεργατικής διακυβέρνησης που εδράζονται στην τεχνολογία και την καινοτομία.
 Αποκεντρωμένες τεχνολογίες	Ακόμα, η πρόοδος των αποκεντρωμένων τεχνολογιών (decentralized technologies) ενισχύει τη διαφάνεια και την αξιοπιστία στη δημόσια διοίκηση, από την ηλεκτρονική ταυτότητα (digital identity) και τα ψηφιακά διαπιστευτήρια, έως την ιχνηλασιμότητα δημόσιων διαδικασιών και την αντιμετώπιση της διαφθοράς. Τα συστήματα ψηφοφορίας βασισμένα σε αλυσίδα μπλοκ (blockchain-based voting), οι έξυπνα συμβόλαια (smart contracts) για δημόσιες προμήθειες και τα συστήματα αποκεντρωμένης ταυτότητας (decentralized identity) προσφέρουν ασφάλεια, μείωση κόστους και ενίσχυση εμπιστοσύνης. Η τάση αυτή προβλέπεται να ενταθεί ιδιαίτερα σε Περιφέρειες που επιδιώκουν ψηφιακό άλμα ή αντιμετωπίζουν προκλήσεις θεσμικής εμπιστοσύνης.
 Πράσινος ψηφιακός μετασχηματισμός	Η διαρθρωτική ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στον ψηφιακό μετασχηματισμό αποτελεί προτεραιότητα ευρωπαϊκής πολιτικής. Μέσω πράσινων ψηφιακών τεχνολογιών, ενεργειακά αποδοτικών κέντρων δεδομένων και κυκλικής οικονομίας στις ΤΠΕ, οι δημόσιοι οργανισμοί αποκτούν πρόσβαση σε ουδέτερη ως προς τον άνθρακα ψηφιοποίηση (carbon-neutral digitalization), πράσινη ανάπτυξη λογισμικού και βιώσιμες προμήθειες πληροφορικής. Η νέα Ευρωπαϊκή Πράσινη Ψηφιακή Συμμαχία (European Green Digital Coalition) προβλέπει ενισχύσεις για διπλή μετάβαση (twin transition) – πράσινη και ψηφιακή, ψηφιακή περιβαλλοντική παρακολούθηση και κλιματικά έξυπνη διακυβέρνηση, με στόχο μια δίκαιη και περιβαλλοντικά υπεύθυνη ψηφιακή μετάβαση.
 Ψηφιακές δεξιότητες και Διά Βίου Μάθηση	Η σύζευξη της ψηφιακής καινοτομίας με την εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων επιταχύνεται, μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών μηχανισμών (π.χ. πλατφόρμα ψηφιακών δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας – Digital Skills and Jobs Platform, ευρωπαϊκή ατζέντα δεξιοτήτων – European Skills Agenda, σχέδιο δράσης ψηφιακής εκπαίδευσης – Digital Education Action Plan). Νέες προσεγγίσεις μεταφέρονται μέσω προγραμμάτων επανακατάρτισης (reskilling) και αναβάθμισης δεξιοτήτων (upskilling), μικρο-διαπιστευτήρια, πλατφόρμες διαδικτυακής μάθησης και πλαίσια ψηφιακών ικανοτήτων για δημόσιους υπαλλήλους όλων των επιπέδων. Στόχος είναι η μείωση του ψηφιακού χάσματος, η ενίσχυση ψηφιακού γραμματισμού και η βελτίωση της προσαρμοστικότητας των οργανισμών στις τεχνολογικές αλλαγές.
 Διαλειτουργικότητα και Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Ενιαία Αγορά	Τέλος, η διαλειτουργικότητα και η ψηφιακή ενιαία αγορά διαμορφώνονται με γνώμονα την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων, την ψηφιακή κινητικότητα υπηρεσιών και τη στήριξη των ψηφιακών δικαιωμάτων πολιτών. Η αρχή του μία φορά (Once-Only Principle), το ευρωπαϊκό ψηφιακό πορτοφόλι ταυτότητας (European Digital Identity Wallet) και οι δημόσιες υπηρεσίες που διαλειτουργούν, ενσωματώνουν διασυννοριακές ψηφιακές υπηρεσίες, υποστήριξη πολυγλωσσικής προσβασιμότητας και απρόσκοπτη εμπειρία χρήστη. Παράλληλα, μέσω των στόχων της ψηφιακής δεκαετίας (Digital Decade targets) και της ομοσπονδιακής υποδομής δεδομένων GAIA-X (GAIA-X federated data infrastructure), ενισχύονται οι Περιφέρειες που επιδιώκουν ψηφιακή «κυριαρχία» (digital sovereignty) ή εξαρτώνται από παλαιά συστήματα πληροφορικής (legacy ICT systems).

Αυτές οι τάσεις συνθέτουν ένα δυναμικό περιβάλλον προκλήσεων και ευκαιριών για τον τομέα της καινοτομίας και του ψηφιακού μετασχηματισμού, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε Περιφερειακό επίπεδο. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη στρατηγική ψηφιακής μετάβασης, ικανή να ενσωματώσει τις τεχνολογικές εξελίξεις, να υποστηρίξει τη βιωσιμότητα και την ασφάλεια των ψηφιακών υποδομών, να ενδυναμώσει τη συμμετοχική διακυβέρνηση και να προωθήσει συνεργατικά και διαπεριφερειακά μοντέλα καινοτομίας. Ο **ψηφιακός μετασχηματισμός** μπορεί να αποτελέσει **καταλύτη Περιφερειακής ανασυγκρότησης**, συνδέοντας την τεχνολογική πρωτοπορία με την κοινωνική συνοχή και την ανταγωνιστικότητα με την υπεύθυνη καινοτομία.

Φιλοδοξία ΠΔΕ & Στρατηγικές Προτεραιότητες για την επόμενη περίοδο

«Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας φιλοδοξεί να εξελιχθεί σε Περιφερειακό κέντρο αριστείας για την καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, αξιοποιώντας τις προηγμένες τεχνολογίες, την ερευνητική υπεροχή και τις στρατηγικές διεθνείς συμμαχίες. Με επίκεντρο την τεχνητή νοημοσύνη, τα μεγάλα δεδομένα και την ψηφιακή διακυβέρνηση, επιδιώκει να δημιουργήσει ένα οικοσύστημα υψηλής καινοτομίας που θα προσελκύει διεθνείς επενδύσεις, θα ενδυναμώνει τις νεοφυείς επιχειρήσεις, θα προσφέρει ευκαιρίες πρωτοπορίας για τη νέα γενιά της οικονομίας της γνώσης και θα συνθέτει ένα τοπίο υγιούς διακυβέρνησης τόσο στο εσωτερικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.»

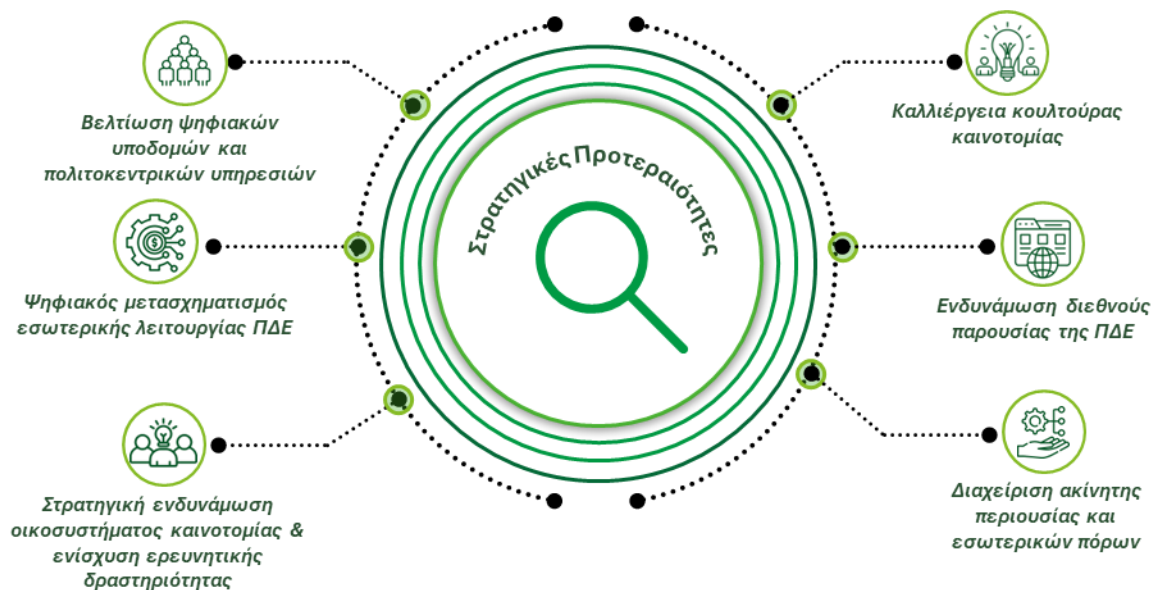
Θεμελίωση της Στρατηγικής Φιλοδοξίας

Ο τομέας της καινοτομίας και του ψηφιακού μετασχηματισμού αποτελεί διαχρονικά κινητήρια δύναμη της σύγχρονης οικονομίας και βασικό παράγοντα ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Με ισχυρή ερευνητική και ακαδημαϊκή παράδοση, πλούσιο ανθρώπινο κεφάλαιο και εξαιρετικά αποτελέσματα στους δείκτες καινοτομίας, ο τομέας αυτός συνιστά κρίσιμο στρατηγικό πλεονέκτημα. Ωστόσο, η υφιστάμενη καινοτομική βάση χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό των πρωτοβουλιών, χαμηλό βαθμό διάχυσης τεχνολογίας, περιορισμένες συνέργειες μεταξύ των φορέων του οικοσυστήματος και ψηφιακό χάσμα στις δεξιότητες ΤΠΕ. Η ανάγκη ενίσχυσης της συνεργατικότητας καινοτόμων ΜμΕ και η δυσκολία πρόσβασης σε διεθνείς αγορές υψηλής τεχνολογίας επιτείνουν τις αναπτυξιακές προκλήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να αξιοποιήσει στοχευμένα τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και να διαμορφώσει ένα νέο μοντέλο ψηφιακής και καινοτομικής ανάπτυξης τεχνολογικά προηγμένο, κοινωνικά συμπεριληπτικό, διεθνώς ανταγωνιστικό και βιώσιμο. Η μετάβαση αυτή προϋποθέτει τόσο τον εκσυγχρονισμό των ψηφιακών υποδομών και των δεξιοτήτων, όσο και την καλλιέργεια συνεργατικών δικτύων, τη διασύνδεση της έρευνας με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας σε κάθε στάδιο της αλυσίδας καινοτομίας.

Ταυτόχρονα, η ενδυνάμωση της τοπικής καινοτομικής ταυτότητας, η ανάδειξη της αναγνώρισης ως "Regional Innovation Valley", η ψηφιακή διακυβέρνηση και η διεθνής εξωστρέφεια συνιστούν κρίσιμους άξονες για τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα του Περιφερειακού οικοσυστήματος. Οι νέοι ερευνητές, οι καινοτόμες επιχειρήσεις, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, οι δημόσιοι φορείς και τα δίκτυα διεθνούς συνεργασίας καλούνται να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο σε ένα ψηφιακό οικοσύστημα που θα λειτουργεί συλλογικά, θα ενσωματώνει προηγμένες τεχνολογίες, και θα διασφαλίζει την ψηφιακή κυριαρχία, την κοινωνική καινοτομία και τη σύνδεση με την παγκόσμια οικονομία της γνώσης.

Βάσει των ανωτέρω αναγνωρίζονται οι κάτωθι στρατηγικές προτεραιότητες:

Βελτίωση ψηφιακών υποδομών και πολιτοκεντρικών υπηρεσιών

Η εν λόγω προτεραιότητα στοχεύει στη μετάβαση προς μια πιο προσβάσιμη, αποδοτική και πολιτοκεντρική ψηφιακή διακυβέρνηση, ικανή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της νέας εποχής. Η ενίσχυση των ψηφιακών υποδομών, ο εκσυγχρονισμός των δικτύων ευρυζωνικότητας και η εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI), τα συστήματα μεγάλων δεδομένων (big data), η αλυσίδα μπλοκ (blockchain) και το διαδίκτυο των πραγμάτων (IoT), αποτελούν βασικούς μοχλούς μετασχηματισμού. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη πύλης της Περιφέρειας για την παροχή ~400 ψηφιακών υπηρεσιών, στη βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε σύγχρονες ψηφιακές λύσεις και στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος. Προβλέπεται επίσης η ενίσχυση της ψηφιακής παιδείας και κατάρτισης, η εκπαίδευση των πολιτών σε νέες ψηφιακές πρακτικές και η προώθηση της ψηφιακής συμπεριληψής. Παράλληλα, η υιοθέτηση αρχών διαλειτουργικότητας, η διασφάλιση της κυβερνοασφάλειας και η ψηφιακή ανθεκτικότητα ενισχύουν τη βιωσιμότητα και την αξιοπιστία των ψηφιακών υπηρεσιών. Η εν λόγω προτεραιότητα επιδιώκει την ενίσχυση της ψηφιακής αυτονομίας, την αύξηση της ικανοποίησης των πολιτών και την ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης.

Ψηφιακός μετασχηματισμός εσωτερικής λειτουργίας ΠΔΕ

Στόχο αποτελεί η ριζική αναβάθμιση των εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων της Περιφέρειας, από την ψηφιοποίηση των αρχείων και την ενεργοποίηση του ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου έως την ανάπτυξη προηγμένων συστημάτων Business Intelligence και Big Data. Εστιάζει στην ολοκλήρωση των έργων ψηφιακής πυρασφάλειας (€5 εκ.), στην έξυπνη διαχείριση του στόλου οχημάτων και στη δημιουργία ψηφιακών φακέλων και εργαλείων προσαρμοσμένων στις ανάγκες κάθε διεύθυνσης. Η ανάπτυξη συστημάτων υποστήριξης αποφάσεων, η παρακολούθηση KPIs σε πραγματικό χρόνο και η ενίσχυση της διαλειτουργικότητας μεταξύ των υπηρεσιών αποτελούν κρίσιμους άξονες της προτεραιότητας.

Παράλληλα, προωθείται η δημιουργία κουλτούρας ψηφιακής καινοτομίας στο εσωτερικό της Περιφέρειας, η κατάρτιση του προσωπικού σε νέες τεχνολογίες και η ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακής διακυβέρνησης. Ενισχύονται επίσης οι δράσεις αυτοματοποίησης διαδικασιών (RPA), η χρήση τεχνητής νοημοσύνης για προβλεπτική ανάλυση και η εφαρμογή αρχών "ψηφιακό κατά προτεραιότητα" (digital by default). Η συνολική στόχευση είναι η δημιουργία μιας πιο αποδοτικής και διαφανούς Περιφερειακής διοίκησης.

Στρατηγική ενδυνάμωση οικοσυστήματος καινοτομίας & ενίσχυση ερευνητικής δραστηριότητας

Η προτεραιότητα αυτή θέτει ως βασική επιδίωξη την περαιτέρω ενδυνάμωση του ήδη ισχυρού οικοσυστήματος καινοτομίας της ΠΔΕ, αξιοποιώντας την αναγνώριση ως "Regional Innovation Valley" και τη στρατηγική θέση στην 170^η θέση παγκοσμίως στο Regional Innovation Scoreboard. Ενθαρρύνεται η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των 3 ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, των 6 ερευνητικών κέντρων και των 42 νεοφυών επιχειρήσεων, μέσω σύγχρονων μηχανισμών τετραπλής έλικας και στοχευμένων προγραμμάτων διάχυσης καινοτομίας.

Προβλέπεται η δημιουργία νέου ερευνητικού κέντρου σε συνεργασία με το Ινστιτούτο "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ" και το Πανεπιστήμιο Πατρών, η ενίσχυση των 8 Innovation HUBs του Επιστημονικού Πάρκου Πατρών και η επέκταση του προγράμματος "Proof of Concept" (PoC). Παράλληλα, προωθείται η αξιοποίηση του 2^{ου} κύκλου της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (RIS3), η ενίσχυση της χρηματοδότησης E&A (από €121,37 εκ. προς €150+ εκ.) και η στρατηγική στόχευση σε νέους τομείς εξειδίκευσης όπως η Υγεία και η Κλιματική Ανθεκτικότητα. Η ενίσχυση της ερευνητικής αριστείας, σε συνδυασμό με τη μεγιστοποίηση της εμπορευσιμότητας των καινοτομιών, συμβάλλει στην αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων E&A, ενισχύει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα και εδραιώνει την ΠΔΕ ως Περιφερειακό κέντρο αριστείας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Καλλιέργεια κουλτούρας καινοτομίας

Στόχο αποτελεί η διάχυση και εμβάθυνση της κουλτούρας καινοτομίας σε όλα τα επίπεδα της Περιφερειακής κοινωνίας, από τους νέους επιχειρηματίες και τους φοιτητές έως τις ΜμΕ και τους δημόσιους φορείς. Εστιάζει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ενθαρρύνει τον πειραματισμό, την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργική σκέψη, μέσω στοχευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης, mentoring και υποστήριξης. Στην Πάτρα ειδικότερα, τόσο ιδιωτικοί φορείς όπως το Orange Grove σε συνεργασία με το ΕΠΠ και η Deloitte με το Brainzone, όσο και δημόσιοι θεσμοί όπως το Patras Science Park έχουν εμπιστευτεί το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής, επενδύοντας ενεργά σε πρωτοβουλίες για accelerators και business incubators. Τέτοιου είδους δράσεις ενισχύουν σημαντικά την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα, δημιουργώντας ένα δυναμικό οικοσύστημα υποστήριξης για νεοφυείς επιχειρήσεις, παρέχοντας έναν ευέλικτο χώρο εργασίας και προωθώντας την επιστήμη των πολιτών (citizen science), που αποτελούν βασικούς άξονες της στόχευσης.

Παράλληλα, προωθείται η ενίσχυση της επιχειρηματικής εκπαίδευσης στα ακαδημαϊκά ιδρύματα, η δημιουργία προγραμμάτων spin-off και start-up, και η ανάπτυξη δεξιοτήτων καινοτομίας για στελέχη ΜμΕ. Ενισχύονται επίσης οι δράσεις διαπεριφερειακής ανταλλαγής καλών πρακτικών, η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά δίκτυα καινοτομίας και η εφαρμογή μεθοδολογιών design thinking (σχεδιαστική σκέψη) και agile innovation (ευέλικτη καινοτομία). Η συνολική στόχευση είναι η δημιουργία μιας κοινωνίας που αγκαλιάζει την αλλαγή, αναγνωρίζει την αξία της γνώσης και υποστηρίζει την καινοτομική επιχειρηματικότητα ως μοχλό ανάπτυξης.

Ενδυνάμωση διεθνούς παρουσίας της ΠΔΕ

Η προτεραιότητα αυτή επικεντρώνεται στην ενίσχυση της διεθνούς εξωστρέφειας και της παρουσίας της ΠΔΕ στο παγκόσμιο οικοσύστημα καινοτομίας, αξιοποιώντας τη στρατηγική της θέση και τις υπάρχουσες συνεργασίες. Ενθαρρύνεται η επέκταση της συμμετοχής σε ευρωπαϊκά προγράμματα (Horizon Europe, Digital Europe Programme, I3 Instrument), η ενίσχυση των διαπεριφερειακών συνεργασιών μέσω INTERREG και η αξιοποίηση της συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (S3CoP).

Προβλέπεται η επέκταση των διεθνών συνεργασιών πέραν της ΕΕ, μέσω του προγράμματος IURC με την Κίνα (Hangzhou) και νέων πρωτοβουλιών στην Αυστραλασία και Βόρεια Αμερική (2025-2027). Παράλληλα, προωθούνται οι στρατηγικές συμμαχίες με άλλες "Regional Innovation Valleys", η ανάπτυξη κοινών έργων καινοτομίας και η δημιουργία διεθνών δικτύων αριστείας σε τομείς όπως ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η κλιματική ανθεκτικότητα και η υγεία.

Η ενίσχυση της διεθνούς αναγνωρισιμότητας, σε συνδυασμό με την προσέλκυση διεθνών επενδύσεων και ταλέντων, συμβάλλει στην ενδυνάμωση του τοπικού οικοσυστήματος, ενισχύει τη ροή γνώσης και τεχνολογίας και εδραιώνει την ΠΔΕ ως διεθνή πόλο έλξης για καινοτομία και επιχειρηματικότητα.

Διαχείριση ακίνητης περιουσίας και εσωτερικών πόρων

Στόχο αποτελεί η στρατηγική αξιοποίηση και βελτιστοποίηση των Περιφερειακών περιουσιακών στοιχείων και πόρων ως υποστηρικτικής υποδομής για την καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Εστιάζει στην ψηφιακή καταγραφή και διαχείριση όλων των Περιφερειακών ακινήτων μέσω προηγμένων συστημάτων γεωγραφικών πληροφοριών (GIS), την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων και την εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων παρακολούθησης και διαχείρισης. Η δημιουργία ψηφιακού μητρώου περιουσίας, η εφαρμογή αρχών προληπτικής συντήρησης και η χρήση τεχνολογιών διαδικτύου των πραγμάτων (IoT) αποτελούν βασικούς άξονες της πρωτοβουλίας.

Παράλληλα, προωθείται η στρατηγική αξιοποίηση ακινήτων για τη δημιουργία κέντρων καινοτομίας (innovation hubs), συνεργατικών χώρων εργασίας (co-working spaces) και ψηφιακών κέντρων, καθώς και η ανάπτυξη συνεργασιών δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) για τη μεγιστοποίηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων. Ενισχύονται επίσης οι δράσεις κυκλικής οικονομίας, ανακύκλωσης και μείωσης περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

Η συνολική στόχευση είναι η μετατροπή των Περιφερειακών υποδομών σε ένα έξυπνο, βιώσιμο και αποδοτικό περιβάλλον που υποστηρίζει την καινοτομία, διευκολύνει τη συνεργασία και προωθεί τη σύγχρονη Περιφερειακή διαχείριση.

Κοινωνική Συνοχή, Ευημερία & Ποιότητα ζωής

Κοινωνική Συνοχή, Ευημερία & Ποιότητα ζωής

Φιλοδοξία

Διαμόρφωση μιας **ανθεκτικής και συνεκτικής κοινωνίας** ίσων ευκαιριών, με **ενεργό ρόλο των νέων, ένταξη των ευάλωτων ομάδων, ολιστική υγεία**, δια βίου μάθηση, αντιμετώπιση **δημογραφικών** προκλήσεων και ενίσχυση του **εθελοντισμού** και της **κοινωνικής συμμετοχής**

Υφιστάμενη Κατάσταση

Πληθυσμιακή Μεταβολή

Μ.Ο. Ανεργίας

Υγεία

Εκπαίδευση

Συμμετοχή
γ' βάθμια
εκπαίδευση

ΠΔΕ: 16,2%
Εθνικός Μ.Ο.: 8,3%
1^η μεταξύ των 13 Περιφερειών

NEETs

ΠΔΕ: 12,5%
Εθνικός Μ.Ο.: 16%
1^η μεταξύ των 13 Περιφερειών

Απόφοιτοι
γ' βάθμια
εκπαίδευση

ΠΔΕ: 27,8%
Εθνικός Μ.Ο.: 34,3%
7^η μεταξύ των 13 Περιφερειών

Κοινωνικός Αποκλεισμός

35,2%

2024

3ο Υψηλότερο ποσοστό
φτώχειας και κοινωνικού
αποκλεισμού μεταξύ των 13
Περιφερειών

- Youth Civic Tech
- European Youth Event (EYE)
- Πολυγλωσσικά προγράμματα κατάρτισης
- Micro-credentials
- Τηλε-εκπαίδευση
- Preventive care
- AI in Healthcare
- Μοντέλο 15 λεπτών πόλεων
- Micro-volunteering
- Voluntourism
- Social Innovation Hubs

Τάσεις

Στοχεύοντας στο 2028...

Έως το 2028, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας επιδιώκει τη **μείωση του ποσοστού του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού**, την **ενίσχυση του δημόσιου συστήματος υγείας** με αύξηση των κλινών και των ιατρών, καθώς & τη **διαμόρφωση μιας συνεκτικής κοινωνίας με ίσες ευκαιρίες**, κοινωνική προστασία και **προσβασιμότητα** για όλους

4.3.6 Άξονας VI – Κοινωνική Συνοχή, Ευημερία & Ποιότητα Ζωής

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί κομβικό πεδίο στρατηγικής **εφαρμογής πολιτικών κοινωνικής σύγκλισης**, με σαφείς **ενδογενείς αναπτυξιακές δυνατότητες**, αλλά και με σημαντικές διαρθρωτικές **προκλήσεις** που αφορούν κρίσιμους δείκτες κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Η ανάλυση των υφιστάμενων δεδομένων αποτυπώνει μια **σύνθετη εικόνα**, στην οποία συνυπάρχουν **τομείς με αξιοσημείωτη δυναμική**, όπως η νεολαία, η εκπαίδευση και ο εθελοντισμός) και **τομείς που παρουσιάζουν κοινωνικά ελλείμματα**, όπως η υγειονομική κάλυψη, η προστασία των ευάλωτων ομάδων, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η στήριξη της τρίτης ηλικίας.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί κομβικό πεδίο στρατηγικής **εφαρμογής πολιτικών κοινωνικής σύγκλισης**, διαθέτοντας σαφείς **ενδογενείς αναπτυξιακές δυνατότητες**, αλλά και αντιμετωπίζοντας σημαντικές διαρθρωτικές **προκλήσεις**. Η ανάλυση των υφιστάμενων δεδομένων αποτυπώνει μια σύνθετη εικόνα, στην οποία συνυπάρχουν τομείς με αξιοσημείωτη δυναμική (όπως η νεολαία, η εκπαίδευση και ο εθελοντισμός) και τομείς που παρουσιάζουν κοινωνικά ελλείμματα, όπως η υγειονομική κάλυψη, η προστασία των ευάλωτων ομάδων, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η στήριξη της τρίτης ηλικίας.

Εν γένει, σύμφωνα με τον δείκτη **Regional Well-being του ΟΟΣΑ**, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει κάποια **δυνατά σημεία** αλλά έχει να αντιμετωπίσει και σημαντικές **προκλήσεις**, σε σχέση και με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η ΠΔΕ είναι **3^η στη συνολικά ικανοποίηση ζωής (Life satisfaction) με βαθμολογία 3,1**, ενώ είναι **12^η στα θέματα της Παιδείας (5,4) και 9^η στα θέματα της Υγείας (6,9)**. Τα προαναφερθέντα, ιδίως αν συνδυαστούν και με τον **Ευρωπαϊκό Δείκτη Κοινωνικής Προόδου (EU Regional Social Progress Index 2.0 – 2024 edition)**, όπου η ΠΔΕ βαθμολογείται με **75,4 έναντι 79,7 που είναι ο εθνικός μέσος όρος**, καταδεικνύουν σημαντικές **ευκαιρίες** ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου, συνολικά.

Δημογραφική μεταβολή και πληθυσμιακή δυναμική

Η συρρίκνωση του πληθυσμού στη Δυτική Ελλάδα δεν αποτελεί μεμονωμένο φαινόμενο αλλά εντάσσεται σε ένα ευρύτερο εθνικό και ευρωπαϊκό πλαίσιο. Ωστόσο, η ένταση του φαινομένου και οι διαρθρωτικές του συνέπειες είναι ιδιαίτερα εμφανείς στις λιγότερο αστικοποιημένες Περιφέρειες της χώρας, όπως η Δυτική Ελλάδα.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφει σαφή **πτωτική δημογραφική τροχιά** την τελευταία δεκαετία, όπως αποτυπώνεται στις δύο πρόσφατες απογραφές της ΕΛΣΤΑΤ (2011 και 2021), με το φαινόμενο να παρουσιάζει μεγαλύτερη ένταση σε ορεινούς Δήμους). Συγκεκριμένα, ο συνολικός πληθυσμός μειώθηκε από **679.796 κατοίκους** το 2011 σε **648.220 κατοίκους** το 2021, καταγράφοντας απώλεια **31.576 ατόμων**, δηλαδή **ποσοστιαία μείωση της τάξης του 4,6%**. Το φαινόμενο αυτό δεν αποτελεί απλώς αριθμητική μεταβολή, αλλά αντανάκλα βαθύτερες και συνδυασμένες κοινωνικές και οικονομικές διεργασίες.

Κατ' αρχάς, η **υπογεννητικότητα** αποτελεί έναν από τους βασικούς μηχανισμούς αυτής της πληθυσμιακής κάμψης. Η συνεχής μείωση του αριθμού των γεννήσεων και η καθυστέρηση τεκνοποίησης, κυρίως λόγω οικονομικής αβεβαιότητας και ανασφάλειας, επιτείνουν το **αρνητικό φυσικό ισοζύγιο** (οι θάνατοι υπερβαίνουν τις γεννήσεις), το οποίο είναι ιδιαίτερα έντονο στις περισσότερες ελληνικές Περιφέρειες. Το 2022, σύμφωνα με στοιχεία του IOBE, **σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας, συμπεριλαμβανομένης και της Δυτικής Ελλάδας, το φυσικό ισοζύγιο ήταν αρνητικό**, καταδεικνύοντας μια συστημική πληθυσμιακή συρρίκνωση. Άξιο αναφοράς είναι, δε, το γεγονός ότι η ΠΔΕ παρουσιάζει **συντελεστή γονιμότητας (~1,4) άνω του εθνικού μέσου όρου (~1,3)**, με τον δείκτη αναπλήρωσης ωστόσο να βρίσκεται αρκετά υψηλότερα (2,1).

Παράλληλα, η περιοχή επηρεάζεται έντονα από τη **μεταναστευτική διαρροή**, κυρίως των νέων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων (brain drain), που επιλέγουν να αναζητήσουν

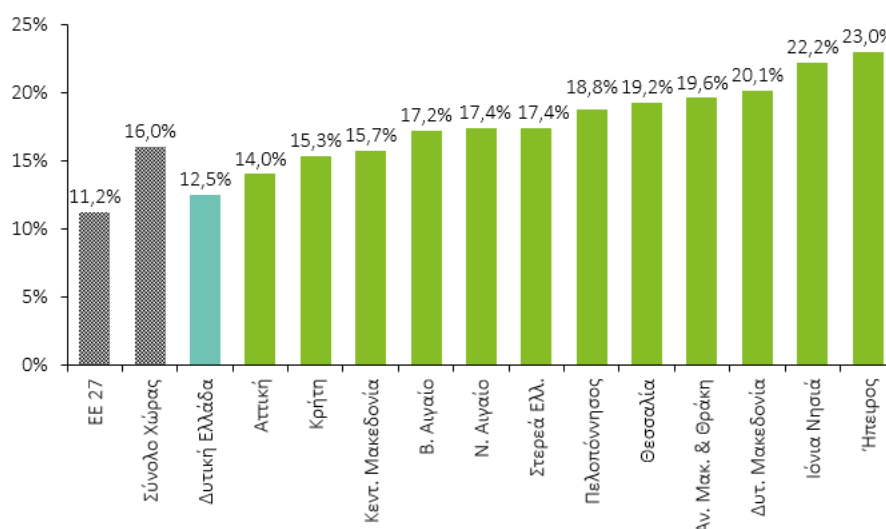
καλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες στο εξωτερικό ή ακόμα και σε πιο ανεπτυγμένες αστικές Περιφέρειες, όπως η Αττική.

Τέλος, η **γήρανση του πληθυσμού** αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της δημογραφικής δυναμικής. Η αυξημένη προσδόκιμη διάρκεια ζωής (80 έτη το 2022 έναντι των 78 ετών το 2000) σε συνδυασμό με τη μείωση των γεννήσεων οδηγεί στη σταδιακή μετατόπιση της ηλικιακής δομής προς τις μεγαλύτερες ηλικίες. Αυτό έχει σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις, καθώς αυξάνει τη ζήτηση για υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες, ενώ ταυτόχρονα μειώνει το ενεργό εργατικό δυναμικό, περιορίζοντας τις προοπτικές ανάπτυξης. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η διαχείριση του δημογραφικού προβλήματος καθιστά επιτακτική την ανάγκη για **στοχευμένες πολιτικές αναζωογόνησης του πληθυσμού**, μέσω ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας, στήριξης των νέων οικογενειών, βελτίωσης των υποδομών και δημιουργίας κινήτρων για την παραμονή και επιστροφή των νέων στην περιοχή.

Νεολαία και εκπαιδευτικές προκλήσεις

Η εκπαίδευση αποτελεί θεμέλιο για την κοινωνική συνοχή, την οικονομική ανάπτυξη και την προσωπική ανέλιξη των πολιτών. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η εκπαιδευτική συμμετοχή και ένταξη των νέων, καθώς διαμορφώνει τις προοπτικές της επόμενης γενιάς και καθορίζει την παραγωγική δυναμική μιας περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς παρουσιάζει **το υψηλότερο ποσοστό εγγεγραμμένου πληθυσμού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μεταξύ των 13 ελληνικών Περιφερειών, με 16,2%**, έναντι **8,3%** του εθνικού μέσου όρου και μόλις **3,5%** του ευρωπαϊκού. Παρά τη θετική εικόνα ως προς τη συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, παρατηρείται μια σημαντική **αναντιστοιχία με τα ποσοστά ολοκλήρωσης των σπουδών**, καθώς **μόλις το 27,8% των ενηλίκων είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, ποσοστό που υπολείπεται τόσο του εθνικού (34,3%) όσο και του ευρωπαϊκού (35,1%) μέσου όρου. Παράλληλα, η σχετική μείωση του ποσοστού νέων που δε συμμετέχουν στην αγορά εργασίας ή στην εκπαίδευση (**Not in Employment, Education or Training or NEETs**), στο **12,5%**, ποσοστό χαμηλότερο του εθνικού μέσου όρου (16%), αποτελεί **ενθαρρυντικό δείκτη ένταξης των νέων** σε δημιουργικές και παραγωγικές δραστηριότητες.

Διάγραμμα 4: Ποσοστό νέων ηλικίας 15-24 που δε συμμετέχει στην αγορά εργασίας ή στην εκπαίδευση (NEETs) ανά Περιφέρεια (2023)

Πηγή: IOBE (2024), Έκθεση κοινωνικών και οικονομικών τάσεων στις ελληνικές Περιφέρειες

Η εκπαιδευτική εικόνα της Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μια **ενδιαφέρουσα διττή πραγματικότητα**: από τη μια πλευρά, η υψηλή συμμετοχή των νέων στην τριτοβάθμια

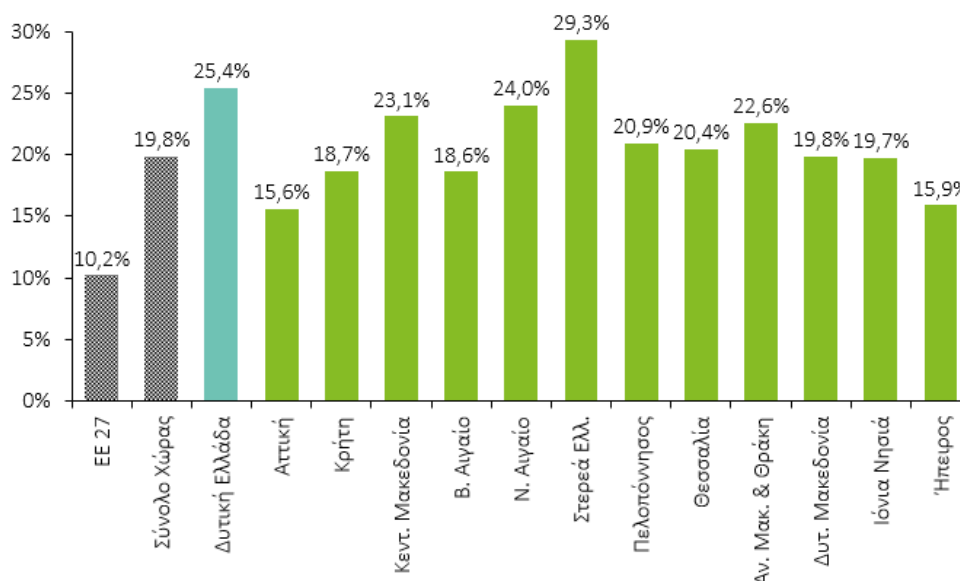
εκπαίδευση και η σχετικά χαμηλή αναλογία των NEETs αποτελούν θετικά στοιχεία που υποδηλώνουν **προσπάθειες ενσωμάτωσης και κινητοποίησης του νεανικού πληθυσμού**. Από την άλλη, η χαμηλότερη αναλογία πτυχιούχων στον ενήλικο πληθυσμό αναδεικνύει τα **εμπόδια** που εξακολουθούν να περιορίζουν την εκπαιδευτική ολοκλήρωση. Στο πλαίσιο αυτό, η ΠΔΕ ήδη έχει υλοποιήσει δράσεις υποστήριξης των νέων για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, όπως για παράδειγμα δράσεις εκπαίδευσης σε νέους από φτωχές οικογένειες, ηλικίας 15-17 και 17-19 ετών, για τη δημιουργία ενός ισχυρού βιογραφικού (δράση του 2023), ενώ σχεδιάζονται ακόμη περισσότερες για τα προσεχή έτη.

Σημαντική συνεισφορά στην κατανόηση αυτών των τάσεων και στην τεκμηρίωση στοχευμένων πολιτικών παρέχει και η λειτουργία του **Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας**, το οποίο από την έναρξη της λειτουργίας του τον Ιούνιο του 2022, παρακολουθεί συστηματικά δεδομένα που αφορούν στην εκπαίδευση, την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη των νέων, υποστηρίζοντας τον στρατηγικό σχεδιασμό με βάση πραγματικά κοινωνικά χαρακτηριστικά. Τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις που θα ενισχύσουν την ακαδημαϊκή συνέπεια, θα στηρίξουν τους φοιτητές κοινωνικά και οικονομικά, και θα γεφυρώσουν το χάσμα ανάμεσα στην εκπαίδευση και την απασχόληση. Η επένδυση στη νεολαία της Περιφέρειας δεν αποτελεί μόνο εκπαιδευτική επιλογή, αλλά στρατηγική ανάγκη για την κοινωνική συνοχή και την αναπτυξιακή προοπτική της Δυτικής Ελλάδας.

Ανεργία και αγορά εργασίας

Παρά τις βελτιωτικές τάσεις των τελευταίων ετών, η ανεργία εξακολουθεί να συνιστά μια από τις βασικές προκλήσεις για τη Δυτική Ελλάδα, με τον **μέσο όρο να διαμορφώνεται στο 10,1% για το 2024**, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατατάσσοντάς την στην **7^η θέση** μεταξύ των 13 ελληνικών Περιφερειών και αναδεικνύοντας τη δυσκολία ένταξης του εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας. Η ανισότητα στην απασχόληση μεταξύ των φύλων παραμένει έντονη στη Δυτική Ελλάδα, με τις γυναίκες να συμμετέχουν σε σαφώς μικρότερο βαθμό στην αγορά εργασίας σε σχέση με τους άνδρες. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του IOBE (2024), το **χάσμα απασχόλησης ανδρών και γυναικών στην Περιφέρεια ξεπερνά τις 20 ποσοστιαίες μονάδες**.

Διάγραμμα 5: Χάσμα απασχόλησης φύλων (20-64) ανά Περιφέρεια (2023)

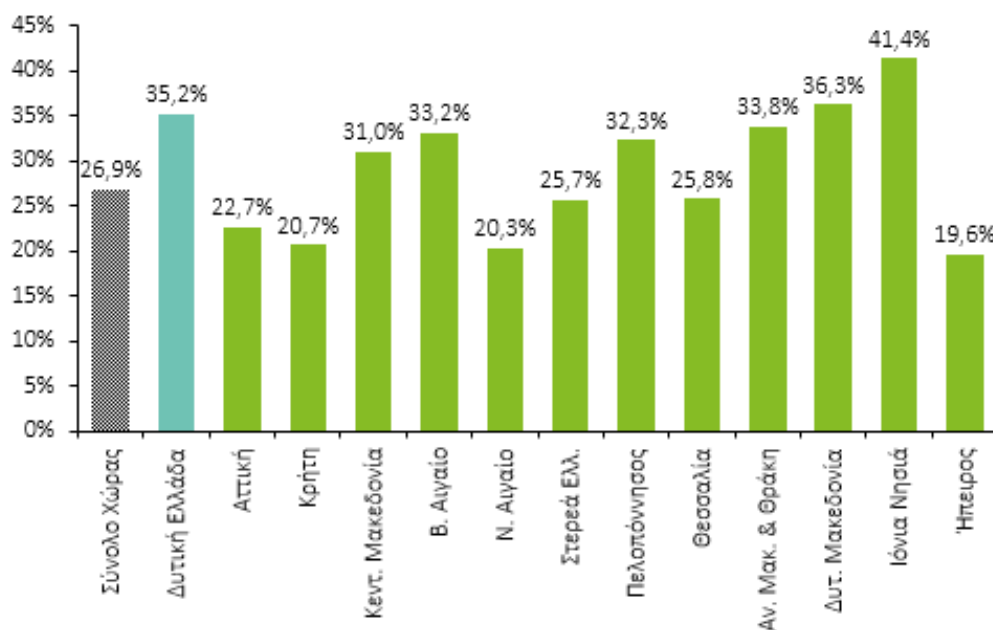
Πηγή: IOBE (2024), Έκθεση κοινωνικών και οικονομικών τάσεων στις ελληνικές Περιφέρειες

Η συμμετοχή των γυναικών παραμένει περιορισμένη σε επαγγέλματα τόσο τεχνικής όσο και διοικητικής φύσης, γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη διαρθρωτικών εμποδίων στην εργασιακή τους ένταξη. Η υφιστάμενη κατάσταση αντανάκλα μια σειρά παραγόντων, όπως οι **περιορισμένες τοπικές επαγγελματικές ευκαιρίες**, η **ανεπαρκής υποστήριξη φροντίδας για παιδιά και εξαρτώμενα μέλη**, καθώς και οι **παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με τον ρόλο των φύλων**, που εξακολουθούν να επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές και δυνατότητες των γυναικών στην περιοχή.

Φτώχεια & κοινωνικός αποκλεισμός

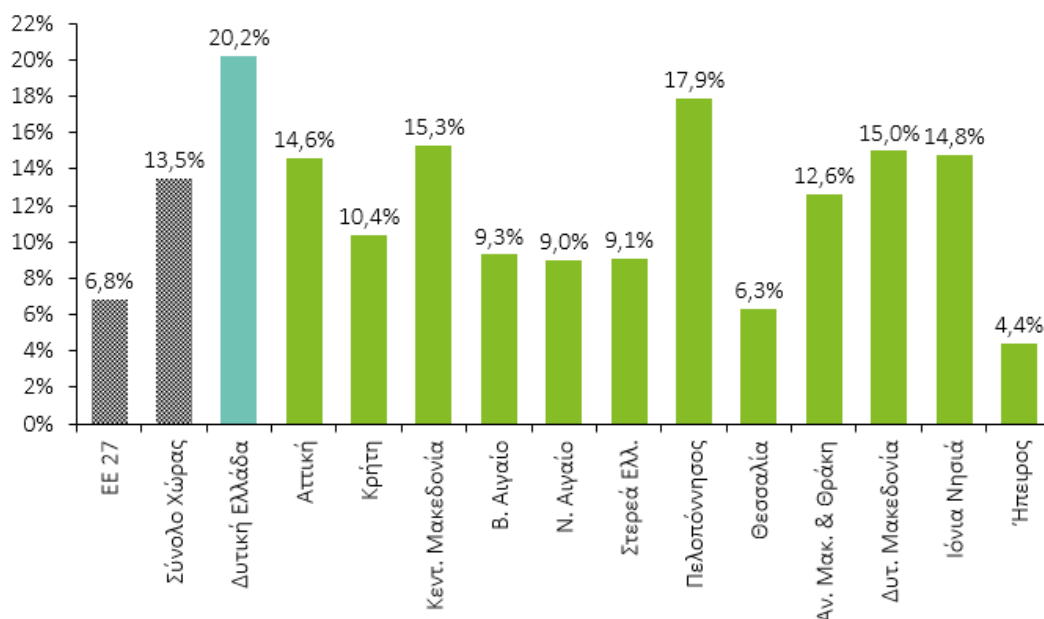
Παρά το υψηλό επίπεδο μόρφωσης και τις προσπάθειες που γίνονται για περαιτέρω μείωση της ανεργίας, ιδιαίτερης σημασίας για την Περιφέρεια παραμένει το ζήτημα αντιμετώπισης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Πιο συγκεκριμένα, η Περιφέρεια εμφανίζει το **3^ο υψηλότερο ποσοστό φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα**, όπως διαφαίνεται και στο ακόλουθο διάγραμμα, παράλληλα με το χαμηλότερο κατά κεφαλήν διαθέσιμο εισόδημα μεταξύ όλων των Περιφερειών. Ο **δείκτης υλικής στέρησης** (20,2% στην ΠΔΕ έναντι 13,5% στο σύνολο της χώρας) υποδεικνύει σημαντικές δυσκολίες των νοικοκυριών στην κάλυψη βασικών αναγκών διαβίωσης, όπως η θέρμανση, η σίτιση και η πρόσβαση σε υπηρεσίες. Αξιοσημείωτο είναι δε το γεγονός ότι φτώχεια στην περιοχή δεν περιορίζεται στο εισόδημα, αλλά εκτείνεται σε **πολυδιάστατο κοινωνικό αποκλεισμό**, επηρεάζοντας κυρίως **άνεργους, μονογονεϊκές οικογένειες** και **άτομα με χαμηλή μόρφωση**, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές.

Διάγραμμα 6: Ποσοστό Πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανά Περιφέρεια (2024)

Πηγή: Eurostat (2024) Persons at risk of poverty or social exclusion by NUTS 2 region

Διάγραμμα 7: Ποσοστό Πληθυσμού σε κατάσταση σοβαρής υλικής στέρησης ανά Περιφέρεια (2023)

Πηγή: IOBE (2024), Έκθεση κοινωνικών και οικονομικών τάσεων στις ελληνικές Περιφέρειες

Υγειονομική κάλυψη και φροντίδα

Στον τομέα της υγείας, παρά τη σχετική σύγκλιση σε δείκτες όπως το προσδόκιμο ζωής, η βρεφική θνησιμότητα και οι αυτοαναφερόμενες ανικανοποίητες ανάγκες υγειονομικής φροντίδας (10,9% το 2024)⁴⁹ η Περιφέρεια φαίνεται να εμφανίζει **υστέρηση σε βασικές υποδομές δευτεροβάθμιας φροντίδας**. Λειτουργούν συνολικά **10 νοσοκομειακές μονάδες**, εκ των οποίων οι **2 βρίσκονται στην Αιτωλοακαρνανία, 5 στην Αχαΐα και 3 στην Ηλεία**. Επιπλέον, οι **αναλογίες κλινών** (299 ανά 100.000 κατοίκους) και **ιατρικού προσωπικού** (504 γιατροί ανά 100.000 κατοίκους) παραμένουν αισθητά **χαμηλότερες** σε σχέση με τον πληθυσμό της Περιφέρειας και τον εθνικό μέσο όρο, γεγονός που αναδεικνύει την **ανάγκη αναβάθμισης των υγειονομικών υποδομών** και ενίσχυσης του ιατρικού δυναμικού. Συνολικά, η Δυτική Ελλάδα κατατάσσεται στην **8^η θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας** ως προς κρίσιμους δείκτες υγειονομικής επάρκειας, γεγονός που επιβεβαιώνει τη σχετική υστέρηση αλλά και την ανάγκη για στοχευμένες επενδύσεις στον τομέα της υγείας. Σε αυτό το σημείο, ωστόσο, χρειάζεται να αναφερθεί ότι ήδη γίνονται σημαντικές προσπάθειες ενίσχυσης των εν λόγω υποδομών, ιδίως με αξιοποίηση σημαντικού μέρους των πόρων του ΕΣΠΑ (ΠΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας) που θα διοχετευθούν προς αυτόν τον σκοπό.

Η γενικότερη υστέρηση σε κρίσιμους δείκτες υγειονομικής επάρκειας συνδέεται και με ευρύτερες δημογραφικές προκλήσεις που διαμορφώνουν νέες απαιτήσεις για το σύστημα υγείας και πρόνοιας της Περιφέρειας. Για παράδειγμα, η **γήρανση του πληθυσμού** εντείνει τις ανάγκες φροντίδας ηλικιωμένων και την απαίτηση για επαρκείς και προσβάσιμες υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, καθώς και για ανάπτυξη προγραμμάτων ενεργού γήρανσης.

Ωστόσο, το ζήτημα της υγείας είναι πολυδιάστατο και δεν περιορίζεται μόνο στο πλήθος των υποδομών υγείας, αλλά περιλαμβάνει, ενδεικτικά, και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συμμετέχει ενεργά στο **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Υγιών Περιφερειών Δημόσιας Υγείας (WHO Regions for Health Network – RHN)**, με στόχο την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, την ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας και την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων για την προώθηση της υγείας και της ευημερίας του πληθυσμού. Ως μέλος του RHN, η Περιφέρεια τοποθετείται στην «πρώτη γραμμή» της δημόσιας

⁴⁹ Πηγή: Eurostat, Self-reported unmet needs for medical examination by main reason declared and NUTS 2 region (Online data code: [hlth_silc_08_r](#))

υγείας, ενισχύοντας τη διασύνδεση μεταξύ ευρωπαϊκών, εθνικών και τοπικών πολιτικών και συμβάλλοντας στην επιτάχυνση της εφαρμογής καινοτόμων στρατηγικών.

Επιπλέον, για πρώτη φορά υλοποιήθηκε στην Περιφέρεια η συστηματική χαρτογράφηση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας μέσω του **Χάρτη Ψυχικής Υγείας**, με στόχο την καταγραφή των υπάρχουσών δομών, την αποτύπωση αναγκών και την ενίσχυση του σχεδιασμού πολιτικών πρόληψης και φροντίδας ψυχικής υγείας, ιδίως για ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

Σημαντικό αρωγό για το σύνολο των προαναφερθέντων, αναμένεται να αποτελέσει το Παρατηρητήριο Δημόσιας Υγείας και Περιβάλλοντος, το οποίο τελεί υπό σχεδιασμό και το οποίο θα παρακολουθεί περιβαλλοντικούς δείκτες που σχετίζονται με την υγεία (πχ. ποιότητα αέρα, ρύποι / ρύπανση, κλπ).

Ευάλωτες ομάδες, εθελοντισμός & αθλητισμός

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να διαχειριστεί σύνθετες προκλήσεις κοινωνικής ένταξης, που αφορούν ιδιαίτερα ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, όπως οι άνεργοι νέοι (~20% των ανέργων είναι νέοι 15-34 ετών), τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι μακροχρόνια άνεργοι (~22% των συνολικών ανέργων στην Περιφέρεια) καθώς και τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ). Το σύνολο των εν λόγω κοινωνικών ομάδων αντιμετωπίζουν αυξημένα εμπόδια στην πρόσβαση σε εκπαίδευση, εργασία και κοινωνικές υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση του εθελοντισμού και της κοινωνικής οικονομίας αναδεικνύεται σε κρίσιμο εργαλείο για την υποστήριξη αυτών των ομάδων, καθώς και για την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων.

Η υφιστάμενη κοινωνική κατάσταση στην Περιφέρεια διαμορφώνεται σε ένα περιβάλλον υψηλών κοινωνικών αναγκών αλλά και υπαρκτών ευκαιριών παρέμβασης. Η πρόκληση εντοπίζεται στην υλοποίηση στοχευμένων, ολοκληρωμένων και πολυδιάστατων πολιτικών που θα συμβάλουν ουσιαστικά στη βελτίωση των κοινωνικών δεικτών, αλλά και την καλλιέργεια ενεργής συμμετοχής των πολιτών μέσω του εθελοντισμού και της κοινωνικής πρωτοβουλίας.

Στο πεδίο του αθλητισμού, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει αναπτύξει ένα ενισχυόμενο αθλητικό οικοσύστημα, με πληθώρα υποδομών όπως **κολυμβητήρια, γήπεδα** και πολυλειτουργικά αθλητικά κέντρα, καθώς και περισσότερους από **400 ενεργούς αθλητικούς συλλόγους** σύμφωνα με το μητρώο της ΓΓΑ⁵⁰, που έχουν αναδείξει διακεκριμένους αθλητές. Οι υποδομές που έχουν αναπτυχθεί περιλαμβάνουν γήπεδα ποδοσφαίρου, κλειστά γυμναστήρια, κολυμβητήρια και πολυλειτουργικά αθλητικά κέντρα. Ενδεικτικά, **το έργο ενεργειακής αναβάθμισης και αποκατάστασης του Κολυμβητηρίου Αγυιάς στην Πάτρα** (ύψους 8 εκατ. ευρώ) αποτελεί σημαντικό βήμα προς τη βιωσιμότητα και την προσβασιμότητα στον αθλητισμό. Σημαντικά έργα αναβάθμισης πραγματοποιούνται επίσης στις **εγκαταστάσεις των Παπαστράτειων Εκπαιδευτηρίων στο Αγρίνιο και στον Πολυλειτουργικό Πολιτιστικό Κόμβο Πύργου**, στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας 2021–2027, με συγχρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ. Τα παραπάνω υλοποιούνται στο πλαίσιο ενός ευρύτερου σχεδίου αναβάθμισης των αθλητικών υποδομών της περιοχής, προκειμένου να είναι σε θέση η ΠΔΕ να προσελκύσει μεγάλες, διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις.

Παρόλα αυτά, η συμμετοχή των πολιτών παραμένει χαμηλή, όπως και σε εθνικό επίπεδο, με ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά μεταξύ των γυναικών και των εφήβων. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας καταγράφει ακόμη **χαμηλότερη συμμόρφωση με τις βασικές συστάσεις φυσικής δραστηριότητας**: μόλις **15–19%** των Ελλήνων πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις⁵¹

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην εναρμόνιση των παρεμβάσεων με τις **αξίες του Ολυμπισμού**, όπως ο **σεβασμός**, η **ευγενής άμιλλα** και η **ισότιμη συμμετοχή**. Ωστόσο, η διάχυση των ευκαιριών άθλησης προς όλες τις κοινωνικές ομάδες ,γυναίκες, άτομα με αναπηρία, νέοι και ηλικιωμένοι, παραμένει περιορισμένη. Οι υφιστάμενες αθλητικές υποδομές παρουσιάζουν

⁵⁰ Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, Μητρώο Σωματείων <https://somateia2023.gga.gov.gr>

⁵¹ WHO, Country Factsheet: Physical Activity – Greece, 2024

ανομοιογένεια ως προς την ποιότητα και την προσβασιμότητα, ενώ απουσιάζει μια ολοκληρωμένη καταγραφή της λειτουργίας, της χρήσης και των αναγκών τους.

Οι προαναφερθείσες παρεμβάσεις αυτές εναρμονίζονται με τις βασικές αρχές του **Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (EPSR)**, ο οποίος αποτελεί το βασικό θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ για την προώθηση της **ισότητας ευκαιριών**, της **πρόσβασης στην απασχόληση**, της κοινωνικής προστασίας και της **ένταξης**. Η Περιφέρεια υλοποιεί πολιτικές που αντανakλούν τις αξίες αυτές, όπως η **στήριξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.)**, η ενίσχυση της απασχόλησης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, καθώς και η συμμετοχή σε δράσεις για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, της οικογένειας και των ΑμεΑ. Άξιο αναφοράς είναι προς η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει βραβευτεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για ζητήματα που σχετίζονται με τον κοινωνικό αποκλεισμό, στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών που έχει λάβει για τη δημιουργία, λειτουργία και ενίσχυση των μονάδων συμπερίληψης στην περιοχή. Η διασύνδεσή τους με ευρωπαϊκά εργαλεία χρηματοδότησης, όπως το **ESF+**, ενισχύει τη δυνατότητα της Περιφέρειας να σχεδιάζει και να υλοποιεί στοχευμένες, διατομεακές κοινωνικές πολιτικές, με ουσιαστική προστιθέμενη αξία τόσο για τις τοπικές κοινωνίες όσο και για την ευρωπαϊκή προοπτική της κοινωνικής σύγκλισης.

Παρουσίαση σύγχρονων τάσεων

Στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, οι πολιτικές κοινωνικής συνοχής και ευημερίας επαναπροσδιορίζονται υπό το πρίσμα της τεχνολογικής προόδου, της δημογραφικής μετάβασης και των αυξανόμενων κοινωνικών ανισοτήτων. Η έμφαση μετατοπίζεται από τις οριζόντιες, καθολικές παρεμβάσεις προς ευφυέστερα, στοχευμένα και συμμετοχικά εργαλεία που αξιοποιούν ψηφιακά μέσα, δεδομένα και συνεργατικές προσεγγίσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, αναδύονται νέες τάσεις, πρακτικές και μοντέλα που επηρεάζουν καθοριστικά το πώς σχεδιάζονται και υλοποιούνται πολιτικές για την κοινωνική ευημερία.

Συμετοχικότητα
Νέων

Ένα πρώτο σημαντικό ρεύμα αφορά την **ενίσχυση της συμμετοχής των νέων στη δημόσια σφαίρα**. Η χρήση ψηφιακών μέσων για τη διαβούλευση, τη συνδιαμόρφωση πολιτικών και την ανάληψη ρόλων ευθύνης έχει καταστήσει τη **ψηφιακή συμμετοχή (Digital youth engagement)** μια ανερχόμενη μορφή δημοκρατικής πρακτικής. Εργαλεία όπως οι πλατφόρμες **Youth Civic Tech** και διαδικασίες όπως το **Participatory Budgeting** με τη συμμετοχή νέων δίνουν στους πολίτες ηλικίας 16–29 ετών τη δυνατότητα να συνεισφέρουν ενεργά σε δημόσιες αποφάσεις – μια τάση που ήδη βρίσκει εφαρμογή σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, με τους νέους να διαχειρίζονται ακόμη και ποσοστά των τοπικών προϋπολογισμών. Παράλληλα, θεσμοί όπως το **European Youth Event (EYE)** ενθαρρύνουν την ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών και καλών πρακτικών σε ένα διακρατικό πλαίσιο.

Ισότιμη
πρόσβαση στην
Εκπαίδευση

Κρίσιμη είναι η εξέλιξη των πολιτικών για την **συμπερίληψη στην εκπαίδευση** και την **πρόσβαση στη γνώση**. Η πανδημία ανέδειξε τις ψηφιακές ανισότητες, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί η ανάπτυξη συμπεριληπτικών **εκπαιδευτικών πολιτικών** που στοχεύουν στην ίση πρόσβαση όλων – ανεξαρτήτως κοινωνικού, γεωγραφικού ή πολιτισμικού υπόβαθρου. Σε αυτό το πλαίσιο, η **τηλε-εκπαίδευση**, τα **πολυγλωσσικά προγράμματα κατάρτισης**, αλλά και τα **micro-credentials** προσφέρουν ευέλικτες, προσαρμοσμένες μορφές μάθησης, ιδίως για ενήλικες ή άτομα εκτός τυπικής εκπαίδευσης. Το ευρωπαϊκό όραμα να φτάσει το 60% των ενηλίκων σε προγράμματα δια βίου μάθησης έως το 2030 αντανάκλα αυτήν τη μετατόπιση από τις σταθερές, μονοδιάστατες εκπαιδευτικές διαδρομές σε δυναμικά και διευρυμένα δίκτυα γνώσης.

Προληπτική Υγεία

Μια καθοριστική τάση αφορά την πρόληψη και την **προληπτική φροντίδα υγείας (preventive care)**. Η έμφαση μετατοπίζεται από το μοντέλο της θεραπείας στο μοντέλο της πρόληψης, ενισχύοντας πολιτικές που επενδύουν στην έγκαιρη διάγνωση, στην πρωτοβάθμια φροντίδα, την αγωγή υγείας και την προαγωγή ενός υγιεινού τρόπου ζωής. Ενώ οι δαπάνες πρόληψης αντιστοιχούν μόλις στο 2,8% έως 6% των συνολικών υγειονομικών δαπανών στην ΕΕ, υπάρχει αυξανόμενη αναγνώριση της ανάγκης για αύξηση αυτών των ποσοστών, με τεκμηριωμένα οφέλη στη μείωση των χρόνιων νοσημάτων και της επιβάρυνσης του συστήματος υγείας.

«Εξυπνη»
Υγεία

Η αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης στην υγεία (**AI in Healthcare**) αποκτά σημαντική βαρύτητα. Η χρήση συστημάτων AI για τη βελτίωση της διάγνωσης, την αυτοματοποίηση διοικητικών διαδικασιών, την ενίσχυση της διάγνωσης και της ιατρικής ακριβείας και τη λήψη αποφάσεων, οδηγεί σε αξιοσημείωτες εξοικονομήσεις (πχ. εκτιμώμενα \$200–360 δισ. ετησίως στις ΗΠΑ), ενώ παράλληλα ενισχύεται και η εξατομίκευση της φροντίδας. Η τάση αυτή ενισχύεται και από τη ραγδαία **ανάπτυξη των ψηφιακών πλατφορμών υγείας**, που περιλαμβάνουν **υπηρεσίες τηλεϊατρικής, απομακρυσμένη παρακολούθηση μέσω wearables** και εφαρμογές διαχείρισης υγείας από τους ίδιους τους ασθενείς. Η ευρωπαϊκή αγορά ψηφιακής υγείας προβλέπεται να αγγίξει τα USD 39,6 δισ. το 2024, με ακόμη μεγαλύτερη δυναμική στο μέλλον. Οι παραπάνω τάσεις ενισχύουν την υιοθέτηση της στρατηγικής **One Health**, η

	οποία αντιμετωπίζει ολιστικά την υγεία των ανθρώπων, των ζώων και του περιβάλλοντος, ενδυναμώνοντας τη διατομεακή συνεργασία για την πρόληψη και τον έλεγχο σύγχρονων υγειονομικών προκλήσεων. Συμπληρωματικά, η ανάπτυξη των έξυπνων νοσοκομείων (πχ. χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης για την πρόγνωση επιπλοκών, αυτοματοποιημένη διαχείριση ιατρικών προμηθειών, ψηφιακοί φάκελοι ασθενών με real-time παρακολούθηση) εισάγει ένα νέο επίπεδο λειτουργικότητας και ποιότητας στη φροντίδα, αξιοποιώντας τεχνολογίες αυτοματοποίησης, ανάλυσης δεδομένων και διαλειτουργικότητας για την παροχή πιο αποδοτικών και εξατομικευμένων υπηρεσιών υγείας.
 Ισότιμη Πρόσβαση	Η έννοια της ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες και αγαθά επανέρχεται δυναμικά στο προσκήνιο, ιδίως στο πλαίσιο της ενεργειακής φτώχειας και της αστικής ανασυγκρότησης. Σε αυτό το πνεύμα, το μοντέλο των «15λεπτων πόλεων» κερδίζει έδαφος ως πρότυπο αστικής ανάπτυξης με επίκεντρο την εγγύτητα σε βασικές υπηρεσίες (εκπαίδευση, υγεία, εργασία, αναψυχή), μειώνοντας τις ανισότητες πρόσβασης και ενισχύοντας την ποιότητα ζωής. Το μοντέλο αυτό προάγει τη βιώσιμη κινητικότητα και την κοινωνική συνοχή, ενθαρρύνοντας τη μικτή χρήση γης, τη μετακίνηση με τα πόδια ή το ποδήλατο και την ανάπτυξη πολυλειτουργικών, ανθεκτικών γειτονιών.
 Δια βίου Μάθηση	Η έννοια της δια βίου μάθησης ενισχύεται διαρκώς, καθώς οι τεχνολογικές εξελίξεις και η μετάβαση προς πιο βιώσιμα και ανθεκτικά μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης απαιτούν νέες δεξιότητες. Στο πλαίσιο του στόχου της ΕΕ για συμμετοχή του 60% των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης έως το 2030, αναπτύσσονται νέες μορφές μάθησης, όπως τα micro-credentials: σύντομα, στοχευμένα πιστοποιητικά που επιτρέπουν την απόκτηση δεξιοτήτων με ευελιξία και αναγνωρισμένη επαγγελματική αξία. Επιπλέον, πολυγλωσσικά προγράμματα, απομακρυσμένη εκπαίδευση και εκπαιδευτικά δίκτυα με χρηματοδότηση από εργοδότες ενδυναμώνουν την πρόσβαση ενηλίκων –ιδίως ευάλωτων ομάδων– σε ευκαιρίες αναβάθμισης προσόντων.
 Εθελοντισμός	Η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής περνά και μέσα από την ενίσχυση του εθελοντισμού και της κοινωνικής προσφοράς. Νέες μορφές όπως το micro-volunteering (εθελοντισμός μικρής διάρκειας και συγκεκριμένης αποστολής) ή τα εταιρικά προγράμματα εθελοντισμού, όπου επιχειρήσεις υποστηρίζουν δράσεις των εργαζομένων τους, επαναπροσδιορίζουν το πώς οι πολίτες συμμετέχουν στην κοινότητα. Παράλληλα, το φαινόμενο του «voluntourism» – ήτοι, ταξίδια με στόχο την εθελοντική προσφορά– αναδεικνύεται σε παγκόσμια αγορά ύψους \$200 δις. (2024), ενισχύοντας το διαπολιτισμικό στοιχείο και τη διασύνδεση κοινωνικής δράσης και τουρισμού.
 Κοινωνική Καινοτομία	Η κοινωνική καινοτομία (social innovation) αποκτά στρατηγική σημασία για την προώθηση της ένταξης, της συνεργασίας και της ευημερίας. Τα κέντρα κοινωνικής καινοτομίας (Social Innovation Hubs), τα οποία λειτουργούν ήδη σε περισσότερες από 200 Περιφέρειες της ΕΕ, συγκεντρώνουν πόρους, δεξιότητες και τοπικές συνεργασίες με σκοπό να επιλύσουν κοινωνικές προκλήσεις με βιώσιμο και συμμετοχικό τρόπο.

Αυτές οι σύγχρονες τάσεις συνθέτουν ένα πλαίσιο ευκαιριών και προκλήσεων για τις Περιφέρειες, και ειδικά για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η οποία καλείται να διαμορφώσει μια στρατηγική κοινωνικής ευημερίας χωρίς αποκλεισμούς, ικανή να ενσωματώσει τις ψηφιακές δυνατότητες, να αξιοποιήσει τα νέα εργαλεία πολιτικής και να απαντήσει στις ιδιαίτερες κοινωνικές, δημογραφικές και οικονομικές ανάγκες της περιοχής.

Φιλοδοξία ΠΔΕ & Στρατηγικές Προτεραιότητες για την επόμενη περίοδο

«Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας φιλοδοξεί να διαμορφώσει μια ανθεκτική και συνεκτική κοινωνία ίσων ευκαιριών, όπου οι νέοι συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση του μέλλοντος τους, οι ευάλωτες ομάδες εντάσσονται δυναμικά στο κοινωνικό και οικονομικό γίγνεσθαι, η υγεία προσεγγίζεται ολιστικά, οι δεξιότητες καλλιεργούνται διαρκώς μέσω δια βίου μάθησης, οι δημογραφικές προκλήσεις αντιμετωπίζονται με ευελιξία και προνοητικότητα, υπάρχει καθολική πρόσβαση σε ποιοτικές και συμπεριληπτικές αθλητικές δραστηριότητες, ενώ ο εθελοντισμός και η κοινωνική συμμετοχή αποτελούν βασικούς πυλώνες ενδυνάμωσης του κοινωνικού κεφαλαίου της Περιφέρειας»

Θεμελίωση της Στρατηγικής Φιλοδοξίας

Η κοινωνική δυναμική της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται από μια σύνθετη αλληλεπίδραση διαρθρωτικών ελλειμμάτων και προκλήσεων που επηρεάζουν την ευημερία των πολιτών και την προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά και ευκαιριών για την περαιτέρω ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη δημιουργία ενός κοινωνικού πλαισίου βιώσιμου και θελκτικού για το σύνολο των πολιτών. Η σταδιακή συρρίκνωση του πληθυσμού, η παρουσία επίμονων εισοδηματικών ανισοτήτων, καθώς και οι αυξανόμενες ανάγκες φροντίδας λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, συνθέτουν ένα πλαίσιο που απαιτεί ευρύτερη κινητοποίηση κοινωνικών και θεσμικών δυνάμεων.

Παράλληλα, η άνιση κατανομή ευκαιριών πρόσβασης σε υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής φροντίδας, σε συνδυασμό με τις νέες προκλήσεις των κοινωνικών ανισοτήτων, ενισχύουν τον κίνδυνο διεύρυνσης του χάσματος κοινωνικής συνοχής. Η μετάβαση σε ένα νέο παραγωγικό πρότυπο προϋποθέτει την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού μέσα από την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την ενεργοποίηση του κοινωνικού κεφαλαίου και την ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής σε όλα τα επίπεδα.

Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τοπικών κοινοτήτων περνά μέσα από την ανάπτυξη μηχανισμών πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης, την επένδυση στη δια βίου ενδυνάμωση των πολιτών, την εδραίωση δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης και την καλλιέργεια κουλτούρας ενεργής συμμετοχής του πληθυσμού στα δημόσια δρώμενα.

Σε αυτό το πλαίσιο, η προώθηση του συμπεριληπτικού αθλητισμού ενισχύει την ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών στη φυσική άσκηση και την κοινωνική ένταξη, ιδίως για τα άτομα με αναπηρία, τους ηλικιωμένους και τις ευάλωτες ομάδες. Ο αθλητισμός λειτουργεί όχι μόνο ως εργαλείο υγείας, αλλά και ως μέσο ενδυνάμωσης, ένταξης και συνοχής.

Η ολιστική προσέγγιση που απαιτείται δεν περιορίζεται στη διαχείριση επιμέρους προβλημάτων, αλλά επιδιώκει την ενδυνάμωση των κοινωνικών θεμελίων ως βάση ενός βιώσιμου και δίκαιου μέλλοντος.

Βάσει των ανωτέρω αναγνωρίζονται οι κάτωθι στρατηγικές προτεραιότητες:

Ενεργός Συμμετοχή Νέων και Κοινωνίας Πολιτών

Βασική στόχευση της εν λόγω προτεραιότητας είναι η υποστήριξη της ενεργοποίησης και της παραμονής των νέων στην Περιφέρεια, μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες, ενδυνάμωση και αξιοποίηση ευκαιριών που προάγουν την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται η υλοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων και επαγγελματικού προσανατολισμού, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των νέων μέσω συμβουλευτικής και χρηματοδοτικών κινήτρων, η δημιουργία τοπικών συμβουλίων και δικτύων νεολαίας για τη διαμόρφωση πολιτικών με τη συμμετοχή των ίδιων των νέων, καθώς και η στήριξη δράσεων εθελοντισμού, κοινωνικής καινοτομίας που ενεργοποιούν τις δημιουργικές και κοινωνικές δυνάμεις της νεολαίας.

Προώθηση Κοινωνικής Ένταξης και Αντιμετώπιση του Κοινωνικού Αποκλεισμού

Στόχο αποτελεί η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω πολιτικών και υπηρεσιών που διασφαλίζουν τη στήριξη των ευάλωτων ομάδων και την ισότιμη πρόσβαση σε ευκαιρίες. Η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού θα επιδιωχθούν μέσω μιας ολοκληρωμένης δέσμης παρεμβάσεων που στοχεύουν στη μείωση των ανισοτήτων και την ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού. Στο πλαίσιο αυτό, θα υλοποιηθούν δράσεις ενίσχυσης των εισοδημάτων των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος, ανάπτυξης δομών κοινωνικής φροντίδας και υποστήριξης (όπως κοινωνικά παντοπωλεία, κέντρα κοινότητας και κοινωνικές υπηρεσίες Δήμων), προγραμμάτων κοινωνικής στέγασης για ευάλωτους πληθυσμούς, καθώς και στοχευμένων πρωτοβουλιών επανένταξης μακροχρόνια ανέργων, μονογονεϊκών οικογενειών, ατόμων με αναπηρία και μεταναστών.

Παράλληλα, θα προωθηθούν δράσεις ευαισθητοποίησης, καταπολέμησης διακρίσεων και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, ώστε να περιοριστούν οι παράγοντες που οδηγούν στον αποκλεισμό και να ενδυναμωθεί το κοινωνικό κεφάλαιο. Έμφαση θα δοθεί και στην προώθηση της ενεργού γήρανσης, μέσω προγραμμάτων που ενισχύουν τη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή, υποστηρίζουν τη δια βίου μάθηση, προάγουν την υγιή γήρανση και αξιοποιούν τη διαγενεακή συνεργασία.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η προώθηση της καθολικής συμμετοχής στον αθλητισμό, ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης, πρόληψης και ενδυνάμωσης. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας επενδύει στην ανάπτυξη ενός χωρίς αποκλεισμούς αθλητικού περιβάλλοντος, διασφαλίζοντας ότι όλοι οι πολίτες – ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, ιδιαιτεροτήτων ή κοινωνικοοικονομικής κατάστασης – έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές ευκαιρίες άθλησης και σωματικής δραστηριότητας. Οι παρεμβάσεις περιλαμβάνουν τη βελτίωση και προσαρμογή αθλητικών υποδομών για ΑμεΑ,

την ανάπτυξη αθλητικών προγραμμάτων για ευάλωτες και απομονωμένες ομάδες, καθώς και την ενίσχυση της φυσικής δραστηριότητας μέσω της σχολικής, κοινοτικής και διαγενεακής άθλησης. Παράλληλα, θα ενισχυθούν συνέργειες με συλλόγους, δομές πρόνοιας και φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών για τη διαμόρφωση ενός πολυσυμμετοχικού, βιώσιμου και προσβάσιμου συστήματος αθλητικής δραστηριότητας σε όλη την Περιφέρεια.

Ανάπτυξη Δεξιοτήτων και δια βίου μάθηση

Αποσκοπεί στην προαγωγή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για όλες τις ηλικίες, με επίκεντρο τις ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας και της κοινωνίας. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η προώθηση της δια βίου μάθησης αποτελούν κεντρικούς μοχλούς για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας, την προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες συνθήκες της αγοράς εργασίας και τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται η ανάπτυξη σύγχρονων προγραμμάτων εκπαίδευσης και επανεκπαίδευσης σε τομείς υψηλής ζήτησης (όπως οι ψηφιακές δεξιότητες, η πράσινη οικονομία, οι τεχνολογίες υγείας και η κοινωνική φροντίδα), η ενίσχυση της επαγγελματικής κατάρτισης σε συνεργασία με τους τοπικούς παραγωγικούς φορείς και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, η δημιουργία τοπικών κέντρων δια βίου μάθησης προσβάσιμων σε όλο τον πληθυσμό, καθώς και η ανάπτυξη προγραμμάτων ενδυνάμωσης βασικών δεξιοτήτων ενηλίκων, ανέργων, μεταναστών και ατόμων χαμηλών προσόντων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη σύνδεση εκπαίδευσης – απασχόλησης και στην ανάπτυξη μηχανισμών διαρκούς παρακολούθησης των αναγκών δεξιοτήτων σε τοπικό επίπεδο.

Προαγωγή Ολιστικής Υγείας

Η προτεραιότητα θέτει ως βασική επιδίωξη τη διασφάλιση της πρόληψης, της ψυχικής υγείας, της ευεξίας και της ισότιμης πρόσβασης όλων των πολιτών σε υπηρεσίες υγείας. Η προαγωγή της ολιστικής υγείας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προϋποθέτει δράσεις που καλύπτουν τόσο τη σωματική όσο και την ψυχική υγεία, την πρόληψη και την πρόσβαση, με έμφαση στις ανάγκες όλων των ηλικιακών και κοινωνικών ομάδων. Οι παρεμβάσεις θα περιλαμβάνουν την ενίσχυση των υποδομών και της στελέχωσης των νοσοκομείων και κέντρων υγείας της Περιφέρειας, την προώθηση προγραμμάτων πρόληψης και προσυμπτωματικού ελέγχου (screening), την επέκταση υπηρεσιών τηλεϊατρικής και κατ' οίκον φροντίδας, καθώς και τη δημιουργία τοπικών δικτύων πρωτοβάθμιας υγείας με διατομεακή προσέγγιση (πχ. συνεργασία υγείας – κοινωνικών υπηρεσιών – εκπαίδευσης). Παράλληλα, θα αναπτυχθούν δράσεις για την ψυχική υγεία, την πρόληψη εξαρτήσεων και τη φροντίδα ηλικιωμένων, ενισχύοντας την ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών σε υπηρεσίες υγείας και ενδυναμώνοντας τη σχέση πρόληψης, ευεξίας και ποιότητας ζωής.

Διαχείριση Δημογραφικών και Στεγαστικών Θεμάτων

Στόχος είναι η ανάσχεση της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, μέσω πολιτικών στήριξης των οικογενειών και διασφάλισης καθολικής πρόσβασης σε ποιοτική και προσιτή κατοικία. Η αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων και των στεγαστικών αναγκών της Περιφέρειας απαιτεί συνδυασμένες πολιτικές που θα ενισχύσουν την ελκυστικότητα της περιοχής για νέες οικογένειες, θα συγκρατήσουν τον πληθυσμό και θα περιορίσουν τη δημογραφική αποψίλωση. Στο πλαίσιο αυτό, θα αναπτυχθούν κίνητρα επαναπατρισμού νέων, προγράμματα οικονομικής στήριξης νέων νοικοκυριών για την απόκτηση ή μίσθωση πρώτης κατοικίας, καθώς και δράσεις αξιοποίησης του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος για κοινωνική στέγαση ευάλωτων ομάδων. Παράλληλα, θα προωθηθούν πολιτικές υποστήριξης της οικογένειας μέσω ενισχυμένων κοινωνικών υπηρεσιών, υποδομών παιδικής φροντίδας και βρεφονηπιακών σταθμών, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη διασύνδεση στεγαστικής πολιτικής με την αναζωογόνηση των τοπικών κοινοτήτων και τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη, ως μέσο ενίσχυσης της δημογραφικής ανθεκτικότητας.

Ισόρροπη Ανάπτυξη μέσα από Σύγχρονες Υποδομές

Ισόρροπη Ανάπτυξη μέσα από Σύγχρονες Υποδομές

Φιλοδοξία

Καθιέρωση της ΠΔΕ ως **κόμβου σύγχρονων και ανθεκτικών υποδομών**, μέσω της αναβάθμισης της **συνδεσιμότητας** και της **προσβασιμότητας**, της ενίσχυσης της **χωρικής συνοχής** και της **πολυτροπικής διασύνδεσης** με τον εθνικό και ευρωπαϊκό χώρο, συμβάλλοντας στην **ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη**

Υφιστάμενη Κατάσταση

Οδικό δίκτυο

4.650 χλμ.

235 χλμ. αυτοκινητόδρομοι, **895 χλμ.** εθνικό δίκτυο, **3.520 χλμ.** επαρχιακό οδικό δίκτυο

Σιδηρόδρομος

213 χλμ.

Σιδηρόδρομοι με σημαντικές δυνατότητες βελτίωσης

Λιμάνια, Μαρίνες & Αεροδρόμια

Πάτρας
Κυλλήνης
Κατάκολου
Πλατυγυάλι - Αστακού
Αιγίου
Μεσολογγίου

Πάτρας
Ακτίου
Αμφιλοχίας
Ναυπάκτου
Βόνιτσας

Ακτίου
Αράξου
Επιταλίου

- **Ημιτελής σύνδεση Πάτρας-Αθήνας**
- **Υπό σχεδιασμό σύνδεση Πύργου - Καλαμάτας**

Τάσεις

Προτεραιότητες

- Ανακατασκευή παλαιάς Εθνικής Οδού
- Κατασκευή οδικού άξονα Πλατυγυάλι - Αγρίνιο - Καρπενήσι - Λαμία
- Διασύνδεση περιοχής Καλαβρύτων
- Κατασκευή οδικού άξονα που θα συνδέει τον Πύργο με την Αρχαία Ολυμπία και τη Μεγαλόπολη
- Ολοκλήρωση του οδικού άξονα Πύργος - Τσακώνα

- Climate resilient infrastructure
- Digital twins
- Mobility-as-a-Service
- Internet of Things (IoT)
- Πόλεις των 15 λεπτών
- Έξυπνοι λιμένες
- Πράσινα αεροδρόμια
- «Ενδιάμεσες» συνδέσεις
- Infrastructure Dashboards
- Γεωχωρικά δεδομένα
- Ψηφιακοί χάρτες
- Καθολική προσβασιμότητα

Στοχεύοντας στο 2028...

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας επιδιώκει ένα **συνεκτικό και βιώσιμο δίκτυο υποδομών**, με αναβάθμιση του οδικού δικτύου και **εξάλειψη του χωμάτινου οδικού δικτύου**, ενίσχυση της αστικής και υπεραστικής κινητικότητας, ανάπτυξη βιώσιμων τεχνικών έργων και διεύρυνση της υπεράκτιας και αεροπορικής διασύνδεσης, **στηρίζοντας την ισόρροπη ανάπτυξη και τη διασύνδεση με τον εθνικό και ευρωπαϊκό χώρο.**

4.3.7 Άξονας VII – Ισόρροπη Ανάπτυξη μέσα από Σύγχρονες Υποδομές

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, λόγω της γεωγραφικής της θέσης και του πολυκεντρικού της χαρακτήρα, αντιμετωπίζει μια **σειρά από σύνθετες προκλήσεις** ως προς τη **διασύνδεση**, την **προσβασιμότητα** και τη **λειτουργική ενοποίηση των υποδομών της**. Παρότι τα τελευταία χρόνια έχουν υλοποιηθεί σημαντικά έργα μεταφορικής και ενεργειακής υποδομής, εξακολουθούν να **υφίστανται τοπικές ασυμμετρίες**, τομεακοί **κατακερματισμοί**, καθώς και άλλες **προκλήσεις** που περιορίζουν την αποδοτική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Ζητήματα όπως η **ελλιπής υπεραστική και αστική διασύνδεση**, η περιορισμένη **σύνδεση των μεταφορών** με βασικούς αναπτυξιακούς τομείς (τουρισμός, πολιτισμός, αγροδιατροφή), η ανάγκη αναβάθμισης κρίσιμων δομών ενέργειας, ύδρευσης και αντιπλημμυρικής προστασίας, οι **εκτεταμένες ανάγκες συντηρήσεων** σε συνδυασμό με τις μεγάλες **καθυστερήσεις** σε δημόσια έργα, καθώς και οι **περιορισμένοι διαθέσιμοι πόροι** αναδεικνύονται ως πεδία στρατηγικής σημασίας. Η **ενίσχυση της διαλειτουργικότητας** και της **βιώσιμης κινητικότητας** σε όλη την επικράτεια αποτελεί θεμέλιο για τη μετάβαση σε ένα σύγχρονο, ανθεκτικό και χωρίς αποκλεισμούς σύστημα υποδομών, που θα στηρίζει οριζόντια την αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας.

Χωρικές Ασυμμετρίες και Προκλήσεις στο Οδικό Δίκτυο της ΠΔΕ

Παρά την παρουσία σημαντικών οδικών υποδομών, όπως η **Ιόνια Οδός** και η **Ολυμπία Οδός** (Αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ), η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εξακολουθεί να παρουσιάζει **εσωτερικές χωρικές ασυμμετρίες** ως προς τη συνδεσιμότητα και τη λειτουργικότητα του δικτύου μεταφορών. Το συνολικό μήκος του οδικού δικτύου ανέρχεται σε περίπου **4.650 χλμ**, εκ των οποίων **235 χλμ.** είναι **αυτοκινητόδρομοι**, **895 χλμ.** ανήκουν στο **εθνικό δίκτυο** και **3.520 χλμ.** αποτελούν το **επαρχιακό οδικό δίκτυο**⁵². Η ενδοπεριφερειακή διασύνδεση παραμένει περιορισμένη, κυρίως σε ορεινές, αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, όπου **το οδικό δίκτυο χρήζει αναβάθμισης** ως προς την **ασφάλεια**, τη **συντήρηση** και τη **σήμανση**, παρά τις έντονες προσπάθειες των τελευταίων ετών και τα σημαντικά βήματα προόδου που έχουν επιτευχθεί. Οι **αυξημένοι χρόνοι μετακίνησης** τόσο εντός όσο και μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων επηρεάζουν αρνητικά την **προσβασιμότητα των κατοίκων**, τη **διακίνηση προϊόντων** και υπηρεσιών, καθώς και την ευρύτερη αναπτυξιακή δυναμική. Περιοχές όπως η ορεινή Αιτωλοακαρνανία, τμήματα της Ηλείας και του νότιου άξονα της Αχαΐας παραμένουν συγκριτικά λιγότερο διασυνδεδεμένες με τα κεντρικά δίκτυα, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις που θα ενισχύσουν την εδαφική συνοχή και την ίση πρόσβαση σε ευκαιρίες. **Μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021–2027**, παρέχονται περίπου **37 εκατομμύρια ευρώ** για έργα οδικής ασφάλειας, καθώς και για την αναβάθμιση λιμένων και αεροδρομίων, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη βελτίωση των υποδομών μεταφορών και της συνδεσιμότητας.

Παράλληλα, η **ενίσχυση της οδικής ασφάλειας** αναδεικνύεται σε κρίσιμο ζήτημα, ιδιαίτερα στο δίκτυο επαρχιακών και τοπικών οδών. Σύμφωνα με διαθέσιμα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συγκαταλέγεται στις περιοχές με **υψηλότερους δείκτες θανατηφόρων τροχαίων ατυχημάτων σε εθνικό επίπεδο (3^η μεταξύ των 13 Περιφερειών)**⁵³. Οι υφιστάμενες προκλήσεις σχετίζονται κυρίως με **σημεία περιορισμένης ορατότητας και φωτισμού**, **φθορές στο οδόστρωμα λόγω καιρικών συνθηκών** (ιδίως στην Π.Ε Αχαΐας), **ανεπαρκή διαγράμμιση** και ανάγκες ενίσχυσης **προστατευτικών υποδομών**. Παρά τις σημαντικές επενδύσεις στους βασικούς οδικούς άξονες, απαιτούνται στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της προσβασιμότητας και της ασφάλειας στο δευτερεύον οδικό δίκτυο, με

⁵² https://www.pde.gov.gr/invest_in_PDE

⁵³ ΕΛΣΤΑΤ (2025), Οδικά Τροχαία Ατυχήματα: Απρίλιος 2025

έμφαση σε περιοχές που συνδέουν παραγωγικούς κόμβους, λιμένες και τουριστικούς προορισμούς. Η ολοκλήρωση κρίσιμων συνδέσεων μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά στην ενίσχυση της Περιφερειακής συνοχής και στην υποστήριξη των τοπικών οικονομιών.

Θαλάσσιες και Αεροπορικές Υποδομές

Η υπεράκτια και αεροπορική διασύνδεση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας συνιστά κρίσιμο πεδίο για την ενίσχυση της συνδεσιμότητας, της εξωστρέφειας και της ισόρροπης Περιφερειακής ανάπτυξης. Αν και διαθέτει βασικές υποδομές που εξυπηρετούν τόσο την επιβατική όσο και την εμπορευματική κινητικότητα, εξακολουθούν να καταγράφονται ανάγκες περαιτέρω αναβάθμισης και εξειδίκευσης για την ενίσχυση του ρόλου της Περιφέρειας στο εθνικό και διεθνές δίκτυο μεταφορών.

Σε ό,τι αφορά τον τομέα των **αερομεταφορών**, το **αεροδρόμιο του Αράξου** αποτελεί το βασικό σημείο αεροπορικής πρόσβασης στην Περιφέρεια, με διεθνείς πτήσεις, κυρίως εποχικού χαρακτήρα, από αγορές της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Η λειτουργία του συμβάλλει στην **ενίσχυση της τουριστικής κίνησης**, ιδίως κατά τη θερινή περίοδο. Ωστόσο, η **περιορισμένη διαθεσιμότητα δρομολογίων** καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και η **ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης** της αεροπορικής διασύνδεσης αναδεικνύουν δυνατότητες στρατηγικής ενίσχυσης. Η διερεύνηση νέων διαδρόμων και η ενδεχόμενη αναβάθμιση υφιστάμενων εγκαταστάσεων μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλοί ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας, ιδίως στους τομείς του τουρισμού και της επιχειρηματικότητας.

Αντίστοιχα, οι λιμενικές υποδομές διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην εξωστρέφεια της ΠΔΕ. Ο **λιμένας Πατρών** αποτελεί σημαντική πύλη επιβατικών και εμπορευματικών μετακινήσεων, με συστηματικές συνδέσεις προς την Ιταλία. Η στρατηγική του θέση τον καθιστά κομβικό σημείο στον εθνικό λιμενικό χάρτη, ενώ η περαιτέρω ενίσχυση των υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας (logistics) και των συνδυασμένων μεταφορών μπορεί να προσδώσει αυξημένη προστιθέμενη αξία στην ευρύτερη περιοχή.

Το **λιμάνι του Κατακόλου** εξυπηρετεί τη **ναυτιλία αναψυχής και κρουαζιέρας** με ρόλο «πύλης» για την Αρχαία Ολυμπία, όμως παρουσιάζει λειτουργικές και ποιοτικές αδυναμίες που δεν επιτρέπουν τη μεγιστοποίηση της τουριστικής του αξίας. Η διατήρηση και ενίσχυση της ποιότητας των υπηρεσιών υποδοχής, καθώς και η αναβάθμιση των υποδομών, μπορούν να ενδυναμώσουν τον ρόλο του ως πύλης πολιτιστικής εμπειρίας και βιώσιμου τουρισμού.

Παράλληλα, λιμάνια όπως του **Μεσολογγίου και του Αστακού** εμφανίζουν προοπτικές περαιτέρω αξιοποίησης. Η εστίαση στη λειτουργική τους ενοποίηση με τις χερσαίες υποδομές και η στοχοθετημένη ανάπτυξη εξειδικευμένων χρήσεων (πχ. ναυτιλία αναψυχής, μεταφορά εμπορευμάτων) μπορούν να ενισχύσουν τη χωρική συνοχή και την οικονομική διαφοροποίηση της Περιφέρειας.

Η ενίσχυση της υπεράκτιας και αεροπορικής διασύνδεσης, μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις και ολοκληρωμένο σχεδιασμό, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ενεργή συμμετοχή της Δυτικής Ελλάδας σε διεθνή δίκτυα κινητικότητας και ανταγωνιστικότητας. Η αναβάθμιση των σχετικών υποδομών, με έμφαση στην ποιότητα, τη βιωσιμότητα και τη συμπληρωματικότητα των λειτουργιών, δύναται να επιταχύνει την Περιφερειακή σύγκλιση και να ενισχύσει την πολυκεντρική ανάπτυξη.

Εικόνα 28: Μαρίνες, Λιμάνια & Αεροδρόμια ΠΔΕ

		
Μαρίνες	Λιμάνια	Αεροδρόμια
- Μαρίνα Πάτρας - Μαρίνα Κλεοπάτρα - Άκτιο - Μαρίνα Αμφιλοχίας - Μαρίνα Ναυπάκτου - Μαρίνα Βόνιτσας	- Λιμάνι Πάτρας (εμπορικό και επιβατικό) - Λιμάνι Κυλλήνης (επιβατικό) - Λιμάνι Κατάκολου (επιβατικό) - Λιμάνι Αστακού / Λιμάνι Πλατυγυαλού (εμπορικό) - Λιμάνι Αιγίου (εμπορικό και επιβατικό) - Λιμάνι Μεσολογγίου (εμπορικό)	- Αεροδρόμιο Ακτίου (Αιτωλοακαρνανία) - Αεροδρόμιο Αράξου (Αχαΐα) - Αεροδρόμιο Επιταλίου (Ηλεία)

Πηγή: Δευτερογενής έρευνα μέσω διαθέσιμων πηγών

Αστική και Υπεραστική Μετακίνηση

Η λειτουργική οργάνωση της αστικής και υπεραστικής κινητικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαμορφώνεται εντός ενός πλαισίου που **αναζητεί** σταθερά πιο **σύγχρονες, βιώσιμες και πολυτροπικές λύσεις μετακίνησης**. Οι αυξανόμενες ανάγκες των πολιτών, σε συνδυασμό με την πολυκεντρικότητα των αστικών συγκροτημάτων και την ανάγκη διασύνδεσης με κρίσιμες κοινωνικές και παραγωγικές υποδομές (πχ. Πανεπιστημιοπόλεις, νοσοκομεία, ΒΙ.ΠΕ.), καθιστούν την αναβάθμιση του τομέα αυτού στρατηγικής σημασίας.

Η χρήση των δημόσιων μέσων μαζικής μεταφοράς, ιδιαίτερα σε αστικά κέντρα όπως η Πάτρα, ο Πύργος και το Αγρίνιο, παραμένει **περιορισμένη**, με την πλειοψηφία των μετακινήσεων να πραγματοποιείται μέσω ιδιωτικών οχημάτων. Η περιορισμένη διείσδυση εναλλακτικών τρόπων μετακίνησης, όπως η ποδηλασία ή η πεζή μετακίνηση, αποδίδεται σε ελλείψεις σε κατάλληλες υποδομές (πχ. διακριτοί ποδηλατόδρομοι, προσβάσιμα πεζοδρόμια), καθώς και στην περιορισμένη εφαρμογή των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ). Αν και υπάρχουν προσπάθειες σε ορισμένους Δήμους, η κλίμακα και ο ρυθμός υλοποίησης παραμένουν άνισοι, με

αποτέλεσμα οι δυνατότητες της βιώσιμης αστικής κινητικότητας να μην έχουν ακόμη αξιοποιηθεί στο σύνολό τους.

Σημαντικά αναπτυξιακά έργα έχουν ολοκληρωθεί και στον τομέα της **σιδηροδρομικής διασύνδεσης**. Το **συνολικό μήκος του σιδηροδρομικού δικτύου της Περιφέρειας ανέρχεται σε 213 χλμ.**, αποτελώντας τμήμα του ευρύτερου εθνικού δικτύου (**2.552 χλμ. σε πανελλαδικό επίπεδο**). Η γραμμή Κιάτο-Αίγιο έχει αναβαθμιστεί σε διπλή, ηλεκτροκινούμενη γραμμή, ενώ η Πάτρα εξυπηρετείται από τον Προαστιακό Σιδηρόδρομο, ενισχύοντας ενδοαστικές και περιαστικές μετακινήσεις.

Παρ' όλα αυτά, εξακολουθούν να εντοπίζονται περιθώρια και ευκαιρίες περαιτέρω βελτίωσης στον εν λόγω τομέα. Ειδικότερα, η **σιδηροδρομική σύνδεση Πάτρας-Αθήνας παραμένει ημιτελής**, ενώ η επέκταση προς **Πύργο και Καλαμάτα τελεί υπό σχεδιασμό**. Η πλήρης αξιοποίηση του σιδηροδρόμου ως εναλλακτικής βιώσιμης μεταφοράς απαιτεί περαιτέρω επενδύσεις σε υποδομές, συνδεσιμότητα με άλλους τρόπους μεταφοράς και ενίσχυση της εξυπηρέτησης.

Η στρατηγική αναβάθμιση της αστικής και υπεραστικής κινητικότητας στην ΠΔΕ μπορεί να αποτελέσει κρίσιμο εργαλείο για τη μείωση της εξάρτησης από τα Ι.Χ., τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την ενίσχυση της προσβασιμότητας και την υποστήριξη ενός πιο περιβαλλοντικά βιώσιμου και κοινωνικά δίκαιου συστήματος μεταφορών.

Βιώσιμες και Ανθεκτικές Υποδομές στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει ένα σύνθετο και γεωγραφικά διαφοροποιημένο πλέγμα υποδομών, που περιλαμβάνει κρίσιμους τομείς όπως η ύδρευση, η αποχέτευση, η αντιπλημμυρική προστασία, οι κτιριακές υποδομές δημόσιου χαρακτήρα και οι υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων. Η υφιστάμενη κατάσταση χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία ως προς τον βαθμό ολοκλήρωσης, τη λειτουργικότητα και τη συντήρηση των υποδομών ανά περιοχή.

Στον τομέα των **υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης**, παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στα αστικά κέντρα και τις αγροτικές ή ημιορεινές περιοχές. Τα μεγάλα αστικά συγκροτήματα (Πάτρα, Αργίνο, Πύργος) εξυπηρετούνται από οργανωμένα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, ωστόσο σε αρκετούς μικρότερους οικισμούς υφίστανται ακόμη ανάγκες κάλυψης ή εντοπίζονται φαινόμενα παλαιότητας και απωλειών δικτύων. Παράλληλα, ο βαθμός εξυπηρέτησης από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων ποικίλλει, με ορισμένες Δημοτικές Ενότητες να μην διαθέτουν πλήρως λειτουργικά ή επαρκούς δυναμικότητας συστήματα.

Σημαντικό ρόλο στο υφιστάμενο σύστημα υποδομών διαδραματίζουν και οι **αντιπλημμυρικές παρεμβάσεις**, καθώς η Περιφέρεια εμφανίζει ευαλωτότητα σε πλημμυρικά φαινόμενα, ιδιαίτερα σε πεδινές περιοχές με έντονη γεωμορφολογία και υψηλό υδρολογικό φορτίο. Έργα διευθέτησης ρεμάτων, κατασκευή συλλεκτήρων όμβριων και ενίσχυση φυσικών απορροών έχουν υλοποιηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη, κυρίως γύρω από πολεοδομικά συγκροτήματα και σημεία αυξημένου κινδύνου. Ωστόσο, το δίκτυο προστασίας παραμένει κατά τόπους ελλιπές, με ανάγκες τακτικής συντήρησης και επικαιροποίησης.

Στον τομέα των **υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων**, η ΠΔΕ διαθέτει βασικό πυρήνα εγκαταστάσεων επεξεργασίας και διάθεσης, συμπεριλαμβανομένων ΧΥΤΑ, ΣΜΑ (Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων), μονάδων κομποστοποίησης και εγκαταστάσεων ΜΕΑ. Ωστόσο, η λειτουργία των υποδομών αυτών διαφοροποιείται ανά Περιφερειακή Ενότητα, με κάποιες περιοχές να παρουσιάζουν καλύτερα επίπεδα εξυπηρέτησης και άλλες να βρίσκονται ακόμη σε στάδιο μεταβατικών λύσεων ή προσωρινών αδειοδοτήσεων. Επίσης, σημαντικό μέρος των ροών αποβλήτων διαχειρίζεται μέσω διαδημοτικών σχημάτων, γεγονός που δημιουργεί επιχειρησιακές και διαχειριστικές ανάγκες συντονισμού.

Οι **κτιριακές υποδομές δημόσιου χαρακτήρα** (εκπαιδευτικά ιδρύματα, νοσοκομεία, διοικητικά κτίρια) εντοπίζονται κυρίως στα αστικά κέντρα και σε βασικούς Περιφερειακούς κόμβους. Παρότι

σε γενικές γραμμές είναι λειτουργικές, ένα σημαντικό ποσοστό εξ αυτών είναι παλαιάς κατασκευής και απαιτεί εκτεταμένες εργασίες συντήρησης ή/και αναβάθμισης. Σημειώνονται, επίσης, ανισότητες ως προς την προσβασιμότητα των κτιρίων για άτομα με αναπηρία, ενώ η διασπορά των υποδομών δεν εξυπηρετεί πάντα τις ανάγκες πολυκεντρικότητας της ΠΔΕ.

Σημαντική είναι και η μέριμνα της Περιφέρειας για την παρακολούθηση, συντήρηση και αποκατάσταση **υποδομών γεφυρών και φραγμάτων**, που σχετίζονται με κρίσιμες λειτουργίες διασύνδεσης και άρδευσης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η **συντήρηση της Γέφυρας του Μόρνου** (διαπεριφερειακό έργο κοινού ενδιαφέροντος με τη Στερεά Ελλάδα), η **ανακατασκευή της Γέφυρας Ευήνου**, καθώς και οι εργασίες τεχνικής συντήρησης σε γέφυρες ποταμών όπως ο **Αλφειός** και ο **Αχελώος**. Επιπλέον, η **συστηματική συντήρηση του Φράγματος Πηνειού**, που καλύπτει τις αρδευτικές ανάγκες του μεγαλύτερου μέρους της Ηλείας, καταγράφεται ως υποδομή μείζονος σημασίας για τον πρωτογενή τομέα. Στο ίδιο πλαίσιο, δρομολογούνται ενέργειες για την **αναβάθμιση και συντήρηση αντλιοστασίων**, καθώς και για την **υπογειοποίηση αγροτικών ρευμάτων**, με στόχο τον εκσυγχρονισμό της υδροδότησης και της διαχείρισης των υδάτινων πόρων. Παρά τα παραπάνω, η ανάγκη **κατασκευής νέων φραγμάτων** με τη στήριξη της Κεντρικής Κυβέρνησης, παραμένει έντονη, καθώς πρόκειται για έργα υψηλού προϋπολογισμού που υπερβαίνουν τις δημοσιονομικές δυνατότητες της Περιφέρειας.

Τέλος, στο πεδίο των **τηλεπικοινωνιακών και ψηφιακών υποδομών**, η ΠΔΕ καλύπτεται από βασικά δίκτυα σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, καθώς και ευρυζωνικών υπηρεσιών. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί την τελευταία δεκαετία, ιδιαίτερα με έργα του ΕΣΠΑ και πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ψηφιακής σύγκλισης, εξακολουθούν να εντοπίζονται ελλείψεις κάλυψης και ταχύτητας σε ορεινές, αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Η υποδομή για «έξυπνες» υπηρεσίες (πχ. smart cities, τηλεϊατρική, απομακρυσμένη εκπαίδευση) δεν είναι ομοιόμορφα ανεπτυγμένη, γεγονός που περιορίζει τη δυνατότητα αξιοποίησης καινοτόμων λύσεων στον δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.

Συνολικά, η υφιστάμενη κατάσταση των βασικών υποδομών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει πολλαπλά επίπεδα ωριμότητας και λειτουργικότητας, αντικατοπτρίζοντας τις τοπικές ιδιαιτερότητες και τις διαχρονικές επενδυτικές προτεραιότητες. Παρά τη σχετική πρόοδο που έχει επιτευχθεί τα τελευταία έτη, παραμένουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης αλλά και ευκαιρίες περαιτέρω ανάπτυξης, ιδίως ως προς την κάλυψη, την ομοιογένεια, τη συντήρηση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό των υφιστάμενων συστημάτων.

Προτεραιότητες για Νέες Υποδομές και Διαπεριφερειακή Διασύνδεση

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της για ισόρροπη ανάπτυξη και λειτουργική συνοχή, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει καταγράψει σειρά **αναγκών παρεμβάσεων** και **νέων έργων υποδομής** που δύνανται να ενισχύσουν την προσβασιμότητα και την ενδοπεριφερειακή και διαπεριφερειακή σύνδεση. Μεταξύ αυτών, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται:

- στην **ολοκλήρωση του αυτοκινητοδρόμου Πατρών – Πύργου**⁵⁴, που αναμένεται να επιφέρει πολλαπλά οφέλη στην οικονομία και προσβασιμότητα, αλλά και το εφελκυστικό μιας ευρύτερης αναπτυξιακής στρατηγικής
- στην **κατασκευή του οδικού άξονα Αγρίνιο–Καρπενήσι**, που αποτελεί διαπεριφερειακό έργο στρατηγικής σημασίας,
- στην **αναβάθμιση της παλαιάς Εθνικής Οδού**, με έμφαση σε σημεία επικινδυνότητας και υποβαθμισμένης προσβασιμότητας,
- στη **λειτουργική διασύνδεση της περιοχής των Καλαβρύτων**, μέσω νέας χάραξης και διαπλάτυνσης του τοπικού οδικού δικτύου, για την υποστήριξη του τουρισμού και της ορεινής επιχειρηματικότητας,

⁵⁴ Ήδη το τμήμα από τον Πύργο έως το Αλισσό παραδόθηκε στην κυκλοφορία την 1^η Αυγούστου 2025, προσφέροντας ασφαλέστερη και ταχύτερη σύνδεση για τη Δυτική Ελλάδα, ενώ το υπόλοιπο τμήμα, μήκους 10 χιλιομέτρων από το Αλισσό έως το Μιντιλόγι, αναμένεται να ολοκληρωθεί και να παραδοθεί μέχρι το τέλος Νοεμβρίου 2025

- και στην **κατασκευή οδικού άξονα που θα συνδέει την Αρχαία Ολυμπία με τη Μεγαλόπολη**, ενισχύοντας την προσβασιμότητα μεταξύ Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου και δημιουργώντας έναν νέο αναπτυξιακό διάδρομο με πολιτιστικό και παραγωγικό χαρακτήρα.

Τα έργα αυτά αποτελούν βασικούς πυλώνες στήριξης της Περιφερειακής συνοχής και αντικατοπτρίζουν τη στόχευση της ΠΔΕ για ένα δίκτυο σύγχρονων, ασφαλών και διασυνδεδεμένων υποδομών με μακροπρόθεσμο θετικό αποτύπωμα.

Παρουσίαση σύγχρονων τάσεων

Στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, οι πολιτικές υποδομών και μεταφορών μετασχηματίζονται ραγδαία υπό το πρίσμα της ανθεκτικότητας, της ψηφιοποίησης, της πολυτροπικότητας και της συμπερίληψης. Η μετάβαση από τα αποσπασματικά έργα σε ολιστικά, λειτουργικά και διασυνδεδεμένα συστήματα υποδομών αποκτά στρατηγική σημασία για την Περιφερειακή ανάπτυξη. Οι πολιτικές επικεντρώνονται πλέον όχι μόνο στην κατασκευή, αλλά και στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα, συντήρηση και προσαρμοστικότητα των υποδομών στις σύγχρονες προκλήσεις. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, αναδύονται νέες τάσεις που διαμορφώνουν το μέλλον των υποδομών και της κινητικότητας.

Υποδομές ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση

Η ανάγκη προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής επαναπροσδιορίζει τον σχεδιασμό των τεχνικών έργων. Οι υποδομές όπως φράγματα, γέφυρες, αποχετεύσεις, δρόμοι, οφείλουν πλέον να αντέχουν σε ακραία καιρικά φαινόμενα και να προσαρμόζονται στις νέες κλιματικές συνθήκες. Ο όρος **«climate resilient infrastructure»** εισάγεται σε ευρωπαϊκές πολιτικές, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη Γαλλία, που εφαρμόζει εργαλεία όπως η εκτίμηση κλιματικού κινδύνου σε όλες τις φάσεις υλοποίησης έργων. Αντίστοιχα, η Ολλανδία ενσωματώνει **συστήματα πρόβλεψης πλημμυρών και ευέλικτων φραγμάτων σε μητροπολιτικές περιοχές**. Παράλληλα, η αξιοποίηση **ψηφιακών διδύμων (digital twins)** για την προσομοίωση της απόκρισης των υποδομών σε ακραία σενάρια αποκτά δυναμική, προσφέροντας νέα εργαλεία πρόβλεψης και προσαρμοστικής διαχείρισης του κινδύνου.

Έξυπνες και ψηφιακές υποδομές (Smart Infrastructure)

Η ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών σε υποδομές και δίκτυα μεταφορών επιταχύνεται. **Συστήματα διαχείρισης κυκλοφορίας σε πραγματικό χρόνο, έξυπνα φανάρια, πλατφόρμες MaaS (Mobility-as-a-Service)**, αλλά και η χρήση **αισθητήρων για πρόληψη φθορών και αποδοτικό σχεδιασμό**, καθιστούν τις υποδομές περισσότερο «έξυπνες» και προσαρμοστικές στις ανάγκες των χρηστών. Τεχνολογίες όπως οι αισθητήρες, η τεχνητή νοημοσύνη και **το Internet of Things (IoT)** εφαρμόζονται σε κρίσιμες υποδομές μεταφορών, ύδρευσης και ενέργειας. Η τεχνολογία των digital twins βρίσκει εφαρμογή σε πολεοδομικές και συγκοινωνιακές παρεμβάσεις, προσομοιώνοντας την απόκριση των πόλεων σε πραγματικό χρόνο και επιτρέποντας πιο αποδοτικό σχεδιασμό. Παράλληλα, η ενοποίηση υπηρεσιών μετακίνησης μέσω ενιαίων ψηφιακών πλατφορμών αναδεικνύεται σε βασικό εργαλείο προσωποποιημένης κινητικότητας, με στόχο την ενίσχυση της εμπειρίας του πολίτη και τη μείωση της πολυπλοκότητας στις μετακινήσεις.

Ανακατανομή του δημόσιου χώρου υπέρ των ήπιων μετακινήσεων

Η αστική κινητικότητα επανασχεδιάζεται με στόχο την ενίσχυση των πεζών, των ποδηλάτων και των εναλλακτικών μορφών μετακίνησης. Οι **«πόλεις των 15 λεπτών»**, όπου όλες οι βασικές ανάγκες βρίσκονται σε **απόσταση περπατήματος ή ποδηλάτου**, αποτελούν νέα διεθνή τάση. Το Παρίσι έχει αναδειχθεί σε διεθνές πρότυπο, με στρατηγικό σχέδιο για επανάκτηση του δημόσιου χώρου από τα ΙΧ και ανάπτυξη δικτύου ποδηλατοδρόμων 1.000 χιλιομέτρων. Αντίστοιχες πρακτικές παρατηρούνται σε Κοπεγχάγη, Βαρκελώνη και Πόρτο. Η προσέγγιση αυτή αναβαθμίζει τον δημόσιο χώρο ως ζώνη κοινωνικής ζωής και καθημερινής εξυπηρέτησης, με **θετικό αποτύπωμα στην υγεία, την ποιότητα ζωής και τη μείωση των εκπομπών**.

Επανασύνδεση αγροτικών &

Επιπρόσθετα, η έμφαση μετατοπίζεται από τα εθνικά ή μητροπολιτικά δίκτυα στις **«ενδιάμεσες» συνδέσεις: αγροτικές περιοχές, μικροί οικισμοί, διαπεριφερειακά σημεία επαφής**. Η αναβάθμιση υφιστάμενων αξόνων, η βελτίωση της προσβασιμότητας σε δυσπρόσιτες περιοχές και η διασφάλιση ελάχιστων επιπέδων εξυπηρέτησης αποτελούν νέα ευρωπαϊκά κριτήρια χωρικής δικαιοσύνης και λειτουργικότητας. Το Ταμείο Συνοχής της ΕΕ χρηματοδοτεί στοχευμένα έργα αγροτικού οδικού δικτύου,

ημιορεινών περιοχών	ενδοπεριφερειακών συνδέσεων και ευρυζωνικών δικτύων. Η Πορτογαλία και η Ιταλία υλοποιούν στρατηγικές σύνδεσης μικρών οικισμών με Περιφερειακά αστικά κέντρα μέσω αναβάθμισης υπαρχόντων δικτύων και ενίσχυσης δημόσιων συγκοινωνιών μικρής κλίμακας (πχ. ευέλικτα minibuses).
 Πολυτροπικότητα & ολοκληρωμένα δίκτυα μεταφορών	Η ανάπτυξη πολυτροπικών δικτύων που συνδυάζουν οδικές, σιδηροδρομικές, υπεράκτιες και αεροπορικές συνδέσεις ενισχύει την αποδοτικότητα των μεταφορών και την ανταγωνιστικότητα των Περιφερειών. Το μοντέλο της «συνδυασμένης μετακίνησης» ενσωματώνει σταθμούς μετεπιβίβασης, συστήματα ενιαίου εισιτηρίου και ολοκληρωμένα δίκτυα logistics, ενισχύοντας την έξυπνη διαχείριση ροών και μειώνοντας το χρόνο και κόστος μεταφορών. Οι πολυτροπικοί κόμβοι που αναπτύσσονται σε χώρες όπως η Ολλανδία και η Γερμανία αποτελούν διεθνή πρότυπα λειτουργικής διασύνδεσης. Η Ελλάδα προωθεί αντίστοιχες λύσεις μέσω του ΕΣΠΑ, ενισχύοντας κρίσιμους λιμένες και αερολιμένες με στόχο την αναβάθμιση της Περιφερειακής διασυνδεσιμότητας και της εφοδιαστικής αλυσίδας.
 Λιμένες και Αεροδρόμια ως Στρατηγικοί Κόμβοι Περιφερειακής Ανάπτυξης	Παράλληλα, οι λιμένες και τα αεροδρόμια εξελίσσονται από σημεία διέλευσης σε πολυλειτουργικούς κόμβους που συνδυάζουν εμπορευματικές, τουριστικές και τεχνολογικές δραστηριότητες. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (TEN-T) προωθεί την αναβάθμιση της συνδεσιμότητας Περιφερειακών λιμένων και αερολιμένων, ενσωματώνοντας ψηφιακές και πράσινες τεχνολογίες. Η τάση αυτή οδηγεί στην ανάπτυξη "έξυπνων λιμένων" (smart ports) και "πράσινων αεροδρομίων", που διαθέτουν ενεργειακά αποδοτικές υποδομές, αυτοματοποιημένες διαδικασίες logistics και ψηφιακά συστήματα παρακολούθησης. Η Πάτρα, το Κατάκολο και το αεροδρόμιο του Αράξου αποτελούν βασικά δυνητικά σημεία παρέμβασης για τη Δυτική Ελλάδα στο πλαίσιο αυτής της μετατόπισης.
 Ασφαλής & δίκαιη πρόσβαση για όλους	Η αρχή της καθολικής προσβασιμότητας αποκτά νέα διάσταση στο πλαίσιο της κοινωνικής και ψηφιακής ένταξης. Οι υποδομές σχεδιάζονται με κριτήρια ισότητας, ασφάλειας και συμπερίληψης, διασφαλίζοντας τη χρήση τους από όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, αναπηρίας ή κοινωνικής θέσης. Συστήματα καθοδήγησης για ΑμεΑ, φωτισμός ασφαλείας, προστατευμένα πεζοδρόμια και δημόσιες συγκοινωνίες χαμηλής εισόδου εντάσσονται πλέον ως υποχρεωτικά πρότυπα σχεδιασμού. Η προσβασιμότητα δεν αφορά μόνο τα φυσικά εμπόδια, αλλά και τις ψηφιακές υπηρεσίες, ενισχύοντας την ισότητα στη χρήση και αξιοποίηση των δημόσιων υποδομών.
 Διακυβέρνηση υποδομών βασισμένη σε δεδομένα	Η χάραξη πολιτικής και η λήψη αποφάσεων στηρίζονται όλο και περισσότερο σε συστήματα παρακολούθησης και δεδομένων. Η διακυβέρνηση των υποδομών γίνεται περισσότερο διαφανής, συμμετοχική και τεκμηριωμένη, με χρήση γεωχωρικών δεδομένων, ψηφιακών χαρτών, πλατφορμών παρακολούθησης έργων και ανοικτών δεδομένων (open data). Εργαλεία όπως οι Πίνακες Ελέγχου Υποδομών (Infrastructure Dashboards) και τα Συστήματα Υποστήριξης Αποφάσεων (DSS) εφαρμόζονται ήδη σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Το παράδειγμα της Φινλανδίας με το InfraLIFE και της Ολλανδίας με το Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) αποτελούν πρότυπα διαφανούς και ψηφιακά υποστηριζόμενης διαχείρισης υποδομών.

Αυτές οι σύγχρονες τάσεις αναδεικνύουν την ανάγκη για ένα νέο υπόδειγμα σχεδιασμού υποδομών και μετακινήσεων, όπου η ανθεκτικότητα, η λειτουργικότητα και η προσβασιμότητα συνδέονται με τη χωρική δικαιοσύνη, την κοινωνική ένταξη και την περιβαλλοντική υπευθυνότητα. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να ενσωματώσει δυναμικά αυτές τις εξελίξεις, προσαρμόζοντας τον αναπτυξιακό της σχεδιασμό στις διεθνείς μετατοπίσεις και αξιοποιώντας τις υποδομές όχι απλώς ως τεχνικά έργα, αλλά ως θεμέλια βιώσιμης κινητικότητας, ισόρροπης ανάπτυξης και σύγχρονης Περιφερειακής ταυτότητας.

Φιλοδοξία ΠΔΕ & Στρατηγικές Προτεραιότητες για την επόμενη περίοδο

«Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας φιλοδοξεί να αναπτύξει ένα δίκτυο σύγχρονων, ανθεκτικών και πολυτροπικά διασυνδεδεμένων υποδομών, ικανό να στηρίζει ισόρροπα την αναπτυξιακή της πορεία σε όλους τους τομείς. Στόχος της είναι ο μετασχηματισμός του χωρικού αποτυπώματος της Περιφέρειας μέσω έργων που ενισχύουν τη συνδεσιμότητα, τη λειτουργικότητα και την προσβασιμότητα. Μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις σε βασικές και εξειδικευμένες υποδομές, επιδιώκει την ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής, τη μείωση των εσωτερικών ανισοτήτων και τη διασύνδεση με τον εθνικό και ευρωπαϊκό χώρο ανάπτυξης»

Θεμελίωση της Στρατηγικής Φιλοδοξίας

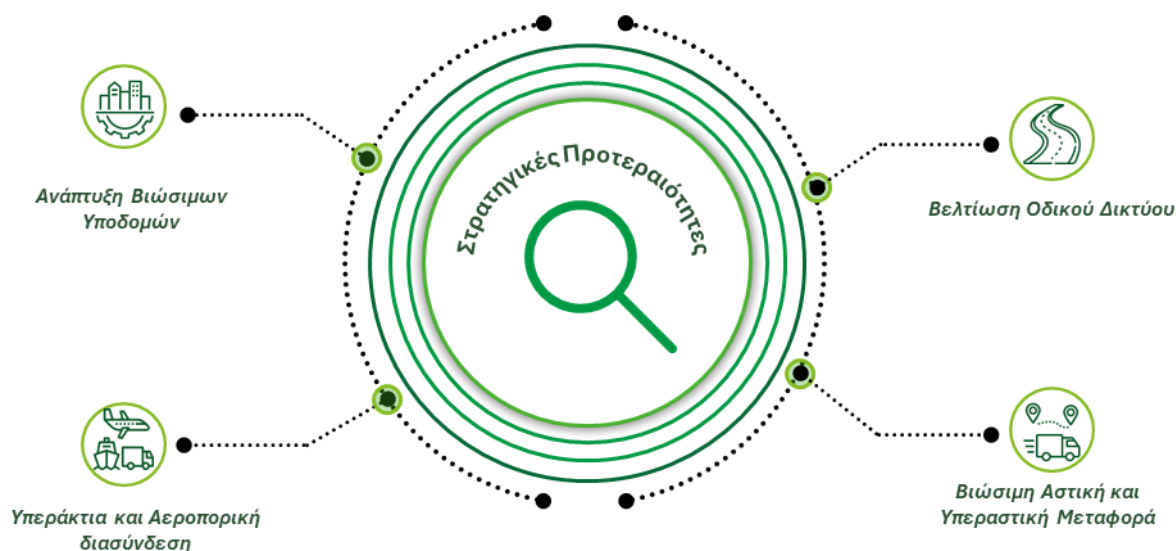
Οι υποδομές στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συγκροτούν ένα πεδίο σύνθετων αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στη γεωμορφολογία, τις ιστορικές εξελίξεις και τις σημερινές ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Η συνύπαρξη σύγχρονων και παλαιότερων δικτύων, η πολυκεντρική διάρθρωση της επικράτειας και οι υφιστάμενες ανισότητες πρόσβασης και διασύνδεσης αναδεικνύουν τις πολυεπίπεδες προκλήσεις που καλείται να διαχειριστεί η Περιφέρεια, αλλά και τις ευκαιρίες για ένα συνολικό επαναπροσδιορισμό του χωρικού της μοντέλου.

Η ενδοπεριφερειακή ανισοκατανομή κρίσιμων υποδομών μετακίνησης, ύδρευσης, προστασίας και εξυπηρέτησης επηρεάζει τη λειτουργικότητα των τοπικών οικονομιών, περιορίζει τη δυναμική των μικρότερων οικισμών και επιβραδύνει τη διαδικασία σύγκλισης. Ταυτόχρονα, ο κατά περίπτωση κατακερματισμός και αποσπασματικότητα στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη υποδομών δυσχεραίνουν τη λειτουργική ένταξη της Περιφέρειας σε εθνικά και διεθνή δίκτυα κινητικότητας, παραγωγής και καινοτομίας.

Η βελτίωση της συνδεσιμότητας, η ασφάλεια των μετακινήσεων, η ανθεκτικότητα απέναντι σε φυσικούς κινδύνους και η ισότιμη πρόσβαση σε βασικά δίκτυα και υπηρεσίες, αποτελούν θεμελιώδεις προϋποθέσεις για την ισόρροπη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Οι υποδομές δεν συνιστούν απλώς τεχνικά έργα, αλλά συγκροτούν τον φυσικό και λειτουργικό ιστό που υποστηρίζει την κοινωνική συνοχή, την οικονομική ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα του χώρου.

Η δυναμική του τόπου και του πληθυσμού, η ανάγκη ενίσχυσης των σχέσεων κέντρου – Περιφέρειας και η αξιοποίηση του πολυτροπικού χαρακτήρα της Περιφέρειας επιβάλλουν μια ολιστική προσέγγιση, βασισμένη σε συνεκτικά δίκτυα, στοχευμένες παρεμβάσεις και ευφυείς λύσεις. Στο πλαίσιο αυτό, οι στρατηγικές επιλογές της Περιφέρειας συγκλίνουν στη διαμόρφωση ενός ενιαίου, βιώσιμου και λειτουργικά ενοποιημένου συστήματος υποδομών, ικανού να υποστηρίξει τη μετάβαση σε ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης με συνοχή, ανθεκτικότητα και ευρωπαϊκό προσανατολισμό.

Βάσει των ανωτέρω αναγνωρίζονται οι κάτωθι στρατηγικές προτεραιότητες:

Ανάπτυξη Βιώσιμων Υποδομών

Η στρατηγική προτεραιότητα επικεντρώνεται στην ενίσχυση των βασικών και εξειδικευμένων υποδομών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με στόχο τη διασφάλιση της λειτουργικότητας, της ανθεκτικότητας και της ισότιμης εξυπηρέτησης όλων των περιοχών. Η ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών προϋποθέτει παρεμβάσεις σε τομείς όπως η ύδρευση και αποχέτευση, η διαχείριση υδάτινων πόρων, η αντιπλημμυρική προστασία, η διαχείριση απορριμμάτων, καθώς και η συντήρηση τεχνικών έργων υψηλής σημασίας. Στο επίκεντρο τίθενται η αναβάθμιση και επέκταση κρίσιμων δικτύων, η συντήρηση και αποκατάσταση γεφυρών και φραγμάτων, η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων κτιριακών υποδομών και η κάλυψη των αναγκών εξυπηρέτησης μικρών και απομακρυσμένων οικισμών. Παράλληλα, προωθείται η εκσυγχρονισμένη λειτουργία αντλιοστασίων, η υπογειοποίηση αγροτικών δικτύων, καθώς και η παρακολούθηση της επάρκειας και της ασφάλειας υφιστάμενων φραγμάτων. Η στρατηγική αυτή στοχεύει στη δημιουργία ενός συνεκτικού και ανθεκτικού πλέγματος υποδομών, ικανού να στηρίζει τη χωρική συνοχή και την περιβαλλοντική και κοινωνική ευστάθεια της Περιφέρειας.

Υπεράκτια και Αεροπορική διασύνδεση

Η προτεραιότητα αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση της υπεράκτιας και αεροπορικής συνδεσιμότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με τον εθνικό και διεθνή χώρο, αναγνωρίζοντας τον κομβικό ρόλο των μεταφορών στη στήριξη της τουριστικής, επιχειρηματικής και κοινωνικής δραστηριότητας. Η ενίσχυση της υπεράκτιας διασύνδεσης περιλαμβάνει παρεμβάσεις αναβάθμισης λιμενικών υποδομών, με έμφαση στους λιμένες Πάτρας, Κατάκολου, Αστακού και Μεσολογγίου, ώστε να εξυπηρετούν αποτελεσματικά τόσο εμπορευματικές ροές όσο και επιβατική/τουριστική κινητικότητα. Στο πεδίο των αερομεταφορών, στόχος αποτελεί η αξιοποίηση και λειτουργική αναβάθμιση του Αεροδρομίου Αράξου, η επέκταση δρομολογίων και η ενίσχυση της διασύνδεσής του με χερσαία δίκτυα μεταφοράς. Η προτεραιότητα περιλαμβάνει επίσης τη βελτίωση των υπηρεσιών, την ενίσχυση των εφοδιαστικών αλυσίδων (logistics), την ανάπτυξη συμπληρωματικών χρήσεων (πχ. ναυτιλία αναψυχής, κρουαζιέρα) και την ενσωμάτωσή τους σε ένα συνεκτικό δίκτυο κινητικότητας. Σκοπός είναι η καθιέρωση της ΠΔΕ ως ανταγωνιστικού διαμετακομιστικού και τουριστικού κόμβου στη Δυτική Ελλάδα, η άρση των περιορισμών που προκαλούν γεωγραφική απομόνωση ή εποχικότητα στην πρόσβαση και κυρίως, η υπέρβαση του ρόλου της ως «περάσματος», μέσα από την ανάδειξή της σε προορισμό σύνδεσης, φιλοξενίας και δημιουργίας.

Βελτίωση Οδικού Δικτύου

Η παρούσα προτεραιότητα αποσκοπεί στη συστηματική αναβάθμιση του οδικού δικτύου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με στόχο τη βελτίωση της συνδεσιμότητας, της προσβασιμότητας και της οδικής ασφάλειας σε ολόκληρη την επικράτεια. Η γεωμορφολογική ποικιλομορφία και η ύπαρξη μεγάλου μήκους επαρχιακού και τοπικού δικτύου καθιστούν κρίσιμη την υλοποίηση στοχευμένων παρεμβάσεων, ιδίως σε ορεινές, αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Η στρατηγική περιλαμβάνει τη βελτίωση της ποιότητας του οδοστρώματος, της σήμανσης και του φωτισμού, καθώς και την αντιμετώπιση σημείων αυξημένης επικινδυνότητας. Παράλληλα, προτεραιότητα αποτελεί η αναβάθμιση κρίσιμων ενδοπεριφερειακών συνδέσεων μεταξύ παραγωγικών περιοχών, λιμένων, τουριστικών προορισμών και αστικών κέντρων. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται σε διασυνδέσεις που δύνανται να ενισχύσουν τη χωρική συνοχή της Περιφέρειας, όπως η βελτίωση υφιστάμενων οδικών αξόνων προς Καλάβρυτα ή η αναβάθμιση της παλαιάς Εθνικής Οδού. Παράλληλα, η Περιφέρεια στηρίζει ενεργά την ανάγκη ωρίμανσης και υλοποίησης διαπεριφερειακών έργων στρατηγικής σημασίας, όπως η οδική σύνδεση Αγρινίου–Καρπενησίου ή η διασύνδεση της Αρχαίας Ολυμπίας με τη Μεγαλόπολη, στο πλαίσιο του εθνικού χωρικού σχεδιασμού. Η ενίσχυση της οδικής λειτουργικότητας αποτελεί θεμέλιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την προσβασιμότητα και την ασφάλεια σε κάθε σημείο της ΠΔΕ.

Βιώσιμη Αστική και Υπεραστική Μεταφορά

Η στρατηγική προτεραιότητα στοχεύει στη βελτίωση της κινητικότητας των πολιτών μέσω της ανάπτυξης σύγχρονων, προσβάσιμων και περιβαλλοντικά φιλικών μέσων μεταφοράς, τόσο σε αστικά όσο και σε υπεραστικά περιβάλλοντα. Η πολυκεντρικότητα των αστικών συγκροτημάτων της Περιφέρειας και η ανάγκη σύνδεσής τους με κρίσιμες υποδομές (πχ. ΒΙ.ΠΕ., νοσοκομεία, πανεπιστημιούπολεις) καθιστούν αναγκαία την ενίσχυση των δημόσιων μεταφορών και των εναλλακτικών τρόπων μετακίνησης. Έμφαση δίνεται στην αναβάθμιση των υφιστάμενων γραμμών, αλλά και στην ανάπτυξη δικτύων ποδηλατοδρόμων και πεζοδρομίων. Παράλληλα, στρατηγικής σημασίας είναι η ολοκλήρωση του σιδηροδρομικού άξονα Πάτρα–Αθήνα, η επέκταση της κάλυψης του Προαστιακού και η μελλοντική διασύνδεση με Πύργο και Καλαμάτα. Η προώθηση της πολυτροπικής και βιώσιμης μετακίνησης ενισχύει την κοινωνική ισότητα, μειώνει την περιβαλλοντική επιβάρυνση και συμβάλλει στη συνολική αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην Περιφέρεια.

5 Μηχανισμός Παρακολούθησης & Ανατροφοδότησης Στρατηγικού Σχεδίου

Ο Μηχανισμός Παρακολούθησης και Ανατροφοδότησης του Στρατηγικού Σχεδίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας συνιστά ένα **θεμελιώδες εργαλείο στρατηγικής διακυβέρνησης**, το οποίο ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις **συντονισμού, αποτελεσματικότητας και λογοδοσίας** στη δημόσια διοίκηση. Δεν αποτελεί απλώς μια λειτουργία ελέγχου, αλλά έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό επιτελικής διαχείρισης, ικανό να αποτυπώνει την πρόοδο, να εντοπίζει αποκλίσεις και να υποστηρίζει την έγκαιρη και τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων.

Η ανάγκη για **ευελιξία** και **προσαρμογή** σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τεχνολογικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον καθώς και η ανάγκη για **διαφάνεια, αξιοπιστία και κοινωνική λογοδοσία**, καθιστούν επιτακτική τη λειτουργία ενός σύγχρονου και δυναμικού μηχανισμού παρακολούθησης.

Στο πλαίσιο των προαναφερθέντων και για τις ανάγκες υλοποίησης και παρακολούθησης του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2025–2028, η λειτουργία του ως άνω μηχανισμού θα οργανωθεί γύρω από τη δημιουργία ενός **Γραφείου Διαχείρισης Έργων (Project Management Office – PMO)**, το οποίο θα λειτουργήσει ως **κεντρικός επιτελικός κόμβος συντονισμού και διοίκησης**. Το PMO θα είναι επιφορτισμένο με την παρακολούθηση της υλοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου, την έγκαιρη αποτύπωση της προόδου, τη συστηματική διαχείριση του χαρτοφυλακίου δράσεων και την ενίσχυση της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας των Υπηρεσιών της Περιφέρειας. Δε θα λειτουργεί παθητικά, αλλά θα ενεργοποιεί μηχανισμούς πληροφόρησης, θα υποστηρίζει τη Διοίκηση με αναλύσεις και **εισηγήσεις**, και θα εντοπίζει κρίσιμες ανάγκες αναπροσαρμογής του σχεδιασμού. Βασικό **υποστηρικτικό μοχλό** του PMO δύναται να αποτελέσει ένα **εργαλείο διαχείρισης δράσεων (PM-tool)**, με την ευρεία έννοια ενός συστήματος καταγραφής, παρακολούθησης και αποτύπωσης της προόδου υλοποίησης. **Είτε πρόκειται για εξειδικευμένη εφαρμογή είτε για υποστηρικτικές εφαρμογές γραφείου λειτουργικά διαμορφωμένες εν είδει «βάσεων δεδομένων»** (πχ. αρχεία Excel), το εργαλείο αυτό θα υποστηρίζει τη συγκέντρωση και επεξεργασία στοιχείων φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, την αποτύπωση δεικτών, καθώς και την παροχή έγκαιρης πληροφόρησης προς τη Διοίκηση. Μέσω της χρήσης του, θα ενισχυθεί η αξιοπιστία των δεδομένων, η τεκμηρίωση των αποφάσεων, η διαφάνεια έναντι των πολιτών και των θεσμικών οργάνων, καθώς και η διευκόλυνση μιας συστηματικής και τυποποιημένης ροής πληροφόρησης προς τη Διοίκησης.

Κεντρική συνιστώσα του μηχανισμού θα είναι η ανάπτυξη ενός οργανωμένου πλαισίου αναφορών (**reporting**). Οι στοχευμένες, περιοδικές και συγκριτικές αναφορές που θα παράγονται από το PMO (τεχνικές, οικονομικές, απολογιστικές) θα προσφέρουν σαφή εικόνα της κατάστασης ανά δράση και στρατηγική προτεραιότητα, θα επιτρέπουν την τεκμηριωμένη αξιολόγηση αποκλίσεων, και θα ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ των Οργανωτικών Μονάδων. Πάνω απ' όλα, θα αποτελέσουν τον πυρήνα ανατροφοδότησης του στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού, ενδυναμώνοντας έναν μηχανισμό συνεχούς μάθησης και διορθωτικής παρέμβασης.

Με αυτόν τον τρόπο, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας θα εδραιώσει ένα ευφύες και προσαρμοστικό σύστημα στρατηγικής διοίκησης, ικανό να απαντά στις προκλήσεις του περιβάλλοντος, να αξιοποιεί δυναμικά τα δεδομένα και να παράγει απτά αποτελέσματα προς όφελος της κοινωνίας.

5.1 Ανάπτυξη Μηχανισμού Παρακολούθησης

Η ανάπτυξη του Μηχανισμού Παρακολούθησης και Ανατροφοδότησης μέσω της δημιουργίας του Project Management Office (PMO) συνιστά τη θεμελιώδη βάση για την αξιόπιστη εφαρμογή του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Η ίδρυση του PMO θα αποτελέσει δομικό στοιχείο στρατηγικής σημασίας, καθώς θα συμβάλλει στην ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας, τον αποτελεσματικό συντονισμό των δράσεων, καθώς και στην οργανωτική ετοιμότητα των Υπηρεσιών της Περιφέρειας.

Κεντρικός πυρήνας της λειτουργίας του PMO είναι η υποστήριξη του από ένα εργαλείο παρακολούθησης, το οποίο θα λειτουργεί ως κεντρικό σημείο συγκέντρωσης, διαμοιρασμού και ανάλυσης δεδομένων. Το εργαλείο αυτό θα εξασφαλίζει την ενιαία και συνεκτική καταγραφή όλων των σταδίων υλοποίησης των δράσεων, από την ωρίμανση και την ένταξή τους στο χαρτοφυλάκιο, μέχρι την παρακολούθηση και την ολοκλήρωσή τους.

Ο ρόλος του PMO είναι πολλαπλός και επιτελικός, καθώς καλείται να εξασφαλίσει:

- την **ορθολογική υλοποίηση των δράσεων**, με βάση τεχνικά και χρηματοδοτικά κριτήρια
- την **τήρηση των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων**
- την αδιάλειπτη **ροή αξιόπιστης πληροφόρησης** προς τα θεσμικά όργανα της Περιφέρειας

Πιο συγκεκριμένα, το PMO υλοποιεί ένα συγκροτημένο πλαίσιο παρακολούθησης και διοικητικής υποστήριξης, το οποίο περιλαμβάνει:

- **Επιτελική εποπτεία των χαρτοφυλακίων των δράσεων**, οργανωμένων ανά στρατηγικό άξονα και θεματικό τομέα πολιτικής.
- **Εσωτερικό συντονισμό** των εμπλεκόμενων Διευθύνσεων και Τμημάτων, με στόχο την αποφυγή επικαλύψεων, την ευθυγράμμιση των προτεραιοτήτων και την αποτελεσματική κατανομή ρόλων.
- **Συνεχή παρακολούθηση της συμβατότητας των δράσεων με τον χρονοπρογραμματισμό που έχει εξ αρχής τεθεί**, καθώς και **εντοπισμό πιθανών αποκλίσεων** σε πρώιμο στάδιο, με σκοπό την έγκαιρη ενεργοποίηση διορθωτικών παρεμβάσεων.
- **Τήρηση και ανάλυση βασικών δεικτών απόδοσης (KPIs)**, τόσο σε επίπεδο φυσικού όσο και οικονομικού αντικειμένου.
- **Σύνταξη περιοδικών αναφορών προόδου**, οι οποίες υποβάλλονται στη Διοίκηση και υποστηρίζουν τεκμηριωμένα τη λήψη αποφάσεων και τον επανασχεδιασμό όπου απαιτείται.

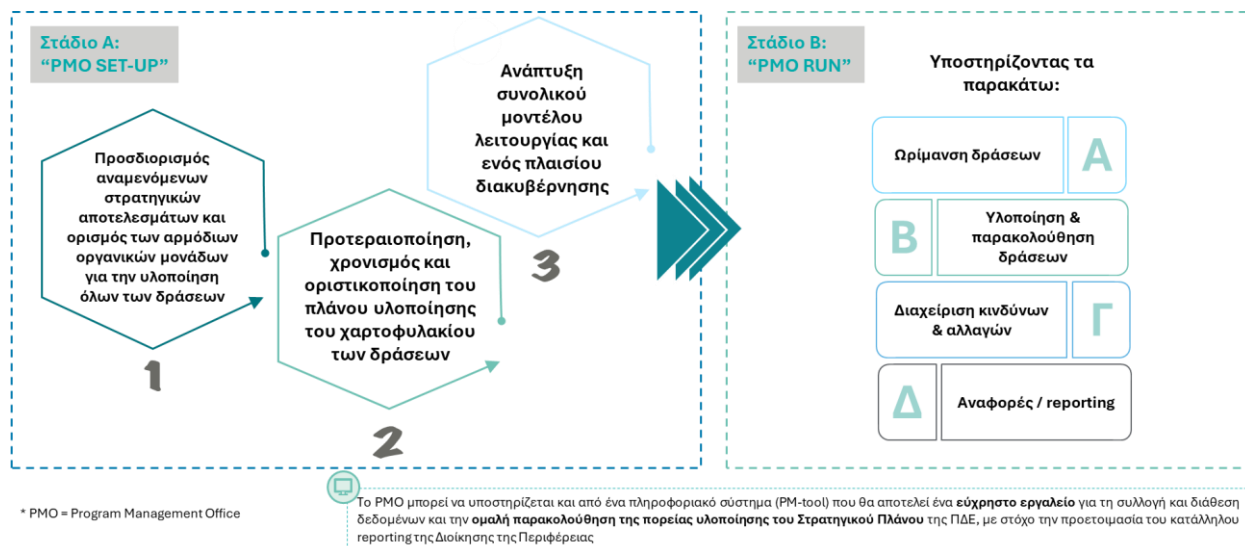
Η δομή του PMO, μέσω του εργαλείου διαχείρισης δράσεων (PM-tool), υποστηρίζει ενέργειες που καθιστούν τον μηχανισμό διαφανή, αποτελεσματικό και συνεργατικό:

- **Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων** από όλες τις λειτουργικές μονάδες υλοποίησης.
- **Καταγραφή παρατηρήσεων**, αποκλίσεων και αιτημάτων προσαρμογής, με δυνατότητα δρομολόγησης τους σε πραγματικό χρόνο.
- **Παραγωγή συγκριτικών εκθέσεων και dashboards**, που επιτρέπουν αξιολόγηση επιδόσεων ανά δράση, υπηρεσία ή τομέα πολιτικής.
- **Πρόσβαση σε επίκαιρα και αξιοποιήσιμα δεδομένα** από όλες τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες / στελέχη, γεγονός που ενισχύει την κατακόρυφη διαφάνεια, τη συμμετοχικότητα και τη λογοδοσία σε όλα τα διοικητικά επίπεδα.

5.2 Εγκαθίδρυση Μηχανισμού Παρακολούθησης

Η εγκαθίδρυση του Μηχανισμού Παρακολούθησης αποτελεί ένα θεμελιώδες στάδιο για την ορθολογική και αποδοτική λειτουργία του ΡΜΟ, διασφαλίζοντας ότι οι διαδικασίες υλοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου εδράζονται σε οργανωμένες, σαφείς και τυποποιημένες αρχές. Η διαδικασία εγκαθίδρυσης διακρίνεται σε δύο διακριτά και διαδοχικά στάδια, ήτοι τη **σχεδίαση του Μηχανισμού (PMO Set-Up)** και τη λειτουργία αυτού (**PMO Run**) όπως παρουσιάζεται στην παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 29: Στάδια εγκαθίδρυσης Μηχανισμού Παρακολούθησης

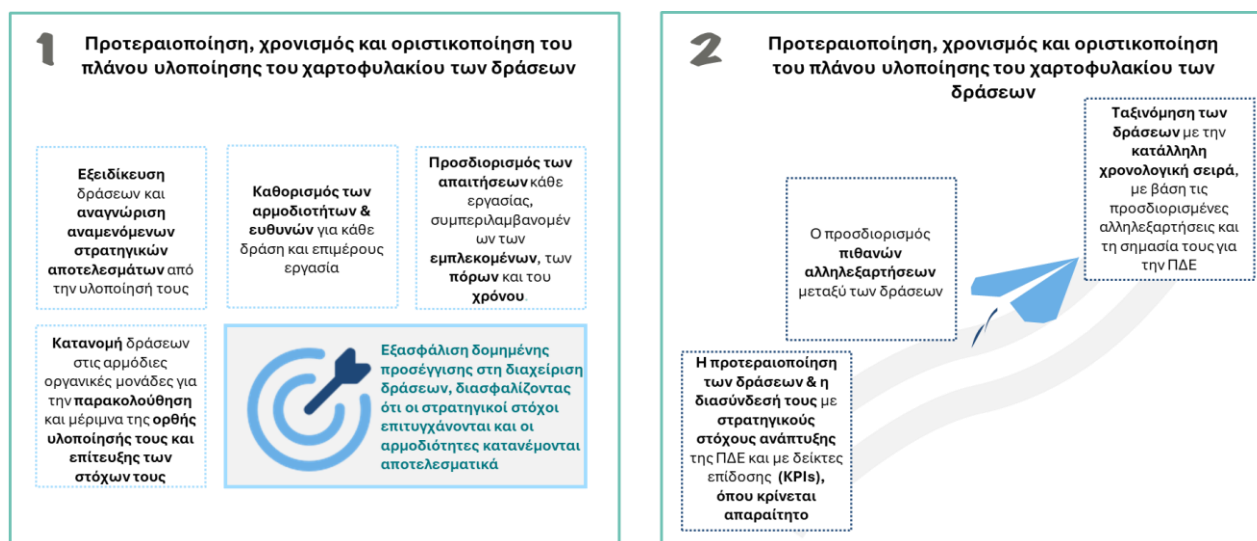

5.2.1 Σχεδίαση Μηχανισμού Παρακολούθησης

Στάδιο Α: PMO Set-Up – Θεμελίωση Μηχανισμού Παρακολούθησης

Το **Στάδιο Α** σηματοδοτεί τη **θεμελιώδη φάση συγκρότησης** του Μηχανισμού Παρακολούθησης και Ανατροφοδότησης του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Αποτελεί το σημείο εκκίνησης για την **οργανωμένη, τεκμηριωμένη και επιχειρησιακά βιώσιμη λειτουργία του ΡΜΟ**, θέτοντας τις βάσεις για τη συστηματική παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων και την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Εικόνα 30: Ενέργειες Υλοποίησης - PMO Set-Up

Η φάση αυτή εστιάζει στη **δομική προετοιμασία όλων των κρίσιμων παραμέτρων**, που επηρεάζουν τη **λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα του Στρατηγικού Σχεδιασμού**. Με βάση την οπτική αποτύπωση της φάσης Set-Up, οι ενέργειες που πρέπει να υλοποιηθούν κατά προτεραιότητα περιλαμβάνουν:

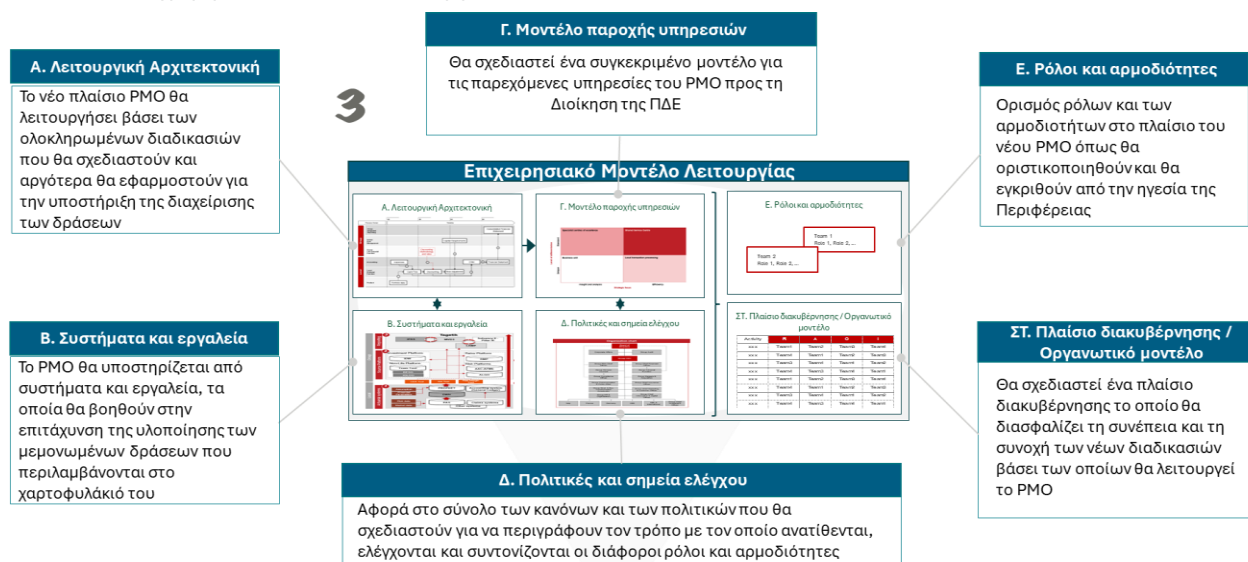
- Εξειδίκευση δράσεων και αναγνώριση αναμενόμενων στρατηγικών αποτελεσμάτων**
Κάθε δράση αποσαφηνίζεται ως προς τον σκοπό, το φυσικό αντικείμενο, τη δομή και τους επιδιωκόμενους στόχους της. Η σαφής χαρτογράφηση των προσδοκώμενων στρατηγικών αποτελεσμάτων διασφαλίζει τη σύνδεση των επιμέρους δράσεων με τις κατευθύνσεις του Στρατηγικού Σχεδίου.
- Καθορισμός αρμοδιοτήτων και ευθυνών για κάθε δράση και ενέργεια**
Η σαφής οριοθέτηση των ρόλων και καθηκόντων κάθε ενδιαφερόμενου μέρους (πχ. Οργανική Μονάδα, Συνεργαζόμενες Υπηρεσίες, κλπ) εξασφαλίζει λειτουργική σαφήνεια, αποφυγή επικαλύψεων και ομαλή κατανομή των αρμοδιοτήτων στη διοικητική ιεραρχία, αλλά και στο συνολικό πλαίσιο διακυβέρνησης μιας δράσης, μεγιστοποιώντας τον συντονισμό μεταξύ των εμπλεκόμενων.
- Προσδιορισμός απαιτήσεων κάθε εργασίας**
Περιλαμβάνει την καταγραφή των αναγκαίων ανθρώπινων, τεχνικών και χρονικών πόρων, καθώς και των φορέων υλοποίησης, προκειμένου να συγκροτηθούν ρεαλιστικά και εφαρμόσιμα χρονοδιαγράμματα.
- Κατανομή δράσεων στις αρμόδιες Οργανικές Μονάδες**
Η ανάθεση της ευθύνης παρακολούθησης και υλοποίησης στις αρμόδιες Οργανικές Μονάδες / Διευθύνσεις ενισχύει τη λογοδοσία, την εσωτερική ευθυγράμμιση και την ενίσχυση της διοικητικής ετοιμότητας. Παράλληλα, λειτουργεί καταλυτικά στην επιτάχυνση των απαιτούμενων διαδικασιών για την υλοποίηση των επιμέρους δράσεων
- Προτεραιοποίηση δράσεων και σύνδεση με KPIs**
Η αξιολόγηση και ιεράρχηση των δράσεων με βάση τη συνάφειά τους προς τις αναπτυξιακές προτεραιότητες και η παρακολούθησή τους μέσω KPIs ενισχύει τη μέτρηση της στρατηγικής απόδοσης και την αποδοτική κατανομή πόρων. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε δράσεις μικρού ορίζοντα υλοποίησης με υψηλό αντίκτυπο (quick wins).
- Προσδιορισμός πιθανών αλληλεξαρτήσεων μεταξύ δράσεων**
Η αναγνώριση λειτουργικών ή χρονικών εξαρτήσεων οδηγεί σε αποτελεσματικότερο σχεδιασμό, ελαχιστοποιεί τις καθυστερήσεις και επιτρέπει την αξιοποίηση συνεργειών.

7. Ταξινόμηση των δράσεων με κατάλληλη χρονολογική σειρά

Με βάση την ανάλυση των αλληλεξαρτήσεων και της προτεραιότητας κάθε δράσης, καθορίζεται η σειρά εκκίνησης και ολοκλήρωσης, διευκολύνοντας τον συντονισμό και τη διαχείριση πόρων μέσα από τη διαμόρφωση ενός συνολικού χρονοπρογραμματισμού.

Στη βάση των προαναφερθέντων, συγκροτείται και το **Επιχειρησιακό Μοντέλο Λειτουργίας του ΡΜΟ**, το οποίο περιλαμβάνει τις κάτωθι βασικές συνιστώσες:

Εικόνα 31: Επιχειρησιακό Μοντέλο Λειτουργίας ΡΜΟ

- **Λειτουργική Αρχιτεκτονική**

Ορίζει το πλαίσιο λειτουργίας του ΡΜΟ, ήτοι, μεταξύ άλλων, τις σχέσεις μεταξύ των λειτουργικών μονάδων, τις διαδικασίες που ακολουθούνται, καθώς και τις ροές δεδομένων που το υποστηρίζουν.

- **Συστήματα και Εργαλεία**

Ενσωματώνονται σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και εργαλεία, όπως το PM-tool, που επιτρέπουν τη συστηματική καταγραφή, παρακολούθηση, ανάλυση και αναφορά στοιχείων για το σύνολο των δράσεων.

- **Μοντέλο Παροχής Υπηρεσιών**

Προσδιορίζει το εύρος και το περιεχόμενο των υπηρεσιών του ΡΜΟ, οι οποίες απευθύνονται κατά κύριο λόγο στη Διοίκηση της Περιφέρειας, παρέχοντας υποστήριξη για όλα τα κρίσιμα ζητήματα που χρειάζεται να λαμβάνονται υπ' όψιν ως επιτελική πληροφόρηση στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης στρατηγικών αποφάσεων.

- **Πολιτικές και Σημεία Ελέγχου**

Τυποποιούνται οι διαδικασίες ορισμού και ενημέρωσης των εμπλεκόμενων μερών σε μια δράση, προκειμένου να διασφαλίζεται η διαφάνεια, η ποιότητα και η επίτευξη των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων.

- **Ρόλοι και Αρμοδιότητες**

Καθορίζονται ειδικοί ρόλοι με σαφείς ευθύνες, ώστε να εξασφαλίζεται διοικητική πειθαρχία, αποδοτικότητα και λογοδοσία, με πρωτεύοντα στόχο την απρόσκοπτη λειτουργία του ΡΜΟ.

- **Πλαίσιο Διακυβέρνησης / Οργανωτικό Μοντέλο**

Ορίζονται οι δομές διοίκησης, λογοδοσίας και εποπτείας, οι οποίες ενισχύουν την διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων και την ιεραρχική συνοχή του ΡΜΟ.

Εν κατακλείδι, η ολοκλήρωση του **Set-Up** δεν είναι μια απλή τυπική διαδικασία, αλλά μια **οργανωμένη και συστηματική στρατηγική παρέμβαση**, που εξασφαλίζει την **επιχειρησιακή ετοιμότητα** του PMO, τη **σύνδεση των σχεδιασμένων δράσεων με τις πραγματικές δυνατότητες υλοποίησης**, και πάνω από όλα, θέτει τις βάσεις για την επιτυχή λειτουργία του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

5.2.2 Λειτουργία Μηχανισμού Παρακολούθησης

Στάδιο Β: PMO Run – Επιχειρησιακή Ενεργοποίηση του Μηχανισμού Παρακολούθησης

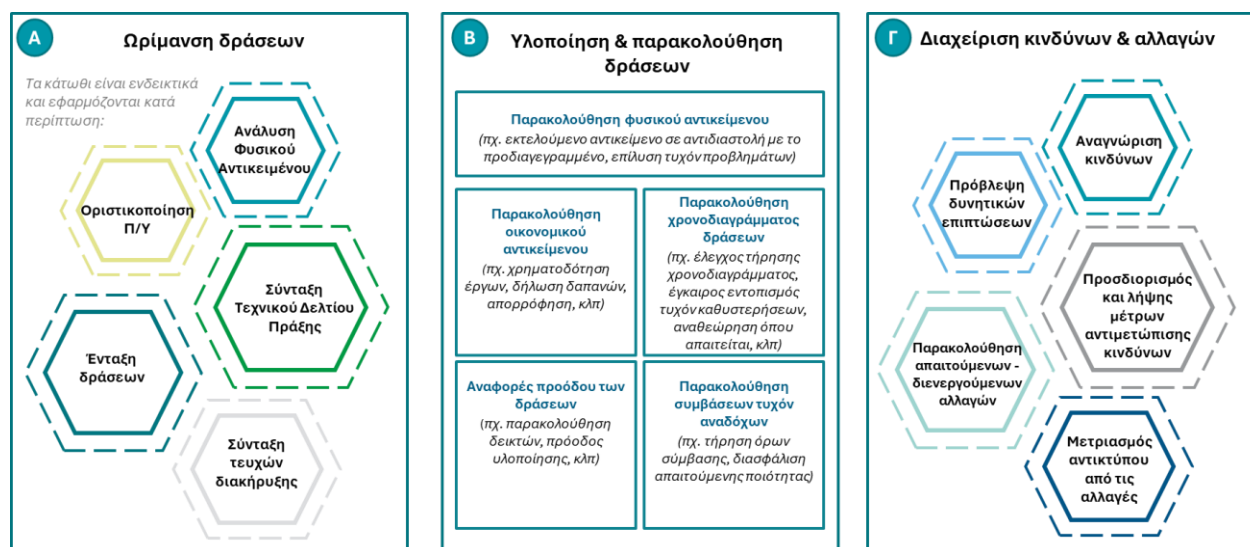
Με την ολοκλήρωση της φάσης συγκρότησης και σχεδιασμού του Μηχανισμού Παρακολούθησης (PMO Set-Up), η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εισέρχεται στη **φάση πλήρους επιχειρησιακής λειτουργίας του PMO**, γνωστή ως **PMO Run**. Στο στάδιο αυτό, η έμφαση μετατοπίζεται από τη δομική προετοιμασία στη συστηματική ενεργοποίηση των προβλεπόμενων εργαλείων, διαδικασιών και ρόλων, ώστε να διασφαλιστεί η καθημερινή και απρόσκοπτη παρακολούθηση της υλοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου.

Η λειτουργία του PMO δεν περιορίζεται σε παθητική παρακολούθηση ή γραφειοκρατική εποπτεία. Αντιθέτως, υιοθετεί έναν δυναμικό και υποστηρικτικό ρόλο, προσφέροντας τεχνική και διοικητική υποστήριξη σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των δράσεων. Το PMO λειτουργεί ως κόμβος αξιολόγησης, παρέμβασης και πληροφόρησης, ενισχύοντας τη λήψη αποφάσεων, την έγκαιρη εντόπιση αποκλίσεων και τη συνολική στρατηγική συνέπεια.

Κύριες Επιχειρησιακές Λειτουργίες του PMO Run

Κατά τη φάση της πλήρους ενεργοποίησης του Μηχανισμού Παρακολούθησης (PMO Run), ο ρόλος του PMO επικεντρώνεται στη συνεχή υποστήριξη, παρακολούθηση και τεκμηρίωση της υλοποίησης των δράσεων. Οι βασικές του λειτουργίες περιλαμβάνουν – ενδεικτικά και όχι περιοριστικά – τα ακόλουθα:

Εικόνα 32: Κύριες επιχειρησιακές λειτουργίες PMO Run

α) **Ορίμανση δράσεων**, που μεταξύ άλλων περιλαμβάνει την **υποστήριξη** στα κάτωθι:

- **Οριστικοποίηση προϋπολογισμού** κάθε δράσης, βάσει τεκμηριωμένων εκτιμήσεων κόστους και ρεαλιστικής αποτύπωσης αναγκών.
- **Ανάλυση φυσικού αντικείμενου** με στόχο την αποσαφήνιση του περιεχομένου, των τεχνικών χαρακτηριστικών και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων της εκάστοτε δράσης.

- **Σύνταξη Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ)** σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Προγράμματος και τις θεσμικές προδιαγραφές.
- **Ένταξη δράσεων** στο επιχειρησιακό και χρηματοδοτικό χαρτοφυλάκιο του Στρατηγικού Σχεδίου, υπό την προϋπόθεση πλήρους ωριμότητας.
- **Σύνταξη Τευχών Διακήρυξης**, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες, με στόχο την επιτάχυνση της δημοπράτησης και την τήρηση των θεσμικών και τεχνικών όρων.

β) Υλοποίηση και Παρακολούθηση δράσεων

Το ΡΜΟ παρακολουθεί την ορθή εκτέλεση των δράσεων, διευκολύνει τον συντονισμό των εμπλεκόμενων μερών και μεριμνά με κάθε πρόσφορο μέσο, ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των τεθέντων στόχων.

- **Παρακολούθηση φυσικού αντικειμένου** κάθε δράσης, με εστίαση στη συμμόρφωση με τις τεχνικές προδιαγραφές και την τήρηση όλων όσων είχαν τεθεί κατά τον σχεδιασμό.
- **Παρακολούθηση οικονομικού αντικειμένου**, με έλεγχο της απορρόφησης χρηματοδοτικών πόρων, της προόδου των πληρωμών και της ευθυγράμμισης με τους επιλέξιμους προϋπολογισμούς.
- **Παρακολούθηση χρονοδιαγράμματος δράσεων**, μέσω συνεχούς ελέγχου της προόδου και έγκαιρου εντοπισμού καθυστερήσεων, προτείνοντας παρεμβάσεις επαναφοράς όπου απαιτείται.
- **Αναφορές προόδου των δράσεων**, για την τεκμηριωμένη ενημέρωση της Διοίκησης, την ενίσχυση της λογοδοσίας και τη διαμόρφωση στρατηγικών αποφάσεων βάσει πραγματικών δεδομένων.
- **Παρακολούθηση συμβάσεων αναδόχων**, διασφαλίζοντας την τήρηση των όρων υλοποίησης, την ποιότητα των εκτελούμενων εργασιών και την εξασφάλιση συμβατικής συνέπειας.

γ) Διαχείριση Κινδύνων και Αλλαγών

- **Αναγνώριση κινδύνων** πριν ή κατά την εξέλιξη των δράσεων, ενισχύοντας την προληπτική ετοιμότητα
- **Πρόβλεψη δυνητικών επιπτώσεων εκάστου κινδύνου**, εφόσον εμφανιστεί στην πράξη, ώστε να εκτιμηθεί το συνολικό επίπεδο κινδύνου και να αποσαφηνιστεί κατά πόσον είναι απαραίτητο να ληφθούν προληπτικά μέτρα αντιμετώπισης.
- **Προσδιορισμός και εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης**, για όσους αναγνωρισμένους κινδύνους αυτός κρίθηκε αναγκαίο, με στόχο τη μείωση της πιθανότητας εμφάνισης ή της έντασης των επιπτώσεων.
- **Παρακολούθηση απαιτούμενων ή διενεργούμενων αλλαγών**, διασφαλίζοντας ότι κάθε τροποποίηση ευθυγραμμίζεται με το θεσμικό και στρατηγικό πλαίσιο.
- **Μετριασμός του αντικτύπου από αλλαγές**, ώστε να περιορίζονται τυχόν δυσμενείς συνέπειες στον χρονισμό, τον προϋπολογισμό ή το φυσικό αντικείμενο των παρεμβάσεων.

Ειδικές λειτουργικότητες και μηχανισμοί υποστήριξης

Παράλληλα, ο Μηχανισμός Παρακολούθησης υποστηρίζεται από ένα **σύνολο εξειδικευμένων λειτουργιών**, που ενδυναμώνουν την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του. Στο πλαίσιο της συνολικής αρχιτεκτονικής του Μηχανισμού Παρακολούθησης, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην **ενσωμάτωση Δεικτών Απόδοσης (Key Performance Indicators – KPIs)**, οι οποίοι αποτελούν κρίσιμο εργαλείο για την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας κάθε δράσης. Οι δείκτες αυτοί δεν περιορίζονται στην αποτύπωση της υλοποίησης, αλλά αξιολογούν τη συμβολή κάθε παρέμβασης στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων της Περιφέρειας. Μέσω αυτών, παρέχεται η δυνατότητα στοιχειοθετημένης και τεκμηριωμένης αξιολόγησης, τόσο για λόγους εσωτερικής βελτίωσης όσο και για σκοπούς λογοδοσίας απέναντι στους πολίτες και τα θεσμικά όργανα.

Τα KPIs, όπου η εφαρμογή και παρακολούθησή τους κρίνεται αναγκαία, ενεργοποιούν έναν μηχανισμό διαρκούς μάθησης, καθώς επιτρέπουν τον εντοπισμό περιοχών που απαιτούν ενίσχυση ή ανασχεδιασμό, ενώ ταυτόχρονα συνδέονται με τις διαδικασίες στρατηγικού reporting και αναπροσαρμογής σχεδιασμού.

Αυτή η συστηματική παρακολούθηση των επιδόσεων ενισχύει τον στρατηγικό έλεγχο, την ακρίβεια στην κατανομή πόρων και την ευθυγράμμιση των δράσεων με τον μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό προσανατολισμό της Περιφέρειας μέσω:

- **Διαφανούς διαδικασίας έκδοσης αναφορών (reporting) σε πραγματικό χρόνο**

Μέσω του PM-tool, τα στελέχη της Περιφέρειας και τα θεσμικά όργανα έχουν άμεση πρόσβαση σε ενημερωμένα δεδομένα για την εξέλιξη κάθε δράσης. Η δυνατότητα αυτή ενισχύει τη διαφάνεια, την ταχύτητα πληροφόρησης και τη συνεκτική παρακολούθηση της προόδου, χωρίς χρονικές καθυστερήσεις ή πληροφοριακά κενά.

Στο πλαίσιο αυτό, η παραγωγή αναφορών (reporting), δύναται να γίνεται τόσο μέσω τακτικών αναφορών προόδου σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα, όσο και κατά περίπτωση (ad-hoc) όποτε κρίνεται αναγκαίο. Επιπρόσθετα, είναι εφικτή η οπτικοποίηση κάποιων σημαντικών παραμέτρων σε αντίστοιχα dashboards, ώστε να διευκολύνεται η κατανόηση της πληροφορίας και η υποστήριξη της λήψης αποφάσεων.

- **Συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης (early warning system)**

Το PM-tool δύναται να διαθέτει μηχανισμούς εντοπισμού αποκλίσεων από τα προβλεπόμενα, είτε πρόκειται για καθυστερήσεις, υπερβάσεις κόστους ή ποιοτικές παρεκκλίσεις. Η έγκαιρη αναγνώριση των προβλημάτων επιτρέπει την ενεργοποίηση διορθωτικών παρεμβάσεων πριν οι επιπτώσεις γίνουν συστημικές, διασφαλίζοντας την ανθεκτικότητα του προγράμματος.

Τέλος, το PMO θα δύναται να υποστηρίξει την τακτική ενημέρωση όλων ενδιαφερόμενων μερών και εκτός της ιεραρχίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (πχ. παραγωγικοί φορείς, πολίτες, κ.α.) που κρίνεται ότι θα πρέπει να λαμβάνουν πληροφόρηση για την πορεία υλοποίησης του στρατηγικού σχεδίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Αυτό θα επιτυγχάνεται μέσα από τακτικές απολογιστικές εκθέσεις αλλά και τη διάχυση επιδόσεων σε επιμέρους δείκτες απόδοσης. Ενδεικτικά «εργαλεία» προς αυτή την κατεύθυνση αποτελούν:

- **Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων**

Με στόχο την πλήρη διαφάνεια, πραγματοποιείται σε ετήσια βάση δημοσίευση έκθεσης πεπραγμένων με ιδιαίτερη έμφαση στη συγκριτική ανάλυση της επίδοσης της ΠΔΕ σε σχέση με λοιπές Περιφέρειες της χώρας αλλά και πανευρωπαϊκά, καθώς και στην αναλυτική παρακολούθηση του βαθμού αποπεράτωσης των παρεμβάσεων και του βαθμού επίτευξης στόχων / αποτελεσμάτων (outcomes) του στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδίου της Περιφέρειας.

- **Ανοικτή Εφαρμογή Πίνακα ελέγχου απόδοσης (Dashboard)**

Ανάπτυξη διαδικτυακού πίνακα ελέγχου απόδοσης / καρτέλες αποτελεσμάτων (Dashboard) που παρέχουν ενημερώσεις σε τακτικά διαστήματα σχετικά με την πρόοδο των στρατηγικών στόχων

ανάπτυξης που έχει θέσει η Περιφέρεια, καθιστώντας τις πληροφορίες εύκολα προσβάσιμες στο κοινό αλλά και επιτρέποντας την ανεξάρτητη ανάλυση και αξιολόγηση.

- **Απολογιστική Έκθεση Πενταετίας**

Το 2028 προτείνεται να αναπτυχθεί μία απολογιστική έκθεση που θα αποτυπώνει τη συνολική πρόοδο σε όρους Περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής που έχει επιτύχει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, καθώς και την αναγνώριση επόμενων βημάτων προκειμένου να επιτύχει το επόμενο στάδιο της ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητάς της.

Η συγκρότηση και λειτουργία του Μηχανισμού Παρακολούθησης και Ανατροφοδότησης αποτελεί θεμέλιο για την επιτυχημένη υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Μέσω ενός λειτουργικά δομημένου ΡΜΟ και ενός ευφυούς εργαλείου παρακολούθησης, διασφαλίζεται η συνεχής παρακολούθηση της πορείας των δράσεων, η έγκαιρη ανίχνευση προβλημάτων και η αξιόπιστη διοικητική πληροφόρηση.

Πέρα από την τεχνική του διάσταση, ο Μηχανισμός αναπτύσσει εσωτερικές ικανότητες, ενισχύει τη θεσμική μνήμη και προάγει την οργανωσιακή μάθηση. Με την ενσωμάτωση λειτουργιών ανατροφοδότησης, επιτρέπει την ευέλικτη προσαρμογή του σχεδιασμού και τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της Περιφέρειας σε νέες συνθήκες και προκλήσεις. Καθιστά, τελικά, το Στρατηγικό Σχέδιο ένα ζωντανό, εξελισσόμενο εργαλείο τοπικής ανάπτυξης και δημόσιας λογοδοσίας.

6 Παραρτήματα

6.1 Πίνακες Στοχοθεσίας ΠΔΕ ανά Άξονα Στρατηγικής

Η αποτελεσματική υλοποίηση ενός επιχειρησιακού σχεδίου προϋποθέτει ένα σαφές πλαίσιο στοχοθεσίας και μετρήσιμων δεικτών απόδοσης, που να αποτυπώνει την πρόοδο και να καθοδηγεί την πορεία εφαρμογής. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αναγνωρίζοντας τη σημασία της συστηματικής παρακολούθησης, υιοθετεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα δεικτών και στόχων, το οποίο διασφαλίζει τη σύνδεση του οράματος και των στρατηγικών προτεραιοτήτων με συγκεκριμένα και απτά αποτελέσματα.

Οι Δείκτες Απόδοσης (Key Performance Indicators – KPIs) δεν αποτελούν απλώς εργαλεία μέτρησης, αλλά κρίσιμους μηχανισμούς στρατηγικής καθοδήγησης και διοικητικής λογοδοσίας. Μέσω αυτών καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση της προόδου, η έγκαιρη αναγνώριση προκλήσεων και η ευθυγράμμιση όλων των παρεμβάσεων με τους κεντρικούς στόχους της Περιφέρειας. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύονται η διαφάνεια, η αξιοπιστία και η αποτελεσματικότητα της στρατηγικής εφαρμογής, ενώ ταυτόχρονα ενδυναμώνεται η κουλτούρα συνεχούς βελτίωσης.

Η στοχοθεσία ανά Άξονα Στρατηγικής, συνοδευόμενη από τους αντίστοιχους δείκτες μέτρησης, λειτουργεί ως «χάρτης πορείας» για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Αποτυπώνει με σαφήνεια τη δυναμική που αναπτύσσεται σε κάθε τομέα πολιτικής και επιτρέπει τη μετάφραση των στρατηγικών επιλογών σε μετρήσιμα και βιώσιμα αποτελέσματα. Με τον τρόπο αυτό, το επιχειρησιακό σχέδιο αποκτά σαφή προσανατολισμό, υπηρετώντας με συνέπεια τις δεσμεύσεις της Περιφέρειας προς την κοινωνία και ενισχύοντας το αναπτυξιακό της αποτύπωμα.

Στο πλαίσιο αυτό, στις επόμενες ενότητες παρατίθεται η στοχοθεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Άξονα Στρατηγικής, συνοδευόμενη από τους αντίστοιχους δείκτες μέτρησης. Η παρουσίαση αυτή προσφέρει μια σαφή και ολοκληρωμένη εικόνα των προτεραιοτήτων και των επιδιώξεων της Περιφέρειας, διευκολύνοντας την παρακολούθηση της υλοποίησης και την αξιολόγηση της προόδου σε κάθε τομέα πολιτικής.

6.1.1 Άξονας Ι – Δυναμική Επιχειρηματικότητα & Επενδύσεις

Συμβολή Νεοφυούς Επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ

Στόχο αποτελεί η ενίσχυση του μεριδίου των νεοφυών επιχειρήσεων από 4,2% σήμερα σε 5% του εθνικού συνόλου, έως το 2028, διατηρώντας την 4^η θέση και στοχεύοντας στην 3^η

Το 2022 η Περιφέρεια είχε 21 startups

4,2% >> 5%

Απασχόληση σε τομείς υψηλής τεχνολογίας

Στόχο αποτελεί, αφενός, η ανάσχεση της ύφεσης που παρουσιάστηκε το 2024 (έναντι του 2023) και αφετέρου, η περαιτέρω ενίσχυση της απασχόλησης σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και έντασης γνώσης

Το 2023 οι απασχολούμενοι στην υψηλή τεχνολογία ήταν 2,1% του συνόλου

1,7% >> 2,5%

Μαζική ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και ειδικών ΤΠΕ

Στόχο αποτελεί η αύξηση του σκορ για τον αριθμό ειδικών ΤΠΕ από 18,9 σήμερα σε 25 του μέσου όρου ΕΕ

Το 2023, το σκορ αναφορικά με ειδικούς ΤΠΕ στην Περιφέρεια ήταν 19 σε σχέση με τον μ.ό. της ΕΕ

18,9 >> 25

Επιχειρήσεις με καινοτομίες στα προϊόντα τους

Στόχο αποτελεί η σύγκλιση με τις κορυφαίες Περιφέρειες της χώρας στον εν λόγω δείκτη και η επίτευξη αντίστοιχης βαθμολογίας με αυτές

Το 2023 η βαθμολογία σχετικά με τις επιχειρήσεις με καινοτομίες στα προϊόντα τους στην ΠΔΕ, ήταν 83,2

98,1 >> 105,1

Άμεσες ξένες επενδύσεις

Στόχος είναι η αύξηση του ποσοστού των άμεσων ξένων επενδύσεων στην ΠΔΕ από 4% σήμερα στο 6%

Το 2023 το ποσοστό των άμεσων ξένων επενδύσεων στην ΠΔΕ ήταν 4%

4% >> 6%

6.1.2 Άξονας II – Αγοροδιατροφή & Μετασχηματισμός Πρωτογενούς Τομέα

Συμβολή Πρωτογενούς Τομέα στην ΑΠΑ

Στόχο αποτελεί η αύξηση του ποσοστού από 11% σε 11,5% έως το 2028, δηλαδή μια ποσοστιαία μεταβολή +4,5%, ενισχύοντας τη συμβολή του τομέα στην περιφερειακή οικονομία.

Το 2017 η συμβολή στην ΑΠΑ ανερχόταν σε 10,9%

11% >>> 11,5%

*από τα 7,2 δις, τα 0,79 προερχόταν από τη γεωργία, δασοκομία & αλιεία

Απασχόληση στον Πρωτογενή Τομέα

Στόχο αποτελεί η αύξηση του ποσοστού στα επίπεδα του 2021 έως το 2028, με έμφαση στην προσέλκυση νέων αγροτών. Η στοχοθεσία αφορά κατά κύριο λόγο την ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού

Το 2021 οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα ανερχόταν σε 27,7%

20,3% >>> 27%

ΠΟΠ-ΠΓΕ Προϊόντα

Στόχο αποτελεί η αύξηση των πιστοποιήσεων σε τουλάχιστον 8 ΠΟΠ – ΠΓΕ προϊόντα, δηλαδή αύξηση της τάξης του 33%.

Το 2021 ο αριθμός των ΠΟΠ – ΠΓΕ προϊόντων ήταν ο ίδιος

6 >>> 8

Παραδοσιακά Προϊόντα

Στόχο αποτελεί η αύξηση σε τουλάχιστον 25 προϊόντα έως το 2028, δηλαδή αύξηση κατά 25% περίπου

Το 2021 ο αριθμός των παραδοσιακών προϊόντων ήταν ο ίδιος

16 >>> 20

Ποσοστό γεωργικών εκμεταλλεύσεων με χρήση σύγχρονων τεχνολογιών

Στόχος είναι έως το 2028 το 15% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της ΠΔΕ να αξιοποιεί τεχνολογίες όπως αισθητήρες, drones και IoT, ενισχύοντας την αποδοτικότητα και την ανταγωνιστικότητα του τομέα

0% >>> 15%

6.1.3 Άξονας III – Πολιτισμός & Τουρισμός ως Μοχλοί Περιφερειακής Ανάπτυξης

Επίδραση του Τουριστικού Κλάδου στην οικονομία

Στόχο αποτελεί η αύξηση της συνεισφοράς του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας, μέσω διαφοροποίησης προϊόντων, αύξησης της δαπάνης, επιμήκυνσης της περιόδου και διασύνδεσης με πολιτισμό

Το 2019 η συμβολή στο ΑΕΠ
ανερχόταν σε 4%

3% >>> **4%**

Μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση

Στόχο αποτελεί η σταδιακή αύξηση της μέσης δαπάνης ανά διανυκτέρευση, προσεγγίζοντας τις επιδόσεις άλλων Περιφερειών με παρόμοια χαρακτηριστικά με την ΠΔΕ (πχ. στην Περιφέρεια Ηπείρου ο δείκτης ήταν 82€ το 2022)

Το 2022 η μέση δαπάνη ανά
διανυκτέρευση στην ΠΔΕ ήταν 74€

77€ >>> **82€**

Αριθμός επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους (σε χιλ.)

Στόχο αποτελεί η ανάκτηση της προ πανδημίας δυναμικής, μέσω επενδύσεων στην προσβασιμότητα, την εμπειρία επισκεπτών και την ενίσχυση της προβολής πολιτιστικών προορισμών

Το 2019 ο αριθμός των επισκεπτών
ανερχόταν σε ~532 χιλ.

~398 >>> **~532**

Τουριστική Εισροή (σε χιλ.)

Στόχος είναι η αύξηση των επισκεπτών στην ΠΔΕ προσεγγίζοντας τα επίπεδα του 2019 (+31%), μέσω της προβολής, τα διαφοροποίησης των τουριστικών προϊόντων και επέκτασης της τουριστικής περιόδου

Το 2019 ο αριθμός των επισκεπτών
ανερχόταν σε ~817 χιλ.

564 >>> **817**

6.1.4 Άξονας IV – Κλιματική Ανθεκτικότητα & Πράσινη Μετάβαση

Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου

Στόχο αποτελεί η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέσω της χρήσης «πράσινων» μορφών ενέργειας

Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου για την ΠΔΕ το 2019 ήταν 3,0 mtn

3,1 >>> **2,7**

Διείσδυση ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή

Στόχο αποτελεί η αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος σε φωτοβολταϊκά και αιολικά πάρκα ακολουθώντας τον ρυθμό αύξησης εγκατεστημένης ισχύος που προβλέπεται σε εθνικό επίπεδο

Η εγκατεστημένη ισχύς αιολικών και φ/β για την ΠΔΕ το 2019 ήταν 583 MW

727 >>> **1300**

Διαχείριση αποβλήτων

Στόχο αποτελεί η μείωση του ποσοστού των αστικών αποβλήτων που κατευθύνονται προς υγειονομική ταφή και η εναλλακτική διαχείρισή τους μέσω διαδικασιών ανάκτησης και ανακύκλωσης

Το 2021 το ποσοστό απορριμμάτων που κατευθύνθηκαν για υγειονομική ταφή ήταν 90%

90% >>> **26%**

Δίκτυο φυσικού αερίου

Στόχο αποτελεί η επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου ώστε να διασφαλιστεί μία πιο οικονομική και χαμηλού ανθρακικού αποτυπώματος πηγή ενέργειας για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά της Περιφέρειας

Έως το 2023 στην ΠΔΕ δεν είχε αναπτυχθεί δίκτυο φυσικού αερίου

28 >>> **227**

Κατανάλωση Πετρελαιοειδών

Στόχο αποτελεί η μείωση της κατανάλωσης πετρελαιοειδών κατά ~10% μέσω της αντικατάστασής τους από το φυσικό αέριο σε οικιακές και βιομηχανικές χρήσεις αλλά και της προώθησης της ηλεκτροκίνησης

Το 2019 η κατανάλωση πετρελαιοειδών στην ΠΔΕ ήταν 450 ktn

451 >>> **409**

6.1.5 Άξονας V – Καινοτομία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Εξωστρέφεια & Διακυβέρνηση

Βαθμολογία Regional Innovation Scoreboard

Στόχο αποτελεί η αύξηση της βαθμολογίας από 73,8 σήμερα σε 76 έως το 2028, ενισχύοντας τη θέση της ΠΔΕ στο ευρωπαϊκό οικοσύστημα καινοτομίας

Το 2023 η βαθμολογία ανερχόταν σε 73,8

73,8 >>> 76

Ευρυζωνικότητα

Στόχο αποτελεί η μεγιστοποίηση της διείσδυσης της ευρυζωνικότητας στην ΠΔΕ, φτάνοντας το σκορ από το 84,7 σήμερα στο 100 το 2028

Το 2023 η ΠΔΕ, σχετικά με τη διείσδυση της ευρυζωνικότητας, είχε σκορ 56,4

84,7 >>> 100

Διεθνείς επιστημονικές συνεργασίες

Στόχο αποτελεί η βελτίωση του σκορ της Περιφέρειας σχετικά με τις διεθνείς επιστημονικές συνεργασίες, από 180,2 σήμερα σε 215

Το 2023 η βαθμολογία της ΠΔΕ ανερχόταν σε 144

180,2 >>> 215

Ιδιωτικές δαπάνες Έρευνας & Ανάπτυξης

Στόχο αποτελεί η αύξηση του σκορ από 73,3 σε 78 του, σχετικά με την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α

Το 2023 το σκορ της ΠΔΕ αναφορικά με τις ιδιωτικές δαπάνες Ε&Α ήταν 70

73,3 >>> 78

Δαπάνες Έρευνας & Ανάπτυξης στον Δημόσιο τομέα

Στόχο αποτελεί η αύξηση του σκορ της ΠΔΕ σχετικά με τις δαπάνες Ε&Α στον Δημόσιο τομέα, από 150,7 σήμερα σε 175

Το 2023 το σκορ της Περιφέρειας σχετικά με τις δαπάνες Ε&Α στον Δημόσιο τομέα ήταν 145,1

150,7 >>> 157

6.1.6 Άξονας VI – Κοινωνική Συνοχή, Ευημερία & Ποιότητα ζωής

Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός

Στόχο αποτελεί η μείωση όσων εμπίπτουν στην εν λόγω κατηγορία κατά ~4% (βελτίωση της θέσης της ΠΔΕ κατά 3 θέσεις σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες)

Το 2019 το % του πληθυσμού ανερχόταν σε 40,9%

35,2% >>> 31,2%

Αυτοαναφερόμενες μη εξυπηρετούμενες ιατρικές ανάγκες

Στόχο αποτελεί η σύγκλιση με τον εθνικό μέσο όρο, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε ιατρική φροντίδα για όσους αποκλείονται από αυτήν (πχ. λόγω κόστους, απόστασης ή άλλων παραγόντων)

Το 2022 το εν λόγω ποσοστό ανερχόταν σε 9%

10,9% >>> 9%

Ιατροί (ανά 100.000 άτομα)

Στόχο αποτελεί η αύξηση των ιατρών της ΠΔΕ κατά ~10% προκειμένου να ενισχυθεί η πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες υγείας (βελτίωση θέσης ΠΔΕ κατά 3 θέσεις σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες)

Το 2021 ο αριθμός των ιατρών ανά 100.000 άτομα ανερχόταν σε 491

504 >>> 550

Ανεργία

Στόχο αποτελεί η μείωση του ετήσιου μέσου όρου Ανεργίας κατά 1 ποσοστιαία μονάδα (βελτίωση της θέσης της ΠΔΕ κατά 2 θέσεις σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας)

Το 2022 το % της ανεργίας ανερχόταν σε 12,56% -6^η /13 Περιφέρειες

10,1% >>> 9,5%

Ποσοστό νέων έως 29 ετών

Στόχο αποτελεί η σταδιακή μείωση του μέσου όρου ηλικίας του πληθυσμού της Περιφέρειας, με προσέλκυση νέων και διατήρηση του νεανικού πληθυσμού

Το 2011 το % νέων έως 29 ετών στην Περιφέρεια ήταν 33,8%

29,8% >>> 30,8%

6.1.7 Άξονας VII – Ισόρροπη Ανάπτυξη μέσα από Σύγχρονες Υποδομές

Δυναμικότητα αεροδρομίων ΠΔΕ (capacity)

Στόχο αποτελεί η ενίσχυση της δυναμικότητας των αεροδρομίων της ΠΔΕ κατά 10%, μέσω παρεμβάσεων αναβάθμισης των υφιστάμενων υποδομών και βελτίωσης των υπηρεσιών εξυπηρέτησης επιβατών

+10%

Δυναμικότητα λιμένων ΠΔΕ (capacity)

Στόχο αποτελεί η ενίσχυση της δυναμικότητας των λιμανιών της ΠΔΕ κατά 15%, μέσω παρεμβάσεων αναβάθμισης των υφιστάμενων υποδομών και βελτίωσης των υπηρεσιών εξυπηρέτησης επιβατών

+15%

Συντήρηση επαρχιακού οδικού δικτύου

Στόχος είναι η συστηματική αναβάθμιση και συντήρηση του των επαρχιακών δρόμων της ΠΔΕ. Στο πλαίσιο αυτό, τίθεται κυλιόμενος στόχος το 80% του δικτύου να είναι συντηρημένο, ανά πάσα στιγμή, εντός 5ετίας

80%

Ασφαλτόστρωση χωματόδρομων

Στόχος είναι η ασφαλτόστρωση, εντός πενταετίας, του 20% των χωματόδρομων που περιλαμβάνονται στο επαρχιακό οδικό δίκτυο των 3.520 χλμ. της ΠΔΕ, με έμφαση στη βελτίωση της προσβασιμότητας και της οδικής ασφάλειας σε όλες τις Π.Ε.

+20%

Το Περιφερειακό Συμβούλιο αφού άκουσε τον Περιφερειάρχη, τον Πρόεδρο και τους λοιπούς ομιλητές που ανέπτυξαν τις απόψεις τους επί του ανωτέρω θέματος, κατόπιν διαλογικής συζήτησης,

ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Εγκρίνει τον Στρατηγικό Σχεδιασμό 2025-2028 - Α' Φάση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, όπως έχει διαμορφωθεί και αναλυτικά περιγράφεται στο εισηγητικό μέρος της παρούσας και σύμφωνα με την υπ' αριθ. 2054/2025 (ΑΔΑ: 6ΜΒ27Λ6-ΘΗΠ) απόφαση της Περιφερειακής Επιτροπής της Π.Δ.Ε.).

Κατά της απόφασης ψήφισαν ο Επικεφαλής και οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι της παράταξης «Λαϊκή Συσπείρωση Δυτικής Ελλάδας» κ.κ. Παρίσης Σωτήριος, Καρναβιάς Ιωάννης, Παναγογιαννοπούλου Χριστίνα και Κολόσακας Άγγελος.

Το παρόν Πρακτικό αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως ακολούθως:

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΣ